

E-ISSN: 2791-9005

15th
YIL / YEAR

sayı /
issue

22
2021

TERAZİ
YAYINCILIK

ULUSLARARASI SUÇLAR ve TARİH

Yıllık Uluslararası Hukuk ve Tarih Dergisi

INTERNATIONAL CRIMES and HISTORY

Annual International Law and History Journal

Uluslararası İnsancıl Hukuk: Kökenleri ve Gelişimi
Oğuz DEMİRALP

Uluslararası Adalet Divanı'nın Gambiya-Myanmar Davasında
Soykırım Suçunun Tespiti Bakımından Karşılaşacağı
Dört Temel Hukuki Soruna Dair Bir Değerlendirme
Onur URAZ

Büyük Vatanseverlik Savaşı'nda Savaş Suçu Bağlamında
Sovyetler Birliği Propagandasında Nazi Almanya'sının Sunumu
Mustafa KARACA - Caner ÇAKI - Abdülhakim Bahadır DARI

AB Yeşil Mutabakat Kapsamında Yeşil Ekonomiye Dönüşüm Süreci,
Türkiye-AB İlişkilerine Olası Etkilerinin Değerlendirilmesi
Ali Oğuz DİRİÖZ

Rape Camp Vilina Vlas Hotel: Why is the
International Community Still Unmoved?
Senad SEVDİK

The Crisis of Liberal International Order and the
Status of the Small States: The Case of Republic of
Macedonia and Republic of North Macedonia
Zoran IVANOV

The Challenges to French Colonial Rule in Tunisia:
Realpolitik in the Mediterranean
Mehmet İlbey ÇOBAN

RAPOR / REPORT
Nationalism as a Mechanism:
Analysis of Xinjiang Cotton Ban Incident
Narmin ABBASLI

KİTAP İNCELEMESİ / BOOK REVIEW

ULUSLARARASI SUÇLAR VE TARİH INTERNATIONAL CRIMES AND HISTORY

Yıllık Uluslararası Hakemli Dergi
Annual International Peer-Reviewed Journal

2021, Sayı / Issue: 22
E-ISSN: 2791-9005

EDİTÖR / EDITOR

E. Büyükelçi - Ambassador (R) Alev KILIÇ

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ / MANAGING EDITOR

Teoman Ertuğrul TULUN

İMTİYAZ SAHİBİ / LICENSEE

AVRASYA BİR VAKFI (1993)

Bu yayın, Avrasya Bir Vakfı adına, Avrasya İncelemeleri Merkezi tarafından hazırlanmaktadır.
This publication is edited by Center for Eurasian Studies on behalf of *Avrasya Bir Vakfı*.

YAYIN KURULU / EDITORIAL BOARD

Alfabetik Sıra ile / In Alphabetic Order

Prof. Dr. Ayşegül AYDINGÜN
(Orta Doğu Teknik Üniversitesi)

Prof. Dr. Sadi ÇAYCI
(Başkent Üniversitesi)

Prof. Dr. Birgül DEMİRTAŞ
(Türk-Alman Üniversitesi)

E. Büyükelçi / Ambassador (R) Bilal ŞİMŞİR
(Tarihçi-Yazar)

Prof. Dr. Cemalettin TAŞKIRAN
(Gazi Üniversitesi)

Prof. Dr. Durmuş TEZCAN
(İstanbul Kültür Üniversitesi)

Prof. Dr. Ömer TURAN
(Orta Doğu Teknik Üniversitesi)

YAYIN SAHİBİ / PUBLISHER

Hazel ÇAĞAN ELBİR

YAYIN İDARE MERKEZİ / PUBLICATION OFFICE

Terazi Yayıncılık Bas. Dağ. Dan. Eğt. Org. Mat. Kırt. Ltd. Şti.
Abidin Daver Sokak No. 12/B Daire 4 06550 Çankaya/ANKARA
Tel: 0 (312) 438 50 23 - Faks: 0 (312) 438 50 26
E-posta: terazi yayincilik@gmail.com

YAYIN TÜRÜ / PUBLICATION TYPE

Yaygın Süreli Yayın / Periodical

ABONE SORUMLUSU / SUBSCRIPTION OFFICE

Hülya ÖNALP
Terazi Yayıncılık Bas. Dağ. Dan. Eğt. Org. Mat. Kırt. Ltd. Şti.
Süleyman Nazif Sokak No. 12/B Daire 4 06550 Çankaya/ANKARA

Yurtiçi Yıllık Abone Ücreti: 60 TL
Yurtdışı Yıllık Abone Ücreti: 15 €

SAYFA DÜZENİ / DESIGN

Ruhi ALAGÖZ

BASKI / PRINTING

Karmatsan Basım Yayın Matbaacılık
Kazım Karabekir Cad. Kültür Çarşısı 7/12 Altındağ / ANKARA

BASIM TARİHİ ve YERİ / PUBLICATION DATE and PLACE

2 Aralık 2021, Ankara

İçindekiler / Contents

Yazarlar	5
Contributors	9
Editörün Notu	13
Editorial Note	17
YORUM / COMMENTARY	
Uluslararası İnsancıl Hukuk: Kökenleri ve Gelişimi	21
<i>(International Humanitarian Law: Origins and Evolution)</i>	
Oğuz DEMİRALP	
ULUSLARARASI MAHKEMELERDE GÖRÜŞÜLEN DAVALAR /	
CASES BEFORE INTERNATIONAL COURTS	
Uluslararası Adalet Divanı'nın Gambiya-Myanmar Davasında	
Soykırım Suçunun Tespiti Bakımından Karşılaşacağı	
Dört Temel Hukuki Soruna Dair Bir Değerlendirme	29
<i>(An Evaluation of the Four Main Legal Problems that the International Court of</i>	
<i>Justice Will Likely Face in Assessing the Crime of Genocide in Gambia – Myanmar Case)</i>	
Onur URAZ	
ARAŞTIRMA MAKALELERİ / RESEARCH ARTICLES	
Büyük Vatanseverlik Savaşı'nda Savaş Suçu Bağlamında	
Sovyetler Birliği Propagandasında Nazi Almanya'sının Sunumu	75
<i>(The Presentation of the Nazi Germany in the Soviet Union Propaganda</i>	
<i>in the Context of the War Crime in Great Patriotic War)</i>	
Mustafa KARACA - Caner ÇAKI - Abdülhakim Bahadır DARI	
AB Yeşil Mutabakat Kapsamında Yeşil Ekonomiye Dönüşüm Süreci,	
Türkiye-AB İlişkilerine Olası Etkilerinin Değerlendirilmesi	107
<i>(Transition Towards Green Economy Within EU Green Deal,</i>	
<i>the Evaluation of Possible Impacts on Relations Between Turkey and the EU)</i>	
Ali Oğuz DİRİÖZ	
Rape Camp Vilina Vlas Hotel:	
Why is the International Community Still Unmoved?	131
<i>(Tecavüz Kampı Vilina Vlas Oteli: Uluslararası Toplum Neden Hala Hareketsiz?)</i>	
Senad SEVDİK	

İçindekiler / Contents

The Crisis of Liberal International Order and the Status of the Small States:
The Case of Republic of Macedonia and Republic of North Macedonia161
*(Liberal Uluslararası Düzen Krizi ve Küçük Devletlerin Statüsü:
Makedonya Cumhuriyeti ve Kuzey Makedonya Cumhuriyeti Örneği)*
Zoran IVANOV

The Challenges to French Colonial Rule in Tunisia:
Realpolitik in the Mediterranean193
*(Tunus'taki Fransız Sömürgeci Yönetimin Karşılaştığı Zorluklar:
Akdeniz'deki Reelpolitik)*
Mehmet İlbey ÇOBAN

RAPOR / REPORT

Nationalism as a Mechanism: Analysis of Xinjiang Cotton Ban Incident217
(Bir Mekanizma Olarak Milliyetçilik: Sincan Pamuk Yasağı Olayının Analizi)
Narmin ABBASLI

KİTAP İNCELEMESİ / BOOK REVIEW

A Review on Rustam Atadjanov's "Humanness as a Protected Legal
Interest of Crimes Against Humanity Conceptual and Normative Aspects"245
*(Rustam Atadjanov'un "İnsanlığa Karşı Suçlar Bakımından Korunan Bir Değer Olarak
İnsan Olma Niteliği: Kavramsal ve Normatif Bir Bakış" Kitabına dair bir Değerlendirme)*
Ceylin ÖZYURT

Yazarlar

Mustafa Oğuz DEMİRALP

Mustafa Oğuz Demiralp, (22 Ocak 1952, İstanbul), Türk diplomat, (E) Büyükelçi. Temmuz 1971’de İstanbul Saint Joseph Fransız Lisesi’nden ve Ocak 1976’da Orta Doğu Teknik Üniversitesi’nden mezun oldu. 1997-2000 yılları arasında Dışişleri Bakanı Özel Müşaviri; Büyükelçi sıfatıyla 2000-2002 yılları arasında Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) nezdinde Türkiye Daimi Temsilcisi (2000-2002), BM Ticaret ve Kalkınma Konferansı (UNCTAD) Konseyi Başkan Yardımcısı, DTÖ Ticaret ve Yatırım Çalışma Grubu Başkanı, DTÖ Ticaret ve Çevre Komitesi Başkanı; 2002-2005 yılları arasında Avrupa Birliği (AB) nezdinde Türkiye Daimi Temsilcisi; 2005-2009 yılları arasında AB Genel Sekreteri; 2009-2010 yılları arasında Bern Büyükelçisi; 2010-2013 yıllarında BM Cenevre Ofisi Türkiye Daimi Temsilcisi ve 2014-2017 yılları arasında Meksika Büyükelçisi olarak görev yapmıştır. İngilizce ve Fransızca bilmektedir. Evli ve iki çocuk babasıdır.

İletişim: ouzdemiralp@yahoo.com

Onur URAZ

Onur Uraz, Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Milletlerarası Kamu Hukuku Anabilim Dalında Doktor Öğretim Görevlisidir. Araştırmaları soykırım suçu başta olmak üzere uluslararası ceza hukuku, AB hukuku, insan hakları hukuku ve uluslararası enerji hukuku alanlarına yoğunlaşmaktadır. Uraz, 2011 yılında Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi’nden mezun olmuş ve 2012 senesinde Ankara Barosu’na kaydolmuştur., 2014 yılında University of Glasgow’dan Hukuk yüksek lisans derecesini, 2020 yılında ise Southampton Üniversitesi Hukuk fakültesinden doktora derecesini almıştır. Uraz 2014 yılından bu yana Uluslararası Soykırım Akademisyenler Birliği (IAGS)’in karar komitesi üyesidir.

İletişim: onururaz@hacettepe.edu.tr

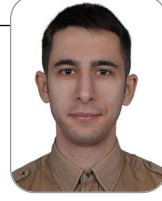
Mustafa KARACA

Kayseri’de doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Kayseride tamamladı. Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme bölümünü bitirdi. Sırasıyla aynı üniversitede İşletme Anabilim Dalında yüksek lisans, Yönetim ve Organizasyon Bilim dalında doktorasını “Girişimciliği Belirleyen Kişilik Özellikleri” başlıklı tezini savunarak tamamladı. Akademik yaşamı sırasıyla Erciyes, Ahi Evran, İnönü, Sakarya Üniversitelerinde devam etti. Halen Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğretim üyesi olarak çalışmaktadır. İş yaşamı boyunca Anabilim Dalı Başkanlığı, Bölüm Başkanlığı, Fakülte Kurulu Üyeliği, Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü, Senato Üyeliği ve Üniversite Yönetim Kurulu Üyeliği görevlerini yürüttü. İletişim, yönetim, propaganda ve girişimcilik alanında 40 civarında ulusal/uluslararası makale, 50 civarında ulusal/uluslararası bildiri, 10 civarında ulusal/uluslararası kitap yayımladı. 2019 yılında Review of Managerial Science (SSCI) dergisinde yayınlanan makalesi ile Tübitak’tan teşvik aldı. 2020 yılında ise Cambridge Yayınlarından çıkan Handbook of Leadership isimli kitabı ile Anadolu Üniversitesi yayın teşviğine layık görüldü. Avrupa Birliği Çerçeve Programları, IPARD, İkili İşbirliği Programları, Merkezi Finans İhale Birimi, Kalkınma Ajansları ve Türk Ulusal Ajansı tarafından fonlanan çok sayıda projeyi yazıp, yönetti. Disiplinler arası ve çok disiplinli çalışmaları önemsemekte ve bu doğrultuda çalışmalar yapmaktadır. Anadolu Akademik Sosyal Bilimler Dergisi ve Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisinin kurucusu ve editörlüğünü yürütmektedir.

İletişim: mustafa_karaca@anadolu.edu.tr

Caner ÇAKI

1989 yılında Samsun'un Bafra ilçesinde doğdu. 2012 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Fakültesi Halkla İlişkiler ve Reklamcılık Bölümü'nde lisans eğitimini tamamladı. 2016 yılında İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İletişim Bilimleri Anabilim Dalı'ndan yüksek lisans derecesini aldı. 2021 yılında Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İletişim Bilimleri Anabilim Dalı'nda doktora eğitimini tamamladı. 2015-2021 yılları arasında İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde araştırma görevlisi olarak çalıştı. Propaganda, reklam, halkla ilişkiler ve sosyal medya alanlarında çalışmalar yürütmektedir. Nazi Almanya'sı, Sovyetler Birliği ve Çin Halk Cumhuriyeti başta olmak üzere farklı dönem ve ülkelerin propaganda faaliyetleri üzerine incelemelerini sürdürmektedir. Ulusal ve uluslararası alanda pek çok dergide propaganda alanında çalışmaları bulunmaktadır. "İletişim ve Propaganda", "Türk Siyasal Hayatında Propaganda Çalışmaları" ve "Türk Siyasal Hayatında Propaganda Müzikleri" adlı üç kitabın editörlüğü görevini üstlenmiştir.

İletişim: caner_caki@hotmail.com

Abdülhakim Bahadır DARI

1985 yılında İstanbul'un Kadıköy ilçesinde doğdu. 2010 yılında Anadolu Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme Bölümünde lisans eğitimini tamamladı. 2012 yılında Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim ve çalışma psikolojisi Anabilim Dalı'ndan yüksek lisans derecesini aldı. 2017 yılında Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla ilişkiler Anabilim Dalı'nda doktora eğitimini tamamladı. 2019 yılından itibaren Yalova Üniversitesi Sanat ve tasarım fakültesinde doktor öğretim üyesi olarak çalışmaya başlamıştır. Halkla ilişkiler ve sosyal medya alanlarında çalışmalar yürütmektedir.

İletişim: daribahadir@gmail.com

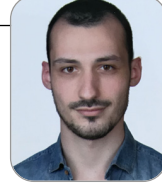
Ali Oğuz DİRİÖZ

Dr. Ali Oğuz Dirioz, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi (TOBB ETÜ) Uluslararası Girişimcilik ve Küreselleşme Bölümünde Öğretim Üyesidir. İlaveten, TOBB ETÜ Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümünde de düzenli olarak ders vermektedir. 2020'den bu yana TOBB ETÜ Taşkent'in de akademik kadrosunda yer almaktadır. TOBB ETÜ'den önce Bilkent Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünde Öğretim Görevlisi ve Araştırma Görevlisi olarak dersler vermiştir. Öncesinde ise, Dünya Bankasında Danışman olarak su ile ilgili çalışmada yer almıştır: *Status of Water Sector Regulation in The Middle East and North Africa* (2017). Dr. Dirioz'un ilgi alanları arasında, küreselleşme, uluslararası ilişkiler, diplomasi, enerji ve çevre, Türk siyaseti ile dış politikada işletmelerin ve devlet dış aktörlerin rolü yer almaktadır. Son yayınlardan bazıları: "Addressing climate change through the water-energy-food nexus; Lessons learned from Turkey" (2021), "The Prospects of Natural Gas Organization in the Light of Qatar's OPEC Exit: Some Critical Reflections The Extractive Industries and Society" (2020) ve "Watering Down Tensions: The Role of Securitisation in Water Cooperation" (2020). Halen Uluslararası Ekonomik Araştırma ve Çalışmalar Derneği (ECONFO) Başkan Yardımcısıdır. Dış Politika Enstitüsü (DPE) çerçevesinde seminerler vermektedir. İngilizce ve Fransızca'yı ileri seviyede bilmektedir.

İletişim: adirioz@etu.edu.tr

Senad SEVDİK

Senad Sevdik 2019 yılında Sabancı Üniversitesi Sanat ve Sosyal Bilimler Fakültesi Ekonomi Bölümü'nden mezun olmuştur. Lisans mezuniyetini takiben 2020 yılında Groningen Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünde, Bosna-Hersek üzerine tezli yüksek lisans programını tamamlamıştır. 2018 yılında Erasmus programı kapsamında Maastricht Üniversitesi'nde lisans seviyesinde ekonomi alanında dersler almıştır. Lisans öğrenimi sırasında, Ocak 2019'da, İstanbul Politikalar Merkezi'nde staj yapmış ve "Türkiye'de Gençlik Çalışması Yerel İşbirliği" projesine katkıda bulunmuştur. Ayrıca, Dış Politika Enstitüsü'nde stajını tamamlamış, Balkanlar ve Güney Kafkasya üzerine makaleler yazmıştır. 2021 Ocak yılı'nın başından itibaren, Avrasya İncelemeleri Merkezi'nde Balkanlar üzerine makaleler yazmaktadır.

İletişim: sevdiksenad@gmail.com

Zoran IVANOV

Dr. Zoran Ivanov, Ankara'daki TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi'nde yardımcı doçent olarak çalışmaktadır. Makedonya C., Üsküp Askeri Akademi'den mezun olmuştur. Eğitimine Harp Akademisi'nde devam ederek, güvenlik çalışmaları alanında Askerlik Sanatı ve Bilimler Yüksek Lisans derecesi ile mezun olmuştur. 2014 yılında Ulusal Tarih Enstitüsü'nde Balkan güvenlik çalışmaları dalında Doktorasını almıştır. 1999-2019 yılları arasında, Makedonya Ordusunda farklı görevlerde ve tertiplenmelerde görev yapmıştır. 2010 yılında, savunma ve güvenlik alanında çalışmak üzere hükümet yapısı içindeki görevlere geçmiştir. 18 yılı aşkın bir süre lider konumunda, güvenlik ve istihbarat alanındaki büyük ve orta ölçekli askeri ve hükümet kuruluşlarında yeniden yapılandırmaya ve yeniden örgütlenmeye yönelik idarecilik yapmıştır. Esas uzmanlık alanı terörizm, hibrit savaş, güvenlik, öncü değişiklikler ve ulusal güvenlik politikasıdır. Eş zamanlı olarak, bazı yerel ve yabancı üniversitelerde, diğer uluslararası okullar ve merkezlerde misafir öğretim görevlisi ve açılış konuşmacısı olarak hizmet vermiştir. Dr. Ivanov'un çok sayıda yayını mevcuttur. Birçok mesleki Dergi ve Yayınlar da yer alan çok sayıda makalenin ortak yazardır.

İletişim: zivanov@etu.edu.tr

Mehmet İlbey ÇOBAN

Mehmet İlbey Çoban Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümünden 2016'da Maliye programından yandal yaparak mezun olmuştur. 2020 yılında ODTÜ Uluslararası İlişkiler Bölümünden Yüksek Lisans derecesi almış ve aynı yıl ODTÜ Uluslararası İlişkiler Bölümünde Doktora programına kabul edilmiştir. 2019'dan beri ODTÜ'de Araştırma Görevlisi olup, akademik çalışmalarına devam etmektedir. İlgi alanlarını teorik yaklaşımlar, dış politika ve güvenlik meseleleri oluşturmaktadır. İngilizcenin dışında B1 seviyesinde Rusça ve A2 seviyesinde Almanca bilmektedir.

İletişim: ilbey@metu.edu.tr

Narmin ABBASLI

Narmin Abbasli, Çin'de bulunan Fudan Üniversitesi'nde ikinci sınıf Yüksek lisans öğrencisidir. Anabilim Dalı, Çin Siyaseti ve Diplomasisine odaklanan Uluslararası Politikadır. Başlıca araştırma ilgi alanları arasında Çin iç siyaseti ve dış ilişkilerdeki modern siyasi gelişmeler yer almaktadır. Şu anda Çin-Rusya ilişkileri üzerine araştırma yürütmektedir.

İletişim: 20210170118@fudan.edu.cn

Ceylin ÖZYURT

Ceylin Özyurt 2017'de Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyoloji Lisans Programından birincilikle mezun oldu. Aynı yıl kabul aldığı ODTÜ Sosyoloji Yüksek Lisans Programından Eylül 2021 itibariyle normallik, etiketleme ve engellilik üzerine yoğunlaştığı yüksek lisans tez çalışmasını tamamlamıştır. Lisansüstü öğrenimi sırasında yoksul nüfusa yönelik sosyal koruma mekanizmaları, toplumsal cinsiyet, göç, kadına yönelik şiddet ve engellilik konulu projelerde araştırmacı olarak görev aldı. Ekim 2021 itibariyle ODTÜ Sosyoloji Doktora öğrencisi olarak lisansüstü eğitimine devam etmektedir. Şubat 2021'den beri Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi'nde araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır.

İletişim: ceylinozyurt@gmail.com

Contributors

Mustafa Oğuz DEMİRALP

Mustafa Oğuz Demiralp, (January 22, 1952, İstanbul), Turkish diplomat, Ambassador (R). Graduated from the Lycée Saint-Joseph, French High School in İstanbul on July 1971 and the Middle Eastern Technical University on January 1976. He served as Special Advisor to the Minister of Foreign Affairs (1997-2000); Ambassador/Permanent Representative to the World Trade Organization (WTO) (2000-2002), Vice President of the UN Conference on Trade and Development (UNCTAD) Council, Chairman of the WTO Trade and Investment Working Group, Chairman of the WTO Trade and Environment Committee; Ambassador/Permanent Representative to the European Union (EU) (2002-2005); Ambassador/Secretary General for EU Affairs (2005-2009); Ambassador to Bern (2009-2010); Ambassador/Permanent Representative to the UN Geneva Office (2010-2013) and Ambassador to Mexico (2014-2017). Speaks English and French. He is married and has two children.
Contact: ouzdemiralp@yahoo.com

Onur URAZ

Onur Uraz is a lecturer in Public International Law at the Hacettepe University. His research interests centre around international criminal law (particularly the legal conceptualisation of the crime of genocide); EU law (particularly the free movement of goods and the anti-competition law), human rights law (particularly the freedom of thought, conscience and religion) and international energy law. Uraz obtained his PhD from University of Southampton in 2020 following gaining his LL.B. Degree from Gazi University in 2011, and completing his LL.M. Degree in 2014 at the University of Glasgow. Uraz was qualified as an attorney at the Ankara Bar Association in 2012.
Contact: onururaz@hacettepe.edu.tr

Mustafa KARACA

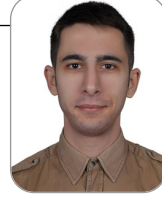
He was born in Kayseri. He completed his primary, secondary and high school education in Kayseri. He graduated from Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Business Administration of Erciyes University (Kayseri/Turkey). He completed his master's degree in Business Administration and his doctorate in Management and Organization in the same university, respectively, by defending his thesis titled "Personality Traits Determining Entrepreneurship". He continued his academic life in Erciyes, Ahi Evran, İnönü and Sakarya Universities, respectively. He has been working as a faculty member at Faculty of Economics and Administrative Sciences of Anadolu University. During his career, he served as head of the department, member of the faculty board, Director of the institute of social sciences, member of the senate and member of the university board of directors. He has published around 40 national/international articles, around 50 national/international papers, and around 10 national/international books in the fields of communication, management, propaganda and entrepreneurship. He received support from Tübitak with his article published in the Review of Managerial Science (SSCI) in 2019. In 2020, he was awarded the publication incentive of Anadolu University with his book titled Handbook of Leadership published by Cambridge Publishing House. He wrote and directed many projects funded by European Union Framework Programs, IPARD, Bilateral Cooperation Programs, Central Finance Contracting Unit, Development Agencies and Turkish National Agency. He attaches importance to interdisciplinary and multidisciplinary studies and studies in this direction. He is the founder and editor of Anadolu Academy Journal of Social Sciences and International Journal of Social Sciences.
Contact: mustafa_karaca@anadolu.edu.tr

Caner ÇAKI

He was born in 1989 in Bafra. He graduated from Department of Public Relations and Advertising of Communication Faculty of the Karadeniz Technical University (Trabzon/Turkey) in 2012. He completed his master's in Department of Communication Sciences of Inonu University (Malatya/Turkey) in 2016. Then he completed his doctorate in the Department of Communication Sciences Faculty of Erciyes University (Kayseri/Turkey) in 2021. He has worked as a research assistant at Inonu University between 2015-2021. His interest areas are propaganda, political communication, social media and public relations. He has studies on the propaganda activities in Nazi Germany, the Soviet Union and the People's Republic of China. He published studies on propaganda activities in certain national and international journals. He is editor of three books titled "Propaganda and Communication", "Propaganda Music in Turkish Political Life" and "Propaganda Studies in Turkish Political Life".

Contact: caner_caki@hotmail.com

Abdülhakim Bahadır DARI

He was born in 1985 in Kadıköy. He graduated from Department of business of business Faculty of the Anadolu University (Eskişehir/Turkey) in 2010. He completed his master's in Department of Management and work psychology of Marmara University (İstanbul/Turkey) in 2012. He completed his doctorate in Department of public relations of Marmara University (İstanbul/Turkey) in 2017. He has been working as a assistant professor at Yalova University since 2019. His interest areas are social media and public relations.

Contact: daribahadir@gmail.com

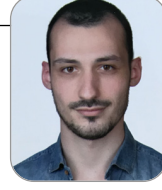
Ali Oğuz DİRİÖZ

Dr. Ali Oğuz Dirioz is an Assistant Professor of International Relations and Globalization at the Department of International Entrepreneurship at TOBB University of Economics and Technology (TOBB ETU). He is also an Adjunct Professor at the Department of Political Science and International Relations at TOBB ETU, and since 2020 Adjunct Prof. with the TOBB ETU Tashkent, Uzbekistan Branch. Prior to TOBB ETU, he was a lecturer at Bilkent University's Department of International Relations. Dr. Dirioz was previously a consultant for the World Bank where he worked on the *Status of Water Sector Regulation in The Middle East and North Africa* (2017). Dr. Dirioz's interests include globalization, international relations, diplomacy, energy and environment, Turkish politics, and the role of businesses as well as non-state actors in foreign policy. Recent publications include "Addressing climate change through the water-energy-food nexus; Lessons learned from Turkey" (2021), "The Prospects of Natural Gas Organization in the Light of Qatar's OPEC Exit : Some Critical Reflections The Extractive Industries and Society" (2020), and "Watering Down Tensions: The Role of Securitisation in Water Cooperation" (2020). He is currently Vice President of the Association for International Economic Research and Studies (ECONFO), and is an affiliated academic with the Foreign Policy Institute (FPI). He is fluent in French, English and Turkish (native).

Contact: adirioz@etu.edu.tr

Senad SEVDIK

Senad Sevdik graduated from Sabancı University, Faculty of Arts and Social Sciences, Department of Economics in 2019. Following his undergraduate degree, he completed his master's program with a thesis on Bosnia and Herzegovina at the Department of International Relations at Groningen University in 2020. In 2018, he took courses in economics at the undergraduate level at Maastricht University as part of the Erasmus program. During his undergraduate education, he did an internship at the Istanbul Policy Center in January 2019 and contributed to the "Youth Work Local Cooperation in Turkey" project. He also completed another internship at the Foreign Policy Institute and wrote articles on the Balkans and the South Caucasus. Since the beginning of January 2021, he has been writing articles on the Balkans in the Center for Eurasian Studies.

Contact: sevdiksenad@gmail.com

Zoran IVANOV

Dr. Zoran Ivanov is an assistant professor at TOBB Economics and Technology University in Ankara. He graduated from Military Academy in Skopje, R. Macedonia. His education continued in Command and General Staff College, where he graduated with a Master's of Military Arts and Science in security studies. In 2014 he got his Ph.D. from the Institute of National History in Balkan security studies. He served in the Macedonian Army from 1999 until 2019 on different positions and deployments. In 2010, he was transferred to work within the government in the defense and security field. He was in a leadership position for over 18 years, leading military and government large and midsize organizations through restructuring and reorganizations in the field of security and intelligence. His primary expertise is terrorism, hybrid warfare, security, leading changes, and national security policy. In parallel, he was visiting lecturer and keynote speaker in a few domestic and foreign Universities and other international schools and centers. Dr. Ivanov has numerous publications and is co-author of many articles in many professional Journals and Magazines.

Contact: zivanov@etu.edu.tr

Mehmet İlbey ÇOBAN

Mehmet İlbey Çoban graduated from Ankara University, Faculty of Political Science, Department of International Relations in 2016 with a minor in Public Finance. He received his Master's degree from METU International Relations Department in 2020 and was accepted to the PhD program at METU International Relations Department in the same year. He has been working as a Research Assistant at METU since 2019 and continues his academic studies. His areas of interest are theoretical approaches, foreign policy and security issues. Apart from English, he also knows Russian at B1 level and German at A2 level.

Contact: ilbey@metu.edu.tr

Narmin ABBASLI

Narmin Abbasli is a second-year master's degree student at Fudan University in China. Her major is International Politics with a focus on Chinese Politics and Diplomacy. Her main research interests include modern political developments in Chinese domestic politics and foreign relations. She is currently conducting research on Sino-Russia relations.

Contact: 20210170118@fudan.edu.cn

Ceylin ÖZYURT

Ceylin Özyurt graduated from Middle East Technical University with a major of Sociology and was the student grading first of the Sociology Class '17. Following her graduation, she graduated from MSc Sociology Program of the same university on September, 2021 with her thesis focusing on normalcy, stigma and disability. During her graduate education, Özyurt contributed as a researcher to projects on gender, violence against women, migration, disability and social protection mechanisms regarding impoverished populations. She continues her graduate education as a Ph.D. student at METU Sociology as of October, 2021 and has been working at Social Sciences University of Ankara as of February, 2021.

Contact: ceylinozyurt@gmail.com

Editörün Notu

Uluslararası Suçlar ve Tarih / International Crimes and History (UST/ICH), güncel 22'nci sayısı ile birlikte, 15'inci yayın yılını tamamlamaktadır. UST/ICH, zengin yayın mirasına uygun olarak, yazı çeşitlerini ve konularını güncel sayısında genişletmeye devam etmektedir. Bu bağlamda, UST/ICH'nin 22'nci sayısı Uluslararası Hukuk, Tarih, Uluslararası İlişkiler ve Sosyoloji alanlarını kapsamaktadır.

Emekli Büyükelçi Güzdüz Aktan, UST/ICH'nin ilk sayısında yayınlanan başyazısında, UST/ICH'nin çalışma alanını tarihte meydana gelen katliamlar ve mezalim ile beraber, 17 Temmuz 1998 tarihli Roma Statüsünde belirtilen uluslararası suçlar olarak tanımlamıştır. Uzun bir süre bu kapsamda yayınlanan UST/ICH, iki yıl önce araştırma konularını genişletmeye karar vermiş ve dergiye yeni makale bölümleri eklenmiştir. Bu vesileyle, derginin ilk başyazısını kaleme alan ve yayınlanmasında büyük katkıları olan Emekli Büyükelçi Gündüz Aktan'ı saygıyla ve rahmetle anıyoruz.

COVID-19 pandemisi 2021 yılında dünya gündeminin en üst sırasında yer almaya devam etmiştir. Bu zorlu süreçte, tüm dünya yeni koşullara ve değişimlere uyum sağlamaya çalışmıştır. Bu süreç içinde uluslararası ve ulusal kapsamda sosyolojik, siyasi ve ekonomik sonuçları olan değişiklikler ortaya çıkarken ve pandemi ortamı olağandışı zorluklar yaratmakta iken, ayrılıkçı eğilimler, ırkçılık ve sömürgecilik mirasının yarattığı sorunlar gibi geçmiş dönemlerde gerçekleşen olumsuzluklar da gündemde kalmaya devam etmiştir. Derginin son sayısı, yaşamın pandemi öncesi dönemde olduğu gibi devam ettiği mesajını vermekte ve dergi çalışmalarının kesintisiz şekilde devam etmesinin önemini vurgulamaktadır.

Konu alanlarının genişletilmesi kapsamında, UST/ICH'nin 22'nci sayısı bir yorum yazısı, beş araştırma makalesi, bir "Uluslararası Mahkemelerdeki Davalar" bölümü makalesi, bir rapor ve bir kitap incelemesinden oluşmaktadır.

Emekli Büyükelçi Oğuz Demiralp tarafından kaleme alınan yorum yazısı "**Uluslararası İnsancıl Hukuk: Kökenleri Ve Gelişimi**" başlığını taşımaktadır. Oğuz Demiralp, yorum yazısında "Uluslararası İnsancıl Hukuk" olgusunun tarihsel arka planını izah etmekte, evrimini incelemekte ve insanlığa karşı suçların yıkıcı etkilerine insani bir bakış açısı getirmektedir.

“Uluslararası Mahkemelerdeki Davalar” bölümündeki **“Uluslararası Adalet Divanı’nın Gambiya-Myanmar Davasında Soykırım Suçunun Tespiti Bakımından Karşılaşacağı Dört Temel Hukuki Soruna Dair Bir Değerlendirme”** başlıklı makalesinde Onur Uraz, Uluslararası Adalet Divanı’nın (UAD) Gambiya / Myanmar davasında karşılaşması muhtemel dört temel hukuki sorunu incelemekte ve Myanmar’da Rohingya halkına karşı soykırım suçunun işlenip işlenmediği konusunu ayrıntılı bir şekilde irdelemektedir. Makale davanın asıl zorluğunun bu eylemlerin “soykırım niyetiyle” işlenip işlenmediğini saptamak olduğunu belirtmekte ve eğer bu fiil işlenmiş ise Myanmar’ın fail olarak kabul edilip edilemeyeceği hususunu tartışmaktadır.

Mustafa Karaca, Caner Çakı ve Abdülhakim Bahadır Darı tarafından hazırlanan **“Büyük Vatanseverlik Savaşı’nda Savaş Suçu Bağlamında Sovyetler Birliği Propagandasında Nazi Almanya’sının Sunumu”** başlıklı ilk araştırma makalesi Sovyetler Birliği’nin Büyük Vatanseverlik Savaşı ve II. Dünya Savaşı sırasında Nazi Almanyası’na karşı kullandığı söylemleri araştırmaktadır. Makale özellikle SSCB’nin propaganda amacıyla Naziler hakkında halkına vermiş olduğu mesajlara odaklanmaktadır.

Ali Oğuz Diriöz tarafından yazılan **“AB Yeşil Mutabakat Kapsamında Yeşil Ekonomiye Dönüşüm Süreci, Türkiye-AB İlişkilerine Olası Etkilerinin Değerlendirilmesi”** başlıklı ikinci araştırma makalesi, Türkiye’nin ve dünyanın özellikle yakın zamanlarda sıklıkla yaşanan doğal afetler sebebiyle karşılaştığı çevre sorunlarını konu almaktadır. Makale, Türkiye’nin Yeşil Mutabakat’a uyumunun gelecek nesiller için kritik önemini göz ardı etmeden, Avrupa Birliği ile olan ilişkilere odaklanmaktadır.

Senad Sevdik, kaleme aldığı **“Tecavüz Kampı Vilina Vlas Oteli: Uluslararası Toplum Neden Hala Hareketsiz?”** başlıklı üçüncü araştırma makalesinde, Bosna Hersek’in Visegrad kentinde, çoğunluğu Bosnalı Müslüman kadınlar olmak üzere, masum sivillere tecavüz etmek, işkence etmek, dövmek ve öldürmek için kamp olarak kullanılmış bir bina olan *Vilina Vlas* oteli ile ilgili acı verici gerçekler araştırılmaktadır. Makale bu eski kampın bir turistik yer olarak işletilmesine ilişkin etik konuları incelemekte ve bu utanç verici durum için çözümler önermektedir.

Zoran Ivanov’un kaleme aldığı **“Liberal Uluslararası Düzen Krizi ve Küçük Devletlerin Statüsü: Makedonya Cumhuriyeti veya Kuzey**

Makedonya Cumhuriyeti Örneği” başlıklı dördüncü araştırma makalesi uluslararası sistem ve küçük devletler arasındaki uyumsuzluğu incelemektedir. Makale, söz konusu uyumsuzluğu, 1991 yılından bu yana uluslararası örgütlere katılma arayışında olan (Kuzey) Makedonya Cumhuriyeti’nin deneyiminden yola çıkarak ele almaktadır. Makale, liberal uluslararası düzenin küçük devletleri ihmal eden yaklaşımının kritik zayıflıklarını analiz etmekte, uluslararası sistemde zayıf veya başarısız devletlerin ortaya çıkmasına neden olan küçük devletlerin kritik zaafiyetlerini ve avantajlarını incelemektedir.

Mehmet İlbey Çoban’ın hazırladığı **“Tunus’taki Fransız Sömürgeci Yönetimin Karşılaştığı Zorluklar: Akdeniz’deki Reelpolitik”** başlıklı beşinci araştırma makalesinde, Fransız sömürge yönetiminin Tunus’ta karşılaştığı engellerin arkasındaki dinamikler Uluslararası İlişkiler disiplini bağlamında araştırılmaktadır. Makale anarşi kavramını açıklamakta ve bu kavramın Tunus’un içinde bulunduğu bölgenin dinamiklerini açıklamaya yardımcı olduğunu öne sürmektedir.

Raporlar bölümünde, Narmin Abbaslı’nın kaleme aldığı **“Bir Mekanizma Olarak Milliyetçilik: Sincan Pamuk Yasağı Olayının Analizi”** başlıklı makalede, Kanada ve Avrupa Birliği tarafından mevcut ve eski Çinli yetkililere uygulanan yaptırımlar ve Çin’in Sincan Uygur Özerk Bölgesi eyaletinde yapıldığı öne sürülen insan hakları ihlalleri nedeniyle Çin’e yönelik artan baskının sonuçları incelenmektedir. Çalışma ayrıca hükümetin, artan uluslararası baskı döneminde, milliyetçiliği ve kamu görüşünü yönetme becerisini de analiz etmektedir.

Ceylin Özyurt’un kitap incelemesi Rustam Atadjanov’un **“Rustam Atadjanov’un “İnsanlığa Karşı Suçlar Bakımından Korunan Bir Değer Olarak İnsan Olma Niteliği: Kavramsal Ve Normatif Bir Bakış” Kitabına Dair Bir Değerlendirme”** kitabını analiz etmektedir. Özyurt, analizinde, kitabın uluslararası hukukta yer alan belirli bir temel suçun koruyucu kapsamını açıkladığına dikkat çekmekte ve bu kavrama ilişkin açıklamaların hem kavramsal hem de normatif soruları yanıtlaması gerektiğini belirtmektedir.

Dergiyi ilgiyle okuyacağınızı umuyor ve gelecek yıl için en iyi dileklerimizi sunuyoruz.

Editorial Note

Uluslararası Suçlar ve Tarih / International Crimes and History (UST/ICH) has reached its 15th year of publication with its current 22nd issue. UST/ICH, in line with its rich publication heritage, has continued to expand its article types and topics in the current issue. In that regard, the 22nd issue of UST/ICH covers the fields of International Law, History, International Relations, and Sociology.

Ambassador (R) Gündüz Aktan, in his editorial published in the first issue of the UST/ICH, had described the area of study of the UST/ICH as the massacres and atrocities that took place in history, and the international crimes mentioned in the Rome Statute of 17 July 1998. Following publication in this context for a long time, UST/ICH decided two years ago to expand its research topics and thus new article sections were added to the journal. On this occasion, we commemorate with respect Ambassador (R) Aktan, who penned the first editorial of the journal and contributed greatly to its publication.

The COVID-19 pandemic continued to be at the top of the world agenda in 2021. In this challenging period, the whole world tried to adapt to new conditions and changes. While changes with sociological, political and economic implications occur both internationally and nationally and the pandemic environment creates unusual difficulties, old troubles of the past such as separatist tendencies, racism, and problems created by the legacy of colonialism continue to remain on the agenda. The current issue of the journal gives the message that life continues as before in the pandemic environment and also emphasizes the importance of the uninterrupted continuation of the journal's studies.

As part of the expansion of the subject areas, the 22nd issue of the UST/ICH consists of one commentary, five research articles, one "Cases Before International Courts" section article, one report, and one book review.

The commentary penned by Ambassador (R) Oğuz Demiralp is titled "**International Humanitarian Law: Its Origin and Evolution**". In his commentary, Oğuz Demiralp concisely explains the historical background of the phenomenon of "International Humanitarian Law", examines its evolution, and brings a humanitarian perspective to the devastating effects of crimes against humanity.

The article in the “The Cases Before International Courts” section titled **“An Evaluation Of The Four Main Legal Problems That The International Court Of Justice Will Likely Face In Assessing The Crime Of Genocide In Gambiya – Myanmar Case”** Dr. Onur Uraz examines four fundamental legal problems that the International Court of Justice (ICJ) will likely face in Gambia v. Myanmar case and analyses in detail whether the crime of genocide was committed against the Rohingya People of Myanmar. The article argues that the real challenge of the case is to establish whether these acts are committed with “genocidal intent” and, if so, whether Myanmar can be considered as the perpetrator as such.

The first research article by Mustafa Karaca, Caner Çakı, and Abdülhakim Bahadır Darı titled **“The Presentation Of The Nazi Germany In The Soviet Union Propaganda In The Context Of The War Crime In Great Patriotic War”** investigates the discourses that the Soviet Union used against Nazi Germany during the The Great Patriotic War and World War II. The article focuses especially on the messages that the USSR gave to its people about the Nazis for propaganda purposes.

The second research article titled **“Transition Towards Green Economy Within EU Green Deal, The Evaluation Of Possible Impacts On Relations Between Turkey And The EU”** by Ali Oğuz Diriöz deals with environmental problems in the face of natural disasters that have been experienced frequently in Turkey and in the world, especially in recent years. The article focuses on the relations with the European Union, without ignoring the critical importance of Turkey’s adaptation to the Green Deal for future generations.

The third research article titled **“Rape Camp Vilina Vlas Hotel: Why Is The Internatonal Community Still Unmoved?”** by Senad Sevdik investigates the agonizing realities regarding Vilina Vlas hotel in Visegrad city of Bosnia and Herzegovina, which is a building that was used as a camp for raping, torturing, beating, and killing innocent civilians, mostly Bosnian Muslim women. The article investigates the ethical issues surrounding the operation of this former camp as a touristic place and proposes solutions to this shameful situation.

The fourth research article by Zoran Ivanov titled **“The Crisis Of Liberal International Order And The Status Of The Small States: The Case Of Republic Of Macedonia And Republic Of North**

Macedonia” examines the clash between international system and small states. The article approaches this clash from the experience of the Republic of (North) Macedonia, which has sought to join international organizations since 1991. The article analyzes the critical weaknesses of the liberal international order’s approach that neglect’s small states, then examines the critical vulnerabilities and advantages of small states that lead to the emergence of weak or failed states in the international system.

The fifth research article titled **“The Challenges To French Colonial Rule In Tunisia: Realpolitik In The Mediterranean”** by Mehmet İlber Çoban investigates the dynamics behind the impediments that French colonial rule faced in Tunisia in the context of International Relations discipline. The article explains the notion of anarchy and argues that this notion is helpful in explaining the dynamics of the region in which Tunisia situated.

In the Reports section, Narmin Abbaslı, in her article titled **“Nationalism As A Mechanism: Analysis Of Xinjiang Cotton Ban Incident”** investigates the aftermath of the sanctions imposed by Canada and the European Union on current and former Chinese officials and of the increasing pressure on China for alleged abuses in China’s Xinjiang Uyghur Autonomous Region province. The study also analyses the government’s ability to manage nationalism and public opinion during the period of increased international pressure.

The book review by Ceylin Özyurt analyzes Rustam Atadjanov’s book titled **“Humanness As A Protected Legal Interest Of Crimes Against Humanity: Conceptual And Normative Aspects”**. Özyurt in her analysis draws attention to the point that the book describes the protective scope of one particular type of core crimes under international law and underlines that the explanations regarding this concept need to answer both conceptual and normative questions.

We hope you enjoy the journal and extend our best wishes for the coming year.

YORUM / COMMENTARY

Yayın Geliş Tarihi / Received: 19.07.2021

Yayına Kabul Tarihi / Accepted: 29.07.2021

Bu makale için önerilen kaynak gösterimi / To cite this article (Chicago, 17-A sürüm / Chicago, 17th A):

Demiralp, Oğuz., "Uluslararası İnsancıl Hukuk: Kökenleri ve Gelişimi." *Uluslararası Suçlar ve Tarih / International Crimes and History* 22, (2021): 21-28.

ULUSLARARASI İNSANCIL HUKUK: KÖKENLERİ VE GELİŞİMİ

Oğuz DEMİRALP

(E) Büyükelçi

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-8057-4394>

Öz: *Uluslararası İnsancıl Hukuk (UİH), silahlı çatışmaların olumsuz insani sonuçlarını azaltmayı amaçlayan bir dizi hukuki ilkedir. UİH, savaşa doğrudan dahil olmayan bireyleri korumayı ve savaş biçimlerini insancıl bir bakış açısıyla yumuşatmayı amaçlamaktadır. Gerek devletler arasındaki savaşlarda gerek iç çatışmalarda geçerlidir. İnsancıl hukuk alanında birçok gelişme kaydedilmiş olmakla birlikte, bunlar yeterli kabul edilemez. İnsanlık savaştan vazgeçmese de, savaşın olumsuz etkilerini göreceli olarak giderebilmek için insancıl hukuku geliştirmiştir. Asıl amaç savaşınsız bir dünya olmalıdır.*

Anahtar Kelimeler: *Uluslararası İnsancıl Hukuk, Cenevre Sözleşmesi, Uluslararası Kızılhaç Komitesi*

INTERNATIONAL HUMANITARIAN LAW: ORIGINS AND EVOLUTION

Abstract: *International Humanitarian Law (IHL) is a set of legal principles aimed to mitigate the negative humanitarian consequences of armed conflicts. The IHL aims to protect individuals who are not directly involved in the warfare and to make less rigid/moderate the ways of war from humanitarian perspective. It is applicable to both interstate and intrastate conflicts. Several developments have occurred*

Oğuz DEMİRALP

in the field of humanitarian law, however they cannot be considered sufficient. Although humanity did not give up on war, it developed humanitarian law in order to eliminate the negative impacts of war to some extent. The main goal should be a world free of war.

Keywords: *International Humanitarian Law, Geneva Convention, International Committee of the Red Cross*

Uluslararası İnsancıl Hukuk (UİH) silahlı çatışmaların etkilerini insancıl nedenlerle sınırlandırmak amacıyla geliştirilen hukuk kuralları dizisidir. UİH çatışmaya katılmayanların korunmasına ve savaş yöntemlerinin insancıl bakımdan yumuşatılmasına yöneliktir. Hem devletler arasındaki savaşlarda hem de iç çatışmalarda geçerlidir. Savaş ya da silahlı çatışma hukuku olarak da anılır, bilinir.

UİH kurallarının geliştirilmesine 19ncü yüzyılda başlanmıştır. Öncü kişi Henry Dunant isimli bir İsviçrelidir. 1859 yılında Avusturya'nın Fransa ve Sardunya'ya karşı çarpıştığı ve kaybettiği Solferino savaşının bitiminde Henry Dunant bir vesileyle savaş alanını gezmiş, gördüklerinden çok etkilenmiştir. Çevredeki sivil halkı kadınlar başta olmak üzere, savaş yaralılarına ve hastalara yardım için örgütlemeye girişmiştir. Savaş kurbanlarına hangi taraftan olduklarına bakılmaksızın tedavi ve yardım götürmek fikri "Tutti Fratelli" (Hepimiz kardeşiz) sloganı kullanılarak hayata geçirilmiştir.

Henry Dunant daha sonra Solferino anılarını bir kitapta toplamıştır (A memory of Solferino).¹ Aynı kitapta, savaşta yaralanan askerlere yardım için yansız bir örgüt kurulması fikrini ortaya atmıştır. Bu fikir üzerine Cenevreli beş önemli şahsiyet 17 Şubat 1863'de toplanarak Uluslararası Komite'yi kurmuşlardır. Bugün sözkonusu tarih ve toplantı Uluslararası Kızılhaç Komitesi'nin (International Committee of the Red Cross / ICRC) doğuşu olarak anılmaktadır. Sözkonusu kuruluş bağımsız bir hükümet dışı kuruluş statüsündedir. Çeşitli ülkelerin ve hayırseverlerin yardımlarıyla oluşan bütçesi tümüyle saydamdır.

Uluslararası Komite Ekim 1863'de Cenevre'de 14 devletin katıldıkları bir konferans düzenleyerek savaşta yaralanan askerlere yardım konusunu tartışmaya açmıştır. Yapılan çeşitli çalışmaların sonucunda 22 Ağustos 1864 tarihinde İsviçre hükümeti bir diplomatik konferans düzenlemiştir. Konferansın sonunda, *Savaş alanında Yaralananların Koşullarını İyileştirmeye Yönelik Cenevre Sözleşmesi* kabul edilmiştir. 12 Devlet sözkonusu sözleşmeyi imzalamıştır (İsviçre, Baden, Belçika, Danimarka, İspanya, Fransa, Essen, İtalya, Hollanda, Portekiz, Prusya, Würtemberg). Yıllar içinde geliştirilen ve bugünkü hali 1949'da kabul edilen Birinci Cenevre Sözleşmesi'nin temeli bu metindir. Sözleşme evrensellik ve ırk, milliyet, din ayırımı yapılmaması ilkelerini esas almıştır. Askeri tıp personelinin kızıl haç ve kızıl ay olması da bu sözleşmeden kaynaklanmaktadır.

1 Henry Dunant, *A Memory Of Solferino* (Geneva: International Committee of the Red Cross, 1939), <https://www.icrc.org/en/doc/assets/files/publications/icrc-002-0361.pdf>.

ÜİH açısından bir sonraki adım 1968 yılında S. Petersburg Bildirgesinin kabul edilmesi olmuştur. Bu bildirme msket türü mermi kullanımını yasak getirmiştir. Osmanlı İmparatorluğu dahil 19 Avrupa ülkesinin taraf olduğu bir uluslararası anlaşma niteliğindedir. Bazı silahların ve mühimmatın insancıl amaçlarla yasaklanması bakımından ilk uluslararası hukuk belgesidir. Bundan sonra uluslararası İnsancıl Hukukun savaş mağdurlarına yardımın dışında gelişeceği ikinci bir yol insancıl amaçlarla silahların kontrolü ve yasaklanması olacaktır.

Nitekim birbirinin devamı niteliğindeki 1899 ve 1907 Lahey Barış Konferanslarında kabul edilen sözleşme ve bildirgelerde kara ve bir ölçüde deniz savaşlarının kuralları, kavramları geliştirilmiş (savaşan taraf, savaş tutsağı gibi), ayrıca zehirli gazların, gövdede yayılan mermilerin kullanılmaması, savunmasız kentlerin bombalanmaması gibi yasaklar getirilmiştir. Genel olarak uluslararası hukuk açısından 1899 Konferansının en büyük iddiası uluslararası anlaşmazlıkları çözmek üzere zorunlu tahkim yetkisiyle donatılmış bir uluslararası mahkeme kurulması olmuştur. Bu hedefe ulaşamamış olmakla birlikte günümüzde de faal olan Daimi Tahkim Mahkemesi kurulmuştur.

Hukuk alanındaki saydığımız olumlu gelişmeler ne yazık ki Birinci Dünya Savaşı'nın çıkmasını önleyememiştir. Birinci Dünya Savaşı'nda hemen her cephede büyük insani felaketler yaşanmıştır. Uluslararası Kızılhaç Komitesi uzmanlarına göre, eğer o güne kadar gelişmiş bazı kurallar olmasaydı, Birinci Dünya Savaşı'nın insani faturası daha da ağır olurdu. Bu varsayımın doğruluğunun ölçme olanağımız bulunmamaktadır. Ancak, uluslararası toplum Birinci Dünya Savaşı'ndan gereken dersleri çıkarmamış olacak ki, Uluslararası İnsancıl Hukuk alanında ilerleme yavaş ve sınırlı olmuştur.

En kayda değer gelişme 1925 yılında kabul edilen Cenevre Protokoludur. Zehirli, boğucu ve diğer gazlarla bakteriyolojik savaş yöntemlerinin kullanılması bu anlaşmayla yasaklanmıştır.

1929 yılındaysa gene Cenevre'de toplanan bir konferansta iki sözleşme kabul edilmiştir. Sözleşmelerden ilki hastalarla yaralıları daha iyi bakım sağlanması, ikincisi de savaş tutsakları konularındadır.

Önce İspanya İç Savaşı, daha sonra İkinci Dünya Savaşı uluslararası insancıl hukukun geliştirilmesine olan ihtiyacı tartışılmaz şekilde göstermiştir. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra yeni bir dünya düzeni kurmaya yönelik uluslararası toplum insancıl hukuk alanında da

hareketlenmiştir. Bunun sonucu olarak, Nisan – Ağustos 1949 döneminde Cenevre’de toplanan uluslararası konferansda bugün Cenevre Sözleşmeleri olarak bildiğimiz dört sözleşme kabul edilmiştir. Şimdi bu sözleşmelere sırasıyla kısaca göz atalım.

Birinci Cenevre Sözleşmesi, savaş sırasında karadaki yaralı ve hasta askerlerin korunmasıyla ilgilidir. Ayrıca tıp personeline ve araçlarına, din görevlilerine koruma sağlar. Kızılhaç ve Kızılay amblemlerinin kullanımlarını düzenler. 64 maddeden oluşur.

İkinci Sözleşme, savaş sırasında denizdeki yaralı, hasta ve kazazede askeri personelin korunması konusundadır. 1907 yılında Lahey’de kabul edilmiş olan deniz savaşlarıyla ilgili sözleşmenin geliştirilmiş halidir. 63 maddesi vardır. Hastane gemilerini de kapsar.

Üçüncü Cenevre Sözleşmesi, savaş tutsaklarıyla ilgilidir. 1929 sözleşmesinin yerini almıştır. Savaş tutsağı statüsü Birinci ve İkinci sözleşmelerin ışığında genişletilmiştir. Savaş tutsaklarının çalıştırılması, bakımı, tabi olabilecekleri yargılama usulleri ilke olarak belirlenmiştir. Çatışmalar sona erince savaş tutsaklarının ülkelerine gönderilmesi ilkesi de kabul edilmiştir.

Dördüncü Sözleşme, sivillerin korunması konusundadır. Sadece savaş sırasında değil işgal altındaki topraklardaki sivillerin korunmasını da kapsar. Filistin sorunu bakımından çok önemli bir sözleşme olagelmıştır. İşgalci gücün sivil halka karşı zorunlu sorumluluklarını ve işgal altındaki topraklarda yaşayanlara nasıl insancıl yardım sağlanacağı konularında maddeler içerir. Tutuklu sivillerle ilgili düzenlemeler de getirmiştir.

Birbirinden farklı alanlara yönelmiş olan bu dört sözleşmenin üçüncü maddeleri ortaktır. Anılan ortak madde Sözleşmelerin iç çatışmalarda da uygulanması bakımından asgari yükümlülükler getirir. Söz konusu maddede iç çatışmanın tanımı bulunmamaktadır. Ancak Uluslararası Kızılhaç Komitesi gibi tarafsız bir insancıl kuruluşun çatışmanın taraflarına hizmet sunabileceği kayıtlıdır. Takdir edileceği üzere, devletler açısından hukuki güçlükler içeren bir maddedir bu. Devletlerin terör ya da suç örgütleriyle mücadelesinin iç çatışmadan sayılıp sayılmayacağı belli değildir. Bu belirsizliğin yol açtığı duraksamaların görece giderilmesi için ortak üçüncü maddenin son cümlesi şu şekilde kaleme alınmıştır: “Yukarıdaki hükümlerin uygulanması çatışmanın Taraflarının yasal statüsünü etkileyemeyecektir.”

Uluslararası Kızılhaç Komitesi günümüzde silahlı çatışmaların çoğunun ülke içinde olması nedeniyle ortak üçüncü maddenin uygulanmasının öneminin arttığı görüşündedir. Buna karşılık, terör ve suç örgütleriyle mücadele halinde olan devletlerin çoğu da aslında ülkenin güvenlik yasalarını uygulama anlamı taşıyan bu mücadelenin iç çatışma olarak nitelenmesi ve Uluslararası Kızılhaç Komitesi'nin müdahalesi olasılıklarından rahatsızlık duymaktadır. İç çatışma nitelemesinin ve Uluslararası Kızılhaç Komitesi'nin müdahale talebinin kabul edilmesinin terör ve suç örgütlerinin meşru bir taraf olarak görülmesine yol açacağını düşünmektedir. Dolayısıyla bu tür sorunları olan birçok ülke Uluslararası Kızılhaç Komitesi'yle mesafeli ilişki sürdürmeyi tercih etmektedir. Türkiye de bu ülkeler arasında yer almaktadır.

Türkiye insancıl hükümlerin siyasal niyetlerle kötüye kullanılabileceği varsayımına dayanan bu yaklaşımı nedeniyle 1977 ve 1979 yıllarında kabul edilen sırasıyla Birinci ve İkinci Protokollara taraf olmayan az sayıda ülkeden biri olmuştur. Birinci Protokolda halkların sömürgeci egemenliğine, yabancı işgaline ve ırkçı rejimlere karşı yaptığı silahlı mücadeleler uluslararası çatışma olarak nitelenmiştir. İkinci protokol ise tümüyle iç çatışmalara odaklanmıştır. Savaş kurallarının iç çatışmalara da uygulanmasını öngörmektedir. Uluslararası Kızılhaç Komitesi'ne göre 1945'den beri dünyada yaşanan silahlı çatışmaların kurbanlarının yüzde sekseni iç çatışma veya savaş kurbanlarıdır. Bu nedenle İkinci Protokolün önemi gittikçe artmıştır. Uluslararası Kızılhaç Komitesi, 1979 Konferansına 47 maddelik çok ayrıntılı bir sözleşme taslağı sunmuştur. Ancak devlet egemenliğine hanel getirebileceği, hatta devletin yasaları uygulamasını zorlaştırabileceği, yabancı müdahalesine yol açabileceği gibi nedenlerle kabul edilen madde sayısı 27'de kalmıştır.

Bazı devletlerin duraksamalarına karşın Uluslararası Kızılhaç Komitesi bugün dünyanın dört yanında etkin durumdadır. Uluslararası insancıl hukukun dinamosu görevini yapmaktadır. Dört yılda bir hükümetlerin de katılımıyla toplanan Kızılhaçlar ve Kızılaylar Konferansları çeşitli kararlar yoluyla hem insancıl hukuk uygulamalarını gözden geçirip güçlendirmeyi hem de bu alanda ülkeler arasında işbirliği ve dayanışmayı güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Toplam olarak bakıldığında bu tabloya ve Uluslararası Kızılhaç Komitesi'nin oynadığı sürükleyicilik rolüne olumsuz demek mümkün değildir.

Cenevre sözleşmeleri ve protokollarının uygulanmasını izlemek üzere özel bir mekanizma oluşturulmuştur. Ancak Uluslararası Adalet Divanı, Uluslararası Ceza Mahkemesi gibi yargı organları, BM'in çeşitli kuruluşları aldıkları kararlarda işbu sözleşme ve protokolların ihlal edildiğine dair hükümler ortaya koyabilmektedir.

İkinci Dünya Savaşından sonra insancıl hukukla ilgili yeni bir alan ortaya çıkmıştır: mülteci hukuku. 1951'de gene Cenevre'de Mültecilerin Statülerine ilişkin Sözleşme kabul edilmiştir. Ülkelerinde zulme ve gadre uğrayan (persecution) insanların başka bir ülkeye sığınma hakkını tanıyan bu sözleşme aynı zamanda insan hakları hukukunun da bir parçasıdır. Esasen birçok bakımından insancıl hukuk ile insan hakları hukuku içiçe geçmiştir. Bu sözleşme başlangıçta Batılılar tarafından Komünist Doğu Avrupa'dan Batı ülkelerine kaçanları korumak için öngörülmüştü. Nitekim Türkiye de mülteci statüsünü sadece Avrupa ülkelerinden gelenlerle tanıyan bir coğrafi sınırlamayla (çekince değil) sözleşmeye taraf olmuştur. Ancak, onyıllar içinde sözleşme bütün dünyada uygulanır olmakla evrensel niteliğine kavuşmuştur. Bugün halen yerine yenisi konulamayan bir sözleşme olarak işlevini sürdürmektedir. Türkiye Suriye'den gelenlere geçici mülteci statüsü vererek coğrafi sınırlamasının uygulama alanını daraltmıştır. Gerçekten de, bugünün koşullarında kapıya biri Avrupa'dan diğer Asya'dan iki mülteci gelirse, Asya'dan geleni coğrafi sınırlamanız var diye geri çevirmeniz insancıl bir davranış olmaz. Elbette, mülteci konusu çok daha karmaşık olup ayrı bir inceleme yazısı gerektirmektedir.

Cenevre sözleşmeleriyle protokolları ve mülteci hukukunun yanısıra silahların kontrolü alanında da insancıl yönü olan kayda değer gelişmeler özellikle 1970'lerden itibaren görülmüştür. En önemli gelişme kitle imha silahları alanında gerçekleşmiştir. Kitle imha silahları biyolojik, kimyasal ve nükleer olmak üzere üç türdür. 1972 yılında kabul edilen bir sözleşmeyle biyolojik silahlar yasaklanmıştır. Kimyasal silahları yasaklayan bir sözleşmenin kabul edilmesiyle uzun müzakerelerden sonra ancak 1993'de gerçekleşmiştir. Nükleer silahlar bakımından ne yazık ki aynı şekilde bir gelişme görülmemiştir. Nükleer silah sahibi devletler bu tür silahları yasaklamak ve ortadan kaldırmak yerine sınırlamacı ve başka devletlerin nükleer silah edinmesini önleyici bir yaklaşımı tercih etmişlerdir. Konuyla ilgili Nükleer Silahların Yayılmasının Önlenmesi Anlaşması 1970 tarihlidir. Ancak onyıllar sonra nükleer silah sahibi olmayan bazı devletlerin gayretiyle 2017 yılında Birleşmiş Milletler'de Nükleer Silahları Yasaklayan Anlaşma kabul edilmiştir. 2021 yılında yürürlüğe giren bu anlaşmanın gerçekten hayata

geçirilmesi için nükleer silah sahibi devletlerin bu güçlerinden vazgeçmeleri gerekmektedir. Bugünkü dünya koşullarında bu bir hayaldir, ama nükleer silah yasaklayan bir sözleşmenin ortaya çıkması insanlık adına gene de önemli bir adım olmuştur.

Öte yandan, silahların kontrolü çabaları konvansiyonel silahlar alanında da sürmüştür. 1980 yılında gene Cenevre’de aşırı zarar veren bazı konvansiyonel silahların kısıtlanması veya yasaklanmasına ilişkin bir sözleşme kabul edilmiştir. Sözleşmenin 5 protokolü bulunmaktadır. Bu belgelerle birlikte izi insan vücudunda kalmayan parçaların, bubi tuzaklarının, kara mayınlarının, yangın çıkarıcı silahların, kör edici laser silahların yasaklanması öngörülmüştür.

1997 yılındaysa anti – personel mayınları yasaklayan Ottawa Sözleşmesinin kabul edilmesi insancıl açıdan önemli bir adım olarak görülmektedir.

2000 yılında Çocuk Hakları Sözleşmesi’ne çocukların silahlı çatışmalara sokulmaması konulu ihtiyari protokol eklenmiştir. Bu belge de insancıl hukuk bakımından ileri bir adım oluşturmuştur.

Sayıdığımız sözleşmelerin uygulanmasını izlemek üzere taraf devletler arasında her biri için ayrı bir mekanizma öngörülmüştür.

Görüldüğü gibi insancıl hukuk alanında birçok gelişme meydana gelmiş olmakla birlikte, bunların yeterli saymak mümkün değildir. İnsanlık savaşmaktan vazgeçmediği için hiç değilse savaşın olumsuz etkilerini görece giderebilmek için insancıl hukuku geliştirmiştir. Asıl hedef savaşınsız bir dünya olmalıdır.

Kaynakça:

Dunant, Henry. *A Memory Of Solferino*. Geneva: International Committee of the Red Cross, 1939.
<https://www.icrc.org/en/doc/assets/files/publications/icrc-002-0361.pdf>.

ULUSLARARASI MAHKEMELERDE GÖRÜŞÜLEN DAVALAR /
CASES BEFORE INTERNATIONAL COURTS

Yayın Geliş Tarihi / Received: 14.11.2021

Yayına Kabul Tarihi / Accepted: 16.11.2021

Bu makale için önerilen kaynak gösterimi / To cite this article (Chicago, 17-A sürüm / Chicago, 17th A):

Uraz, Onur. "Uluslararası Adalet Divanı'nın Gambiya-Myanmar Davasında Soykırım Suçunun Tespiti Bakımından Karşılaşacağı Dört Temel Hukuki Soruna Dair Bir Değerlendirme". *Uluslararası Suçlar ve Tarih / International Crimes and History* 22, (2021): 29-73.

**ULUSLARARASI ADALET DİVANI'NIN
GAMBİYA-MYANMAR DAVASINDA
SOYKIRIM SUÇUNUN TESPİTİ
BAKIMINDAN KARŞILAŞACAĞI
DÖRT TEMEL HUKUKİ SORUNA
DAİR BİR DEĞERLENDİRME***

Onur URAZ

*Doktor. Öğretim Görevlisi, Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi,
Kamu Hukuku Bölümü, Milletlerarası Hukuk Anabilim Dalı
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-1761-049X>*

Öz: *Bu makale Gambiya'nın Kasım 2019 tarihinde Uluslararası Adalet Divanı nezdinde Myanmar'a aleyhine yaptığı ve Myanmar'ın Rohingya azınlığına karşı soykırım suçunu işlemekte olduğunu iddia ettiği başvurusunu ve bu başvurunun esasını incelerken mahkemenin karşılaşılabileceği temel sorunları irdelemektedir. Gelen raporlar dikkate alındığında Myanmar'da Rohingya'lara karşı soykırım suçunun fiillerinin işlendiğine dair kuvvetli deliller mevcuttur. Ancak asıl sorunlar bu fiillerin özel kast (soykırım kastı) ile işlenip işlenmediği ve eğer işlendi ise devletin suçun faili olarak nitelenip nitelenemeyeceğidir. Bu çalışma ilk soruya ilişkin olarak cevabın Divan'ın yorum sırasında alacağı tutuma göre değişmeye açık olduğunu savunacaktır. Buna göre*

* Bu çalışmaya olan katkılarından ötürü Sayın Selim Seçkin'e teşekkür ederim.

gerek “tek makul çıkarım” doktrinin uygulanması, gerekse “esaslılık şartının” değerlendirilmesi bağlamında kağıt üzerinde hakim görüş olan bireyci görüş takip edilir ve soykırım kastının muhtevası “fiziksel veya biyolojik yok etme” kastına indirgenirse, özel kastın varlığını çıkarsamak daha zor hale gelecektir. Öte yandan tıpkı Srebrenica değerlendirmesinde olduğu gibi kolektivist görüş arka kapıdan da olsa yoruma esas teşkil ederse kastın varlığının tespiti daha muhtemel olacaktır. Ayrıca, makale suçun bireysel olarak tanımlandığından hareketle Myanmar’ın devlet olarak soykırım suçunun faili olamayacağını ve ancak önleme yükümlülüğünü ihlal ettiğinden bahisle sorumluluğunun doğabileceğini savunacaktır.

Anahtar Kelimeler: Soykırım Suçu, Uluslararası Hukuk, Gambiya - Myanmar, Uluslararası Adalet Divanı, Soykırım Kastı

**AN EVALUATION OF THE FOUR MAIN
LEGAL PROBLEMS THAT THE INTERNATIONAL
COURT OF JUSTICE WILL LIKELY FACE IN
ASSESSING THE CRIME OF GENOCIDE IN
GAMBIA – MYANMAR CASE**

30

Abstract: *This article examines four fundamental legal problems that the International Court of Justice (ICJ) will likely face in *Gambia v. Myanmar* while examining whether the crime of genocide has been committed against the Rohingya People of Myanmar. When the reported evidence is considered, it can be forthrightly argued that the acts of genocide are committed against the Rohingya minority in Myanmar. The real challenge is, however, establishing whether these acts are committed with “genocidal intent” and, if so, whether Myanmar can be considered as the perpetrator as such. As to the first question, the article argues that the outcome of ICJ’s consideration will change depending on the theoretical perspective it endorses. If the Court prefers to emphasise its individualistic reading of the term “intent to destroy” as “intent to physically or biologically destroy” and considers “only reasonable inference” doctrine and the “substantiality requirement” accordingly, then it would be rather challenging to conclude that perpetrators acted with “genocidal intent”. If, on the other hand, the Court uses the backdoors created as to the Srebrenica situation and thus prefers a collectivistic interpretation of the legal definition, then it may become more likely to infer “intent to destroy” from the circumstantial evidence. Regarding the second question, the article will advance that since genocide is defined as an “individualised*

Uluslararası Adalet Divanı'nın Gambiya-Myanmar Davasında Soykırım Suçunun Tespiti Bakımından Karşılaşacağı Dört Temel Hukuki Soruna Dair Bir Değerlendirme

crime” and states cannot form “intent”, unlike human beings, it seems theoretically implausible to be able to consider states as the principal perpetrators of the crime. Rather states can be held responsible, according to the principles of state responsibility, if they fail in fulfilling their duty to prevent genocide.

Keywords: *The Crime of Genocide, International Law, Gambia - Myanmar, International Court of Justice, Genocidal Intent*

1. Giriş

11 Kasım 2019 tarihinde Gambiya Cumhuriyeti ('Gambia') Myanmar Birliği Cumhuriyetine ('Myanmar') karşı Uluslararası Adalet Divanına ('UAD') yaptığı başvuru ile, UAD'den Myanmar'ın 1948 tarihli Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi'nden ('Soykırım Sözleşmesi') doğan yükümlülüklerini yerine getirmedeğinin ve Rohingya azınlığına karşı yürüttüğü operasyonlar bağlamında sözleşmenin amir hükümlerini ihlal ettiğinin tespitini ve buna ilişkin devlet sorumluluğunun belirlenmesini talep etmiştir.¹ Bu başvuru, Soykırım Sözleşmesinden doğacak olan hukuki bir anlaşmazlığın UAD tarafından değerlendirileceği dördüncü başvuru olacaktır. Divan ilk olarak 1951 yılında, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından istenen tavsiye görüşü talebine binaen, Soykırım Sözleşmesi'ne hangi kapsam ve ölçüde çekince koyulabileceğini değerlendirmiş olup,² ilgili görüş daha ziyade antlaşmalar hukuk bakımından önem arz etmektedir. UAD'nin gerek soykırım suçunun unsurlarına, gerekse suçun devlete nasıl isnat edilebileceğine dair değerlendirmeleri, sırasıyla 2007 ve 2015 yıllarında sonuçlandırılan, *Bosna-Hersek -Sırbistan*³ ve *Hrvatistan – Sırbistan*⁴ kararlarında ortaya konulmuş olup, *Gambiya - Myanmar* davası mahkemenin bu davalarda ortaya koyduğu kimi hukuki argümanları yeniden değerlendirebileceği ve test edebileceği bir ihtilaf olarak görülebilir.

Şunu öncelikle not etmek gerekir ki *Gambiya – Myanmar* davasının uluslararası hukukun muhtelif alanlarında önemli tartışmalar yaratması muhtemeldir. Örneğin Gambiya, Myanmar'ın *erga omnes* nitelikte olan bir *jus cogens* normu ihlal ettiği argümanına dayanarak, kendisinin bu davanın tarafı olmaya muktedir olduğunu belirtmiştir.⁵ Her ne kadar Gambiya'nın geçici tedbir taleplerine dair yaptığı ilk incelemede mahkeme bu hususu değerlendirip, Gambiya'nın argümanını haklı bulmuş görünse de, bu değerlendirme tartışmasız olmaktan uzaktır. Nitekim yargıç Xue Hangin, konuya dair ayrı görüşünde, mahkemenin referans gösterdiği *Belçika – Senegal* davası ile maddi olgular bakımından farklılıklar olduğunu ve *erga omnes* yükümlülüklerin

1 Gambia, Application Instituting Proceedings and Request for Provisional Measures, (2019).

2 Advisory Opinion Concerning Reservations to the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide, International Court of Justice, (1951).

3 Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Bosnia and Herzegovina v. Serbia and Montenegro) [2007] ICJ Judgement.

4 Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Croatia v. Serbia) [2015] Judgment.

5 Gambia, Application Instituting Proceedings and Request for Provisional Measures (2019).

Uluslararası Adalet Divanı'nın Gambiya-Myanmar Davasında Soykırım Suçunun Tespiti Bakımından Karşılaşacağı Dört Temel Hukuki Soruna Dair Bir Değerlendirme

doğuracağı sonuçların bu kadar geniş yorumlanarak Gambiya'nın taraf olma ehliyetinin kabul edilmesine dair çekincelerini belirtmiştir.⁶

Buna ek olarak, Hangin, her ne kadar UAD'nin bu aşamada soykırım kastını değerlendirmesinin beklenmesi makul olmasa da, ilgili başvurunun Soykırım Sözleşmesi bağlamında bir uyuşmazlık olarak değerlendirilmesi için en azından "soykırımsal fiillerin" süreklilik gösteren şekilde ortaya çıktığının belirlenmesi gerektiğini ve fakat bu olay özelinde bunun bulunmadığını not etmiştir.⁷ Hangin'e göre ilgili durum Soykırım Sözleşmesinin kapsamına girmekten ziyade, Myanmar'da uzun süredir süre gelen etnik azınlıklara kötü muamele hususuna dair olup, insan hakları ihlali teşkil etmektedir.⁸

Yine Divan, 2009 yılından beri geçici tedbir taleplerini incelerken kullandığı, ve sıklıkla eleştirilen,⁹ makul olma testini ('plausibility test') bu başvuruya dair geçici tedbir incelemesinde de bir kez daha yenilemiştir. Bu test temelde geçici tedbire hükmedilmesi için başvuran devletin korunmasını istediği hakkının ihlal edildiğine dair makul bir iddianın sabit görülmesi gerektiğini belirtmektedir. Aynı görüşünün gerekçesinde yargıç Cançado Trindade, bu testin modası geçmiş bir anlayışın ürünü olduğunu, insan hakları ihlallerinin devletlerarası ilişki ve hak ihlalleri kapsamında değerlendirilemeyeceğini belirterek ilgili testin bireyci ve insancıl prensipleri temel alan başka bir testle ('human vulnerability') değiştirilmesi gerektiğini belirtmiştir.¹⁰

Öte yandan Divan, her ne kadar Gambiya'nın talebine kıyasen daha soyut biçimde formüle edilse dahi, son tahlilde bir dizi geçici tedbire hükmetmiş ve bu tedbirlere yönelik atılan adımların Myanmar tarafından düzenli olarak rapor edilmesini talep etmiştir.¹¹ Geçici tedbir kararına

6 Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (The Gambia v. Myanmar), [2020] Order on Request for the indication of provisional measures. (Hangin's Separate Opinion).

7 Ibid.

8 Ibid.

9 Örneğin Anne Peters, "'Vulnerability' versus 'Plausibility': Righting or Wronging the Regime of Provisional Measures? Reflections on ICJ, Ukraine v. Russian Federation, Order of 19 April 2017', EJIL Talk (5 Mayıs 2017), link: <https://www.ejiltalk.org/vulnerability-versus-plausibility-righting-or-wronging-the-regime-of-provisional-measures-reflections-on-icj-ukraine-v-russian-federation-order-of-19-apr/> erişim 15.10.2021.

10 Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (The Gambia v. Myanmar), [2020] Order on Request for the indication of provisional measures. (Trindade's Separate Opinion).

11 International Court of Justice, Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (The Gambia v. Myanmar), [2020] Order on Request for the indication of provisional measures.

ilişkin önemli olan husus UAD Statüsünün 41. maddesinde belirtildiği üzere öngörülen bu tedbirlerin kesin karardan önce taraflara ve BM Güvenlik Konseyine bildirilecek olmasıdır. Bu bağlamda alınan geçici tedbir kararı ile bir bakıma hem hukuki bir kazanım elde edilmekte hem de söz konusu suçları işlediği iddia edilen devletler üzerinde BM Güvenlik Konseyi aracılığıyla siyasi bir baskı oluşturulması sağlanmaktadır. Ancak Myanmar şu ana dek ilgili tedbirleri almaktan ve gerekli raporlamalarda bulunmaktan mümkün merteye imtina etmektedir. Bu bakımdan gerek Divan'ın etkinliği, gerekse Güvenlik Konseyi'nin rolü eleştiriye açık hale gelmektedir.

Görüldüğü üzere dava tek bir makalenin şümulünde incelenemeyecek kadar geniş kapsamlı hukuki ihtilaf ve karşıt görüşler doğurmaya gebedir. Düştüğümüz bu kısa notun amacı bir yandan makalenin sınırlarını çizmeye yönelik bir girizgâh oluşturmak, öte yandan konunun hukuki boyutunun derinliğini okuyucunun dikkatine sunmaktır. Bu çalışmamız yukarıda kısaca bahsedilen hususlara değinmekten ziyade, hususiyetle uluslararası hukukta soykırım suçunun tanımının yorumlanması ve uygulanması ile suçtan doğan sorumluluğun devletlere isnadı çerçevesinde bir inceleme yapacak olup, bu kapsamda mahkemenin yaşaması muhtemel dört temel hukuki sorunu ortaya koyacaktır.

Soykırım suçunun tanımı 1948 tarihli Soykırım Sözleşmesinin 2. maddesinde yapılmış olup, Roma Statüsü dahil müteakip tüm uluslararası hukuk antlaşma ve belgelerinde bu tanım aynen tekrar edilmiştir. Buna göre,

...ulusal, etnik, ırksal veya dinsel bir grubu, (bağımsız ve ayrı bir antite olarak),¹² kısmen veya tamamen yok etme kastıyla aşağıdaki fiillerden herhangi biri işlenmesi soykırım suçunu oluşturur

a) Gruba mensup olanların öldürülmesi;

b) Grubun mensuplarına ciddi surette bedensel veya zihinsel zarar verilmesi;

12 Aşağıdaki sayfalarda detaylandırıldığı üzere, parantez içindeki ifade resmi Türkçe çevirilerde dahil edilmeyen ama orijinal İngilizce tanımında bulunan 'as such' tabirinin mahkemelerce kabul görmüş yorumudur.

Uluslararası Adalet Divanı'nın Gambiya-Myanmar Davasında Soykırım Suçunun Tespiti Bakımından Karşılaşacağı Dört Temel Hukuki Soruna Dair Bir Değerlendirme

- c) *Grubun bütünüyle veya kısmen, fiziksel varlığını ortadan kaldıracak şekilde hesaplanarak, yaşam şartlarını kasten değiştirmek;*
- d) *Grup içinde doğumları engellemek amacıyla tedbirler almak;*
- e) *Gruba mensup çocukları zorla bir başka gruba nakletmek.*¹³

Sözleşmenin 3. maddesinde de cezalandırılacak eylemler belirlenmiştir. Bu kapsamda da soykırımda bulunmak, soykırımda bulunulması için iş birliği yapmak, soykırımda bulunulmasını doğrudan ve aleni surette kışkırtmak, soykırımda bulunmaya teşebbüs etmek ve soykırıma iştirak etmek tahdidi bir şekilde cezalandırılacak fiiller olarak sayılmıştır.

Tanımdan sabit olduğu üzere suçun maddi unsuru (*actus reus*) tahdidi niteliktedir. Diğer bir deyişle, soykırım suçunun işlenmesi ancak maddede belirtilen fiillerin işlenmesi halinde mümkün olmaktadır.¹⁴ Gambiya'nın başvurusu, Myanmar'da Rohingya azınlığına karşı (a), (b), (c) ve (d) bentlerinde belirtilen fiillerin sistematik bir biçimde işlendiğini iddia etmektedir. Öte taraftan sarıh olduğu üzere, soykırım suçunun ayırt edici unsuru fiiller olmayıp, tanımda sayılan fiillerin tümü, aynı zamanda insanlığa karşı suçların da maddi unsurunu teşkil etmektedir. Dahası bu fiiller birçok yerel ceza hukukunda da başlı başına veya bağıntılı biçimde suç olarak tanımlanmıştır. Soykırım suçunun ayırt edici unsurunu suçun manevi unsurunun (*mens rea*) oluşturduğu kabul edilmektedir.¹⁵ Soykırım suçunun sabit olması için failin öncelikle işlediği fiil bakımından doğrudan kast (*dolus directus*) veya olası kast (*dolus indirectus*) ile hareket etmesi gerekmektedir. Bu bakımdan suç taksirli bir fiille işlenemez. Buna ek olarak failin fiili işlerken, özel kast (*dolus specialis*, specific intent) olarak isimlendirilen ek ve hususi bir kastı da taşımaması gerekmektedir.¹⁶ Bir örnek ile açıklamak gerekirse, soykırım suçunun oluşabilmesi için failin bir kimseyi kasten öldürmesi ve suçun olağan kastına ek olarak fiilini madde kapsamında korunan dört tip

13 The Convention for the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide, adopted Dec.9, 1948, 78. U.N.T.S. 277 (yürürlük tarihi 12 Ocak 1951). Çeviri yazarca yapılmıştır.

14 Bahadır Bumin Özarslan, "Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi Açısından Hocalı Katliamı", *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi* 4, sy 1 (01 Haziran 2014): 197.

15 Paul Behrens, 'The mens rea of genocide' in P. Behrens & R. Henham (eds.), *Elements of Genocide* (Oxon: Routledge 2012), sy 70-71; Steven Lee, 'The Moral Distinctiveness of Genocide', 18 *The Journal of Political Philosophy* (2010), sy 335-356.

16 Kai Ambos, *Treatise on International Criminal Law: Volume I: Foundations and General Part* (Oxford University Press 2013), sy 292.

gruptan birini kısmen veya tamamı ile yok etme kastını muhteva edecek şekilde işlemesi gerekmektedir.¹⁷

Soykırım suçuna dair hukuki tartışmalar büyük ekseriyetle özel kast unsurunun yorumlanmasından ve uygulanmasından doğmakta olup, *Gambiya – Myanmar* davası da bu bakımdan birçok tartışma yaratacaktır. Zira Rohingya azınlığına karşı mevzu bahis fiillerin işlendiğinin tespiti mümkün görünse de, bu fiillerin özel kast ile işlenip işlenmediği, işlendiyse dahi bunun devlete isnat edilip edilemeyeceği hususu sarih olmaktan uzaktır. Bu noktayı detaylandırıp, makalenin temel konusunu oluşturacak dört muhtemel ihtilafı belirtmeden önce uluslararası mahkemelerin ve divanların özel kast unsuruna dair içtihatlarına bakmak elzemdir. Birazdan açıklanacak sebepler ile tanımın orijinal metinlerinden olan İngilizce metni hareket noktası almak tartışma noktalarının daha net anlaşılması bakımından sağlıklı olacaktır.

İngilizce metinde özel kast unsuru “*intent to destroy, in whole or in part, a national, ethnical, racial or religious group, as such*” olarak ifade edilmiştir. Ortaya çıkan ilk yorum sorunu “*intent to destroy*” yani “yok etme kastı” ifadesinin yorumlanmasıdır. Burada ifade etmek gerekir ki kimi resmi metinlerde yok etme kastı ifadesi “ortadan kaldırma amacı” olarak çevrilmektedir.¹⁸ Bu çeviri kanımızca kaçınılması gereken bir çeviridir. Zira kast yerine amaç kavramının kullanılması suçun saik gerektiren bir suç olduğu imasını yaratmaya muktedirdir. Oysa gerek mahkeme ve divan kararlarından,¹⁹ gerekse soykırım sözleşmesinin hazırlık çalışmaları sırasında - tanımının Türkçe çevrisine eklenilmesi “unutulan” - *as such* tabirine dair tartışmalardan²⁰ sabit olduğu üzere saik (*motive*) soykırım suçunun bir unsuru değildir. Bu bağlamda soykırım suçunun oluşması için failin grubu “sırf böyle bir grup olduğu” nedeni ile hedef almasına gerek yoktur. Örneğin askeri bir harekâtın başarısı maksadı ile bir grubun hedef alınarak yok edilmesi de soykırım suçunu oluşturabilecektir, yeter ki grup korunan

17 Serhat Sinan Kocaoğlu, “Suçların Suçu: Soykırım (Genocide)”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, sy 90 (Ekim 2010): 153, <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2010-90-641>.

18 Örneğin TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun kullandığı çeviri. Bkz. <https://www.ombudsman.gov.tr/document/mevzuat/32702-Soykirim-Sucunun-Onlenmesine-Ve-Cezalandirilmesine-Dair-Sozlesme.pdf> erişim 10.10.2021.

19 *Prosecutor v. Blagojević et al.* [2007] IT-02-60-A, Judgement, para. 699. See also *Prosecutor v. Akayesu* [1998] ICTR-96-4-T, Judgement, para.521; *Prosecutor v. Krstić* [2001] IT-98-33-T, Judgement, para. 561; Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Bosnia and Herzegovina v. Serbia and Montenegro) [2007] ICJ Judgement, para. 187

20 Bkz U.N. Doc. A/C.6/SR.75-77.

Uluslararası Adalet Divanı'nın Gambiya-Myanmar Davasında Soykırım Suçunun Tespiti Bakımından Karşılaşacağı Dört Temel Hukuki Soruna Dair Bir Değerlendirme

tip gruplardan olsun ve yok edilmesi kastı ile sayılı fiillerden biri veya birkaçı kasten işlensin.

“Intent to destroy” ifadesi ile alakalı temel tartışma konusu, yok etmek kavramından grubun üyelerini fiziki veya biyolojik olarak yok etme kastının mı, yoksa grubu bir kolektif antite olarak yok etme kastının mı anlaşılacağı hususudur. Bireyci olarak nitelenebilecek ilk görüşe göre, grup aynı karakteristiklere sahip olan (veya sahip olduğu düşünülen) insan toplulukları olup, grubun yok olması bu karakteristiklerin yok edilmesine bağlıdır. Bu karakteristikler kişiye sıkı sıkıya bağlı olduğundan grubun yok edilmesi kastından mensup bireylerin varlığının yok edilmesi anlaşılmalıdır. Soykırımı insanlığa karşı suçlardan olan zulüm suçundan (persecution) ayıran niteliklerin en önemlisi budur. Dahası suçun maddi unsurlarının çocukların transferine dair (e) bendi hariç²¹ fiziksel ve biyolojik nitelikte olması ve Soykırım Sözleşmesinin hazırlık aşamasında kültürel soykırım kavramının ve fiillerinin tanımın dışında bırakılması da bu görüşü savunanlar tarafından vurgulanmaktadır.²²

Öte yandan kolektivist veya realist olarak nitelenebilecek ikinci görüşe göre ise *actus reus* ve *mens rea* birbirinden ayrı olarak düşünülmelidir. *Actus reus* bağlamında cevaplanması gereken tek soru listedeki fiillerden birinin fail tarafından kasten işlenip işlenmediğidir. Failin özel kasta sahip olup olmadığı değerlendirilmesi ise failin nevinin ötesine geçen bir mevzudur. Bu görüşe göre grup, bireylerin şahsen yarattığı değer ötesine geçen bir varlığa ve değere sahiptir. Bireyler adeta kimyasal veya biyolojik bir bağ ile bağlanarak bireysel özelliklere indiremeyecek kültür ve dil gibi çıktılar yaratırlar ve bu çıktılar grubun tümüne aittir. Bu anlayışa göre grubu yok etme kastı sadece bireylere yönelik fiziksel veya biyolojik yok etme kastına indirgenemez. Grubu yok etmeye yönelik her türlü faaliyet (kitapların yakılması, binaların yıkılması v.b.) kastın muhtevasına ve grubun hangi kısmının hedef alındığına dair değerlendirmelerde esas alınmalı ve eğer sayılan beş fiilden biri veya birkaçı genel saldırının bir parçası olarak kullanıldıysa soykırım suçunun sabit olduğuna karar verilmelidir.²³

21 Kültürel soykırımdan son metne kalan tek fiil çocukların transferi olmuştur.

22 William Schabas, *Genocide in International Law* (Cambridge University Press, 2nd edn, 2009) sy 271.

23 Douglas Singleterry ““Ethnic Cleansing” and Genocidal Intent: A Failure of Judicial Interpretation?” 5 *Genocide Studies and Prevention: An International Journal* (2010) sy 56.

Uluslararası mahkeme ve divanların kararlarına baktığımızda mantıksal bir kargaşa olduğu gözlemlenmektedir. Uluslararası Eski Yugoslavya Ceza Mahkemesi ('UYCM') ve Uluslararası Rwanda Ceza Mahkemesi ('URCM') kararlarında "intent to destroy" kavramını etkin olarak "intent to *physically or biologically* destroy" olarak okumaktadır.²⁴ Aynı içtihat UAD tarafından da yinelenmiştir.²⁵ Bu bağlamda mahkeme içtihatlarının kâğıt üzerinde birinci görüşü kabul ettiği düşünülebilir. Ancak mahkemelerin bu yorumla çelişen ve ikinci görüşü yeri geldiğinde, Claus Kress'in deyimi ile arka kapıdan,²⁶ hukuki mütalaalarına sokmasını sağlayan iki ek değerlendirmesi vardır.

Bunlardan ilki hukuki tanımın sonuna eklenen gizemli *as such* kelimesine dair yorumlardır. İlgili tabir Soykırım Sözleşmesinin hazırlanması sırasında suçun sadece ayrımcı saikle işlenebileceği görüşünde olan devletlerle bu görüşe karşı çıkan devletler arasında anlaşma sağlanması yolunda bir ara formül olarak tanıma dahil edilmiş, ancak kelimenin neyi vurguladığı ziyadesi ile muğlak kalmıştır.²⁷ Zira UAD, UYCM ve URCM tarafından belirtildiği üzere bir ara formül olarak ortaya çıkan bu ifade saik elementi olarak düşünülemez.²⁸ Öte yandan dil bilgisi olarak tanımdaki grup kelimesi niteleyen sözcüğün sözlük anlamı (*as such*: bir kelimenin veya tabirin tam anlamı; olduğu gibi) bu muğlaklığı gidermemektedir. Her ne kadar UYCM'nin kimi davalarında farklı bir yorum tercih edilse de,²⁹ kelime ile ilgili hakim yorum kelimenin suçun teşekkül edebilmesi için korunan grubun "bağımsız ve ayrı bir antite" (*distinct and seperate entity*) olarak hedef alınması gerekliliğini vurguladığı olmuştur.³⁰ Bu yorum bütünüyle kolektivist jargonun bir uzantısı olup çelişki yaratmaktadır. İkinci

24 *Prosecutor v. Krstić* [2001] IT-98-33-T, Judgment, para 580; *Prosecutor v. Kayishema and Ruzindana* [1999] ICTR. 95-1-T Judgment, para.97; *Prosecutor v. Bagilishema* [2001] 95-1A-T, para.64.

25 Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Bosnia and Herzegovina v. Serbia and Montenegro) [2007] ICJ Judgment, para.344

26 Claus Kreß, 'The Crime of Genocide under International Law' 6(4) International Criminal Law Review (2006), sy 485.

27 U.N. Doc. A/C.6/SR.75-77.

28 Article 17 of Draft Code of Crimes against the Peace and Security of Mankind (51 UN GAOR Supp. (No. 10) at 14, U.N. Doc. A/CN.4/L.532 (1996) (hereinafter 'Draft Code of Crimes against Peace'); *Prosecutor v. Sikirica* (et. Al) [2001] IT-95-8-T, Judgment on Defence Motions to Acquit, para. 89; *Prosecutor v. Krajišnik* [2006] IT-00-39-T, Judgment, para.856.

29 *Prosecutor v. Karadžić* [2016] IT-95-5/18, para 551.

30 *Prosecutor v. Stakić* [2003] IT-97-24-T, Judgment, para. 521; *Prosecutor v. Jelisić* [1999] IT-95-10-T, Judgment, para. 79; *Prosecutor v. Sikirica* et al. [2001] IT-95-8-T, Judgment on Defence Motions to Acquit, para. 89; Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Bosnia and Herzegovina v. Serbia and Montenegro) [2007] ICJ Judgment, para 187.

Uluslararası Adalet Divanı'nın Gambiya-Myanmar Davasında Soykırım Suçunun Tespiti Bakımından Karşılaşacağı Dört Temel Hukuki Soruna Dair Bir Değerlendirme

kollektivist 'arka kapı' ise aşağıda ve özellikle dördüncü kısımda daha detaylı olarak incelenecek olan 'esaslılık koşuluna' dair getirilen niceliksel değerlendirme metodudur. Şunu belirtmek gerekir ki bu görüşlerden hangisinin öne çıkarıldığı, gerek grubun hangi kısmının hedef alındığının gerekse soykırım kastının tespitinde kritik önemi vardır. Örneğin dördüncü kısımda detaylandırılacağı üzere, Srebrenica olaylarının soykırım olarak nitelenmesi ancak ikinci görüşün belirtilen arka kapılardan öne çıkarılması ile mümkün olmuştur.

İkinci tartışma konusu ise "in whole or in part" ifadesinden kaynaklanmaktadır. Bu ekleme ile grubun tümünü değil ve fakat sadece bir kısmını yok etme kastı ile hareket etmekte özel kastın oluşması için yeterli olacaktır. Ancak uygulamada bu ifade ile alakalı iki husus sorun teşkil etmiştir. İlk olarak grubun bütününe tespit sorunu mevcuttur. Srebrenica örneğine dönersek grubun tümü olarak Müslümanları mı, Boşnakları mı, Bosna Müslümanlarını mı yoksa Srebrenica'daki Bosna Müslümanlarını mı anlamak gerektiği ve hangi standardın uygulanacağı hususu tartışılmıştır.³¹ İkinci olarak her bir birey grubun kısmını oluşturduğundan hükmün lafzi yorumu bir veya birkaç kişinin dahi hedef alındığı durumlarda soykırım kastının bulunabileceği yönünde absürt bir çıkarsamaya izin vermektedir.³² Uluslararası ceza mahkemeleri gai yorum ile bu durumu düzeltmek yoluna gitmişler ve hükmün "in whole or in substantial part" olarak okunması gerektiğine hükmetmişlerdir.³³

Esaslılık koşulu (*substantiality requirement*) olarak bilinen bu ekleme beraberinde esaslılıktan ne anlanması gerektiği sorusunu getirmiştir. Bu bağlamda içtihat üç metot beraberce kullanılmaktadır.³⁴ Bunların ilki niceliksel metot olup, kısmın gerek mutlak gerekse grubun tümüne oransal olarak büyüklüğünün değerlendirilmesi gerektiğini belirtmektedir. İkinci metot niteliksel metot olup grubun hedef alınan kısmının bütününe varlığı için öneminin değerlendirilebileceğini belirtmektedir. Son olarak coğrafi metot grubun bütününden coğrafi olarak ayrılan bir kısmın, bu coğrafi ayrılığın önem arz ettiği hallerde,

31 *Prosecutor v. Krstić* [2001] IT-98-33-T, Judgement, para. 558.

32 Schabas, *Genocide in International Law*, 124-134.

33 Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Croatia v. Serbia) [2015] ICJ Judgement, para 140. See also Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Bosnia and Herzegovina v. Serbia and Montenegro) [2007] ICJ Judgement, paras. 197-201.

34 Ibid.

bu niteliği sebebi ile esaslı olarak nitelenebileceğini belirtmektedir.³⁵ Dikkat edilirse niceliksel metot bireyci bir mantıktan yola çıkmaktadır. Buna karşın niteliksel metot (dar yorumlanmadığı sürece) kolektivist bir bakışın ürünüdür. Nitekim içtihatla bu metodun geniş olarak yorumlandığı gözlemlenmekte ve grubunun lider kadrosunun veya entelektüellerinin bu kapsamda esaslı kısım teşkil edebileceği belirtilmektedir.³⁶ Bu anlayış açıkça yok etme kastını fiziksel veya biyolojik saldırılara indirgemeye çalışan yorumla çelişmektedir, zira grubun liderleri veya entelektüelleri fiziksel veya biyolojik devamlılık üzerinde görece minimal etkiye haizdir. Öte yandan coğrafi metot pragmatik bir temele oturmaktadır.

Üçüncü ve son temel tartışma konusu ise grubun etnik, dinsel, ulusal veya ırksal karakterinin nasıl belirleneceği hususudur. İlk olarak UCRM'nin İlk Derece Divanı tarafından *Akayesu* davasında ortaya konan değerlendirmede bu dört kavram objektif kriterlere bağlanmaya çalışılmıştır.³⁷ Ancak Tutsi ve Hutu'lar arasındaki ayrımın niteliği UCRM tarafından belirtilen bu objektif kriterlere tam olarak uymadığından mahkeme Tutsi'lerin korunan grup statüsünü tespit etmekte ziyadesi ile zorlanmıştır ve objektif görüşü terk etmiştir.³⁸ Öte yandan diğer uca gidersek, BM'nin Darfur Araştırma komisyonu raporu tamamı ile sübjektif bir pozisyon almış ve grubun objektif bir etnik, ırksal, ulusal veya dinsel farklılığının olmasının önemli olmadığını söylemiştir. Komisyona göre gruba bu niteliği kazandıran grubun fail(ler) tarafından o şekilde tanımlanıp tanımlanmadığıdır.³⁹ Bu görüş iki bakımdan sorunludur. İlk olarak Soykırım Sözleşmesi, her ne kadar bu bakımdan sıkça eleştirilse de, dört tip grubu koruma altına almıştır. Tamamı ile sübjektif bir yaklaşım listeyi ve sözleşmenin taraflarının iradesini manasız kılabilecektir. İkincil olarak faillerin sübjektif yaklaşımı soykırım suçlamalarından kurtulmak için lehlerine kullanabileceklerdir. Bu iki uç yaklaşımın yarattığı sorunlar sonucu,

35 Ibid.

36 *Prosecutor v. Popović et al.* [2010] IT-05-88-T, Judgment, para.822; *Prosecutor v. Karadžić* [2016] IT-95-5/18, Judgment, para.553; *Prosecutor v. Blagojević and Jokic*, [2007] IT-02-60-A, Judgment, para. 668.

37 *Prosecutor v. Akayesu* [1998] ICTR-96-4-T, Judgement, paras 512-515.

38 *Prosecutor v. Kayishema and Ruzindana* [1999] ICTR-95-1-T, Judgement, para. 98. *Prosecutor v. Bagilishema* [2001] 95-1A-T, para. 65.

39 'The Commission of Inquiry to investigate reports of international humanitarian law and human rights law in Darfur, Sudan', Report of the International Commission of Inquiry on Darfur to the Secretary- General. Pursuant to Security Council resolution 1564 (2004) of 18 September 2004, Annex to U.N. Doc S/2005/60, 1 February 2005.

Uluslararası Adalet Divanı'nın Gambiya-Myanmar Davasında Soykırım Suçunun Tespiti Bakımından Karşılaşacağı Dört Temel Hukuki Soruna Dair Bir Değerlendirme

içtihatla karma bir yaklaşım benimsenmiştir. Bu husus *Gambiya – Myanmar* davası bakımından bir tartışma noktası oluşturmayacağından (zira Rohingya'lılar açıkça hem etnik hem de dini bir azınlıktır ve Myanmar'da bu hususu kabul etmektedir) ve makalenin fiziki sınırları sebebi ile objektif ve sübjektif yaklaşımlara dair açıklama ve mülahazalar daha ileri götürülmeyecektir.

Bu açıklamalar ışığında *Gambiya – Myanmar* davasında ortaya çıkabilecek dört hukuki sorun şöyle sıralanabilir:

- 1- *Soykırım kastının varlığı ve ispatı sorunu*: Soykırım suçuna dair yargılamalarda karşılaşılan en büyük sorunlardan biri soykırım kastının varlığını ispat olmuştur. Nitekim Nazi Almanya'sı gibi istisnaların aksine, soykırım kastına dair açık ifadeler ve beyanlar bulmak ziyadesi ile zordur. Bu bakımdan gerek ad-hoc ceza mahkemeleri gerekse UAD özel kastın faillerin fiillerinden ve genel durumdaki çıkarılabileceğini (*inference*) belirtmişlerdir. Makaleye konu davada bu çıkarılamayı yapmak ziyadesi ile önemli bir sorun teşkil edecektir çünkü, ileride detaylandırılacağı üzere, Rohingya azınlığına karşı yürütülen fiiller çok çeşitli olup basit biçimde soykırım kastına yönelik bir çıkarılamaya elverişli olup olmadıkları tartışmalıdır. Yukarıda bahsedilen yargıç Hangin'in ayrı görüşü de bu noktayı vurgulamaktadır. Bu kapsamda UAD'nin özel kastın muhtevasını bireyci veya kolektivist perspektiften anlaması kararını ziyadesi ile etkileyecektir.
- 2- *Kastın kime yöneltildiği sorunu*: İlk soruna bağlı olarak kastın grubun tümüne mi veya hangi kısmına yöneltildiği hususu da tartışmaya gebe olacaktır. Zira grubun büyük çoğunluğu kamplarda tutulmaktadır veya göçe zorlanmıştır. Soykırım suçunun fiillerine maruz kalan kişi sayısı ise grubun bütününe göre görece azdır. Bu bağlamda kastın kime yöneltildiğinin tespiti bir kez daha mahkemenin kasta dair hangi anlayışı öne çıkaracağına bağlı olacaktır.
- 3- *Esaslılık sorunu*: Özellikle mahkemenin bireyci yaklaşımı öne çıkarması halinde, hedef alınan kısmın esaslı bir kısım teşkil edip etmediği önemli bir tartışma konusu olacaktır.
- 4- *Bireysel olarak tanımlanmış suçun devlete isnadı sorunu*: Son olarak soykırım suçunun bireysel bir suç olarak tanımlanması bu

suçu devletin işleyip işleyemeyeceği ve her halde devlete isnadın ne şekilde yapılabileceğini doğuracaktır. Nitekim gerek komuta kademesindeki gerekse sahada bulunan kimselerin özel kast ile hareket ettiği kanıtlanırsa dahi, bu kast direkt olarak Myanmar Devletinin ‘kastı’ olarak görülebilir mi?

Bu dört konuyla alakalı analiz ve değerlendirmelere geçmeden önce ihtilafa dair bir tarihi özetin sağlanması ve hangi fiillerin işlendiğinin belirtilmesi ile davanın neden başka bir uluslararası yargı organı değil de UAD önüne geldiğini açıklamak faydalı olacaktır. Bu kapsamda makalenin ikinci kısmı başvuruya konu teşkil eden fiilleri tarihsel süreç içerisinde inceleyecek, üçüncü kısım davanın neden UAD önüne geldiğini inceleyecek, dördüncü kısım ise burada özetlenen dört muhtemel hukuki ihtilafı geçmiş divan ve mahkeme kararları ışığında tartışacak ve ortaya koyacaktır.

2. Rohingya Krizine Genel Bir Bakış

Güneydoğu Asya’nın en kuzeyinde yer alan Myanmar, 1885 yılından 1989’a kadar aslında Burma Birliği olarak anılmıştır. 1989’da resmi olarak Myanmar Birliği Cumhuriyeti adını alan ülke Güneydoğu Asya’da önemli bir tarihi, kültürel ve dini mirasa sahiptir.⁴⁰ Ülke, kuzey ve kuzeydoğuda Asya kıtasının en önemli gücü olarak öne çıkan Çin Halk Cumhuriyeti ile sınır paylaşmaktadır. Doğu ve güneydoğusunda Laos ve Tayland ile sınır paylaşan Myanmar’ın batı komşuları ise Bangladeş ve kuzeybatısında yer alan Hindistan’dır. Bu bölgedeki yerleşim binlerce yıl öncesine uzanmaktadır. Özellikle kıyı kentlerindeki yerleşimler ve ticari faaliyetler tarih öncesi çağlara kadar dayanmaktadır. Bu konumu itibarıyla de ülke uzunca bir süre Güneydoğu Asya’nın batı kapısı olarak değerlendirilmiştir.⁴¹

19. yüzyılın sonlarına kadar yerel krallıkların hüküm sürdüğü bölgede Budizm’in her daim hakim din olduğu görülmektedir. Özellikle 9. ve

40 “Myanmar”, içinde *Encyclopædia Britannica*, 14 Eylül 2020, <https://www.britannica.com/place/Myanmar>.; Myanmar, Burma dilinde “dünyanın ilk yerleşimcileri” anlamına gelmektedir. Mehmet Dalar ve Özkan Gökcan, “Myanmar’ın Rohingya Müslümanları Politikası: Tarihsel ve Hukuksal Bir Analiz”, *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 8, sy 15 (22 Nisan 2018): 35, <https://doi.org/10.29029/busbed.391407>.; 1962 yılında yönetimi devralan askeri cunta Burma adının sömürge dönemini yansıttığını belirterek ülkenin adını değiştirmiştir. Ahmet Ateş, “Burma’dan Myanmar’a Arakan’da Rohingya Müslümanları”, *İSTEM*, sy 29 (29 Aralık 2017): 176.

41 “Myanmar”.

13. yüzyıllara ait birçok Buda tapınağı bulunmaktadır. Güney ve Güneydoğu Asya'daki farklı krallıklar arasındaki çatışmalar tarihin çeşitli dönemlerinde tekrar etmiştir. Bunlardan günümüzdeki Myanmar'ı en çok etkileyen ise 19. yüzyıldaki çatışmalar olmuştur. 19. yüzyıl içerisinde farklı zamanlarda meydana gelen üç savaş sonunda Myanmar 1885'te Hindistan'ın bir eyaleti, bir başka deyişle Birleşik Krallık'ın Güneydoğu Asya'da hâkim olduğu bir diğer ülke olmuştur.⁴² Fiiliyatta 1948 yılına kadar devam eden Birleşik Krallık yönetimi sırasında baş gösteren ve azınlıkları menfi yönde etkileyen çatışmaların 1948 sonrası dönemde sona erdiğini söylemek maalesef mümkün olmamıştır. Aksine, özellikle Müslüman azınlıklara karşı şiddet eylemleri artarak devam etmiştir.

56,6 milyonluk nüfusu ile Myanmar, Güneydoğu Asya'daki en kalabalık ülkelerdendir. Bu nüfus içerisinde tarih boyunca olduğu üzere birçok farklı etnik kimlik ve dini inanç bulunmaktadır. Nitekim CIA Factbook 2020 Temmuz verilerine göre nüfusun yüzde 68'i Bamar, yüzde 9'u Shan, yüzde 7'si Khan, yüzde 4'ü Rakhine, yüzde 3'ü Çinli, yüzde 2'si Hint, yüzde 2'si Mont ve yüzde 5 de diğer olarak ifade edilmiştir.⁴³ Bunlara ek olarak, Myanmar'ın 135 farklı etnik kimliğe ev sahipliği yapmakta olduğu belirtilmektedir.⁴⁴ Etnik kimlik çeşitliliğine paralel olarak inançlar bakımından da ülkede çeşitlilik olduğunu söylemek mümkündür. Yine CIA Factbook'da yer alan 2014 verileri uyarınca halkın yüzde 87,9'u Budist, yüzde 6,2'si Hristiyan, yüzde 4,3'ü Müslüman, binde 5'i Hindu ve binde 2'si diğer dinlere mensuptur.⁴⁵

Her ne kadar bu çeşitli kültürel yapı birçokları için önemli bir birikim olarak değerlendirilse de Myanmar'da toplumsal sorunlara neden olmaktadır. Bu bağlamda Myanmar'da farklı dini ve etnik gruplar arasındaki çatışmalar özellikle son yıllarda yoğunlaşmıştır. Ülkede son yıllarda artan farklı gruplar arasındaki şiddetin temel nedenleri olarak yukarıda bahsedilen çok etnikli yapı ve bu yapıların birbirlerine olan güvensizliği ve hoşgörüsüzlüğü gösterilebilir. Myanmar'da son yıllarda meydana gelen olayların vahameti uluslararası toplumun da dikkatini bu ülke üzerine yoğunlaştırmasına neden olmaktadır. Özellikle 2016 yılından itibaren bölgedeki şiddet katlanarak artmış ve sadece bu ülkeyi

42 Myanmar tarihine ilişkin daha detaylı bilgi için bkz: "Myanmar".

43 CIA World Factbook, "Burma", t.y., <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/attachments/summaries/BM-summary.pdf>.

44 Dalar ve Gökcan, "Myanmar'ın Rohingya Müslümanları Politikası", 34.

45 CIA World Factbook, "Burma".

değil bölgedeki diğer ülkeleri, özellikle de göç dalgasına uğrayan Bangladeş'i yakından etkileyen bir hal almıştır.

2.1. İddia Edilen Soykırım Suçunun Mağduru: Rohingya'lar

İncelemeye konu olan UAD başvurusundaki mağdur azınlık Rohingya'lar'dır. Başvuruda da belirtildiği üzere Rohingya'lar 56 milyonu aşkın nüfusa sahip Myanmar'daki önemli etnik gruplardan biridir. Günümüzdeki çatışmaların temelinde farklı dinlere aidiyetin yattığı belirtilebilir. Bu bağlamda Myanmar'da çoğunluk olan Budist inancına mensup kişiler ile Müslümanlar arasında çatışmaların yaşanmakta olduğu gözlenmektedir. Dolayısıyla Rohingya krizi hem dini hem de etnik ayrışmanın sonucu olarak değerlendirilebilir.

Myanmar'da Müslüman Rohingya'ların çoğunlukla yaşadığı yer ülkenin batısında yer alan ve Bangladeş'e sınırı bulunan Arakan (Rakhine) Eyaleti'dir.⁴⁶ Arakan'da günümüzde iki büyük etnik topluluğun varlığından söz edilmektedir. Bunlar İslam inancını benimsemiş Rohingya'lar ve Budizm inancını benimseyen Rakhaynlar'dır.⁴⁷ Bu ayrışmanın ve yaratmış olduğu çatışmaların anlaşılabilirliği için tarihsel süreci anlamak önem arz etmektedir. İslamiyet'in bu bölgede yayılması 8. Yüzyıla dayanmaktadır,⁴⁸ ve 13. Yüzyıla gelindiğinde Arakanlıların önemli bir bölümü Müslüman olmuştur.⁴⁹ Nitekim 1430 yılında Arakan'da bir İslam Devleti kurulur ve bu devlet 1784 yılına kadar bölgeyi kontrolü altında tutar. İlerleyen dönemde bu devletin yıkılmasında bölgedeki Budizm inancına mensup halkların önemli bir etkisi olduğu günümüzdeki çatışmaların nedenlerinin anlaşılması bakımından her daim göz önünde bulundurulmalıdır.⁵⁰ Rohingya'lar,

46 Eyaletin resmi adı Rakhine'dir. Bununla beraber bölgeye yüzyıllar boyunca Arakan denmiştir. Bunun nedeni de tarihsel olarak bölgenin Arakan Krallığı'na ev sahipliği yapmış olmasıdır. Nitekim Arakan adı 1974 yılında Burma hükümetinin eyaletin adını Rakhine olarak değiştirenceye kadar da kullanılmıştır. Rohingya'lara aynı zamanda Arakan Müslümanları denilmesinin nedeni olarak bu tarihsel durum gösterilebilir. Varis Çakan, "Rohingya Müslümanları ve Arakan Soykırımı", *Asya Araştırmaları Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi* 2, sy 1 (15 Temmuz 2018): 40.

47 Mohammed Yunus, *A History of Arakan (Past & Present)*, 1994, 11, <http://www.netipr.org/policy/downloads/19940101-Dr-Yunus-History-Of-Arakan.pdf>.

48 Çakan, "Rohingya Müslümanları ve Arakan Soykırımı", 41.; Abdur Rahman Fuad, "Tarihi Açısından Arakan'daki Müslümanlar ve Budistler Arasında Bölgesel Çatışmaların Arka Planı", *ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi* 5, sy 12 (27 Aralık 2018): 58.

49 Çakan, "Rohingya Müslümanları ve Arakan Soykırımı", 41.

50 Fuad, "Tarihi Açısından Arakan'daki Müslümanlar ve Budistler Arasında Bölgesel Çatışmaların Arka Planı", 58.

Uluslararası Adalet Divanı'nın Gambiya-Myanmar Davasında Soykırım Suçunun Tespiti Bakımından Karşılaşacağı Dört Temel Hukuki Soruna Dair Bir Değerlendirme

Birleşmiş Milletler'in ('BM') ifadesine göre Myanmar'da yaşayan hem etnik hem de dinsel bir azınlık olarak değerlendirilmekte⁵¹ ve Myanmar hükümetinin kendilerine uyguladığı on yılları aşan, ve birazdan detaylandırılacak, mezalim neticesinde BM Genel Sekreteri tarafından "dünyada en çok ayrımcılığa maruz kalan halk" olarak nitelendirilmektedirler.⁵²

Günümüzde Rohingyaların (Myanmar ve Myanmar dışındaki) toplam nüfuslarının yaklaşık 2,5 milyon olduğu belirtilmektedir.⁵³ 2017'deki olaylara kadar Rakhine eyaletinde yaşayan Müslüman Rohingyaların nüfusunun yaklaşık 1,3 milyon olduğu belirtilmektedir. Fakat bu rakam eyalette 2017 yılındaki çatışmalar sonrasında önemli ölçüde azalmıştır. Bu kapsamda Uluslararası Göç Örgütü'nün Ocak 2019 tarihli raporundaki verilerine göre Ağustos 2017'den bu yana Myanmar'dan Bangladeş'e kaçmak durumunda kalan Rohingyaların sayısı 712.700'dür. Myanmar içerisinde de yerlerinden edilenlerin sayısının 128.000 olduğu belirtilmektedir.⁵⁴

2.2. Çatışmaların Tarihçesi ve Nedenleri

Myanmar'da birçok farklı etnik kimlik ve dini inanca sahip insan yaşamaktadır. Bununla beraber bu çeşitlilik arz eden nüfusun özellikle günümüzde barış içinde bir arada yaşamalarından bahsetmek mümkün değildir. Esas itibarıyla farklı dini gruplar arasındaki çatışmalar uzun yıllardan bu yana süregelmekte ve günümüzdeki çatışmalar önemli bir tarihi arka planı barındırmaktadır. Dolayısıyla bu çatışmaların incelenmesi esnasında geçmişteki fay hatlarının da dikkate alınması önem arz etmektedir. Bölgedeki Müslümanlar ve Budistler arasındaki çatışmalar 18. Yüzyıla kadar dayandırılabilir. 1734 yılında Arakan İslam Devleti'nin yıkılmasında Budistlerin oynadığı rol tarihsel süreç bakımından önemli bir etmendir. Devamında özellikle 1824 yılında başlayan Anglo-Burma savaşları sonrasında bölge İngiliz sömürgesi haline gelmiştir. Gerek İngiliz yönetimi sırasında gerekse İngilizlerden sonra bağımsızlığına kavuşan ülkede Müslümanlar ile Budistler arasındaki çatışmalar devam etmiştir. Buradaki temel neden olarak da Myanmar'da İngilizlerin sömürge rejimine yönelik başlatılan

51 Dalar ve Gökcan, "Myanmar'ın Rohingya Müslümanları Politikası", 36.

52 BBC, "Myanmar Rohingya: What You Need to Know About the Crisis", 23 Ocak 2020, <https://www.bbc.com/news/world-asia-41566561>.

53 Dalar ve Gökcan, "Myanmar'ın Rohingya Müslümanları Politikası", 36.

54 "IOM Bangladesh: Rohingya Humanitarian Crisis Response Monthly Report" (UN Migration, Ocak 2019), 1.

mücadelenin hem etnik hem de dinsel bağlamda Budist bir özellik taşıdığı ifade edilmektedir.⁵⁵ Bu koşullar altında bağımsızlık mücadelesi esnasında Müslümanların yer yer hedef haline geldiği belirtilmektedir. Bu süre zarfında 1940'lu yıllardan itibaren Budistlerin Müslümanlara yönelik saldırılarının artmaya başladığı not edilmektedir.⁵⁶

Belirtilen bu çatışmalara rağmen Rohingyalıların durumuna ilişkin o dönemde olumlu gelişmeler olduğu da belirtilebilir. Bağımsızlık sonrası demokrasiye geçen Burma Devleti'nde Rohingyalıların 1948-1962 döneminde etnik bir grup olarak tanınmış ve Rohingya dili Burma radyosundaki programlarda yayımlanmıştır.⁵⁷ Bağımsızlık sonrasında Burma'nın ilk başbakanı olan U Nu'nun 25 Eylül 1954'teki ulusa sesleniş konuşmasında Rohingyalıların "yerli etnik grup" olarak tanımlanmıştır.⁵⁸ Bu gelişmelere rağmen ülkedeki Rohingyalılara yönelik bakış açısının 1962'deki askeri darbe sonrasında yönetimi ele geçiren cunta ile tamamen değiştiği ifade edilebilir. Bu tarihten itibaren Rohingyalılara yönelik baskıların bir devlet politikası haline geldiği görülmektedir. Ülkede darbeye başa gelen yönetim Rohingyalıların net bir şekilde tehdit olarak nitelendirmiş ve onlara yönelik ayrımcı ve dışlayıcı politikalar ortaya koymaya başlamıştır. Bu kapsamda Rohingyalıların yoğun olarak yaşadığı Myanmar'ın Rakhine eyaletinde askeri yetkililer aracılığıyla Müslümanların birçok sosyo-kültürel faaliyetleri sonlandırılmıştır. Örnek vermek gerekirse, Müslümanların yaşadığı yerlerde yeni camilerin inşa edilmesi yasaklanmıştır.⁵⁹

Rohingyalılara yönelik bu dönemdeki dışlayıcı faaliyetlerden bir diğeri de Rohingyalıların devlet yayın organları aracılığıyla "yabancı" olarak nitelendirilmeye başlanmasıdır. Tüm bu dışlayıcı politikalar ve o dönemki adıyla Burma devletinin Müslüman nüfusa yönelik mezalimi birçok Rohingyalının doğduğu ve yaşadığı toprakları terk ederek Bangladeş'e sığınması ile sonuçlanmıştır. Bu durum aslında günümüzde de Myanmar devletinin birçok Rohingyalı Müslüman'a yönelik onların esasen Bangladeş vatandaşı olduklarına yönelik iddialarına dayanak oluşturmıştır.⁶⁰

55 Dalar ve Gökcan, "Myanmar'ın Rohingya Müslümanları Politikası", 40.

56 Dalar ve Gökcan, 41.

57 BBC, "Will Anyone Help the Rohingya People?", 10 Haziran 2015, <https://www.bbc.com/news/world-asia-33007536>.

58 Yunus, *A History of Arakan (Past & Present)*, 68.

59 Dalar ve Gökcan, "Myanmar'ın Rohingya Müslümanları Politikası", 42.

60 Nitekim günümüzde Rohingyalılar için yasadışı Bengali göçmenler ifadesi Myanmar yönetimi tarafından sıklıkla dile getirilmektedir. Gambia, Application Instituting Proceedings and Request for Provisional Measures de 14.

Uluslararası Adalet Divanı'nın Gambiya-Myanmar Davasında Soykırım Suçunun Tespiti Bakımından Karşılaşacağı Dört Temel Hukuki Soruna Dair Bir Değerlendirme

Askeri cuntanın Myanmar'daki yönetimi Rohingya'ların durumunu her geçen yıl daha da kötüleştirmiştir. Nitekim kötüleşen gidişata ilişkin 1970'li yıllardan itibaren önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Bu çerçevede ilk olarak 1974 yılında yürürlüğe giren anayasa önemli bir dönüm noktası olmuştur. Yürürlüğe giren anayasa ile Burma'daki yönetim yedi etnik eyalete ayrılmıştır. Bu eyaletler Çin (Chin), Kaçin (Kachin), Karen, Kayah (Karenni), Mon, Rakhine (Arakan) ve Şan (Shan)'dır. Öte yandan bu anayasa ile 1948-1962 yılları arasında Burma'daki etnik gruplardan biri olarak nitelendirilen Rohingya'lar Burma vatandaşı olmaktan çıkarılmıştır. O dönem için yaklaşık bir milyon oldukları tahmin edilen Rohingya Müslümanlara vatandaşlık verilmesinin reddedilmesine gerekçe olarak Burma yönetimi Rohingya Müslümanların ülkeye yasadışı getirilen göçmenler olduğunu iddia etmiştir.⁶¹

Burma yönetiminin Müslümanlara yönelik artan baskısı bölgede gerilimi artırmıştır ve yer yer sıcak çatışmalara neden olmuştur. Bu ortamda da 1978 yılında Rohingya Müslümanlar zorunlu göçe tabi tutulmuştur.⁶² Tüm bu çatışma ve karışıklıkların ortasında 1982 yılında Burma'da çıkarılan vatandaşlık yasası bölgedeki tansiyonun daha da artmasına neden olmuştur. Günümüzde hala yürürlükte olan 1982 tarihli Vatandaşlık Yasası ile o dönemki adıyla Burma'da yaşayanlar için farklı vatandaşlık kategorileri belirlenmiştir. Bu bağlamda üç kategori oluşturulmuştur. Bu kategoriler tam vatandaşlık, ortak vatandaşlık ve natüralizasyon vatandaşlık olarak belirlenmiştir.⁶³ Rohingya Müslümanlar bu sınıflandırma içerisinde natüralizasyon vatandaşlık içerisinde tutulmuştur. Bu vatandaşlık kategorisinin diğerlerinden en temel farkı, natüralizasyon vatandaşlığın bu kişilerin Myanmar'da yasadışı olarak bulduklarını ifade etmesidir.⁶⁴

Nitekim Gambiya'nın UAD'ye başvurusunda da Myanmar'ın Rohingya Müslümanlara yönelik mezalimi açıklanırken ilk olarak Rohingya'ların haklarının inkâr edilmesi vurgulanmıştır.⁶⁵ 1982 tarihli Vatandaşlık Yasası ile Rohingya'lar bir anlamda vatandaşlıklarını kaybetmiş ve "vatansız"

61 Ateş, "Burma'dan Myanmar'a Arakan'da Rohingya Müslümanları", 176.

62 Ateş, 191.

63 Ateş, "Burma'dan Myanmar'a Arakan'da Rohingya Müslümanları", 182.; Vatandaşlığın sınıflandırılmasına yönelik daha detaylı bilgi için bkz: Dalar ve Gökcan, "Myanmar'ın Rohingya Müslümanları Politikası", 44.

64 Ateş, "Burma'dan Myanmar'a Arakan'da Rohingya Müslümanları", 182.

65 Gambia, Application Instituting Proceedings and Request for Provisional Measures de 12.

kalmışlardır. Bunun sonucunda kendilerine yönelik baskılar siyasi, ekonomik ve toplumsal olarak artmıştır. Örnek vermek gerekirse Myanmarlı yetkililer “Rohingya” isminin kullanılmasına yönelik kısıtlamalar getirmiş ve bu kişilere “Bengalli” demiştir. Myanmar’ın baskıcı yasaları ve düzenlemeleri Rohingyaların evlenmelerine ve çocuk sahibi olmalarına yönelik kısıtlamalar getirmiştir. Bunlara ek olarak Rohingyalara uygulanan mezalime ilişkin başvuruda değinilen bir diğer çarpıcı örnek ise en temel haklardan olan hareket serbestisine getirilen kısıtlamalardır. Bu çerçevede Rohingyalıların şehirlerini terk edebilmeleri için izin belgesine sahip olmaları şart koşulmuştur.⁶⁶

Bu bağlamda 1982 Vatandaşlık Yasası’nın Rohingyalı Müslümanların günümüzde yaşadığı sıkıntılara yasal temel oluşturmaktadır. Vatandaşlık Yasası Rohingyalı Müslümanlara karşı özellikle askeri cuntanın yönetimi ele geçirmesiyle başlayan baskıların daha da artırılmasına gerekçe olmuştur. Gambiya Başvurusunda da bahsedildiği üzere, Ekim 1992 tarihli BM Din ve İnanç Özgürlüğü Özel Raportörünün ifadelerinde Rohingyalılara yönelik yargısız infazların, işkencelerin, keyfi gözaltıların, toplu tecavüzlerin ve benzeri saldırıların 1989’dan bu yana devam ettirildiğine dikkat çekilmiştir.⁶⁷

Bu baskılara tepki olarak Rohingyalıların çeşitli örgütler oluşturarak silahlı mücadeleye başladığı gözlenmiştir. Öte yandan devletin baskısından korkan çoğu Rohingyalının bu silahlı örgütlere katılmaktan imtina ettiği belirtilmektedir.⁶⁸ Her ne kadar Müslüman halkın çoğunluğu tarafından açık destek görmeseler de belirtilen silahlı grupların Myanmar devletinin Rohingyalı Müslümanlara yönelik mezalimi artırmasında bir bahane olarak kullanıldıkları ifade edilebilir. 1989 yılında tekrar darbenin yaşandığı ülkede 1991 ve 1992 yıllarında Rohingya köylerine yönelik Myanmar devleti operasyonlar düzenlemiştir.⁶⁹ Bu operasyonlar sonucunda da 1978 yılında olduğu üzere yine büyük bir göç dalgası gerçekleşmiş ve 250.000 Rohingyalı yasadışı yollarla Bangladeş’e kaçmak durumunda kalmıştır.⁷⁰ Göç eden bu kişilerin eski yerleşimlerine dönmelerine yönelik girişimlerde bulunulsa da özellikle Myanmar devletinin Rohingyalı vatandaşları olarak tanımaması nedeniyle birçok sorunla karşılaşmıştır. Ayrıca

66 Gambia, de 14.

67 Gambia, de 12.

68 Dalar ve Gökcan, “Myanmar’ın Rohingya Müslümanları Politikası”, 45.

69 Bu operasyonlar “Pyi Thaya Operasyonu” veya “Temiz ve Güzel Ulus Operasyonları” olarak adlandırılmaktadır. Akbar Ahmed, “The Rohingya: Myanmar’s Outcasts”, 30 Ocak 2012, <https://www.aljazeera.com/indepth/opinion/2012/01/201212710543198527.html>.

70 Ateş, “Burma’dan Myanmar’a Arakan’da Rohingya Müslümanları”, 179.

Uluslararası Adalet Divanı'nın Gambiya-Myanmar Davasında Soykırım Suçunun Tespiti Bakımından Karşılaşacağı Dört Temel Hukuki Soruna Dair Bir Değerlendirme

Myanmar devletinin Rohingya'lara yönelik şiddetinin artarak devam etmesi Bangladeş ve Myanmar arasında BM öncülüğünde varılan anlaşmanın uygulanamamasına neden olmuştur.⁷¹

Bu çatışma ortamı 2012 yılında bir kere daha alevlenmiştir. Ancak önceki seferlere kıyasen 2012 ve müteakip saldırı ve çatışmaların uluslararası kamuoyunda çok daha fazla yankı uyandırdığı söylenebilir.⁷² 29 Mayıs 2012 tarihinde meydana geldiği iddia edilen olaylar Rohingya'lar için yeni bir baskı ve zulüm ortamını doğurmuştur. Söz konusu iddiaların temelinde ise Budist Myanmarlı genç bir kadının Rohingya'lardan tecavüze uğraması yer almıştır.⁷³ Bu iddialardan yola çıkan Myanmar devleti bölgedeki Müslüman Rohingya'lara yönelik şiddetini artırmıştır. Myanmar devletinin uluslararası hukuk tarafından hiçbir şekilde kabul edilemeyecek bu eylemleri İnsan Hakları İzleme Örgütü tarafından "etnik temizlik" olarak nitelendirilmiştir.⁷⁴ Rohingya'lara uygulanan mezalimin yanı sıra kendilerinin Myanmar devleti tarafından bir kere daha göçe zorlandıkları belirtilmelidir. Tüm bu olaylar sonucunda 280'den fazla Rohingya'ya kendilerine uygulanan şiddet nedeniyle hayatlarını kaybetmiştir.⁷⁵ Sayıları her ne kadar net olarak tespit edilemese de en az 150.000 Rohingya'nın yerlerinden edildiği ifade edilmektedir.⁷⁶ Bunlara ek olarak 2012 yılındaki olaylar nedeniyle birçok Rohingya'ya günümüzde halen Myanmar güvenlik güçleri tarafından alıkonulmuş ve buldukları yerleri izinsiz terk etmeleri yasaklanmış durumdadır.⁷⁷

Nikkei Asian Review gazetesinin baş editörü ve bölgeyi birçok kez ziyaret eden Gwen Robinson'ın ifadeleri 2012'deki olayların uluslararası hukuk

71 Ateş, 179.

72 Fuad, "Tarihi Açından Arakan'daki Müslümanlar ve Budistler Arasında Bölgesel Çatışmaların Arka Planı", 63.; Dalar ve Gökcan, "Myanmar'ın Rohingya Müslümanları Politikası", 36.

73 Rohingya'lara yönelik bir şiddet dalgasının fitilini ateşleyen olaylara dair detaylı bilgi için: Çakan, "Rohingya Müslümanları ve Arakan Soykırımı", 45; Human Rights Watch, "Burma: New Violence in Arakan State", 26 Ekim 2012, <https://www.hrw.org/news/2012/10/26/burma-new-violence-arakan-state>.

74 "The Burmese government engaged in a campaign of ethnic cleansing against the Rohingya that continues today through the denial of aid and restrictions on movement," said Phil Robertson, deputy Asia director. "The government needs to put an immediate stop to the abuses and hold the perpetrators accountable or it will be responsible for further violence against ethnic and religious minorities in the country." Human Rights Watch, "Burma: End 'Ethnic Cleansing' of Rohingya Muslims", 22 Nisan 2013, <https://www.hrw.org/news/2013/04/22/burma-end-ethnic-cleansing-rohingya-muslims>.

75 Ateş, "Burma'dan Myanmar'a Arakan'da Rohingya Müslümanları", 192.

76 Riyaz ul Khaliq, "Who are Rohingya?", *Anadolu Ajansı*, 25 Ağustos 2019, <https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/who-are-rohingya/1564502>.

77 Gambia, Application Instituting Proceedings and Request for Provisional Measures de 12.

bakımından yapılacak bir değerlendirmede milat olarak ele alınması gerekliliğini belirtmektedir. Robinson 2012'deki olaylara kadar Rohingyaaların marketler işlettiğini, şehre üretim getirdiklerini ve çok çalıştıklarını birçok kişinin unuttuğunu not ederek, bölgede yaşayanlar arasında sevgiye dayalı olmasa da makul bir barış içinde birlikte yaşama var olduğu söylemektedir.⁷⁸ Gambiya'nın UAD'de görülen başvurusunda 2012'de yaşanan olaylar ve bunların yıkıcı etkileri muhtelif örneklerle belirtilmiştir.⁷⁹ 2012'de meydana gelen olaylar, sorunun çözümüne yönelik girişimleri ve umutları her yıl azaltan daha kötü bir süreç girilmesine neden olmuştur. Bir başka deyişle, 2012'den bu yana bölgedeki durum Rohingyaalılar için ve onlara ülkelerini açan başta Bangladeş olmak üzere komşu ülkeler için giderek kötüleşmektedir.

Bu bakımdan 2016 yılında bir kere daha Rohingyaalılara yönelik uygulanan şiddet artırılmıştır. Öyle ki bu tarih Gambiya'nın başvurusunda 2016 ve sonrasındaki eylemler "soykırım eylemleri" olarak ifade ve iddia edilmiştir.⁸⁰ 2016 yılında Myanmar ordusunun Rohingyaalara yönelik operasyonu Ekim ayında başlatılmış olup bu operasyona "Temizlik Operasyonları" denilmiştir.⁸¹ Bu operasyonun başlatılmasına gerekçe olarak gösterilen olay ise Bangladeş sınırında yer alan Myanmar güvenlik güçlerine yapılan ve dokuz Myanmar polisinin hayatını kaybettiği saldırıdır.⁸² Hukuki gerçekliği tespit edilmemiş

78 BBC, "Will Anyone Help the Rohingya People?"

79 Başvuruda yer verilen ve 2012'deki şiddeti ve Myanmar devletinin Rohingyaalılara ilişkin bakış açısını gözler önüne seren birtakım ifadeler şu şekildedir: "In June 2012, the spokesperson of the President of Myanmar posted a statement on his Facebook account warning of the arrival of 'Rohingya terrorists' who the Myanmar military would 'completely destroy.'" Gambia, Application Instituting Proceedings and Request for Provisional Measures de 18.; "Myanmar has specifically sought to instil hatred of the Rohingya among its military recruits. The UN Fact-Finding Mission reported that in October 2012 soldiers received training on the 'expansion of Islam' and the consequent 'extinction of Buddhism'." Gambia, de 19.

80 "Prior to the genocidal acts that began in 2016 ..." Gambia, Application Instituting Proceedings and Request for Provisional Measures de 12.

81 "Clearance Operations", Gambia, de 19.

82 Council on Foreign Relations, "Global Conflict Tracker", 20 Ağustos 2020, <https://www.cfr.org/global-conflict-tracker/conflict/rohingya-crisis-myanmar>. Saldırının faillerine ilişkin çeşitli görüşlerin bulunduğu belirtilebilir. Örneğin doktrinde yer alan görüşlerden biri saldırının Arakan Rohingya Kurtuluş Örgütü tarafından yapıldığına işaret etmektedir. Mehmet Dalar ve Özcan Gökcan, "Myanmar'ın Rohingya Müslümanları Politikası: Tarihsel ve Hukuksal Bir Analiz", *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 8, sy 15 (2018): 17. Öğretide yer alan bir diğer görüşe göre ise saldırının Myanmar devleti tarafından yurtdışında yaşayan radikal gruplarca yapıldığı açıklanmasına rağmen sorumluluğunun Rohingyaalılar'a atfedildiği ve "Temizlik Operasyonu"na başlatıldığı belirtilmektedir. Çakan, "Rohingya Müslümanları ve Arakan Soykırımı", 52. Gerekeçesi ne olursa olsun hiçbir devlet tarafından bir topluma karşı başlatılan ve soykırıma yönelik olduğu iddia edilen bu tür eylemlerin uluslararası hukuk bakımından kabulü mümkün değildir.

Uluslararası Adalet Divanı'nın Gambiya-Myanmar Davasında Soykırım Suçunun Tespiti Bakımından Karşılaşacağı Dört Temel Hukuki Soruna Dair Bir Değerlendirme

iddialardan yola çıkılarak başlatılan operasyonlar Rohingya'lar için yıkıcı etkileri beraberinde getirmiştir. Başvuruda da bu duruma atf yapılarak operasyonla birlikte soykırıma yönelik faaliyetlerin işlendiği iddia edilmektedir.⁸³ Başvuruda Rohingya'lara yönelik başlatılan operasyonun detaylarına yer verilmiştir. Bu iddialara göre Myanmar güvenlik güçleri sıklıkla sivil olduğunu bildiği köylülere genç-yaşlı, kadın-erkek ayırım gözetmeden öldürmüş ve fiziki şiddet uygulamıştır. Bu iddialar ve bu mezalimden kurtulmayı başaranlar ifadeleri ile desteklenmiştir.⁸⁴

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği'nin bu operasyon sonucu yaptığı değerlendirmelerde, Myanmar güvenlik güçlerinin bölgedeki Rohingya'lıları özellikle hedef aldığı tespiti yapılmıştır.⁸⁵ Bu kapsamda Rohingya'lıların evleri, içlerinde insanlar varken dahi yakılmıştır. Rohingya'lıların besin kaynakları bilinçli bir şekilde talan edilmiş ve yakılmıştır. Evleri, malları ve varlıkları kullanılamaz hale getirilmiştir. Kadınlar, güvenlik güçleri tarafından toplu şekilde tecavüze uğramıştır. Hatta tanık beyanlarında bu tecavüzlerin Rohingya'lıları daha da aşağılamak için camilerde yapıldığı ifade edilmektedir.⁸⁶

9 Ekim 2016'da başlatılan "Temizlik Operasyonu"nun 16 Şubat 2017'de sonlandırıldığı duyurulmuştur. Dört ay boyunca sistematik bir şekilde Rohingya'lara yapılan hukuka aykırı eylemler BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği tarafından etnik temizlik ve insanlığa karşı suçlar olarak nitelendirilmiştir.⁸⁷ Bu olaylar sonucunda en az 87.000 Rohingya'lının Bangladeş'e kaçmak durumunda kaldığı belirtilmektedir.⁸⁸ Fakat tüm bu yaşanan mezalime rağmen başvuruda da belirtildiği üzere

83 Gambia, Application Instituting Proceedings and Request for Provisional Measures de 19.

84 "The military came to our village on 10 October in the morning. First they started shooting into the air, people were scared and came out of their homes, and then they started killing people. They were shooting at people. We were all trying to flee, I was running and at that point I was shot and fell into the paddy field. Since I was running I am not sure on which side the bullet entered and where it exited. My cousin helped me and brought me home and treated my wound. My father was killed at the same time as I was shot", Gambia, de 21.

85 UN Human Rights Office of the High Commissioner, "Report of OHCHR mission to Bangladesh Interviews with Rohingyas fleeing from Myanmar since 9 October 2016", Flash Report (United Nations, Şubat 2017), <https://www.ohchr.org/Documents/Countries/MM/FlashReport3Feb2017.pdf>.

86 "Interviewees perceived that this was done deliberately to insult them and hurt their religious sentiments. Women and girls were also raped inside mosques", UN Human Rights Office of the High Commissioner, 36.

87 UN Human Rights Office of the High Commissioner, 42.

88 Ayşe Doğru, "Arakanlı Müslümanlar Zulmün 2'nci Yılında Hala Ülkelerine Dönemedi", *Anadolu Ajansı*, 27 Ağustos 2019, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/arakanli-muslumanlar-zulmun-2nci-yilinda-hala-ulkelerine-donemedi/1565999>.

Rohingyalar birkaç ay sonra bu belirtilenlerden de ağır eylemlerin mağduru olmuştur.

Rohingyaların günümüzde yaşadıkları sorunlu sürece ilişkin dönüm noktalarının son halkasını 2017'deki gelişmeler oluşturmaktadır. Bu kapsamda ilk olarak 9 Ekim 2016 tarihinde başlatılarak dört ay boyunca şiddetli bir şekilde uygulanan "Temizleme Operasyonları" 25 Ağustos 2017 tarihinde Myanmar devleti tarafından tekrar başlatılmıştır. Myanmar tarafından operasyonlara tekrar başlanması gerekçesi olarak Arakan Rohingya Kurtuluş Ordusu'nun çeşitli askeri noktalara gerçekleştirdiği iddia edilen saldırılar gösterilmiştir.⁸⁹ Myanmar'ın Rohingyalara yönelik en kanlı operasyonları, iddia edilen bu saldırılardan sonra gerçekleştirilmiştir. BM İnceleme Misyonunun başvuruda alıntılanan araştırmalarına göre, Myanmar ordusu saatler içerisinde 2016'daki "Temizleme Operasyonuna" kıyasla çok daha geniş kapsamlı ve çok daha vahşi olduğu belirtilen bir operasyon başlatmıştır ve 2017'deki bu operasyonlar daha önce uygulanan mezalimin çok daha ötesindedir.⁹⁰ Bu doğrultuda BM ve çeşitli uluslararası kuruluşlarca Myanmar'ın 2017'de başlattığı operasyonun, "etnik temizlik" ve "insanlığa karşı suçların" tipik bir örneğini teşkil ettiği belirtilmektedir.⁹¹

Bu saldırılar neticesinde de Myanmar'ı terk etmeye çalışan Rohingyaların sayısı sürekli artmaktadır. 2017'deki olaylar öncesinde Myanmar'daki sayılarının 1 milyon olduğu tahmin edilirken, günümüzde Rakhine eyaletinde yaşayan Rohingyaların sayısı 500.000'den azdır.⁹² 2017'den bu yana Bangladeş'e sığınmak durumunda kalan Rohingyaların sayısı 900.000 aşmıştır ve Çin Halk Cumhuriyeti Bangladeş'in bu göç akınından doğan tazminat taleplerine dair iki ülke arasında arabuluculuk yapmaktadır.⁹³ Yine 2016'daki saldırılardan ve Rohingyalara yönelik tarihteki diğer saldırılardan önce bu coğrafyadaki Müslümanların sayısının çok daha fazla olduğunu tahmin etmek zor değildir. Yaklaşık 750.000 Rohingyalı Bangladeş'te yetersiz koşullardaki kamplarda kalmaktadır. Tüm bu durumun vahameti

89 Gambia, Application Instituting Proceedings and Request for Provisional Measures de 26.; BBC, "Myanmar Rohingya: What You Need to Know About the Crisis".

90 Birleşmiş Milletler İnceleme Heyeti ve görgü tanıklarının ifadelerine ilişkin daha detaylı bilgi için bkz: Gambia, Application Instituting Proceedings and Request for Provisional Measures de 27 vd.

91 Khaliq, "Who are Rohingya?"

92 Khaliq; BBC, "Myanmar Rohingya: What You Need to Know About the Crisis".

93 Zehra Ulucak, "Myanmar'da Arakanlı Müslümanların Dramı Son Bulmuyor", *Anadolu Ajansı*, 24 Ağustos 2020, <https://www.aa.com.tr/dunya/myanmarda-arakanli-muslumanlarin-drami-son-bulmuyor/1951328>.

Uluslararası Adalet Divanı'nın Gambiya-Myanmar Davasında Soykırım Suçunun Tespiti Bakımından Karşılaşacağı Dört Temel Hukuki Soruna Dair Bir Değerlendirme

2021 yılı Şubat ayında gerçekleşen yeni darbe ile daha da artmış durumdadır, zira Rohingya'lar karşı yürütülen sistematik saldırıların baş müsebbibi olan ordu böylece yönetimi bütünüyle ele geçirmiştir.

Gambiya'nın başvurusuna kadar Myanmar'da gerçekleşen olaylara dair atılmış somut adımlardan bir diğeri de BM İnceleme Misyonu çatısı altında gerçekleştirilen çalışmalardır. Bu çalışmalar Gambiya'nın başvurusundaki en önemli delilleri teşkil etmektedir. Bu doğrultuda Myanmar'daki durumu incelemek ve Rohingya'ların maruz kaldığı insan hakları ihlallerini takip etmek üzere Mart 2017'de BM İnsan Hakları Konseyi bünyesinde Myanmar'a ilişkin Uluslararası Bağımsız İnceleme Misyonu kurulmuştur. İnsan Hakları Konseyi'nin 24 Mart 2017'de aldığı A/HRC/RES/34/22 karar doğrultusunda kurulan İnceleme Misyonunun yetkisi Eylül 2019'da sona ermiştir. Bu süreç içerisinde Bağımsız İnceleme Misyonu, Myanmar'da güvenlik güçleri ve ordu tarafından yapıldığı iddia edilen işkence, tecavüz, toplu tecavüz, zorla yerinden etme, keyfi yargılamalar, malların hukuka aykırı imhası dahil olmak üzere birçok insan hakları ihlallerini araştırmak ve bunlara ilişkin delil toplamakla görevlendirilmiştir.⁹⁴

İnceleme Misyonunun son açıklaması 16 Eylül 2019'da yapılmış olup, Misyonun iki yıl içerisinde Myanmar'ın çeşitli bölgelerindeki 1300 kadar mağdur ve görgü tanığı ile mülakat yaptığı belirtilmektedir. Bu mülakatlardan da edinilen bilgiler çerçevesinde Myanmar'da yaşamaya devam eden Rohingya'ların durumunun daha da kötüleştiği ve hala soykırım tehdidi altında yaşadıkları ifade edilmiştir. Bunlara ek olarak Myanmar'ın soykırım suçundan dolayı sorumlu tutulması gerektiği vurgulanmıştır.⁹⁵

Myanmar'a ilişkin Uluslararası Bağımsız İnceleme Misyonu çalışmalarını Eylül 2018'te İnsan Hakları Konseyinin 39/2 sayılı Kararı ile kurulan Myanmar için Uluslararası Soruşturma Mekanizmasına devretmiştir. Bu mekanizma da ciddi uluslararası suçlar ve uluslararası hukukun ihlallerine ilişkin kanıtları toplamak ve ceza yargılamasında yararlanmak üzere dosyalar hazırlamakla görevlendirilmiştir.⁹⁶

94 UN Human Rights Council, "Independent International Fact-Finding Mission on Myanmar", 2020, <https://www.ohchr.org/en/hrbodies/hrc/myanmarffm/pages/index.aspx>.

95 UN Human Rights Office of the High Commissioner, "Myanmar's Rohingya Persecuted, Living under Threat of Genocide, UN Experts Say", 16 Eylül 2019, <https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=24991&LangID=E>.

96 UN Human Rights Council, "Independent Investigative Mechanism for Myanmar", 2020, <https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/IIMM/Pages/Index.aspx>.

Belirtildiği üzere gerek İnceleme Misyonunun gerekse Soruşturma Mekanizmasının çalışmaları Gambiya'nın UAD'ye başvurusunun temellerini oluşturmaktadır ve dördüncü kısımda yapacağımız hukuki değerlendirme bağlamında maddi olgulara dair temel kaynak bu raporlar olacaktır.

3. Gambiya'nın Uluslararası Adalet Divanı'na Başvurusu

Tüm bu uluslararası tepkilerin yaratmış olduğu farkındalık neticesinde Gambiya'nın UAD'ye yapmış olduğu başvuru hukuki anlamda atılan en önemli somut adımı teşkil etmektedir. Bu öneminin yanında başvuruyu yapan ülkenin *erga omnes* nitelikte olan bir *jus cogens* normun⁹⁷ ihlaline dayanarak Gambiya olması, başvurunun UAD'ye yapılması, Gambiya'nın sunmuş olduğu deliller ve başvuru kapsamındaki talepler ile bu başvurunun Myanmar ve bölgedeki diğer ülkeler üzerindeki olası etkileri başvuruyu farklı kılan etmenler arasında değerlendirilebilir.

Başvurunun en dikkati çeken özelliği şüphesiz bu başvuruyu neden herhangi bir Asya ülkesi veya herhangi bir BM Güvenlik Konseyi Daimi üyesi değil de Batı Afrika'da yer alan küçük bir ülkenin yaptığıdır. Hukuki olarak Gambiya'nın başvuru sahibi olabilme ehliyetinin hukuki dayanağına ve buna dair tartışmalara giriş bölümünde değinildiğinden, bu hususlar burada tekrar edilmeyecektir. Sadece şunu tekrar hatırlatmakta fayda vardır ki Gambiya'nın *erga omnes* yükümlülük ihlaline dayanarak meşruiyet kazandırdığı başvurusuna dair bu argümanı tartışmaya fazlasıyla açık olup başlı başına bir çalışma konusu teşkil edecektir.

Öte yandan politik olarak başvurunun Gambiya tarafından yapılmasında temel olarak iki etkenin rol oynadığı belirtilebilir. Bunlardan ilki, İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) bünyesinde başlatılan ve Rohingya Müslümanların haklarının korunmasına yönelik yapılan çalışmalar olmuştur. Bu bağlamda başvuruda da belirtildiği üzere ilk olarak 1-2 Mart 2019 tarihinde Gambiya, İİT'deki üyeliği bağlamında Myanmar'a Rohingya Müslümanlara karşı yürütmekte olduğu soykırım

97 Emredici kurallar, *jus cogens*, devletlerden oluşan uluslararası toplumun bütünü tarafından benimsenmiş ve benimsenen bu prensibe aykırı başka hiçbir prensip öngörülemeyen kurallardır. Günümüzde soykırımın yasaklanması Uluslararası Hukuk Komisyonu tarafından emredici kurallardan biri olarak tanımlanmaktadır Hüseyin Pazarıcı, *Uluslararası Hukuk*, 17. Baskı (Ankara: Turhan Kitabevi, 2018), 84.

Uluslararası Adalet Divanı'nın Gambiya-Myanmar Davasında Soykırım Suçunun Tespiti Bakımından Karşılaşacağı Dört Temel Hukuki Soruna Dair Bir Değerlendirme

faaliyetlerini acilen durdurması yönünde çağrıda bulunmuştur.⁹⁸ 31 Mayıs 2019 tarihinde düzenlenen 14. İslam Zirvesi'nde de Gambiya, Rohingya'lara karşı girişilen eylemlere yönelik sorumluların acilen yargılanması gerektiğine dair desteğini açıklamıştır.⁹⁹ Nitekim Myanmar'ın Gambiya'nın UAD başvurusuna yaptığı usul itirazlarından biri de Gambiya'nın kendi adına değil İİT adına hareket ettiği bu bakımdan başvuru ehliyeti olmadığı olduysa da, UAD'nin geçici tedbirlere dair incelemesinde bu itiraz kabul görmemiştir.

Gambiya bu noktada 74. Olağan BM Genel Kurulu marjında Myanmar'ın aleyhinde UAD'de Rohingya'lara ilişkin tutumu nedeniyle açılacak davayı yürütmeyi hazır olduğunu belirtmiştir.¹⁰⁰ 11 Ekim 2019'da ise Gambiya, Myanmar'ın Rohingya'lara yönelik süregelen Soykırım Sözleşmesini ihlal eder nitelikte eylemleri bulunduğu iddiasıyla bir nota da vermiştir. Öte yandan Myanmar, Gambiya'nın bu iddialarını reddetmiş ve notaya da cevap vermemiştir. Böylelikle Gambiya'nın UAD'deki başvurusuna giden yolun olduğu ifade edilebilir, zira UAD başvurusu öncesinde diğer uyuşmazlık çözüm yolları girişimleri böylece sonuçsuz kalmıştır.

Gambiya'nın öncü rol üstlenmesinde uluslararası kamuoyunda dile getirilen bir başka neden daha olduğu ve başvuruyu Gambiya Devleti adına imzalayan Gambiya Adalet Bakanı Abubacar Marie Tambadou'nun Rohingya konusunun UAD'ye taşınmasında özel bir rol oynadığından bahsedilmektedir.¹⁰¹ Gambiya Dışişleri Bakanı'nın İİT kapsamında Bangladeş'teki Rohingya'ları ziyaretine son anda katılamaması üzerine katılan Tambadou, buradaki Rohingya'ların anlattıklarından etkilenmiş ve konunun Ruanda'da yaşanılanlara benzediğini ifade etmiştir.¹⁰²

98 Gambia, Application Instituting Proceedings and Request for Provisional Measures.; OIC, Resolution No. 4/46-MM on the Situation of the Muslim Community in Myanmar, OIC Doc. OIC/CFM46/2019/MM/RES/FINAL (1-2 March 2019), <https://www.oicoci.org/docdown/?docID=4447&refID=1250>, para. 11(a).

99 UN Fact-Finding Mission, Report of the Detailed Findings (2019), para 40.

100 Gambia, Application Instituting Proceedings and Request for Provisional Measures de 9.

101 Tambadou'nun konuya ilişkin düşüncelerinin yer aldığı BBC mülakatı için bkz: "Rohingya crisis: The Gambian who took Aung San Suu Kyi to the world court", BBC, 23 Ocak 2020, <https://www.bbc.com/news/world-africa-51183521>; Tambadou aynı zamanda Ruanda Soykırımı'na ilişkin davada da çalışmıştır. Samira Sadeque, "The Story Behind The Gambia's Lawsuit against Myanmar over the Rohingya Genocide", *Inter Press Service News Agency*, 3 Aralık 2019, <http://www.ipsnews.net/2019/12/story-behind-gambias-lawsuit-myanmar-rohingya-genocide/>.

102 Mark Leon Goldberg ve Param-Preet Singh, "Why The Gambia is Suing Myanmar for The Rohingya Genocide", erişim 16 Eylül 2020, <https://www.undispatch.com/why-the-gambia-is-suing-myanmar-for-genocide-of-the-rohingya/#:~:text=The%20small%20west%20African%20country,long%20faced%20discrimination%20and%20persecution.>

3.1. Neden Uluslararası Adalet Divanı?

Soykırım sözleşmesi bağlamında doğan bir ihlale dair yapılacak yargılamalarda gerçek kişiler ve devletler bakımından bir ayrıma gidilmesi elzemdir. Gerçek kişiler bakımından Sözleşmenin 6. maddesi soykırım olarak tanımlanan fiillerin yargılanmalarının yapılabileceği mahkemeleri belirlemiştir. Bu madde uyarınca, bu suçun işlendiğine dair hakkında iddia bulunan kişiler suçun işlendiği ülkedeki devletin yetkili bir mahkemesi veya yargılama yetkisini kabul etmiş olan sözleşmeci devletler bakımından yargılama yetkisine sahip bulunan uluslararası bir ceza mahkemesi tarafından yargılanır. Bu madde ile soykırımı ilişkin yargılamalarda iki farklı mahkemenin yetkili olabileceği belirtilmektedir. Bunlardan ilki iddia edilen suçun işlendiği devletin yetkili bir mahkemesidir. Somut olayda Myanmar devletinin başvuru süreci öncesi ve sonrasındaki tutumu göz önüne alındığında bu ihtimalin gerçekleşmesi mümkün gözükmemektedir.

İkinci ihtimal ise yargılama yetkisini kabul etmiş olan sözleşmeci devletler bakımından yargılama yetkisine sahip bulunan uluslararası bir ceza mahkemesidir. Soykırım Sözleşmesi imzalandığında böyle bir mahkeme henüz kurulmamış olsa da günümüzde 2002 yılında kurulan Uluslararası Ceza Mahkemesi ('UCM') mevcuttur. Merkezi Lahey'de bulunan UCM'nin temel amacı soykırım, insanlığa karşı suçlar, savaş suçları ile saldırı suçlarının faillerini yargılama ve hesap verebilirliği sağlamaktır.¹⁰³ Kurucu sözleşmesi 1998 tarihli Roma Statüsü olan bu mahkemenin en temel özelliklerinden biri de yukarıda belirtilen suçları işlediği iddia edilen gerçek kişileri yargılanmaya yetkili olmasıdır.¹⁰⁴

Buna karşın UCM'nin yargı yetkisi Roma Statüsünün 12. ve devamı maddeleri uyarınca ancak belli durumlarda doğmaktadır. Buna göre bir kimsenin UCM önünde soruşturulması ve yargılanabilmesi için ya suç konu fiilin Roma Statüsüne taraf bir devletin ülkesinde işlemiş olması, ya failin taraf bir devletin vatandaşı olması ya da ihlale konu olaya dair BM Güvenlik Konseyinin UCM'yi yetkili kılması gereklidir. Öncelikle Myanmar UCM'nin kurucu statüsü olan Roma Statüsüne taraf ülkelerden biri değildir ve Güvenlik Konseyi durumu UCM'ye taşımamıştır. Bu durum ilk bakışta UCM'nin olaylar özelinde yetkili olarak kılmanın önünde esaslı bir engel teşkil etmektedir. Ancak an itibari ile bu engel yaratıcı bir çözümle aşılımaya çalışılmaktadır.

103 T.C. Dışişleri Bakanlığı, "Uluslararası Ceza Divanı", erişim 15 Eylül 2020, <http://www.mfa.gov.tr/uluslararasi-ceza-divani-ve-turkiye.tr.mfa>.

104 Pazarcı, *Uluslararası Hukuk*, 712.

Uluslararası Adalet Divanı'nın Gambiya-Myanmar Davasında Soykırım Suçunun Tespiti Bakımından Karşılaşacağı Dört Temel Hukuki Soruna Dair Bir Değerlendirme

Bangladeş UCM ye taraf bir devlettir ve gerek zorunlu göç ettirmenin gerekse kimi diğer insanlığa karşı suç ve soykırım suçu teşkil edebilecek fiillerin hareketlerinin Myanmar'da başlayıp Kamboçya'da bittiğinden bahisle iddia edilen suçlardan en azından bir kısmının taraf bir devletin topraklarına gerçekleştiği veya tamamlandığı ve dolayısı ile UCM'nin yetkisinin doğduğu argümanı ortaya atılmıştır. Savcılık bu argümana dayanarak ön-duruşma dairesinde (*pre-trial chamber*) soruşturma açma izni istemiş ve daire bu izni 14 Kasım 2019 tarihinde vermiştir. Bu bağlamda UCM savcılığı Roma Statüsünün Bangladeş'te yürürlüğe girdiği 1 Haziran 2010 tarihinden günümüze uzanan zaman diliminde ortaya çıkmış olduğu iddia edilen ve yargı yetkisine giren suçlarla ilgili soruşturmasını devam ettirmekte olup, henüz iddianame tamamlamamıştır.

Öte yandan Myanmar'ın devlet olarak Soykırım Sözleşmesi'ni ihlal edip etmediğine ve sorumluluğuna dair yargı yetkisine sahip tek yargı organı UAD olarak görünmektedir. UAD, BM'nin 6 temel organından biri ve başlıca adli organıdır.¹⁰⁵ UAD'ye ilişkin hükümler gerek 1945'te San Francisco'da imzalanan BM Şartında gerekse aynı yıl imzalanan Uluslararası Adalet Divanı Statüsünde belirlenmiştir. UAD, devletlerarası meselelerde bağlayıcı karar verme yetkisi ve BM organlarının ve kimi uluslararası örgütlerin talebi üzerine danışma görüşü verme yetkisini haizdir.¹⁰⁶ Bu doğrultuda UAD'nin temel işlevi Statü'nün 38. Maddesi uyarınca önüne gelen uyuşmazlıkları uluslararası hukuka uygun bir şekilde çözmektedir. UCM'den farklı olarak, UAD'de devletlerin birbirlerine karşı başvuruda bulunması mümkündür. Dolayısıyla UAD kimi zaman "Dünya Mahkemesi" (*World Court*) olarak da adlandırılmaktadır.¹⁰⁷

Konumuz Rohingya krizi bağlamında değerlendirecek olursak, Myanmar BM üyesi ve Soykırım Sözleşmesine taraf devletlerdendir. Gambiya başvurusunda UAD'nin yargı yetkisini Soykırım Sözleşmesinin 9. maddesine dayandırmıştır. Bu maddeye göre taraf Devletler arasında bu Soykırım Sözleşmenin "yorumlanması, uygulanması veya yerine getirilmesi ve ayrıca soykırım fiillerinden veya üçüncü maddede belirtilen fiillerin herhangi birinden bir Devletin sorumluluğu ile ilgili olarak çıkan uyuşmazlıklar, uyuşmazlığın taraflarından birinin talebi üzerine Uluslararası Adalet Divanı önüne

105 BM Şartı m.92

106 Pazarıcı, *Uluslararası Hukuk*, 516.

107 Goldberg ve Singh, "Why The Gambia is Suing Myanmar for The Rohingya Genocide".

götürülür”. Daha önce belirtildiği üzere Myanmar’ın başvuruya dair ön itirazlarından biri, Gambiya ile mevcut bir uyuşmazlık olmadığı idi. Ancak Soykırım yasağı *erga omnes* bir yükümlülük doğurduğundan ve ihlal edilmemesinde tüm taraf devletlerin çıkarı olduğu kabulüne dayanan mahkeme ön incelemesinde bu itirazı kabul edilir bulmamıştır.

Myanmar’ın diğer itirazı ise Soykırım Sözleşmesinin 8.maddesini koyduğu çekince sebebi ile mahkemenin yetkisi olmadığıdır. 8. Maddeye göre taraf Devletlerden “herhangi biri, soykırım fiillerinin veya üçüncü maddede belirtilen her hangi bir fiilin önlenmesi ve sona erdirilmesi için gerekli gördükleri takdirde, Birleşmiş Milletlerin yetkili organlarından, Birleşmiş Milletler Şartına göre harekete geçmesini isteyebilir”. Myanmar’a göre UAD’de bir BM organı olduğundan bu maddeye konulmuş olan çekince mahkemenin yargı yetkisini ortadan kaldırmaktadır. UAD bu itirazı da haklı gerekçelerle reddetmiştir. Zira UAD’nin Soykırım Sözleşmesi kapsamındaki uyuşmazlıklara dair yetkisi 9. madde de özel olarak düzenlendiğinden, 8. madde kapsamındaki genel düzenleme bağlamında değerlendirilmesi mümkün değildir. Bu bağlamda, Divan hem Soykırım Sözleşmesi hem de UAD Statüsü’ne taraf olan Gambiya ve Myanmar arasında ortaya çıkan bu uyuşmazlığın incelenmesinde yetkili olduğunu en azından ilk incelemesinde, belirlemiştir.¹⁰⁸

3.2. İddia ve Talepler

Gambiya’nın başvurusundaki temel iddia; Myanmar’ın devlet organları, yetkilileri ve diğer kişi ve kurumların devletin yönlendirmesiyle Soykırım Sözleşmesinde yükümlülüklerini ihlal ettiğidir. Bu kapsamda Soykırım Sözleşmesinin 1, 3, 4, 5 ve 6. Maddelerinin Myanmar devleti tarafından ihlal edildiği iddia edilmektedir. Bu maddelerin ihlali gerekçelendirilirken de başvuruda pek çok iddia ve delile atıf yapılmıştır. Bu bağlamda sadece öldürme, fiziksel saldırı, gıda kaynaklarına ulaşımın engellenmesi, doğum oranlarının kontrolü gibi fiiller değil, aynı zamanda Rohingyaların yasal haklarının sistematik bir biçimde, seyahat özgürlüklerinin ciddi bir biçimde kısıtlanması gibi fiiller de özel kastın varlığına delalet eden fiiller olarak başvuruda belirtilmiştir.

İddia edilen bu hususlara ilişkin Gambiya’nın UAD’dan talepleri beş başlık altında toplanmıştır. Bu talepler şu şekildedir:

¹⁰⁸ Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (The Gambia v. Myanmar), [2020] Order on Request for the indication of provisional measures.

Uluslararası Adalet Divanı'nın Gambiya-Myanmar Davasında Soykırım Suçunun Tespiti Bakımından Karşılaşacağı Dört Temel Hukuki Soruna Dair Bir Değerlendirme

1. Myanmar'ın Soykırım Sözleşmesi altındaki yükümlülüklerini ihlal ettiği ve hala ihlal etmekte olduğunun tespit edilmesi,
2. Myanmar tarafından devam ettirilen hukuka aykırı eylemlerin durdurulması ve Soykırım Sözleşmesi kapsamındaki sorumluluklara uyulması,
3. Myanmar'ın Soykırım faili kişileri yetkili bir mahkeme önünde yargılanmalarını sağlaması,
4. Soykırım eylemlerinin mağduru olan Rohingyaların zorla gönderildikleri yerlerden güvenli dönüşleri, vatandaşlıklarına ve insan haklarına saygı gösterilmesi ve ayrımcılık ve zulme karşı korunmaları dahil olmak üzere çıkarlarının korunması ve onarılması,
5. Soykırım Sözleşmesinde öngörülen vahşeti tekrar etmeyeceğine ilişkin Myanmar tarafından güvence sunulması.¹⁰⁹

Bu taleplere ek olarak Gambiya'nın başvurusunda geçici tedbir talepleri de bulunmaktadır. Başvuruda da belirtildiği üzere UAD Statüsünün 41. maddesinde Divan durum gerektirdiği takdirde taraflardan herhangi birinin haklarını koruma için dava görülürken çeşitli geçici önlemler alma yetkisine sahiptir. Gambiya da bu çerçevede UAD'den Myanmar devleti tarafından devam ettirildiği ileri sürülen bu eylemlerin durdurulmasına ilişkin ihtiyati tedbir talep etmiştir. Gambiya'nın ihtiyati tedbir taleplerine ilişkin tartışma yaratan önemli noktalardan biri, Gambiya'nın iddia edilen soykırım eylemlerinin doğrudan mağduru olmamasıdır. Nitekim geçici tedbir talebi ile ilgili UAD Statüsünün 41. maddesinde de "taraflardan herhangi birinin haklarını korumak" ibaresi kullanılmıştır. Ancak yukarıda belirtildiği doğrultuda, UAD'nin 23 Ocak 2020 tarihinde geçici tedbir taleplerine dair aldığı kararda soykırım yasağının *jus cogens* norm olması ve *erga omnes* niteliği sebebi ile, yasağın ihlalinin tüm taraf devletlerin haklarına karşı ihlal doğuracağı kabul edilmiştir. Mahkeme geçici tedbir taleplerini uygun görerek, Myanmar'ın Soykırım Sözleşmesine kapsamındaki her türlü ihlali ivedilikle sona erdirmesine, gerekli önlemleri almasına, gerek resmi devlet ajanlarının gerekse ülkedeki diğer kimselerin soykırımsal fiillerinin engellenmesine, Soykırım Suçunun oluşmuş olabileceğine dair delilleri yok etmeyip korumasına ve bu kapsamda yaptığı işlem ve

¹⁰⁹ Gambia, Application Instituting Proceedings and Request for Provisional Measures de 38.

eylemleri düzenli olarak mahkemeye raporlamasına hükmetmiştir.¹¹⁰ Bu kararın üzerinden bu makale tamamlanmakta iken neredeyse iki yıl geçmiş olup, tarafların iddia, savunma ve karşı iddialarının dinlenmesi süreci devam etmektedir. Özellikle istenen ek süreler ve Myanmar'daki darbe süreci ziyadesi ile uzatmıştır.

4. Mahkemenin Değerlendirmesine Etki Edecek Dört Muhtemel Hukuki Sorun ve Bunların Karar Üzerindeki Önemine Dair Analiz

An itibari ile UAD'nin önündeki en önemli iki soru Rohingya'lara karşı işlenen "soykırimsal" fiillerin özel kast ile işlenip işlenmediği ve bu bakımdan suçun oluşup oluşmadığı, ve eğer suç oluştuysa bu suçun devlete atfedilip edilemeyeceği sorunudur. Giriş kısmında bahsedilen ve birazdan detaylandırılacak olan dört muhtemel hukuki sorunun ilk üçü bu sorulardan ilkinde, sonuncusu ise ikincisine dairdir. Belirtmek gerekir ki UAD bu sorunlarla ilk kez karşılaşmayacaktır. Gerek 2007 gerekse 2015 kararlarında aynı konularla ilgili değerlendirme yapmak zorunda kalmıştır. Ancak şunu belirtmek gereklidir ki Myanmar olayı sunduğu maddi olgular bakımından UAD'yi daha zor ikilemelerde bırakmaya adaydır.

4.1. Soykırım Kastının Varlığı ve İspatı Sorunu

Divanın karşı karşıya olduğu ilk ve en esaslı sorun özel kastın varlığı ve bu kastın nasıl ispat edileceği sorunudur. Giriş kısmında da belirtildiği üzere özel kasta dair direkt delil bulmak istisnai bir durum teşkil etmektedir. Bu sorunla ilk karşılaşan uluslararası mahkemeler olan UYCM ve URCM çözüm olarak "tek makul çıkarsama" (*only reasonable inference*) doktrinini ortaya atmışlardır.¹¹¹ Buna göre özel kastı kanıtlayacak direkt kanıtın (sözlü ifade, yazılı açıklama v.b.) bulunmadığı hallerde fiillerin ve fiillerin işlendiği bağlamın bütünü göz önüne alınarak, ilgili fiillerin soykırım kastı (özel kast) dışında başka hiçbir kastla işlenemeyeceği sabitse, özel kasta dair çıkarsama yapılabilecektir. Bu doktrin iki ad-hoc mahkemenin içtihatlarında en sık başvurulan doktrinlerden biri haline gelmiştir ve gerek mahkumiyet gerekse beraat kararlarında kullanılmıştır.

¹¹⁰ Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (The Gambia v. Myanmar), [2020] Order on Request for the indication of provisional measures.

¹¹¹ Prosecutor v. Tolimir [2015], IT-05-88/2-A, Judgment, para. 263.

Uluslararası Adalet Divanı'nın Gambiya-Myanmar Davasında Soykırım Suçunun Tespiti Bakımından Karşılaşacağı Dört Temel Hukuki Soruna Dair Bir Değerlendirme

Örneğin UYCM'nin *Tolimir* davasında İlk Derece Divanı Zepa bölgesindeki Boşnak toplum liderlerini öldüren *Tolimir* ve beraberindekilerin bu fiilleri soykırım kastıyla ilişlediğine, zira fiillere zorunlu göç ettirmeler ve gruba yönelmiş diğer mezalimlerin eşlik ettiğini belirtmiş ve bunun soykırım kastını çıkarsamak için yeterli olduğuna hükmetmiştir.¹¹² Fakat Temyiz Divanı bu değerlendirmeye katılmamış, zorunlu göçlerden haftalar sonra işlenen bu öldürme fiillerine dair yapılabilecek tek çıkarsamanın soykırım kastı (özel kast) olmadığına hükmetmiştir.¹¹³ Belirtmek gerekir ki mahkemenin bu doktrini uygulama şekli sıklıkla eleştirilmiş ve Srebrenica başta olmak üzere bir çok zamanda mantıki çelişkilere yol açmıştır. Srebrenica hususundaki çelişki Myanmar olayı ile oldukça alakalı olduğundan birazdan daha detaylı incelenecektir.

Ancak bu incelemeye geçmeden evvel UAD'nin bu doktrini ne ölçüde ve nasıl uyguladığına bakmakta fayda vardır. Zira UYCM ve URCM'nin aksine UAD devlet sorumluluğu ile ilgilenmektedir. Ancak Soykırım'ın hukuki tanımı bireysel bir suç olarak yapılmıştır. Öyleyse UAD devletin kastının olabileceği yönünde daha radikal bir yolu mu izlemelidir yoksa devlet otoritelerinin kastını tespit edip bunun devlet sorumluluğu kapsamında nasıl değerlendirileceğini mi incelemelidir? Bu sorunun cevabı birazdan inceleyeceğimiz 4. muhtemel hukuki sorun bakımından da ziyadesi ile önemlidir zira hukuki tanım kapsamında devletin suçun faili olabilmesi için bir antite olarak iradeye sahip olabileceğinin kabulü gerekli görünmektedir. UAD, Hırvatistan – Sırbistan davası kapsamında bu konuya değinmiş ve kasta dair araştırmasını şu soru üzerine kurmuştur: 'Is there a pattern of conduct from which the only reasonable inference to be drawn is an intent of the Serb authorities to destroy, in part, the protected group?' (İlgili fiiller tek makul çıkarımın Sırp otoritelerinin özel kasta haiz olduğu yönünde tekrar eden bir biçimde mi tezahür etmektedir?).¹¹⁴ Divan buna ek olarak devletin suç işleyebileceğini de kabul etmiştir ve bu bağlamda bir çelişki olduğu söylenebilir. Bu hususa birazdan 4. Sorun kapsamında dönecektir. Ancak bu noktada vurgulanması gereken UAD'nin de kasta dair araştırmasını ilgili doktrin üzerine kurmuş olmasıdır. Bu bağlamda aynı sorunun Myanmar olayları ile alakalı olarak da temel çıkış noktası alınacağını tahmin etmek zor görünmemektedir.

112 *Prosecutor v. Tolimir* [2012] IT-05-88/2-T, Judgment, para. 777 v.d.

113 *Prosecutor v. Tolimir* [2015], IT-05-88/2-A, Judgment, paras. 263 v.d.

114 Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Croatia v. Serbia) [2015] Judgment, para 407, 441, 515.

Ancak bu doktrinin uygulanması sorunsuz olmaktan ziyadesi ile uzaktır. Buna en iyi örnek Srebrenica olayları bağlamında doktrinin uygulanma şeklidir. Srebrenica katliamının soykırım kastı ile işlenip işlenilmediğini incelerken, UYCM bu doktrine başvurmuş ve kastın varlığını tespit etmiştir ve aynı bulgu UAD'nin *Bosna – Sırbistan* davası kararında teyit edilmiştir. Fakat Srebrenica olaylarında tek çıkarsamanın bu olabileceği husus oldukça tartışmalıdır. Zira mahkeme makalenin giriş kısmında da değinildiği üzere “intent to destroy” tabirini “intent to physicaly or biologically destroy” olarak yorumlamakta ve böylece soykırım kastının sadece gruba mensup bireylerin fiziki veya biyolojik olarak yok olması iradesi ile hareket edilmesi halinde oluşacağını kabul etmektedir. Hal böyleyken mahkemenin Srebrenica’da yaptığı çıkarım ziyadesi ile problemlidir, çünkü mahkeme son tahlilde faillerin Srebrenica’daki Bosna Müslümanlarını yok etme kastı ile hareket ettiklerine hükmetmiştir. Sorun şudur ki Srebrenica olaylarında askerlik çağındaki 8.000 erkek katledilmiş, grubun kalanı ise Srebrenica’dan zorla göç ettirilmiştir. Öyleyse, ‘Srebrenica’daki Bosna Müslümanlarının’ tümüne karşı fiziksel veya biyolojik yok etme kastından bahsetmek mümkün müdür?

William Schabas konuya ilişkin o dönem yazdığı makalesinde bu çıkarsamanın mümkün olmadığını zira faillerin elinde imkan olmasına rağmen 32.000 kişiyi öldürmek yerine belki de daha büyük bir zahmete girerek otobüslerle sürgün ettirdiklerini belirtmiştir. Fiziki veya biyolojik olarak hedef alınan kısım 8.000 kişidir ve fakat, birazdan makalenin de açıklayacağı üzere, bu kısmın esaslılık koşulunu sağlaması oldukça namümkündür. Bu bakımdan Schabas’a göre askerlik çağındaki erkeklerin öldürülmesi daha ziyade bir askeri strateji sonucu ortaya çıkmıştı ve grubu yok etme kastına işaret etmemektedir.¹¹⁵ Mahkeme ise kararının meşruiyetini desteklemek adına farklı bir gerekçe getirmiştir. Mahkemeye göre iki, üç jenerasyon erkeğin yok olması grubun biyolojik olarak devamına önemli bir engel teşkil edecektir.¹¹⁶ Ancak bu argüman oldukça zayıf görünmektedir zira 16 yaşın altındaki erkekler ile yaşça ileri erkekler hayatta kalmaya devam etmekteydi. Yine mahkeme askerlik çağındaki erkeklerin katlinin toplu göçle beraber ele alındığında grubun Srebrenica’ya geri dönmesini ziyadesi ile zor hale getirdiğini ve Srebrenica’daki Bosna Müslümanlarının böylece yok

115 William Schabas, ‘Was Genocide Committed in Bosnia and Herzegovina? First Judgment of the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia’, 25 *Fordham International Law Journal* (2001), sy 46 vd.

116 *Prosecutor v. Krstić* [2004] IT-98-33-A, Judgement, para 15,16.

Uluslararası Adalet Divanı'nın Gambiya-Myanmar Davasında Soykırım Suçunun Tespiti Bakımından Karşılaşacağı Dört Temel Hukuki Soruna Dair Bir Değerlendirme

olacağını iddia etmiştir.¹¹⁷ Ancak bu iddia ziyadesi ile spekülatif olmanın ötesinde, kastı fiziksel veya biyolojik yok etme iradesine indirgeyen doktrinle açıkça çelişmektedir. Bu bağlamda birazdan açıklanacağı üzere mahkeme kağıt üzerinde bireyci yorumu öne çıkarsa da, aslında arka kapıdan kolektivist ve genişletici yorumu kullanarak Srebrenica da yaşananları soykırım olarak nitelemiştir.

Ancak ikinci ve üçüncü sorunları ele alıp bu hususu detaylandırmadan önce bu sorunlu yaklaşımın Myanmar olayı bakımından doğurgularına göz atmak gereklidir. BM İnceleme Komisyonunun en detaylı raporu olan ve Gambiya'nın başvurusuna temel delilleri sağlayan 2018 yılındaki raporundan da sabit olduğu üzere, Myanmar'da yaşanan olaylar kapsamında fiziki veya biyolojik nitelikteki fiillerden çok daha ağırlıklı biçimde zorunlu göç ve yerinden etme, zorla asimilasyon, yerleşim yerlerinin yok edilmesi ve buna benzer grubu fiziksel ve biyolojik olarak yok etmekten ziyade onlara zulüm etme ve Myanmar'ı terk etme zorunda bırakmaya yönelik fiiller işlenmektedir.¹¹⁸ Yine her ne kadar doğum oranlarını düşürme politikası uygulansa da, bu politika Rohingya azınlığının üremesini tamamen durdurmaya yönelmemekte, sadece sınırlamaktadır. Zira BM İnceleme Komisyonu da bu durumun farkındadır ki 'other forms of destruction, such as social assimilation or attacks on cultural characteristics, do not constitute *genocide if they are not related to the physical or biological destruction of the group*'¹¹⁹ fikrini not düşerek sosyal asimilasyon v.b. politikaların ancak fiziki veya biyolojik yok etme ile beraber olduğunda soykırım suçu kapsamında değerlendirilebileceğini (ve Myanmar'da durumun böyle olduğunu) bir *argumentum a contrario* ile ortaya koymuş ve bir başka kolektivist arka kapı yaratmaya çalışmıştır. Bu durum göz önüne alındığında mahkemenin önünde bir ikilem olduğu söylenebilir, ya bu ve/veya birazdan açıklayacağımız arka kapılardan birini kullanarak soykırım kastının olduğuna karar verecek, yahut kastı fiziksel veya biyolojik yok etme kapsamında dar anlayarak soykırım kastını çıkarsama bakımından oldukça zor bir konum alacaktır.

117 *Prosecutor v. Krstić* [2001] IT-98-33-T, Judgement, para. 595.

118 UN Human Rights Council, 'Report of the detailed findings of the Independent International Fact-Finding Mission on Myanmar', UN Doc. A/HRC/39/CRP.2, (17 September 2018).

119 *Ibid.* para. 1412.

4.2. Kastın Kime Yöneltildiği ve Esaslılık Sorunu

Bu duruma bağlı olarak mahkemenin karşılaştığı ikinci ve üçüncü sorunlar kastın kime yöneltilmesinin belirlenmesi ve eğer bu grubun bir kısmı ise esaslı bir kısım teşkil edip etmediği sorunudur. Bu bakımdan ilk soruna verilecek cevap bir kez daha mahkemenin öne çıkaracağı felsefi yaklaşıma bağlıdır. Bireyci yorumun benimsenmesi halinde mahkeme fiziksel veya biyolojik olarak fiillerle hedef alınan Rohingya'ları hedef alınan kısım olarak belirleyecek ve esaslılık değerlendirmesini buna göre yapacaktır. Öte yandan BM inceleme komisyonunun veya UYCM'nin açtığı arka kapılardan birini kullanarak kolektivist görüşü benimsemesi halinde Mynamar'daki Rohingya azınlığının tümünün hedef alındığını kabul edebilecektir.

Bu noktada grubun tümünün nasıl belirleneceği hususu da önem arz etmektedir. Bir kez daha Srebrenica örneğine dönersek, UAD ve UYCM son tahlilde grubun tümünü Bosna Müslümanları olarak tanımlamış ve bu bakımdan etnik ve dini özelliklerin çakışmasından ayrı bir grup oluştuğunu ima etmiştir. Bu bakış felsefi olarak eleştirilebilir olsa da, sosyal gerçekliği yansıttığı söylenebilir. Dahası hem etnik hem de dini gruplar Soykırım Sözleşmesince korunduğundan bu yaklaşım bir sorun yaratmamıştır. Ancak ileride korunan bir grup niteliği ile korunmayan bir grup niteliğinin çakışması halinde, ilgili topluluğun Soykırım Sözleşmesi bağlamında bir bütün olarak görülüp görülemeyeceği tartışmaya açıktır (Örneğin politik ve dini bir çakışma olarak Sosyalist Müslümanlar). Ancak UYCM'nin ve UAD'nin yaklaşımı göz önüne alındığında bu yargı organlarının grubun bütünden Myanmar'daki Rohingya'ları anlayacağını tahmin etmek mümkündür. Ancak tekrar belirtmek gerekir ki felsefi bakımdan Myanmar'daki Rohingya'ların neden Rohingya'larının tümünün bir parçası değil de bir bütün olarak anlaşıldığını meşru kılmak oldukça zordur ve ancak sosyo-politik gerekçelendirmelerle meşru kılınabilir.

Bu notu düştükten sonra bir kez daha Srebrenica olayına dönüp UYCM ve UAD'nin nasıl kolektivist bir arka kapı yarattığını incelemekte fayda vardır. UYCM'de Srebrenica olaylarına verdiği en önemli ve ilk kararlardan olan *Krstić* kararında İlk Derece Divanın 8.000 kişilik kısmı mı yoksa Srebrenica'daki Bosna Müslümanlarını mı hedef alınan kısım olarak belirttiğine dair bir kavram kargaşası mevcuttu.¹²⁰ Buna binaen savunma makamı temyiz dilekçesinde kasti fiziksel veya biyolojik yok

120 *Prosecutor v. Krstić* [2001] IT-98-33-T, Judgement, para. 595.

Uluslararası Adalet Divanı'nın Gambiya-Myanmar Davasında Soykırım Suçunun Tespiti Bakımından Karşılaşacağı Dört Temel Hukuki Soruna Dair Bir Değerlendirme

etme iradesine indirgeyen doktrine dayanarak İlk Derece Divanın 8.000 kişilik kısmı hedef alınan kısım olarak nitelediğini, bununla Divan'ın “kabul edilemez ardışık gerekçelendirme” (impermissible sequential reasoning) yaptığını zira bu 8.000 kişilik kısmın esas olarak grubun (Bosna Müslümanları) kısmının (Srebrenica'daki Bosna Müslümanları) kısmını (askerlik çağındaki Srebrenica'daki Bosna Müslümanları) oluşturduğunu belirtmiştir. Dahası savunma makamı bu 8.000 kişiyi hiçbir standarda dayanarak esaslı kısım olarak nitelmenin mümkün olmadığını savunmuştur.¹²¹

Bu ziyadesi ile kuvvetli savunma karşısında UYCM Temyiz Divanı yenilikçi ve fakat kavramsal olarak sorunlu bir gerekçelendirme ile İlk Derece Divanının kararına açıklık getirmiştir. Evveliyetle şu husus Divan nezdinde de açıktır ki Bosna Müslümanları gibi milyonları bulan nüfusa sahip bir grup mevzu bahis olduğundan gerek hayatını kaybeden 8.000 kişiyi gerekse 40.000 kişilik Srebrenica'daki Bosna Müslümanlarını niceliksel metot ile esaslı olarak nitelerek mümkün değildir. Bu bakımdan Divan değerlendirmesini coğrafi ve niteliksel metotların bir karışımı üzerine kurarak kendine bir çıkış yolu yaratmıştır. Mahkemenin gerekçesi basitçe şöyle ilerlemektedir.¹²² (1) Aslen hedef alınan kısım Srebrenica'daki Bosna Müslümanlarıdır zira 8.000 kişinin katli zorunlu göçlerle beraber değerlendirildiğinde bu 8.000 Srebrenica'daki Bosna Müslümanları bakımından niteliksel olarak elzemdir ve onların yok edilmesi grubun tümüne etki edecektir. (2) Srebrenica'nın BM tarafından güvenli bölge ilan edilmesi, bölgenin 'Büyük Sırbistan' planı bakımından önemi ve coğrafi konumu bir arada değerlendirildiğinde grubun bütününden ayrılan bir öneme sahip olduğu sabit olduğundan, niceliksel olarak görece küçük bir grup olsa da coğrafi ve siyasi açıdan “esaslı” bir kısım teşkil etmektedir.¹²³

Bu gerekçelerden ikincisi, yani coğrafi metot, her ne kadar spekülative ve politik temelli olsa da, anlaşılabilir bir gerekçelendirmedir. Ancak niceliksel metodun uygulanma biçimi oldukça sorunludur. Şöyle ki divan her ne kadar bu değerlendirmeyi esaslılık koşuluna dair değerlendirmesi kapsamında yapsa da, niceliksel metodun uygulanma biçiminin aslen esaslılık değerlendirmesi ile ilgisi yok denecek kadar azdır. Mahkeme burada niteliksel metodu adeta bir paravan gibi kullanarak grubun doğasına ve özel kastın muhtevasına dair kolektivist

121 *Prosecutor v. Krstić* [2004] IT-98-33-A, Judgement, para.18.

122 *Prosecutor v. Krstić* [2004] IT-98-33-A, Judgement, paras 19-21.

123 *Ibid.*

görüŖe bir arka kapı açmış, hedef alınan kısmın 8.000 kişi değil de Srebrenica'daki Bosna Müslümanları olduğu argümanını olay özelinde hedef alınan 8.000 kişinin zorunlu göçlerde göz önüne alındığında grubun devamı için niteliksel önemine vurgu yaparak meşru kılmaya çalışmıştır. Ancak Ŗu ortadadır ki bu argüman ancak “fiziksel veya biyolojik yok etme kastına” dair görüş terk edilirse geçerli olacaktır ve son tahlilde esaslılık değerlendirmesi ile ilişkisi minimaldir. Ŗu not edilmelidir ki, bu değerlendirmeye dair tüm eleştirilere rağmen UAD Bosna – Sırbistan davası kararında bu gerekçelendirmeyi aynen kullanmıştır. Bu bakımdan UAD'nin Myanmar olayına nasıl yaklaŖacağı ziyadesi ile merak uyandırmaktadır.

4.3. Bireysel Olarak Tanımlanmış Suçun Devlete İsnadı Sorunu

UAD'nin karşı karşıya kalması muhtemel son sorun ise bireysel suç olarak tanımlanmış olan soykırım suçunun devleteler tarafından işlenip işlenemeyeceği sorusudur. UAD *Bosna – Sırbistan* davasında bu soruya olumlu cevap vermiştir ve Soykırım Suçunun bir devlet tarafından organları eliyle işlenebileceğini belirtmiştir.¹²⁴ Soru işareti olan husus ise devletin özel kasta nasıl sahip olabileceğidir. Günün sonunda tüzel kişi olan devletin, gerçek kişilere özgü olduğu düşünölen “kasten” fiilde bulunma yetisi var mıdır? UAD'ye göre soykırım fiillerinin devletin otoriteleri tarafından, devletin hiyerarşik yapısı dahilinde sistematik bir biçimde işlenmesi ilgili kastın ve suçun devlet tarafından işlendiğinin tespiti için yeterli olabileceğidir. Bu bağlamda kast son tahlilde devletin yönetici kademesinde oluşmakta ve hiyerarşik yapı yoluyla sistematik biçimde uygulanmakta ve böylelikle bir noktada “devletin kastı” haline gelmektedir. UAD ilgili davada Sırbistan bakımından böyle bir durum oluşmadığını, her ne kadar Srebrenica'da Soykırım suçu işlense de bunun devlet tarafından işlenmediğini zira belirtilen şekilde bir kastın devlet nezdinde oluşmadığını tespit etmiş. Sırbistan'ın soykırım suçunun faili olarak değil ve fakat önleme yükümlölüğünü yerine getirmeme bakımından sorumlu olduğuna hükmetmiştir.¹²⁵

Durum her ne kadar böyle olsa da mahkemenin gerekçesi kanımızca gerek felsefi gerekse devlet teorileri bakımından sorunludur. Devletin yönetici kadrosunun kastı ile devletin “kastını” bir tutmak bilhassa

124 The Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Bosnia and Herzegovina v. Serbia and Montenegro) [2007] ICJ Judgement para. 180-182 ve 383.

125 Ibid.

Uluslararası Adalet Divanı'nın Gambiya-Myanmar Davasında Soykırım Suçunun Tespiti Bakımından Karşılaşacağı Dört Temel Hukuki Soruna Dair Bir Değerlendirme

demokratik devlet teorisine, devletin ayrı tüzel kişiliği olduğunu kabulüne ve suçun bireyselliği ilkesine ters düşmektedir. Dahası, her ne kadar sosyal ontolojide devletin kastı olabileceğine dair teoriler geliştirilse de,¹²⁶ devletin böyle bir insani özelliğe haiz olabileceğini tartışmasız bir biçimde kabul edildiğini iddia etmek zor görünmektedir. Bu bakımdan soykırım suçunun tanımı şu anda olduğu gibi bireysel bir suç olarak kaldıkça devletin suçun faili olması kanımızca mümkün ve makul değildir. Devletler uluslararası hukuktan doğan önleme yükümlülüğünü ihlalden dolayı sorumlu tutulabilirler ve fakat suçun faili olamazlar. Bu bağlamda Myanmar olayına dair UAD'nin nasıl bir değerlendirme yapacağı merakla beklenmektedir, zira Srebrenica'nın aksine Rohingya'lar karşı yürütülen hareketler açıkça devletin emir ve komutası doğrultusunda yürütülmektedir.

5. Sonuç

On yıllardan beri Myanmar'da çeşitli zorluklarla yüzleşmek durumunda kalan Rohingya Müslümanların haklarının temin edilmesi ve daha fazla zarara uğramamaları için 11 Kasım 2019 tarihli Gambiya'nın Myanmar'a karşı UAD'de açmış olduğu dava uluslararası kamuoyu tarafından yakından takip edilmektedir. BM Genel Sekreteri Antonio Guterres tarafından en fazla zulüm gören halklardan biri olarak nitelendirilen Rohingya'lar, uzun yıllardan bu yana yurtları olan Myanmar topraklarında zulüm görmektedir. 1960'lı yıllara kadar dayandırılabilir bu baskı ortamı, 2000'li yıllardan itibaren çok daha vahim bir boyuta ulaşmıştır. Özellikle 2016 ve 2017 yıllarında Myanmar ordusu tarafından Rohingya'ların yaşadıkları yerlere yönelik başlatılan operasyonlarda birçok insan hakkının ihlal edildiği BM ve çeşitli sivil toplum örgütlerinin raporlarında ortaya konulmuştur.

Myanmar'ın Rohingya'lara karşı tutumunun artık göz ardı edilemeyecek bir noktaya ulaşması ve Rohingya'lar için koşulların giderek ağırlaşması itibarıyla bu sürecin durdurulmasına dair daha somut adımlar atma gereği doğmuştur. Bu çerçevede de muhtelif sahalarda önemli girişimler başlatılmıştır. Bu girişimlerin en somut ve güncel olanı ise Gambiya'nın UAD'de Myanmar'a karşı yaptığı başvurdur. Başvuruda temel olarak Myanmar'ın soykırım suçu işlediği, işlemeye devam ettiği ve bu suçlarından dolayı sorumlu tutulması gerektiği iddia

¹²⁶ Örneğin bkz. Tracy Isaacs, *Moral Responsibility in Collective Context* (Oxford University Press, 2011) sy 37, 48.

edilmektedir. Bu iddialar doğrultusunda Rohingyaların haklarının korunmasının garanti edilmesi, zararların karşılanması talep edilmektedir. Aynı zamanda dava süresince de Rohingyaalara yönelik Myanmar'ın mevcut tutumunun durdurulmasına yönelik olarak geçici tedbir talebi söz konusudur ve bu talep Ocak 2020 itibari ile mahkemece kabul edilmiştir.

UAD'ye yapılan bu başvuru kapsamında birçok hukuki ihtilaf oluşmaktadır ve oluşmaya devam edecektir. Gambiya'nın başvuruda bulunma ehliyeti, *erga omnes* yükümlülüklerin muhtevası ve usul hukuku bakımından kapsamı, geçici tedbirlerin uygulanması sorunu, UAD'nin geçici tedbirlere dair 'makul olma testi' gibi hususların tümü şimdiden tartışılmaktadır. Ancak bu makale hususiyetle mahkemenin esasa dair, yani soykırım suçunun işlenip işlenmediği ile alakalı, yapacağı değerlendirmede ortaya çıkabilecek sorunlara yoğunlaşmıştır. Bu bakımdan temel sorunlar işlenen "soykırımsal" fiillerin gerekli özel kast ile işlenip işlenmediği ve eğer işlendi ise devletin suçun faili olacağıdır.

Bu sorunun ilk kısmı ile alakalı olarak makalenin temel argümanı şudur: eğer UAD soykırım kastına dair kağıt üzerinde benimsediği bireyci yorumu takip eder, yani soykırım kastını "fiziksel ve biyolojik" yok etme kastına indirirse, ve gerek esaslılık koşulunu gerekse hedef alınan kısmın belirlenmesini bu bakış açısından yaparsa, "tek makul çıkarım" doktrini çerçevesinde maddi olgulardan soykırım kastını çıkarsaması zor olabilecektir. Öte yandan tıpkı Srebrenica olayı özelinde yaptığı gibi esaslılık ilkesine ve kastın çıkarsanmasına dair genişletici yorumları soykırım kastına kolektivist bir yorum getirecek arka kapılar olarak kullanmayı seçer ise, soykırım kastının olayda tüm Rohingyaalı azınlığa karşı olduğu sonucuna varması daha mümkün görünmektedir. Sorunun ikinci kısmına dair ise soykırımın bireysel bir suç olarak tanımlanması ve devletlerin kastından söz etmenin mümkün görünmemesi sebebi ile menfi cevap ermek lazımdır. Bu bakımdan UAD'nin *Bosna – Sırbistan* davasında teoride kabul ettiği "devletin suçun faili olabileceği" görüşünden geri adım atması kanımızca yerinde olacaktır. Zira bu görüş temel olan devletin yöneticilerinin kastı ile devletin kastını bir tutma noktasına varan varsayım gerek modern devlet teorisi ile gerekse suçun şahsiliği ilkesi ile çelişmektedir.

Uluslararası Adalet Divanı'nın Gambiya-Myanmar Davasında Soykırım Suçunun Tespiti Bakımından Karşılaşacağı Dört Temel Hukuki Soruna Dair Bir Değerlendirme

Kaynakça

Ahmed, Akbar. "The Rohingya: Myanmar's Outcasts". 30 Ocak 2012. <https://www.aljazeera.com/indepth/opinion/2012/01/201212710543198527.html>.

Ambos, Kai Treatise on International Criminal Law: Volume I: Foundations and General Part (Oxford University Press 2013)

Amnesty International. "Amnesty International withdraws human rights award from Aung San Suu Kyi", 12 Kasım 2018. <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2018/11/amnesty-withdraws-award-from-aung-san-suu-kyi/>.

Ateş, Ahmet. "Burma'dan Myanmar'a Arakan'da Rohingya Müslümanları". İSTEM, sy 29 (29 Aralık 2017): 173-97.

BBC. "Myanmar Rohingya: What You Need to Know About the Crisis", 23 Ocak 2020. <https://www.bbc.com/news/world-asia-41566561>.

Behrens, Paul 'The mens rea of genocide' in P. Behrens & R. Henham (eds.), Elements of Genocide (Oxon: Routledge 2012).

"Rohingya crisis: The Gambian who took Aung San Suu Kyi to the world court", 23 Ocak 2020. <https://www.bbc.com/news/world-africa-51183521>.

"Will Anyone Help the Rohingya People?", 10 Haziran 2015. <https://www.bbc.com/news/world-asia-33007536>.

Birleşmiş Milletler Şartı ve Uluslararası Adalet Divanı Statüsü (t.y.).

CIA World Factbook. "Burma", t.y. <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/attachments/summaries/BM-summary.pdf>.

Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide. Erişim 12 Eylül 2020. https://www.un.org/en/genocideprevention/documents/atrocities-crimes/Doc.1_Convention%20on%20the%20Prevention%20and%20Punishment%20of%20the%20Crime%20of%20Genocide.pdf.

Council on Foreign Relations. “Global Conflict Tracker”, 20 Ağustos 2020. <https://www.cfr.org/global-conflict-tracker/conflict/rohingya-crisis-myanmar>.

Çakan, Varis. “Rohingya Müslümanları ve Arakan Soykırımı”. *Asya Araştırmaları Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi* 2, sy 1 (15 Temmuz 2018): 38-56.

Çoban, Ebru. “Uluslararası Hukukta Soykırım Suçu ve Suça Zemin Hazırlayan Toplumsal Yapılar: Ruanda Örneği”. *Uluslararası İlişkiler Dergisi* 5, sy 17 (01 Mart 2008): 46-72.

Dalar, Mehmet, ve Özkan Gökcan. “Myanmar’ın Rohingya Müslümanları Politikası: Tarihsel ve Hukuksal Bir Analiz”. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 8, sy 15 (22 Nisan 2018): 33-64. <https://doi.org/10.29029/busbed.391407>.

Doğru, Ayşe. “Arakanlı Müslümanlar Zulmün 2’nci Yılında Hala Ülkelerine Dönemedi”. *Anadolu Ajansı*. 27 Ağustos 2019. <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/arakanli-muslumanlar-zulmun-2nci-yilinda-hala-ulkelerine-donemedi/1565999>.

European Parliament. “Aung San Suu Kyi suspended from the Sakharov Prize Community”, 10 Eylül 2020. <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20200907IPR86516/aung-san-suu-kyi-suspended-from-the-sakharov-prize-community>.

Fuad, Abdur Rahman. “Tarihi Açıdan Arakan’daki Müslümanlar ve Budistler Arasında Bölgesel Çatışmaların Arka Planı”. *ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi* 5, sy 12 (27 Aralık 2018): 56-64.

Gambia. *Application Instituting Proceedings and Request for Provisional Measures*. Erişim 18 Eylül 2020.

Goldberg, Mark Leon, ve Param-Preet Singh. “Why The Gambia is Suing Myanmar for The Rohingya Genocide”. Erişim 16 Eylül 2020. <https://www.undispatch.com/why-the-gambia-is-suing-myanmar-for-genocide-of-the-rohingya/#:~:text=The%20small%20west%20African%20country,long%20faced%20discrimination%20and%20persecution>.

Uluslararası Adalet Divanı'nın Gambiya-Myanmar Davasında Soykırım Suçunun Tespiti Bakımından Karşılaşacağı Dört Temel Hukuki Soruna Dair Bir Değerlendirme

Human Rights Watch. "Burma: End 'Ethnic Cleansing' of Rohingya Muslims", 22 Nisan 2013.

<https://www.hrw.org/news/2013/04/22/burma-end-ethnic-cleansing-rohingya-muslims>.

"Burma: New Violence in Arakan State", 26 Ekim 2012.

<https://www.hrw.org/news/2012/10/26/burma-new-violence-arakan-state>.

"Questions and Answers on Gambia's Genocide Case Against Myanmar before the International Court of Justice", 05 Aralık 2019.

<https://www.hrw.org/news/2019/12/05/questions-and-answers-gambias-genocide-case-against-myanmar-international-court>.

International Court of Justice, Advisory Opinion Concerning Reservations to the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide, (1951).

International Court of Justice, The Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Bosnia and Herzegovina v. Serbia and Montenegro) [2007] ICJ Judgement.

International Court of Justice, Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Croatia v. Serbia) [2015] Judgment,

International Court of Justice. Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (The Gambia v. Myanmar) Request for the indication of provisional measures (2020).

"IOM Bangladesh: Rohingya Humanitarian Crisis Response Monthly Report". UN Migration, Ocak 2019.

Isaacs, Tracy Moral Responsibility in Collective Context (Oxford University Press, 2011)

Khaliq, Riyaz ul. "Who are Rohingya?" Anadolu Ajansı. 25 Ağustos 2019.

<https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/who-are-rohingya/1564502>.

Kocaoğlu, Serhat Sinan. "Suçların Suçu: Soykırım (Genocide)". Türkiye Barolar Birliği Dergisi, sy 90 (Ekim 2010).

<http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2010-90-641>.

Kreß, Claus ‘The Crime of Genocide under International Law’ 6(4) International Criminal Law Review (2006)

“Myanmar”. İçinde Encyclopædia Britannica, 14 Eylül 2020.
<https://www.britannica.com/place/Myanmar>.

Lee, Steven ‘The Moral Distinctiveness of Genocide’, 18 The Journal of Political Philosophy (2010)

OIC. “Organization of Islamic Cooperation Charter”. Erişim 10 Eylül 2020. https://www.oic-oci.org/page/?p_id=53&p_ref=27&lan=en.

Özarslan, Bahadır Bumin. “Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi Açısından Hocalı Katliamı”. Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi 4, sy 1 (01 Haziran 2014): 187-214.

Pazarcı, Hüseyin. Uluslararası Hukuk. 17.Bası. Ankara: Turhan Kitabevi, 2018.

Sadeque, Samira. “The Story Behind The Gambia’s Lawsuit against Myanmar over the Rohingya Genocide”. Inter Press Service News Agency, 03 Aralık 2019. <http://www.ipsnews.net/2019/12/story-behind-gambias-lawsuit-myanamar-rohingya-genocide/>.

Schabas, William ‘Was Genocide Committed in Bosnia and Herzegovina? First Judgment of the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia’, 25 Fordham International Law Journal (2001).

Schabas, William Genocide in International Law (Cambridge University Press, 2nd edn, 2009).

Singletery, Douglas “Ethnic Cleansing” and Genocidal Intent: A Failure of Judicial Interpretation?’ 5 Genocide Studies and Prevention: An International Journal (2010).

T.C. Dışişleri Bakanlığı. “İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT)”. Erişim 11 Eylül 2020. İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT).

“Uluslararası Ceza Divanı”. Erişim 15 Eylül 2020.
<http://www.mfa.gov.tr/uluslararasi-ceza-divani-ve-turkiye.tr.mfa>.

Uluslararası Adalet Divanı'nın Gambiya-Myanmar Davasında Soykırım Suçunun Tespiti Bakımından Karşılaşacağı Dört Temel Hukuki Soruna Dair Bir Değerlendirme

Ulucak, Zehra. "Myanmar'da Arakanlı Müslümanların Dramı Son Bulmuyor". Anadolu Ajansı. 24 Ağustos 2020.

<https://www.aa.com.tr/tr/dunya/myanmarda-arakanli-muslimanlarin-drami-son-bulmuyor/1951328>.

UN Human Rights Council. "Independent International Fact-Finding Mission on Myanmar", 2020.

<https://www.ohchr.org/en/hrbodies/hrc/myanmarffm/pages/index.aspx>.

"Independent Investigative Mechanism for Myanmar", 2020.

<https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/IIMM/Pages/Index.aspx>.

UN Human Rights Office of the High Commissioner. "Myanmar's Rohingya Persecuted, Living under Threat of Genocide, UN Experts Say". 16 Eylül 2019.

<https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=24991&LangID=E>.

Peters, Anne "“Vulnerability” versus “Plausibility”: Righting or Wronging the Regime of Provisional Measures? Reflections on ICJ, Ukraine v. Russian Federation, Order of 19 April 2017", EJIL Talk (5 Mayıs 2017)

"Report of OHCHR mission to Bangladesh Interviews with Rohingyas fleeing from Myanmar since 9 October 2016". Flash Report. United Nations, ubat 2017.

<https://www.ohchr.org/Documents/Countries/MM/FlashReport3Feb2017.pdf>.

UN Office on Genocide Prevention and the Responsibility to Protect. "Genocide". Erişim 18 Eylül 2020.

<https://www.un.org/en/genocideprevention/genocide.shtml>.

"The Genocide Convention". Erişim 20 Eylül 2020.

<https://www.un.org/en/genocideprevention/genocide-convention.shtml>.

Yunus, Mohammed. A History of Arakan (Past & Present), 1994.

<http://www.netipr.org/policy/downloads/19940101-Dr-Yunus-History-Of-Arakan.pdf>.

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

Yayın Geliş Tarihi / Received: 06.07.2021

Yayına Kabul Tarihi / Accepted: 30.10.2021

Bu makale için önerilen kaynak gösterimi / To cite this article (Chicago, 17-A sürüm / Chicago, 17th A):

Karaca, Mustafa, Çakı, Caner, Bahadır Dari, Abdülhakim. "Büyük Vatanseverlik Savaşı'nda Savaş Suçu Bağlamında Sovyetler Birliği Propagandasında Nazi Almanya'sının Sunumu." *Uluslararası Suçlar ve Tarih / International Crimes and History* 22, (2021): 75-106.

BÜYÜK VATANŞEVERLİK SAVAŞI'NDA SAVAŞ SUÇU BAĞLAMINDA SOVYETLER BİRLİĞİ PROPAGANDASINDA NAZİ ALMANYA'SININ SUNUMU

Mustafa KARACA

Doç. Dr.

Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-8204-6154>

Caner ÇAKI

Dr.

Bağımsız Araştırmacı
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-1523-4649>

Abdülhakim Bahadır DARI

Dr. Öğr. Üyesi

Yalova Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi İletişim ve Tasarım Bölümü
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-3525-5823>

Öz: *Büyük Vatanseverlik Savaşı, Sovyetler Birliği'nin İkinci Dünya Savaşı sırasında Nazi Almanya'sı ve müttefiklerine karşı verdiği mücadele dönemini ifade etmektedir. Bu dönemde Sovyetler Birliği, Nazi Almanya'sına karşı çeşitli propaganda faaliyetleri gerçekleştirmiştir. Nazilerin savaş sırasında savaş suçu işlediğine yönelik söylemlerin ortaya konulması da bu propaganda faaliyetlerinden bir kısmını oluşturmuştur. Bu süreçte Sovyetler Birliği'nde hazırlanan çeşitli propaganda posterlerinde Alman ordularının Sovyetler Birliği içerisinde savaş suçu işlediği iddia edilmiştir. Çalışma kapsamında Büyük Vatanseverlik Savaşı sırasında Sovyetler Birliği'nde hazırlanan propaganda posterlerinde Nazi Almanya'sının savaş suçu bağlamında*

hangi yazılı ve görsel göstergeler üzerinden sunulduğunun ve Sovyetler Birliği'nin savaş suçu propagandası üzerinden Sovyetler Birliği halkına hangi mesajları vermeye çalışığının ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu amaçla çalışmada örneklem olarak belirlenen propaganda posterleri ABD'li dilbilimci Charles Sanders Peirce'in göstergebilim kavramları ışığında savaş suçu boyutunda analiz edilmiştir. Elde edilen bulgularda propaganda posterleri üzerinden Nazi Almanya'sının sivillere zulmeden ve onları katleden katillerin ülkesi olarak sunulduğu ortaya konulmuştur. Bu şekilde Sovyetler Birliği'nin savaş suçu propagandası üzerinden Nazi Almanya'sına karşı Sovyetler Birliği halklarını topyekûn bir mücadeleye çağırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Büyük Vatanseverlik Savaşı, Savaş Suçu, Nazi Almanya'sı, Propaganda, Sovyetler Birliği, Suç*

THE PRESENTATION OF THE NAZI GERMANY IN THE SOVIET UNION PROPAGANDA IN THE CONTEXT OF THE WAR CRIME IN GREAT PATRIOTIC WAR

Abstract: *The Great Patriotic War refers to the period of the Soviet Union's struggle against Nazi Germany and its allies during the Second World War. In this period, the Soviet Union conducted various propaganda activities against Nazi Germany. The discourses that the Nazis committed war crimes during the war is a part of these propaganda activities. In this process, it was claimed in various propaganda posters prepared in the Soviet Union that the German armies committed war crimes in the Soviet Union. Within the scope of the study, the written and visual indicators of the war crimes committed by the Nazi Germany used in the propaganda posters by the Soviet Union during the Great Patriotic War were investigated. In this context, it was aimed to reveal what messages were given to the people of the Soviet Union. For this purpose, propaganda posters determined as samples in the study were analysed in terms of war crimes, based on the semiotics concepts of the US linguist Charles Sanders Peirce. Within the framework of the findings, it was revealed that Nazi Germany through propaganda posters was presented as the country of murderers, which persecuted and murdered civilians. In this context, it was concluded that the Soviet Union called the peoples of the Soviet Union to a total struggle against Nazi Germany through war crime propaganda.*

Keywords: *Great Patriotic War, War Crime, Nazi Germany, Propaganda, Soviet Union, Crime*

Giriş

Sovyetler Birliği, İkinci Dünya Savaşı'ndan kısa bir süre önce 23 Ağustos 1939 tarihinde Nazi Almanya'sıyla Alman-Sovyet Saldırmazlık Paktı'nı (bir diğer adıyla Molotov-Ribbentrop Paktı) imzalamıştır. Anlaşmadan sonra Polonya, Nazi Almanya'sı ve Sovyetler Birliği tarafından işgal edilmiştir. Nazi Almanya'sının Polonya'yı işgali, İngiltere ve Fransa'nın Nazi Almanya'sına savaş ilan etmesine ve İkinci Dünya Savaşı'nın başlamasına yol açmıştır. Bu süreçte Sovyetler Birliği, savaşta tarafsız kalmayı tercih etmiş, diğer yandan Finlandiya'yla Kış Savaşı'na girişmiş, ayrıca Baltık ülkeleri Estonya, Letonya ve Litvanya'yı işgal etmiştir. Buna karşılık 22 Haziran 1941 tarihinde Sovyetler Birliği, Nazi Almanya'nın işgaline maruz kalmış ve İkinci Dünya Savaşı'na dâhil olmuştur. Bu aşamada Sovyetler Birliği topyekûn bir seferberlik başlatarak, Nazi Almanya'sına karşı mücadeleye girişmiştir. Savaş sırasında Sovyetler Birliği propagandası, Nazi Almanya'sına karşı Sovyetler Birliği halkını harekete geçirebilmek için çeşitli söylemlere yönelmiştir. Bunlardan biri de Nazi Almanya'sının savaş suçu işlediğinin ileri sürülmesidir. Sovyetler Birliği propagandası Nazi Almanya'sının savaş suçu işlediğini ileri sürerek, Sovyetler Birliği'nde Nazi Almanya'sına karşı olumsuz algının güçlenmesine çalışmıştır.

Savaş suçlarını konu alan çeşitli akademik çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalarda: Levy, savaş suçu yargılamalarının hukuku ve usulünü;¹ Wald, uluslararası mahkemeler tarafından savaş suçlarının cezalandırılmasını;² Bloxham, Almanya'da İngiliz savaş suçlarının yargılama politikasını;³ Ratner, Belçika'nın savaş suçları statüsünü;⁴ Gordy, savaş suçları, organize suçlar ve kamu kurumlarına güveni;⁵ Kerr, eski Yugoslavya Uluslararası Ceza Mahkemesi ve Bosna'daki savaş suçlarının siyasetini;⁶ Nils, savaş ve savaş suçları bağlamında onarıcı ve

- 1 Albert G. Levy, "The Law and Procedure of War Crime Trials," *The American Political Science Review* 37, no. 6 (1943): 1052-1081.
- 2 Patricia M. Wald, "Punishment of War Crimes by International Tribunals," *Social Research: An International Quarterly* 69, no. 4 (2002): 1125-1140.
- 3 Donald Bloxham, "British War Crimes Trial Policy in Germany, 1945-1957: Implementation and Collapse," *Journal of British Studies* 42, no. 1 (2003): 91-118.
- 4 Steven R. Ratner, "Belgium's War Crimes Statute: A Postmortem," *The American Journal of International Law* 97, no. 4 (2003): 888-897.
- 5 Eric Gordy, "Serbia after Djindjic: War Crimes, Organized Crime, and Trust in Public Institutions," *Problems of Post-Communism* 51, no. 3 (2004): 10-17.
- 6 Rachel Kerr, "The Road from Dayton to Brussels? The International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia and the Politics of War Crimes in Bosnia," *European Security* 14, no. 3 (2005): 319-337.

cezalandırıcı adaleti;⁷ Zgonjanin, silahlı çatışma zamanlarında kütüphanelerin ve arşivlerin yok edilmesine ilişkin savaş suçlarının kovuşturulmasını;⁸ Hagan ve Ivković, savaş suçları, demokrasi ve hukukun üstünlüğünü;⁹ Johansen, ABD'nin Uluslararası Ceza Mahkemesi'ne yönelik politikasının soykırım, savaş suçları ve insanlığa karşı suçların önlenmesine etkisini;¹⁰ Segesser, Balkan Savaşları ve Birinci Dünya Savaşı sırasında savaş suçlarının cezalandırılması üzerine uluslararası tartışmayı;¹¹ Jodoin, bir savaş suçu olarak terörizmi;¹² Segesser, Birinci Dünya Savaşı sırasında ve sonrasında harp esirleri, tehcir ve mültecilere karşı işlenen savaş suçlarının cezasını;¹³ Tumber, gazeteciler, savaş suçları ve uluslararası adaleti;¹⁴ Henry, savaş zamanı cinsel şiddet mağdurları için uluslararası savaş suçu davalarının sınırları ve potansiyelini;¹⁵ Alamgir ve D'Costa, savaş suçları ve siyasi suçları;¹⁶ Golčevski vd., çatışma sonrası Sırbistan'da medyanın savaş suçlarını çerçevelemesini¹⁷ ele almıştır.

Savaş suçlarını inceleyen akademik çalışmalarda çeşitli ülkelerdeki savaş suçları ele alınmıştır. Bu çalışmalar içerisinde; Ginsburgs, İkinci Dünya Savaşı sırasında Rus cephesinde savaş kanunları ve savaş

- 7 Christie Nils, "Restorative and Retributive Justice in the Context of War and War Crimes," *Temida* 8, no. 4 (2005): 27-32.
- 8 Sanja Zgonjanin, "The Prosecution of War Crimes for the Destruction of Libraries and Archives during Times of Armed Conflict," *Libraries & Culture* 40, no. 2 (2005): 128-144.
- 9 John Hagan ve Sanja Kutnjak Ivković, "War Crimes, Democracy, and the Rule of Law in Belgrade, the Former Yugoslavia, and Beyond," *The Annals of the American Academy of Political and Social Science* 605, no. 1 (2006): 129-151.
- 10 Robert C. Johansen, "The Impact of US Policy toward the International Criminal Court on the Prevention of Genocide, War Crimes, and Crimes against Humanity," *Human Rights Quarterly* 28, no. 2 (2006): 301-331.
- 11 Daniel Marc Segesser, "The International Debate on the Punishment of War Crimes during the Balkan Wars and the First World War," *Peace & Change* 31, no. 4 (2006): 533-554.
- 12 Sébastien Jodoin, "Terrorism as a War Crime," *International Criminal Law Review* 7, no. 1 (2007): 77-115.
- 13 Daniel Marc Segesser, "The Punishment of War Crimes Committed against Prisoners of War, Deportees and Refugees during and after the First World War," *Immigrants & Minorities* 26, no. 1-2 (2008): 134-156.
- 14 Howard Tumber, "Journalists, War Crimes and International Justice," *Media, War & Conflict* 1, no. 3 (2008): 261-269.
- 15 Nicola Henry, "Witness to Rape: The Limits and Potential of International War Crimes Trials for Victims of Wartime Sexual Violence," *International Journal of Transitional Justice* 3, no. 1 (2009): 114-134.
- 16 Jalal Alamgir ve Bina D'Costa, "The 1971 Genocide: War Crimes and Political Crimes," *Economic and Political Weekly* 46, no. 13 (2011): 38-41.
- 17 Nenad Golčevski, Johannes von Engelhardt ve Hajo G. Boomgaarden, "Facing the Past: Media Framing of War Crimes in Post-Conflict Serbia," *Media, War & Conflict* 6, no. 2, (2013): 117-133.

**Büyük Vatanseverlik Savaşı'nda Savaş Suçu Bağlamında
Sovyetler Birliği Propagandasında Nazi Almanya'sının Sunumu**

suçlarını;¹⁸ Meron, Yugoslavya'daki savaş suçları davalarını;¹⁹ Donagan, İngiliz İç Savaşı'nda savaş suçunu;²⁰ Meron, Yugoslavya'da savaş suçlarını;²¹ Pankhurst, Etiyopya'daki İtalyan faşist savaş suçlarını;²² Marong ve Jalloh, Liberya'daki savaş suçları davalarını;²³ Abrahams, Kosova'da savaş suçlarını;²⁴ Maga, Japon savaş suçları mahkemelerini;²⁵ Focardi ve Klinkhammer, İtalya'nın savaş suçları sorununu;²⁶ Labanca, İtalyan kolonilerinde sömürge yönetimi, sömürge baskısı ve savaş suçlarını;²⁷ Santarelli, işgal altındaki Yunanistan'da İtalyan savaş suçlarını;²⁸ Clark, Bosna'da savaş suçlarını;²⁹ Shah, Pakistan'daki silahlı çatışmada savaş suçlarını;³⁰ Mullins, 2008 Gürcistan-Rusya çatışmasında savaş suçlarını;³¹ Russell, Vietnam'daki savaş suçlarını;³² D'Costa, Güney Asya'daki savaş suçlarını;³³ Tanaka, İkinci Dünya Savaşı'nda Japon savaş suçlarını³⁴ incelemiştir.

- 18 George Ginsburgs, "Laws of War and War Crimes on the Russian Front during World War II: The Soviet View," *Soviet Studies* 11, no. 3 (1960): 253-285.
- 19 Theodor Meron, "The Case for War Crimes Trials in Yugoslavia," *Foreign Affairs* 72, no. 3 (1993): 122-135.
- 20 Barbara Donagan, "Atrocity, War Crime, and Treason in the English Civil War," *The American Historical Review* 99, no. 4 (1994): 1137-1166.
- 21 Theodor Meron, "War Crimes in Yugoslavia and the Development of International Law," *American Journal of International Law* 88, no. 1 (1994): 78-87.
- 22 Richard Pankhurst, "Italian Fascist War Crimes in Ethiopia: A History of Their Discussion, from the League of Nations to the United Nations (1936-1949)," *Northeast African Studies* 6, no. 1/2 (1999): 83-140.
- 23 Alhagi Marong ve Cherner Jalloh, "Ending Impunity: the Case for War Crimes Trials in Liberia," *African Journal of Legal Studies* 1, no. 2 (2005): 53-80.
- 24 Fred. Abrahams, *Under Orders: War Crimes in Kosovo* (The United States: Human Rights Watch, 2001).
- 25 Timothy P. Maga, *Judgment at Tokyo: the Japanese War Crimes Trials*. (The United States: University Press of Kentucky, 2001).
- 26 Filippo Focardi ve Lutz Klinkhammer, "The Question of Fascist Italy's War Crimes: the Construction of a Self-Acquitting Myth (1943-1948)," *Journal of Modern Italian Studies* 9, no. 3 (2004): 330-348.
- 27 Nicola Labanca, "Colonial Rule, Colonial Repression and War Crimes in the Italian Colonies," *Journal of Modern Italian Studies* 9, no. 3 (2004): 300-313.
- 28 Lidia Santarelli, "Muted Violence: Italian War Crimes in Occupied Greece," *Journal of Modern Italian Studies* 9, no. 3 (2004): 280-299.
- 29 Janine Natalya Clark, "Genocide, War Crimes and the Conflict in Bosnia: Understanding the Perpetrators," *Journal of Genocide Research* 11, no. 4 (2009): 421-445.
- 30 Niaz A. Shah, "War Crimes in the Armed Conflict in Pakistan," *Studies in Conflict & Terrorism* 33, no. 4 (2010): 283-306.
- 31 Christopher W. Mullins, "War Crimes in the 2008 Georgia-Russia Conflict," *The British Journal of Criminology* 51, no. 6, (2011): 918-936.
- 32 Bertrand Russell, *War Crimes in Vietnam*. (The United States: NYU Press, 2011).
- 33 Bina D'Costa, *Nationbuilding, Gender and War Crimes in South Asia*. (The United Kingdom: Routledge, 2012).
- 34 Yuki Tanaka, *Hidden Horrors: Japanese War Crimes in World War II*. (The United States: Rowman & Littlefield, 2017).

Nazi Almanya'sı özelinde de savaş suçlarını konu alan çeşitli akademik çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalar içerisinde de; Nemes, Avustralya'da Nazi savaş suçlularının cezalandırılmasını;³⁵ Kochavi, Nazi Almanyası'nın Mihver vatandaşlarına karşı işlediği suçlara tepkiyi;³⁶ Rivello, İtalya'da Nazi kuvvetleri tarafından işlenen savaş suçlarının kovuşturulmasını;³⁷ Sorokina, Sovyetler Birliği'nde Nazi suçlarının soruşturulmasını;³⁸ Salter, Nazi savaş suçları ve ABD istihbaratını;³⁹ Jockusch, Müttefiklerin işgal altındaki Almanya'daki Nazi savaş suçu davalarına Yahudilerin tepkilerini;⁴⁰ Zillmer vd., Nazi savaş suçlularına psikolojik soruşturmayı;⁴¹ Rosenbaum, Nazi savaş suçlularının yargılanmasını⁴² incelemiştir.

Çalışmada Sovyetler Birliği'nin Nazi Almanya'sına karşı gerçekleştirilen savaş suçu propagandasına ışık tutulması amaçlanmıştır. Bu aşamada "Sovyetler Birliği propagandasında Nazi Almanya'sı ve savaş suçları arasında nasıl bir ilişkililik meydana getirilmektedir?" sorusu çalışmanın temel problemini oluşturmaktadır. Bu amaçla çalışmada Sovyetler Birliği tarafından savaş suçları boyutunda Nazi Almanya'sını konu alan propaganda posterleri nitel araştırma yöntemleri içerisinde yer alan göstergebilim yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışma kapsamında gerçekleştirilen analizler sonucunda aşağıda yer alan sorulara yanıt aranmaya çalışılmıştır:

- Sovyetler Birliği propagandasında Nazi Almanya'sı hangi görsel ve yazılı göstergeler üzerinden sunulmaktadır?

35 Irene Nemes, "Punishing Nazi War Criminals in Australia: Issues of Law and Morality," *Current Issues in Criminal Justice* 4, no. 2 (1992): 141-156.

36 Arie J. Kochavi, "The Response to Nazi Germany's Crimes against Axis Nationals: The American and British Positions," *Diplomacy and Statecraft* 5, no. 2 (1994): 334-357.

37 Pier Paolo Rivello, "The Prosecution of War Crimes Committed by Nazi Forces in Italy," *Journal of International Criminal Justice* 3, no. 2 (2005): 422-433.

38 Marina A. Sorokina, "People and Procedures: Toward a History of the Investigation of Nazi Crimes in the USSR," *Kritika: Explorations in Russian and Eurasian History* 6, no. 4 (2005): 797-831.

39 Michael Salter, *Nazi War Crimes, US Intelligence and Selective Prosecution at Nuremberg: Controversies Regarding the Role of the Office of Strategic Services*. (The United Kingdom: Routledge, 2007).

40 Laura Jockusch, "Justice at Nuremberg? Jewish Responses to Nazi War-Crime Trials in Allied-Occupied Germany," *Jewish Social Studies: History, Culture, Society* 19, no. 1, (2012): 107-147.

41 Eric A. Zillmer, Molly Harrower, Barry A. Ritzler and Robert P. Archer, *The Quest for the Nazi Personality: A Psychological Investigation of Nazi War Criminals*. (The United States: Routledge, 2013).

42 Alan S. Rosenbaum, *Prosecuting Nazi War Criminals*. (The United States: Routledge, 2019).

Büyük Vatanseverlik Savaşı'nda Savaş Suçu Bağlamında Sovyetler Birliği Propagandasında Nazi Almanya'sının Sunumu

- Sovyetler Birliği propagandasında hangi savaş suçlarıyla Nazi Almanya'sı ilişkilendirilmektedir?
- Sovyetler Birliği propagandasında iddia edilen Nazi Almanya'sının savaş suçları üzerinden Sovyetler Birliği halkına hangi mesajlar verilmektedir?

Çalışmada elde edilen bulgular, İkinci Dünya Savaşı'nda Sovyetler Birliği'nin Nazi Almanya'sına karşı propagandasına ışık tutması, savaş suçları ve propaganda arasındaki ilişkiyi yansıtması ve kitlelerin harekete geçirilmesinde savaş suçları propagandasının rolünü açıklaması bakımından önem taşımaktadır. Bu açıdan çalışmanın savaş suçları ve propaganda üzerine iletişim, tarih, siyaset bilimi ve uluslararası ilişkiler alanında incelemede bulunan araştırmacılar için önemli bir kaynak teşkil edeceği düşünülmektedir.

Savaş Suçunun Propaganda Boyutu

Savaş suçu, savaş yasalarının ihlal edilerek, kişi veya kişilerin cezai yaptırıma maruz kalmasını ifade etmektedir. Savaş suçları içerisinde yağma, tecavüz, işkence ve katliam gibi çeşitli suçlar yer almaktadır. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra savaş suçlarının yargılanması önemli bir konu haline gelmiş, savaş suçu işleyenler çeşitli şekillerde cezalandırılmıştır. Örneğin 1945 ve 1949 yılları arasında, Amerikalı, İngiliz, Fransız ve Sovyet savcıları, toplu olarak “Nürnberg Davaları” olarak adlandırılan davada, yaklaşık 207 Naziyi savaş suçları ve insanlığa karşı suçlarla suçlamış ve yargılamıştır.⁴³ Ülkeler, savaş dönemlerinde savaş suçlarını düşman ülkelere karşı propaganda amaçlı kullanabilmektedir. Bu aşamada düşman ülkeye karşı girişilen savaş suçu propagandasında, düşman ülkenin çeşitli savaş suçları gerçekleştirdiği ileri sürülebilmekte, bu şekilde kamuoyunda düşman ülkeye karşı nefret oluşturulabilmektedir. Oluşturulan nefret söylemiyle kitleler nezdinde savaşın meşrulaştırılmasına ya da kitlelerin savaş çabalarına desteğinin artırılmasına çalışılabilmektedir. Savaş suçu propagandasında, gazetelerde düşman ülkenin sivilleri katlettiğine yönelik haberler yayınlanabilmekte, radyo ve televizyondan savaş suçuna tanık olan kişiler konuşturulabilmekte ya da posterlerde düşman ülkenin işlediği iddia edilen savaş suçları resmedilebilmektedir. Tüm bu

43 Hilary Earl, “Prosecuting Genocide Before the Genocide Convention: Raphael Lemkin and the Nuremberg Trials, 1945–1949,” *Journal of Genocide Research* 15, no. 3, (2013): 317.

süreçte savaş suçu propagandası, ülkelerin savaş süresince kamuoyunu etki altına alma hedeflerine hizmet edebilmektedir.

Birinci Dünya Savaşı sırasında savaş suçu propagandası, İngiliz propagandası tarafından Almanya'ya karşı etkili bir şekilde kullanılmıştır. İngiliz propagandası, Almanya'nın Belçika'yı işgali sırasında savaş suçu işlediğine ilişkin söylemlere yönelmiştir.⁴⁴ İkinci Dünya Savaşı'nda sivillere karşı savaş suçu işlendiğine yönelik çeşitli propaganda faaliyetleri gerçekleştirilerek, kitleleri istenilen yönde harekete geçirmek için savaş suçu propagandasından yararlanılmıştır. Örneğin ABD propagandasında Japonya'nın sivilleri katlettiğine yönelik korku oluşturularak, ABD halkının savaş çabalarına destek vermesine çalışılmıştır.⁴⁵ Soğuk Savaş döneminde Çin, savaş suçu propagandasını farklı bir boyuta taşımıştır. Kore Savaşı sırasında, Çinli yetkililer Kore ve Çin'deki sözde Amerikan mikrop saldırılarına karşı sansasyonel bir propaganda kampanyası başlatmıştır. Çin hükümeti, savaşa yönelik isteği artırmak için göklerden yağın Amerikan böcekleri ve hastalıklarının tuhaf hayaleti hakkında popüler endişeleri körüklemeye çalışmıştır. Yetkililer, halkın feryadından hızla yararlanmış ve onları devletin amaçları doğrultusunda harekete geçirmiştir.⁴⁶ Irak'ın 1990 yılında Irak'ın Kuveyt'i işgali sırasında da savaş suçu propagandası etkili bir şekilde kullanılmıştır. Nayirah Tanıklığı olarak bilinen olayda ABD Kongresi İnsan Hakları Komisyonu önünde Kuveytli bir kız, Iraklı askerlerin Kuveyt'te bir hastanede bebekleri kuvözden çıkarıp öldürdüğüne yönelik açıklamada bulunmuştur. Aylar sonra, New York Times'ta yayınlanan bir makale ve ardından "60 Dakika" ve "20-20" televizyon programlarındaki hikayeler, Nayirah'ın Kuveyt'in ABD büyükelçisinin kızı olduğunu ortaya çıkarmıştır.⁴⁷ Buna karşılık ABD, Irak'a karşı savaşa girmiş ve Irak güçlerini Kuveyt'ten çekilmeye zorlamıştır.

44 S. Garthve Jowett ve Victoria O'Donnell, *Propaganda & Persuasion* (The United States: Sage, 2014), 217.

45 Serkan Kızılcı ve Tamer Kavuran, "İkinci Dünya Savaşı'nda Japonya Karşısı ABD Propaganda Posterlerinin Korku Çekiciliği Bağlamında İncelenmesi," *Anadolu Akademi Sosyal Bilimler Dergisi* 1, no. 3, (2019): 75.

46 Andrew Kuech, "Cultivating, Cleansing, and Performing the American Germ Invasion: The Anatomy of a Chinese Korean War Propaganda Campaign," *Modern China* 46, no. 6, (2020): 612.

47 James E. Grunig, "Public Relations and International Affairs: Effects, Ethics and Responsibility," *Journal of International Affairs* 47, no. 1, (1993): 137.

Sovyetler Birliği'nin Savaş Suçu Bağlamında Nazi Almanya'sına Karşı Propagandası

Sovyetler Birliği, Nazi Almanya'sının 22 Haziran 1941 tarihinde giriştiği Barbarossa Harekâtı'ndan sonra Nazi Almanya'sına karşı topyekûn bir seferberlik başlatmıştır. Sovyetler Birliği propagandası, dönemin önde gelen kitle iletişim araçlarından yararlanarak Nazi Almanya'sına karşı faaliyetlere yönelmiştir. Bu propaganda faaliyetlerinden bir kısmında Sovyetler Birliği mizahi öğeler kullanarak, Hitler'i gülünç bir şekilde kitlelere sunmuştur. Bu şekilde Nazi propagandasında inşa edilen Hitler'in kişilik kültürünün etkisi kırılarak, Hitler, Sovyetler Birliği toplumunda itibarsızlaştırılmaya çalışılmıştır. Diğer yandan Sovyetler Birliği propagandası Sovyetler Birliği'ni işgal eden Alman ordularını sivilleri katleden bir ordu şeklinde kitlelere sunmuştur. Daha da ileri gidilerek Alman ordusu, korkutucu canavarlar şeklinde propaganda posterlerinde resmedilmiştir. Sovyetler Birliği propagandasında Alman ordusunun işgal edilen Sovyetler Birliği topraklarında sivilleri katlettiği belirtilerek, savaş suçu işlediği ileri sürülmüştür. Nazi propagandası ise Sovyetler Birliği'nin savaş suçu propagandasına karşılık olarak Stalin'in liderliğindeki Sovyetler Birliği'nin savaş suçu işlediğini savunmuştur. Bu aşamada Nazi propagandası, Katyn Katliamı'nı Sovyetler Birliği'ne karşı etkili bir propaganda aracı olarak kullanmıştır. Katyn Katliamı, İkinci Dünya Savaşı yıllarında Sovyetler Birliği tarafından binlerce Polonyalı asker ve sivilin öldürülmesi olayıdır. 5 Mart 1940 tarihinde Sovyet Komünist Partisi'nin önde gelen komitesi olan Politbüro, Stalin tarafından birkaç gün önce alınan ve yaklaşık 15.000 Polonyalı savaş esirinin infaz edilmesi kararını resmen onaylamıştır.⁴⁸

Sovyetler Birliği propagandasında kamuoyunda doğrudan Nazi Almanya'sına karşı nefret oluşturulmaya çalışılmış, bu aşamada medyada Alman ordusu sivilleri katlederek savaş suçu işleyen bir ordu olarak kitlelere sunulmuştur. Bu şekilde Kızıl Ordu askerlerinin Alman ordusuna teslim olmasının önüne geçilmeye çalışılmıştır. Sovyetler Birliği'nin savaş suçu propagandasında Hitler ve Faşizm* ideolojisi ön plana çıkarılmış, Alman ordusunun Hitler'in emriyle Faşizm

48 George Sanford, "The Katyn Massacre and Polish-Soviet Relations, 1941-43," *Journal of Contemporary History* 41, no. 1, (2006): 95.

* Faşizm ideolojisi, Benito Mussolini liderliğinde İtalya'da egemen olan bir ideolojidir. Nazi Almanya'sında ise Nasyonal Sosyalizm (Nazizm) ideolojisi egemen olmuştur. Buna rağmen Sovyetler Birliği propagandasında Nazi Almanya'sına karşı gerçekleştirilen propagandada Faşizm söylemi kullanılmıştır.

ideolojisinin etkini arttırmak için savaştığı mesajı verilmiştir. Böylece savaş suçu propagandası üzerinden hem Hitler yönetimine hem de Faşizm ideolojisine yönelik olumsuz algının güçlendirilmesine çalışılmıştır. 1943 yılında Nazi Almanya'sının Sovyetler Birliği'ne karşı ağır yenilgi almaya başlamasından sonra Sovyetler Birliği, Nazi Almanya'sına karşı iddia edilen savaş suçlarıyla Sovyetler Birliği hakkında intikam duygusu oluşturmaya yönelmiştir. Bu şekilde Sovyetler Birliği, Kızıl Ordu'nun Berlin'e kadar ilerlemesini teşvik etmeye çalışmıştır. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra da Sovyetler Birliği'nin Nazi Almanya'sına karşı savaş propagandası sürmüştür. 1950 yapımı *Berlin'in Düşüşü* adlı Sovyetler Birliği'nin propaganda filminde Nazi Almanya'sının savaş suçu işlediğine yönelik sahnelere yer verilmiştir. Diğer yandan savaştan sonra Sovyetler Birliği, Katyn Katliam'ını kabul etmemiş, katliamın Nazi Almanya'sı tarafından gerçekleştirildiğine yönelik propaganda girişmiştir. Sovyetler Birliği, Nazilerin savaş suçunu konu alan söylemlerini Soğuk Savaş döneminde İsrail karşıtı propagandada kullanmıştır.⁴⁹ Bu aşamada Sovyetler Birliği propagandası, İsrail'i Nazi Almanya'sı gibi savaş suçu işlemekle suçlamıştır.

Yöntem

Çalışma kapsamında propaganda posterleri, Sergo Grigorian'ın koleksiyonunda yer alan Sovyetler Birliği'nin 317 Büyük Vatanseverlik Savaşı sırasında kullanılan propaganda posterleri içerisinden seçilmiştir.⁵⁰ Amaçlı örneklem metodu kullanılarak 316 propaganda posterleri içerisinden Nazi Almanya'sının savaş suçu işlediğine yönelik algı oluşmasına yol açan 9 propaganda posterleri çalışmanın örnekleme olarak belirlenmiştir. Çalışmada posterler üzerinden verilmek istenen açık ve gizli mesajların kapsamlı olarak açıklanabilmesi için posterler, ABD'li dilbilimci Charles Sanders Peirce'in göstergebilim kavramları ışığında analiz edilmiştir. Göstergebilim alanında çeşitli modeller bulunmaktadır.⁵¹ Buna karşılık Peirce ve İsviçreli dilbilimci Ferdinand de Saussure göstergebilim alanındaki ilk çalışmaları gerçekleştirmiştir.

49 Sadık Çalışkan, "Soğuk Savaş Döneminde Sovyetler Birliği'nin İsrail Karşıtı Söylemlerinin Propaganda Posterlerindeki Sunumu," *Selçuk İletişim* 13, no. 2, (2020): 705.

50 Redavantgarde, "Büyük Vatanseverlik Savaşı Konulu Propaganda Posterleri," erişim 22 Haziran 2021, <http://redavantgarde.com/collection/show-collection/?themelid=8>.

51 Mehmet Sezai Türk, Özkan Avcı, Tuğba Baytimur, "Çin Halk Cumhuriyeti'nde Sovyet Revizyonizmi'ne Karşı Kitapların Propaganda Amaçlı Kullanımı," *Türk Kütüphaneciliği* 35, no. 2, (2021): 165.

Peirce, kavramın anlamlandırılma sürecinde nesne, gösterge ve yorumlayıcıya vurgu yapmaktadır. Peirce nesnelerin belirli göstergeler üzerinden temsil edildiğini belirtmektedir. Bu göstergelerin de insanların zihinlerinde farklı şekillerde oluşabildiğini aktarmaktadır. Peirce, göstergeleri ise görüntüsel gösterge, belirtisel gösterge ve simge olarak üç temelde ele almaktadır. Görüntüsel gösterge, göstergelerin doğrudan insanların zihinlerinde meydana gelen anlamlarını ifade etmektedir.⁵² Görüntüsel göstergede gösterge temsil ettiği kavramla benzerlik taşımaktadır. Belirtisel gösterge ise bir durumun varlığının başka bir durumun varlığıyla açıklanmasını ifade etmektedir. Diğer bir deyişle bir gösterge veya bir olay üzerinden başka bir göstergenin veya olayın varlığı ortaya çıkmaktadır. Son olarak simge ise kavramla aralarında herhangi bir benzerlik olmayan göstergenin kavramı temsil etmesini ifade etmektedir. Bu aşamada insanlar arası uzlaş sonucunda belirli bir simgenin hangi kavramı temsil ettiği anlaşılmaktadır.

Bulgular ve Analiz

Çalışmanın bu kısmında zulüm, kurtarma, Faşizm, bebek katili, esaret, Alman, yenilgi, hesaplaşma ve yargılama konulu dokuz propaganda posterleri göstergebilimsel açıdan analiz edilmiştir.

Zulüm Konulu Propaganda Posterleri

Zulüm konulu propaganda posterleri, 1941 yılında Kobelev Vasily Alekseevich (1895-1946) tarafından hazırlanmıştır. Posterin altında *Faşist tutsaklık, zulüm, eziyet ve işkencedir* (Фашистский плен - это зверства, мучения и пытки) yazısı bulunmaktadır. Görüntüsel gösterge açısından incelendiğinde posterde, Alman askerleri ve bir Kızıl Ordu askerinin resmedildiği görülmektedir. Posterdeki görsel kodlardan Kızıl Ordu askerinin, Alman askerleri tarafından esir alındığı anlaşılmaktadır. Posterdeki Kızıl Ordu askerinin kan içerisinde olduğu görülmektedir. Posterin sol üstünden de bir organ sarkmaktadır. Posterde Alman askerlerinin bazıları bir yeri kazmaktadır. Posterin fonunda kırmızı ve siyah renklere yer verilmektedir.

⁵² Mehmet Rifat, *Açıklamalı Göstergebilim Sözlüğü: Kavramlar, Yöntemler, Kuramcılar, Okullar* (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2013), 96.

Resim 1. Zulüm Konulu Propaganda Posteri⁵³

Belirtisel gösterge boyutunda ele alındığında posterde urgan üzerinden Alman askerlerin, savaş sırasında ele geçirdiği Kızıl Ordu askerlerini infaz ettiği mesajı verilmektedir. Bu aşamada Kızıl Ordu askerinin üstündeki kan, Alman askerleri tarafından şiddete maruz kaldığına yönelik sinekdoş olarak kullanılmaktadır. Posterdeki askerlerin üniformalarından askerlerin hangi ülkenin askerleri olduğu anlaşılmaktadır. Posterdeki Alman askerleri, Sovyetler Birliği’ni işgal eden Alman ordusunun, Kızıl Ordu askeri ise Nazi Almanya’sının Sovyetler Birliği’ni işgali sırasında Alman ordusuna esir düşen Kızıl Ordu askerlerinin metonimi olarak kullanılmaktadır. Propaganda posterini üzerinden Alman askerlerinin, esir aldıkları savaş eserlerine kötü muamelede bulunduğu ve infaz ettiğine yönelik düşünce oluşmaktadır. Posterde urgan ölümü, kan ise şiddeti simgelemektedir. Urgan, esir Kızıl Ordu askerlerinin Alman askerleri tarafından öldürüldüğü düşüncesinin

53 Redavantgarde, “Zulüm Konulu Propaganda Posteri,” erişim 22 Haziran 2021. <http://redavantgarde.com/en/collection/show-collection/1226-fascism-imprisonment—it-is-brutality-sufferings-and-torture-.html?themelId=8>.

Büyük Vatanseverlik Savaşı'nda Savaş Suçu Bağlamında Sovyetler Birliği Propagandasında Nazi Almanya'sının Sunumu

sinekdoşu olarak kullanılmaktadır. Posterin fonundaki siyah ve kırmızı renk ise savaşın Sovyetler Birliği halkı üzerindeki olumsuzluklarını yansıtmaktadır. Diğer yandan posterdeki yazılı göstergelerde Alman ordusundan, faşistler olarak bahsedilmekte, bu şekilde Komünizm ideolojisiyle Nazizm ideolojisi arasında karşılaştırma yapılmaktadır. Poster üzerinden Sovyetler Birliği propagandası, Kızıl Ordu askerlerinin Alman ordusuna esir olmaları durumunda eziyete maruz kalabileceklerine ve infaz edilebileceklerine yönelik mesaj vermektedir. Bu şekilde Sovyetler Birliği propagandası, Kızıl Ordu askerlerinin Alman ordusuna karşı kararlı bir şekilde direnişi sürdürmesini amaçlamaktadır. Posterde Kızıl Ordu askerlerinin Alman ordularına karşı harekete geçirilmesinde korku duygusu ön plana çıkarılmaktadır.

Kurtarma Konulu Propaganda Posterleri

Kurtarma konulu propaganda posterleri, 1942 yılında Kukryniksy (Кукрыниксы) şeklinde ortak takma ada sahip Mikhail Kupriyanov (1903-1991), Porfiri Krylov (1902-1990) ve Nikolai Sokolov (1903-2000) tarafından hazırlanmıştır. Posterinde sağ üstünde “*Kurtarın!*” (Спаси!) yazısı bulunmaktadır. Görüntüsel gösterge boyutunda ele alındığında posterde bir Alman askerinin bir kadını sürüklediği resmedilmektedir. Her ikisinin yanında da kanlar içerisinde bir çocuk yerde yatmaktadır.

Resim 2. Kurtarma Konulu Propaganda Posterleri⁵⁴

54 Redavantgarde, “Kurtarma Konulu Propaganda Posterleri,” erişim 22 Haziran 2021. <http://redavantgarde.com/en/collection/show-collection/1226-fascism-imprisonment—it-is-brutality-sufferings-and-torture-.html?themelD=8>.

Belirtisel gösterge açısından incelendiğinde posterde Alman askerlerinin Sovyetler Birliği'ndeki sivillere yönelik savaş suçu işlediğinin ileri sürüldüğü ortaya çıkmaktadır. Posterdeki askerin üniformasından ve miğferinde bulunan simgeden askerin Alman ordusuna mensup olduğunu anlaşılmaktadır. Posterde yer alan Alman askeri, İkinci Dünya Savaşı'nda Sovyetler Birliği'ni işgal eden Alman ordusunun, sürüklenen kadın ve yerde kan içerisinde yatan çocuk ise Sovyetler Birliği'nde Alman işgaline maruz kalan sivillerin metonimi olarak kullanılmaktadır. Posterdeki kan, ölümü simgelemektedir. Diğer yandan posterdeki kan, Alman ordusunun esaretinde bulunan sivillerin, Alman askerleri tarafından öldürdüğüne yönelik sinekdoş olarak kullanılmaktadır. Posterdeki yazılı gösterge üzerinden Sovyetler Birliği halkının Alman ordusunun esaretinde olan sivilleri kurtarması için harekete geçmesi istenmektedir. Bu aşamada görsel göstergeler üzerinden sivillere yönelik oluşturulan hüznün duygusu ön plana çıkarılmaktadır.

Faşizm Konulu Propaganda Posterleri

Faşizm konulu propaganda posterleri, 1942 yılında Pavchinsky Vadim Vadimovich (1912-1971) tarafından hazırlanmıştır. Posterin sol üstünde “*Faşizmin size getirdiği budur*” (Вот что несет тебе фашизм) yazısı bulunmaktadır. Görüntüsel gösterge açısından incelendiğinde posterde bir elinde tabanca diğer elinde idam tahtası ve ipi ve kelepçe bulunan, Hitler'e benzetilen bir kişinin başka bir kişinin yanında durduğu resmedilmektedir. Posterde Hitler'in yanındaki kişinin kan birikintisi içerisinde uzandığı görülmektedir. Hitler'e benzetilen kişi bir insandan ziyade bir canavar şeklinde sunulmaktadır. Hitler'in ellerinden biri kan içerisinde gösterilmektedir. Posterin fonunda siyah renk kullanılmaktadır.

**Büyük Vatanseverlik Savaşı'nda Savaş Suçu Bağlamında
Sovyetler Birliği Propagandasında Nazi Almanya'sının Sunumu**

Resim 3. Faşizm Konulu Propaganda Posteri⁵⁵

Belirtisel gösterge boyutunda ele alındığında posterde Hitler'in Sovyetler Birliği halkının ölümüne yol açtığı mesajı verilmektedir. Posterde Hitler, Nazi Almanya'sının, kan içerisinde yatan erkek ise Alman işgali altındaki Sovyetler Birliği halkının metonimi olarak kullanılmaktadır. Posterdeki kelepçe esareti, urgan ve kan ise ölümü simgelemektedir. Posterde yer alan kelepçe, Alman işgali altında sivillerin esaret altında olacağına, urgan ve kan ise Alman işgali altında sivillerin öldürülebileceğine yönelik düşüncenin sinekdoşu olarak kullanılmaktadır. Posterde çalışma kapsamında incelenen ilk posterde olduğu gibi Faşizm ideolojisine yönelik olumsuz mesaj verilmekte, bu şekilde Faşizm ve Komünizm ideolojileri arasında bir karşılaştırma yapılmaktadır. Posterde Hitler'in ön plana çıkarılmasıyla doğrudan Nazi Almanya'sında iktidarda bulunan Nazi rejimine vurgu yapılmakta ve savaş suçlusunu olarak Nazi rejimi ön plana çıkarılmaktadır. Posterdeki siyah fon da Alman işgali altındaki sivillerin yaşadığı olumsuzlukları yansıtmaktadır. Posterde korku duygusunu ön plana çıkararak Sovyetler

55 Redavantgarde, "Faşizm Konulu Propaganda Posteri," erişim 22 Haziran 2021.
<http://redavantgarde.com/en/collection/show-collection/1226-fascism-imprisonment—it-is-brutality-sufferings-and-torture-.html?themeId=8>.

Birliği propagandası, Nazi rejiminin insanlara huzur, refah ve mutluluk yerine esaret ve ölümü getireceğini ileri sürerek Sovyetler Birliği halkının Alman propagandasının etkisinde kalmalarını engellemeye çalışmaktadır.

Bebek Katili Konulu Propaganda Posterleri

Bebek katili konulu propaganda posterleri, 1942 yılında Ivanov Viktor Semenovich (1909-1968) ve Burova Olga Konstantinovna (1911-?) tarafından hazırlanmıştır. Posterin altında *Bebek Katillerine Ölüm!* (Смерть детоубийцам!) yazısı bulunmaktadır. Görüntüsel gösterge boyutunda ele alındığında posterde üstünde beyaz elbise bulunan, kanlar içerisinde bir kız çocuğunun çimenlik bir alanda sırt üstü uzandığı resmedilmektedir. Kız çocuğunun elinde ise papatya bulunmaktadır. Posterde altında gamalı haç bulunan bir erkek çizmesinin kız çocuğunun üstünde yer aldığı görölmektedir. Posterin fonunda siyah renk kullanılmaktadır.

Resim 4. Bebek Katili Konulu Propaganda Posterisi⁵⁶

56 Redavantgarde, "Bebek Katili Konulu Propaganda Posterleri," erişim 22 Haziran 2021. <http://redavantgarde.com/en/collection/show-collection/1226-fascism-imprisonment—it-is-brutality-sufferings-and-torture-.html?themeId=8>.

Büyük Vatanseverlik Savaşı'nda Savaş Suçu Bağlamında Sovyetler Birliği Propagandasında Nazi Almanya'sının Sunumu

Belirtisel gösterge açısından incelendiğinde posterde Sovyetler Birliği'ni işgal eden Alman ordusunun sivilleri öldürdüğü ileri sürülmektedir. Posterdeki çizmenin altında bulunan gamalı haç Nazi Almanya'sını simgelemekte, yerde kan içerisinde yatan kız çocuğu ise Alman işgali altında bulunan sivillerin metonimi olarak kullanılmaktadır. Posterdeki kan ölümü simgelemekte ve Alman ordusunun işgal altındaki sivilleri öldürdüğüne yönelik düşüncenin sinekdoşu olarak ön plana çıkmaktadır. Posterdeki yazılı göstergelerde doğrudan Sovyetler Birliği'ni işgal eden Alman askerleri “bebek katilleri” olarak suçlanmakta ve öldürülmeleri istenmektedir. Bu aşamada posterde Sovyetler Birliği propagandası, Alman işgali altındaki sivillere yönelik hüznün oluşturarak Sovyetler Birliği halkının Alman askerlerine karşı harekete geçmesine çalışmaktadır.

Esaret Konulu Propaganda Posterleri

Esaret konulu propaganda posterleri, 1942 yılında Kukryniksy hazırlanmıştır. Posterin sol üstünde “*Serbest bırakın!*” (Освободи!) yazısı bulunmaktadır. Posterin sol altında ise “*Kızıl Ordu'nun savaşçısı! Almanlar, Sovyet halkını köleleri yapmak istiyor. Toprağımız için, eviniz için, babanızın, karınızın ve çocuğunuzun yaşamı ve özgürlüğü için, Sovyet gücü için, vatanımız için gücünüzü ve hayatınızı esirgmeden savaşın! ALMAN İŞGALCİLERE ÖLÜM!*” (Боец Красной Армии! Немцы хотят сделать советских людей своими рабами. Бейся, не щадя сил и самой жизни, за свою землю, за родной дом, за жизнь и свободу отца, жены и ребёнка, за Советскую власть, за Родину! СМЕРТЬ НЕМЕЦКИМ ОККУПАНТАМ!) yazısı yer almaktadır. Görüntüsel gösterge açısından incelendiğinde posterde bir Alman askerinin iple sarılı bir erkek ve bir kadını bir arabaya koştugu görülmektedir. Araca koşulan erkek ve kadının yanında iple sarılı bir çocuk yer almaktadır. Posterdeki Alman askerinin sol kolunun üstünde ise kuru kafa ve kemik resmi bulunmaktadır.

Resim 5. Esaret Konulu Propaganda Posteri⁵⁷

Belirtisel gösterge boyutunda ele alındığında posterde Sovyetler Birliği'ni işgal eden Alman ordusunun sivillere zulüm ettiği ileri sürülmektedir. Posterdeki askerin üniformasından Alman askeri olduğu anlaşılmaktadır. Posterde yer alan Alman askeri, Sovyetler Birliği'ni işgal eden Alman ordusunun, erkek, kadın ve çocuk ise Alman işgali altındaki sivillerin metonimi olarak kullanılmaktadır. Posterdeki kırbaç, zulmü, ip ise esareti simgelemektedir. Askerin kolunda bulunan kuru kafa ve kemik resimleri de tehlike algısı oluşturmaktadır. Posterdeki yazılı göstergelerde doğrudan Kızıl Ordu askerlerine seslenilmekte ve Alman işgali altındaki sivillerin zor şartlar altında yaşadıklarına yönelik düşünce meydana getirilmektedir. Alman askerlerinin işgalleri altındaki sivilleri köleleştireceği iddia edilerek, Almanlara yönelik olumsuz algı oluşturulmaktadır. Bu şekilde posterde siviller üzerinden hüznün duygusu meydana getirilerek Sovyetler Birliği propagandası, Kızıl Ordu askerlerinin Alman askerlerine karşı kararlılıkla savaşmalarına çalışmaktadır.

57 Redavantgarde, "Esaret Konulu Propaganda Posteri," erişim 22 Haziran 2021. <http://redavantgarde.com/en/collection/show-collection/1226-fascism-imprisonment—it-is-brutality-sufferings-and-torture-.html?themeId=8>.

Alman Konulu Propaganda Posterleri

Alman konulu propaganda posterleri, 1943 yılında Sokolov-Skalya Pavel Petrovich (1899-1961) tarafından hazırlanmıştır. Posterin üstünde “Alman” *Немец* yazısı bulunmaktadır. Posterin altında ise “*Paslı bir havzanın üzerindeki boş bir kulübede ellerini uzattı ve kayıtsız bir şekilde balık gözüyle kanla kaplı kıza bakıyor. Cam gözler, boş hiçbir şey ifade etmiyor. Görünüşe göre tüm Rusya makineli tüfek onu bekliyor*” (В пустой избе над ржавым тазом Он руки вытянул свои И равнодушно рыбьим глазом Глядит на девушку в крови. Глаза стеклянные, пустые Не выражают ничего. И кажется, что вся Россия У пулемета ждет его) yazısı yer almaktadır. Görüntüsel gösterge boyutunda ele alındığında posterde bir Alman askerinin bir leğenin üstünde kanlı ellerini temizlediği resmedilmektedir. Alman askerinin yanında üstünde silah ve kırbaç bulunan bir masa yer almaktadır. Posterin fonunda siyah renk kullanılmaktadır.

Resim 6. Alman Konulu Propaganda Posterleri⁵⁸

58 Redavantgarde, “Alman Konulu Propaganda Posterleri,” erişim 22 Haziran 2021. <http://redavantgarde.com/en/collection/show-collection/1226-fascism-imprisonment—it-is-brutality-sufferings-and-torture-.html?themeId=8>.

Belirtisel gösterge açısından incelendiğinde posterde Alman askerlerinin sivilleri öldürdüğüne yönelik mesajın verildiği ortaya çıkmaktadır. Posterdeki asker, Sovyetler Birliği'ni işgal eden Alman ordusunun metonimi olarak kullanılmaktadır. Posterdeki kan ölümü simgelemekte ve Alman işgali altındaki sivillerin Alman askerleri tarafından öldürüldüğüne yönelik düşüncenin sinekdoşu olarak ön plana çıkmaktadır. Posterdeki yazılı kodlar üzerinden Alman ordusunun sivilleri katlederken kayıtsız olduğuna yönelik mesaj verilmekte, bu şekilde sivillerin Alman işgal güçlerinin merhametine bırakılmayacağı algısı oluşmaktadır. Posterin siyah fonu üzerinden de Sovyetler Birliği'ndeki sivillerin yaşadığı olumsuzluklara işaret edilmektedir. Posterde sivillerin Alman işgal güçleri tarafından katledildiği iddia edilerek, korku duygusu ön plana çıkarılmaya çalışılmaktadır. Bu şekilde Alman işgaline uğramayan Sovyetler Birliği'ndeki insanların, Alman ordusunun işgaline maruz kalmaması ve işgal altındaki sivillerin kurtarılması için güçlü şekilde mücadele etmesi amaçlanmaktadır.

Yenilgi Konulu Propaganda Posterleri

94

Yenilgi konulu propaganda posterleri 1943 yılında Kukryniksy tarafından hazırlanmıştır. Posterin altında "*Alman canavarını Sovyet ülkesi için yenin, süngüyle yenin, el bombasıyla yenin, ne isterseniz onunla yenin ama öldürün!*" A. Prokofiev" (За страну советскую бей зверье немецкое, бей штыком, гранатой бей, бей, чем хочешь, но убей! А. Прокофьев) yazısı bulunmaktadır. Görüntüsel gösterge açısından incelendiğinde posterde bir Kızıl Ordu askerinin, yerde yatmakta olan bir kadının üstünde bulunan bir Alman askerini boğazından tuttuğu resmedilmektedir.

Büyük Vatanseverlik Savaşı'nda Savaş Suçu Bağlamında Sovyetler Birliği Propagandasında Nazi Almanya'sının Sunumu

Resim 7. Yenilgi Konulu Propaganda Posterisi⁵⁹

Belirtisel gösterge boyutunda ele alındığında posterde Alman askerlerin, işgal ettikleri yerlerde sivillerin ölümüne yol açtıklarına yönelik mesaj verildiği ortaya çıkmaktadır. Posterdeki askerlerin üniformalarından hangi ülkenin askerleri olduğu anlaşılmaktadır. Posterde yer alan Alman askeri, Sovyetler Birliği'ni işgal eden Alman ordusunun, Kızıl Ordu askeri Alman ordusuna karşı mücadele veren Kızıl Ordu askerlerinin ve yerde yatan kadın ise Alman işgali altındaki sivillerin metonimi olarak kullanılmaktadır. Posterde Alman askerinin sivilin üstünde bulunması, sivillerin Alman askerleri tarafından öldürüldüğü algısını oluşturmaktadır. Kızıl Ordu askerinin eliyle Alman askerinin boğazını tutması da Kızıl Ordu'nun Alman ordusuna karşı mücadelesini yansıtmaktadır. Posterdeki Alman askeri, zulmü simgelemektedir. Posterdeki yazılı göstergeler, Alman ordusuna karşı Sovyetler Birliği halkının topyekûn bir mücadele içerisine girmesini istemektedir. Bu aşamada posterdeki görsel göstergeler üzerinden oluşturulan hüznün duygusuyla Sovyetler Birliği propagandası, Sovyetler Birliği halkının Alman ordusuna karşı harekete geçmesini amaçlamaktadır.

59 Redavantgarde, "Yenilgi Konulu Propaganda Posterisi," erişim 22 Haziran 2021. <http://redavantgarde.com/en/collection/show-collection/1226-fascism-imprisonment—it-is-brutality-sufferings-and-torture-.html?themelD=8>.

Hesaplaşma Konulu Propaganda Posterleri

Hesaplaşma konulu propaganda posterleri, 1944 yılında Ivanov Viktor Semenovich (1909-1968) tarafından hazırlanmıştır. Posterin altında *Tüm gaddarlıkları için Almanlarla hesaplaşma saati yakın! Faşistlere - bebek katillerine ölüm!* (Близок час расплаты с немцами за все их злодеяния! Смерть фашистам - детоубийцам!) yazısı bulunmaktadır. Görüntüsel gösterge boyutunda ele alındığında posterde bir Alman askerinin bir kıza silah doğrulttuğu resmedilmektedir. Posterdeki Alman askerinin arkasında ise Hitler'in görseline yer verilmektedir.

Resim 8. Hesaplaşma Konulu Propaganda Posterleri⁶⁰

Belirtisel gösterge açısından incelendiğinde posterde Sovyetler Birliği'ni işgal eden Alman askerlerin sivilleri katlettiği mesajı verilmektedir. Posterde yer alan askerinin üniformasından Alman askeri olduğu anlaşılmaktadır. Posterde Hitler, Nazi Almanya'sının, Alman askeri

60 Redavantgarde, "Hesaplaşma Konulu Propaganda Posterleri," erişim 22 Haziran 2021. <http://redavantgarde.com/en/collection/show-collection/1226-fascism-imprisonment—it-is-brutality-sufferings-and-torture-.html?themeld=8>.

Büyük Vatanseverlik Savaşı'nda Savaş Suçu Bağlamında Sovyetler Birliği Propagandasında Nazi Almanya'sının Sunumu

Sovyetler Birliği'ni işgal eden Alman ordusunun ve Alman askerinin silah doğrulttuğu kız ise Alman işgali altındaki sivillerin metonimi olarak kullanılmaktadır. Posterde Hitler'in ve Alman askerinin kollarındaki gamalı haç da Nazi rejimine ve Nazizm ideolojisine vurgu yapmaktadır. Posterdeki Alman askeri ve Hitler, zulmü simgelemektedir. Posterde Alman askerinin kıza silah doğrultulması, Alman askerlerin sivilleri katlettiğine yönelik algının oluşmasına yol açmaktadır. Diğer yandan Hitler'in Alman askerinin arkasında olması Nazi rejiminin, iddia edilen katliamlardan haberdar olduğu mesajını vermektedir. Bu açıdan poster üzerinden iddia edilen savaş suçundan hem Alman ordusu hem de Nazi rejimi sorumlu tutulmaktadır. Posterdeki yazılı göstergelerden Almanlardan hesap sorulacağı belirtilmekte ve Sovyetler Birliği'ni işgali sırasında savaş suçu işleyen Alman askerlerinin de öldürülmesi istenmektedir. Poster, Nazi Almanya'sının Sovyetler Birliği'ne karşı saldırı pozisyonundan savunma pozisyonuna geçtiği bir tarihte yayınlanmaktadır. Kızıl Ordu, Nazi Almanya'sının işgali altındaki toprakları ele geçirmek üzere saldırılara geçmektedir. Bu aşamada poster üzerinden intikam duygusu ön plana çıkarılarak, Sovyetler Birliği halkının Alman ordusuna karşı harekete geçmesine çalışılmaktadır.

Yargılama Konulu Propaganda Posterleri

Yargılama konulu propaganda posterleri, 1944 yılında Selivanov Vasily Nikolaevich (1902-1982) tarafından hazırlanmıştır. Posterin üstünde “*Yargılama geliyor!*” (Суд Идет!) yazısı bulunmaktadır. Görüntüsel gösterge açısından incelendiğinde posterde bir ABD, bir Kızıl Ordu ve bir İngiliz askerinin Hitler'e benzetilen bir kişiye silah doğrulttukları resmedilmektedir. Hitler'e benzetilen kişinin bir elinde silah diğer elinde ise kesik bir insan başı yer almaktadır. Diğer yandan Hitler'e benzetilen kişinin üstünde kanlı beyaz bir önlük bulunmakta ve ellerinden kan akmaktadır. Müttefik Devletleri askerleri posterde devasa biçimde sunulmakta ve bir yapının duvarını yıktıkları aktarılmaktadır. Yapının içerisinde bir fırın ve fırının çevresinde de kurukafalar bulunmaktadır.

Resim 9. Yargılama Konulu Propaganda Posterleri⁶¹

Belirtisel gösterge boyutunda ele alındığında posterde Müttefik Devletleri'nin, savaş suçu işlediği ileri sürülen Nazi Almanya'sına müdahale ettiği mesajı verilmektedir. Posterde yer alan kişilerin başlarındaki miğferlerde yer alan bayraklardan askerlerden birinin İngiliz, birinin ABD'li ve bir diğerinin de Kızıl Ordu askeri olduğu anlaşılmaktadır. Posterde Hitler, Nazi Almanya'sının, İngiliz, ABD ve Kızıl Ordu askerleri ise Nazi Almanya'sına karşı mücadele eden Müttefik Devletleri'nin metonimi olarak kullanılmaktadır. Posterde askerlerin devasa boyutta sunulması, Müttefik Devletleri'nin Nazi Almanya'sından daha güçlü olduğu mesajını vermektedir. Askerlerin duvarı yıkmasıyla da Müttefik Devletleri'nin saldırıları sonucunda Nazi Almanya'sının maruz kaldığı yıkıma işaret edilmektedir. Posterde Hitler'in elindeki kesik baş, Nazi Almanya'sının sivilleri katlettiği algısını meydana getirmektedir. Posterdeki kurukafalar ve kan, ölümü simgelemektedir. Posterde yer alan fırın, katledilen sivillerin fırında yakıldığı algısını oluşturmaktadır. Poster üzerinden Sovyetler Birliği

61 Redavantgarde, "Yargılama Konulu Propaganda Posterleri," erişim 22 Haziran 2021.
<http://redavantgarde.com/en/collection/show-collection/1226-fascism-imprisonment—it-is-brutality-sufferings-and-torture-.html?themeId=8>.

Büyük Vatanseverlik Savaşı'nda Savaş Suçu Bağlamında Sovyetler Birliği Propagandasında Nazi Almanya'sının Sunumu

propagandası, Nazi Almanya'sına karşı nefret duygusunu ön plana çıkararak, Sovyetler Birliği halkının Nazi Almanya'sına karşı mücadelesini kararlı bir şekilde sürdürmesine çalışmaktadır.

Sonuç

Çalışma kapsamında incelenen savaş suçu bağlamındaki posterlerde Sovyetler Birliği propagandasında Nazi Almanya'sına karşı doğrudan nefret söylemine yöneldiği ortaya çıkarılmıştır. Bu aşamada Nazi Almanya'sına karşı oluşturulan nefretle Kızıl Ordu'nun Alman işgal güçlerine karşı mücadelesinin güçlendirilmesine ve Sovyetler Birliği halkının savaş çabalarına desteğinin arttırılmasına çalışıldığı ileri sürülebilmektedir. Posterlerde Nazi Almanya'sı Alman askerleri ve Hitler görselleri üzerinden temsil edilmiştir. Yazılı göstergelerde ise Sovyetler Birliği'ni işgal eden Nazi Almanya'sının askerleri faşistler ve bebek katilleri olarak kitlelere sunulmuştur. Sovyetler Birliği propaganda posterlerinde savaş suçları bağlamında Nazi Almanya'sının sivillere zulüm ettiği mesajı verilmiştir. Ayrıca posterlerde kullanılan kan görselleri üzerinden Alman askerlerinin sivilleri katlettiğine yönelik algı meydana getirilmiştir. Diğer yandan posterlerde Hitler'in ön plana çıkarılmasıyla Nazi rejiminin, iddia edilen Alman ordusunun savaş suçlarını desteklediği mesajı verilmiştir. Bu şekilde posterlerde savaş suçu boyutunda Nazi rejimi ve Nazizm ideolojisi de hedef alınmıştır.

Sovyetler Birliği propagandası, hazırlanan posterlerdeki sivillerin zulme maruz kaldığını yansıtan görsel göstergeler üzerinden Sovyetler Birliği kamuoyunda Nazi Almanya'sına karşı olumsuz bir kamuoyu inşa etmeye çalışmıştır. Posterlerdeki yazılı göstergeler üzerinde de Kızıl Ordu, Alman ordusuna karşı mücadeleye çağrılmıştır. Posterlerde sivillerin zulme maruz kaldığı ve katledildiği yansıtılarak, Sovyetler Birliği halkında hüznün duygusu yaratılmaya çalışılmıştır. Böylece Alman işgali altındaki sivillerin kurtarılması için Kızıl Ordu'nun daha kararlı şekilde mücadele etmesi amaçlanmıştır. Sovyetler Birliği'nin savaş suçu propagandasında Nazi Almanya'sının Sovyetler Birliği'ni işgalinin Sovyetler Birliği halkına huzur, barış ve refah getirmeyeceğine yönelik algı oluşturulmaya çalışılmış, bu aşamada korku çekiciliği tekniğinden etkili bir şekilde yararlanılmıştır. Tüm bu süreçte savaş suçu propagandası üzerinden Sovyetler Birliği içerisinde insanların Alman işgal güçleriyle işbirliği içerisine girmesinin önüne geçilmesine çalışıldığı belirtilebilmektedir.

Sonuç olarak elde edilen bulgular üzerinden Sovyetler Birliği'nin savaş suçu propagandasının Nazi Almanya'sının, Sovyetler Birliği'nde uyguladığı propagandaya yönelik karşı propaganda boyutunda önemli bir işlev üstlendiği ileri sürülebilmektedir. Nitekim Sovyetler Birliği'nin savaş suçu propagandasının, Nazi Almanya'sının işgal propagandasıyla Sovyetler Birliği halkını kendi yanına çekmesini engellemeye çalıştığı aktarılabilmektedir. Diğer yandan Nazi Almanya'sına karşılık Sovyetler Birliği'nde topyekûn seferberliğin oluşturulmasında Sovyetler Birliği'nin savaş suçu propagandasının önemli bir rol oynadığı belirtilebilmektedir. Özellikle savaş suçu propagandasının Alman ordularına karşı savaşan partizanlara yönelik katılımın artmasında teşvik edici bir etkisinin olabileceği ileri sürülebilmektedir. Çalışma, Sovyetler Birliği özelinde İkinci Dünya Savaşı'ndaki savaş suçu propagandasına ışık tutması bakımından önem taşımaktadır. Gelecek çalışmalarda İkinci Dünya Savaşı'nda farklı ülkelerdeki savaş suçu propagandalarının incelenmesini konunun daha kapsamlı olarak ele alınmasını sağlayacaktır.

Kaynakça

- Abrahams, Fred. *Under Orders: War Crimes in Kosovo*. The United States: Human Rights Watch, 2001.
- Alamgir, Jalal and D'Costa, Bina. "The 1971 Genocide: War Crimes and Political Crimes." *Economic and Political Weekly* 46, no. 13 (2011): 38-41.
- Bloxham, Donald. "British War Crimes Trial Policy in Germany, 1945–1957: Implementation and Collapse." *Journal of British Studies* 42, no. 1 (2003): 91-118.
- Clark, Janine Natalya. "Genocide, War Crimes and the Conflict in Bosnia: Understanding the Perpetrators." *Journal of Genocide Research* 11, no. 4 (2009): 421-445.
- Çalışkan, Sadık. "Soğuk Savaş Döneminde Sovyetler Birliği'nin İsrail Karşısı Söylemlerinin Propaganda Posterlerindeki Sunumu." *Selçuk İletişim* 13, no. 2 (2020): 694-714.
- D'Costa, Bina. *Nationbuilding, Gender and War Crimes in South Asia*. The United Kingdom: Routledge, 2012.
- Donagan, Barbara. "Atrocity, War Crime, and Treason in the English Civil War." *The American Historical Review* 99, no. 4 (1994): 1137-1166.
- Earl, Hilary. "Prosecuting Genocide Before the Genocide Convention: Raphael Lemkin and the Nuremberg Trials, 1945–1949." *Journal of Genocide Research* 15, no. 3 (2013): 317-337.
- Focardi, Filippo and Klinkhammer, Lutz. "The Question of Fascist Italy's War Crimes: the Construction of a Self-Acquitting Myth (1943–1948)." *Journal of Modern Italian Studies* 9, no. 3 (2004): 330-348.
- Ginsburgs, George. "Laws of War and War Crimes on the Russian Front during World War II: The Soviet View." *Soviet Studies* 11, no. 3 (1960): 253-285.
- Golčevski, Nenad, von Engelhardt, Johannes and Boomgaarden, Hajo G. "Facing the Past: Media Framing of War Crimes in Post-Conflict Serbia." *Media, War & Conflict* 6, no. 2, (2013): 117-133.

Gordy, Eric. "Serbia after Djindjic: War Crimes, Organized Crime, and Trust in Public Institutions." *Problems of Post-Communism* 51, no. 3 (2004): 10-17.

Grunig, James E. "Public Relations and International Affairs: Effects, Ethics and Responsibility." *Journal of International Affairs* 47, no. 1 (1993): 137-162.

Hagan, John and Ivković, Sanja Kutnjak. "War Crimes, Democracy, and the Rule of Law in Belgrade, the Former Yugoslavia, and Beyond." *The Annals of the American Academy of Political and Social Science* 605, no. 1 (2006): 129-151.

Henry, Nicola. "Witness to Rape: The Limits and Potential of International War Crimes Trials for Victims of Wartime Sexual Violence." *International Journal of Transitional Justice* 3, no. 1 (2009): 114-134.

Jockusch, Laura. "Justice at Nuremberg? Jewish Responses to Nazi War-Crime Trials in Allied-Occupied Germany." *Jewish Social Studies: History, Culture, Society* 19, no. 1, (2012): 107-147.

Jodoin, Sébastien. "Terrorism as a War Crime." *International Criminal Law Review* 7, no. 1 (2007): 77-115.

Johansen, Robert C. "The Impact of US Policy toward the International Criminal Court on the Prevention of Genocide, War Crimes, and Crimes against Humanity." *Human Rights Quarterly* 28, no. 2 (2006): 301-331.

Jowett, S. Garthve & O'Donnell, Victoria. *Propaganda & Persuasion. The United States*: Sage, 2014.

Kerr, Rachel. "The Road from Dayton to Brussels? The International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia and the Politics of War Crimes in Bosnia." *European Security* 14, no. 3 (2005): 319-337.

Kızılcı, Serkan, & Kavuran, Tamer. "İkinci Dünya Savaşı'nda Japonya Karşıtı ABD Propaganda Posterlerinin Korku Çekiciliği Bağlamında İncelenmesi." *Anadolu Akademi Sosyal Bilimler Dergisi* 1, no. 3 (2019): 63-78.

- Kochavi, Arie J. "The Response to Nazi Germany's Crimes against Axis Nationals: The American and British Positions." *Diplomacy and Statecraft* 5, no. 2 (1994): 334-357.
- Kuech, Andrew. "Cultivating, Cleansing, and Performing the American Germ Invasion: The Anatomy of a Chinese Korean War Propaganda Campaign." *Modern China* 46, no. 6 (2020): 612-641.
- Labanca, Nicola. "Colonial Rule, Colonial Repression and War Crimes in the Italian Colonies." *Journal of Modern Italian Studies* 9, no. 3 (2004): 300-313.
- Levy, Albert G. "The Law and Procedure of War Crime Trials." *The American Political Science Review* 37, no. 6 (1943): 1052-1081.
- Maga, Timothy P. *Judgment at Tokyo: the Japanese War Crimes Trials*. The United States: University Press of Kentucky, 2001.
- Marong, Alhagi and Jalloh, Chernor. "Ending Impunity: the Case for War Crimes Trials in Liberia." *African Journal of Legal Studies* 1, no. 2 (2005): 53-80.
- Meron, Theodor. "The Case for War Crimes Trials in Yugoslavia." *Foreign Affairs* 72, no. 3 (1993): 122-135.
- Meron, Theodor. "War Crimes in Yugoslavia and the Development of International Law." *American Journal of International Law* 88, no. 1 (1994): 78-87.
- Mullins, Christopher W. "War Crimes in the 2008 Georgia–Russia Conflict." *The British Journal of Criminology* 51, no. 6, (2011): 918-936.
- Nemes, Irene. "Punishing Nazi War Criminals in Australia: Issues of Law and Morality." *Current Issues in Criminal Justice* 4, no. 2 (1992): 141-156.
- Nils, Christie. "Restorative and Retributive Justice in the Context of War and War Crimes." *Temida* 8, no. 4 (2005): 27-32.
- Pankhurst, Richard. "Italian Fascist War Crimes in Ethiopia: A History of Their Discussion, from the League of Nations to the United Nations (1936-1949)." *Northeast African Studies* 6, no. 1/2 (1999): 83-140.

Ratner, Steven R. “Belgium’s War Crimes Statute: A Postmortem.” *The American Journal of International Law* 97, no. 4 (2003): 888-897.

Redavantgarde. “Büyük Vatanseverlik Savaşı Konulu Propaganda Posterleri,” Erişim 22 Haziran 2021. <http://redavantgarde.com/collection/show-collection/?themeId=8>.

Redavantgarde. “Zulüm Konulu Propaganda Posterleri.” Erişim 22 Haziran 2021. <http://redavantgarde.com/en/collection/show-collection/1226-fascism-imprisonment—it-is-brutality-sufferings-and-torture-.html?themeId=8>.

Redavantgarde. “Kurtarma Konulu Propaganda Posterleri.” Erişim 22 Haziran 2021. <http://redavantgarde.com/en/collection/show-collection/2475-save-.html?themeId=8>.

Redavantgarde. “Faşizm Konulu Propaganda Posterleri.” Erişim 22 Haziran 2021. <http://redavantgarde.com/en/collection/show-collection/1830-that-s-what-fascism-brings-you-.html?themeId=16>.

Redavantgarde. “Bebek Katili Konulu Propaganda Posterleri.” Erişim 22 Haziran 2021. <http://redavantgarde.com/en/collection/show-collection/1867-death-to-infanticides-.html?themeId=9>.

Redavantgarde. “Esaret Konulu Propaganda Posterleri.” Erişim 22 Haziran 2021. <http://redavantgarde.com/en/collection/show-collection/871-release-them-.html?themeId=8>.

Redavantgarde. “Alman Konulu Propaganda Posterleri.” Erişim 22 Haziran 2021. <http://redavantgarde.com/en/collection/show-collection/1860-the-german-.html?themeId=16>.

Redavantgarde. “Yenilgi Konulu Propaganda Posterleri.” Erişim 22 Haziran 2021. <http://redavantgarde.com/en/collection/show-collection/1938-for-the-country-soviet-beat-the-german-beat-bayonet-grenade-beat-beat-all-that-you-want-but-kill-a-prokofiev.html?themeId=9>.

Redavantgarde. “Hesaplaşma Konulu Propaganda Posterleri.” Erişim 22 Haziran 2021. <http://redavantgarde.com/en/collection/show-collection/1008-the-hour-of-reckoning-with-the-germans-is-close-for-all-the-evil-atrocities-death-to-the-fascists—infanticide-.html?themeId=16>.

- Redavantgarde. "Yargılama Konulu Propaganda Posteri." Erişim 22 Haziran 2021. <http://redavantgarde.com/en/collection/show-collection/1994-justice-comes-true-.html?themeId=8>.
- Rifat, Mehmet. *Açıklamalı Göstergibilim Sözlüğü: Kavramlar, Yöntemler, Kuramcılar, Okullar*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2013.
- Rivello, Pier Paolo. "The Prosecution of War Crimes Committed by Nazi Forces in Italy." *Journal of International Criminal Justice* 3, no. 2 (2005): 422-433.
- Rosenbaum, Alan S. *Prosecuting Nazi War Criminals*. The United States: Routledge, 2019.
- Russell, Bertrand. *War Crimes in Vietnam*. The United States: NYU Press, 2011.
- Salter, Michael. *Nazi War Crimes, US Intelligence and Selective Prosecution at Nuremberg: Controversies Regarding the Role of the Office of Strategic Services*. The United Kingdom: Routledge, 2007.
- Sanford, George. "The Katyn Massacre and Polish-Soviet Relations, 1941-43." *Journal of Contemporary History* 41, no. 1 (2006): 95-111.
- Santarelli, Lidia. "Muted Violence: Italian War Crimes in Occupied Greece." *Journal of Modern Italian Studies* 9, no. 3 (2004): 280-299.
- Segesser, Daniel Marc. "The International Debate on the Punishment of War Crimes during the Balkan Wars and the First World War." *Peace & Change* 31, no. 4 (2006): 533-554.
- Segesser, Daniel Marc. "The Punishment of War Crimes Committed against Prisoners of War, Deportees and Refugees during and after the First World War." *Immigrants & Minorities* 26, no. 1-2 (2008): 134-156.
- Shah, Niaz A. "War Crimes in the Armed Conflict in Pakistan." *Studies in Conflict & Terrorism* 33, no. 4 (2010): 283-306.
- Sorokina, Marina A. "People and Procedures: Toward a History of the Investigation of Nazi Crimes in the USSR." *Kritika: Explorations in Russian and Eurasian History* 6, no. 4 (2005): 797-831.

Tanaka, Yuki. *Hidden Horrors: Japanese War Crimes in World War II*. The United States: Rowman & Littlefield, 2017.

Tumber, Howard. "Journalists, War Crimes and International Justice." *Media, War & Conflict* 1, no. 3 (2008): 261-269.

Türk, Mehmet Sezai, Avcı, Özkan, Baytimur, Tuğba. "Çin Halk Cumhuriyeti'nde Sovyet Revizyonizmi'ne Karşı Kitapların Propaganda Amaçlı Kullanımı." *Türk Kütüphaneciliği* 35, no. 2 (2021): 159-182.

Wald, Patricia M. "Punishment of War Crimes by International Tribunals." *Social Research: An International Quarterly* 69, no. 4 (2002): 1125-1140.

Zgonjanin, Sanja. "The Prosecution of War Crimes for the Destruction of Libraries and Archives during Times of Armed Conflict." *Libraries & Culture* 40, no. 2 (2005): 128-144.

Zillmer, Eric A., Harrower, Molly, Ritzler, Barry A. And Archer, Robert P. *The Quest for the Nazi Personality: A Psychological Investigation of Nazi War Criminals*. The United States: Routledge, 2013.

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

Yayın Geliş Tarihi / Received: 18.10.2021

Yayına Kabul Tarihi / Accepted: 05.11.2021

Bu makale için önerilen kaynak gösterimi / To cite this article (Chicago, 17-A sürüm / Chicago, 17th A):

Diriöz, Ali Oğuz. "AB Yeşil Mutabakat Kapsamında Yeşil Ekonomiye Dönüşüm Süreci, Türkiye-AB İlişkilerine Olası Etkilerinin Değerlendirilmesi". *Uluslararası Suçlar ve Tarih Dergisi / International Crimes* 22, (2021): 107-130.

AB YEŞİL MUTABAKAT KAPSAMINDA YEŞİL EKONOMİYE DÖNÜŞÜM SÜRECİ, TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİNE OLASI ETKİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ*

Ali Oğuz DIRİÖZ

Dr. Öğretim Üyesi,

*TOBB ETÜ, Uluslararası Girişimcilik Bölümü, ORCID iD:
<https://orcid.org/0000-0001-7110-3849>*

107

Öz: Makale, Türkiye’de ve dünyada özellikle son yıllarda sıkça yaşanan doğal afetler karşısında çevre sorunlarına odaklanılmasının kaçınılmaz önemini temel almakta, Türkiye’nin Yeşil Mutabakata uyum sağlamasının, gelecek nesiller için taşıdığı kritik önemi göz ardı etmeden Avrupa Birliği ile ilişkilere odaklanmaktadır. Literatüre bakıldığında, konuyla ilgili diğer görüşlerin, çevreye verilen zararın uzun vadede ortaya çıkacak maliyetlerine gereken önemi vermedikleri gözlemlenmiştir. Makalenin odağı çerçevesinde, Mutabakatın Türkiye ile Avrupa Birliği arasındaki ilişkilere etkilerinin ne yönde ve ne ölçüde olacağı sorusuna cevap aranmıştır. Tartışmanın sonucunda, Türkiye ile Avrupa Birliği arasındaki ilişkilerin olumlu etkileneyeceği, ancak Gümrük Birliği üyeliğine benzer şekilde Yeşil Mutabakatın da, ilişkilerdeki olumlu gelişmelere rağmen Avrupa Birliği üyeliği sürecine katkılarının sınırlı olacağı öngörüsünde bulunulmuştur. Makalenin öngörüsü; Yeşil Mutabakatın ilişkilere getireceği yeni dinamiklerin ne ölçüde olacağı, geçmişteki Gümrük Birliği örneği ile benzerliğinden hareketle yapılan çıkarımlar, Mutabakatın getireceği faydalar ve sebep olacağı zorluklar

* Makalenin hazırlanışında asistanlık yapan TOBB ETÜ Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Yüksek Öğrencisi Kutay Alımcı’ya teşekkürler.

üzerinden test edilmiştir. Türkiye'nin Mutabakata uyum sağlamak için attığı adımlara rağmen Avrupa Birliği üyeliği üzerindeki sınırlı etkileri karşısında, Mutabakatın gelecekteki faydalarının arttırılmasına yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Yeşil Dönüşüm, Yeşil Mutabakat, Türkiye, Avrupa Birliği, Yeşil Ekonomi, Türkiye-AB ilişkileri

TRANSITION TOWARDS GREEN ECONOMY WITHIN EU GREEN DEAL, THE EVALUATION OF POSSIBLE IMPACTS ON RELATIONS BETWEEN TURKEY AND THE EU

Abstract: *The article is based on the inevitable importance of focusing on environmental problems in the face of natural disasters that have been experienced frequently in Turkey and in the world, especially in recent years. It focuses on the relations with the European Union, without ignoring the critical importance of Turkey's adaptation to the Green Deal for future generations. Looking at the literature, it has been observed that other arguments on the subject do not attach due importance to the long-term costs of environmental damage. Within the framework of the focus of the article, the question of how and to what extent the effects of the Deal will be on the relations between Turkey and the European Union has been discussed. As a result of the discussion, it has been predicted that the relations between Turkey and the European Union would be positively affected, but similar to the Customs Union membership, despite the positive developments in the relations in the Green Deal, their contribution to the European Union membership process would be limited. The foresight of the article; the extent of the new dynamics that the Green Deal will bring to the relations, the inferences made from the similarity with the example of the Customs Union in the past, the benefits that the reconciliation will bring and the difficulties it will cause have been tested. In the face of the limited effects on the European Union membership despite the steps Turkey has taken to comply with the Deal, suggestions have been made to increase the future benefits of the agreement.*

Key Words: *Green Transition, Green Deal, Turkey, European Union, Green Economy, Turkey-EU Relations.*

1) Giriş

Türkiye ile Avrupa Birliği (AB) ilişkilerinin, tam üyelik müzakerelerinin dinamiğinden son yıllarda uzaklaşmış oldukları gözlemlenmektedir. Belirsiz bir hal alan üyelik görüşmelerinin sonucunda, Türkiye'nin Gümrük Birliği üyesi olması ama AB üyesi olmamasından kaynaklı bilhassa serbest ticaret anlaşmalarında (STA) olası olumsuzluklar yaşanabilir. Zamanında büyük bir adım olarak atılan AB ile gümrük birliği de aslında tam üyeliğe kadar bir ara aşama olarak görülürken, şimdi eksikliklerinden dolayı, Türkiye tarafından güncellenme ihtiyacı duyulmaktadır. Gecikmeli de olsa, Paris İklim anlaşması Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde (TBMM'de) onaylanmıştır.¹ İlaveten AB'nin Yeşil Mutabakatı kapsamında yeşil ekonomiye uyum ve dönüşümler de Türkiye'nin Orta Vadeli Program'ında (OVP'de) yer almıştır. Dolayısıyla, Türkiye'de artık yeşil ekonomiye dönüşüm sürecine uyum bakımından bir irade ortaya konmuştur ve bu, dönüşüm sürecindeki beklentileri arttırmıştır.

Çevrenin korunmasına yönelik bu önemli adıma ilaveten bu uyum sayesinde, AB'nin yeşil mutabakat kurallarının baz alınmasından dolayı, Türkiye ile AB ilişkilerine de yeni bir dinamik gelmesi söz konusudur. Ancak, bu durumun Türkiye-AB ilişkilerini üyeligi etkileyecek boyutta canlandırabilmesi hususu ise sorgulanmaktadır. Makale, özellikle Yeşil Mutabakat sayesinde Türkiye-AB ilişkilerinin ne ölçüde canlanabileceğini irdelemektedir. Hipotez olarak, ilişkilerin olumlu bir dinamik yakalayacağı savunulmaktadır. Lakin yoğun çevre ve enerji uyumu sürecindeki canlanan ilişkilere rağmen, siyasi olarak AB üyelik sürecine katkılarının sınırlı olacağı düşünülmektedir. Geçmişteki Gümrük Birliği sürecinin seyri de bu savı desteklemektedir. Gümrük Birliği sonucu gelişen Türkiye-AB arası yoğun işbirliği ve alışverişe rağmen, bu durum tam üyelik görüşmelerinin sekteye uğramasına engel olamamıştır. Makale bu yönde Yeşil Mutabakatı ve geçmişteki Gümrük Birliği hususlarını irdeleyecektir.

Makalenin giriş kısmında Yeşil Mutabakatın ne olduğu ve Gümrük Birliği ile olan benzerlikleri ve farklılıkları ele alınacaktır. İkinci bölümde, Yeşil Mutabakatın fırsatlar kadar zorluklar yaratabileceği üzerinde durulacaktır. Bilhassa geçiş sürecinde, yeşil dönüşüm

1 Yasemin Kalyoncuoğlu, Türkiye, Paris İklim Anlaşması'nı onaylayarak iklim değişikliği ile mücadelesine devam edecek, Anadolu Ajansı, 24.09.2021.
<https://www.aa.com.tr/tr/cevre/turkiye-paris-iklim-anlasmasini-onaylayarak-iklim-degisikligi-ile-mucadelesine-devam-edecek/2373731> Erişim Tarihi: 10.10.2021.

yapmayan firmaların AB ile ticarete karşılaşılabilecekleri olası engeller ele alınacaktır. Sonraki bölümde, Yeşil Mutabakatın AB ile ilişkilerde nasıl bir yeni dinamizm oluşturabileceği ve ayrıca bu dönüşümün, bir yandan AB pazarı ile olan ekonomik ve ticari ilişkiler muhafaza edilirken, diğer yandan üçüncü tarafların firmalarına nazaran nasıl avantaj sağlayabileceği ele alınacaktır. 4. Bölümde Türkiye'deki Çevre Kurumu /ajansının oluşum sürecine yönelik öneriler sunulacaktır. Türkiye'nin bu dönüşüm sürecini iyi yönetebilmek için bu kurumla ilgili hukuki mevzuat ve yönetmeliklerin belirlenmesinin ne derece elzem olduğu vurgulanacaktır. Sonuç bölümünde de, bu dönüşüm sürecinin, AB-Türkiye ilişkilerini canlandırmasına rağmen üyeliğe sebebiyet vermese dahi, Türk halkının, çevrenin ve kamu yararından dolayı gerçekleştirilmesi gereken bir dönüşüm olduğu vurgulanacaktır. Ayrıca, bütün zorluk ve maliyetlere rağmen dönüşümü başaran firmalarının elde edecekleri mukayeseli avantajlar da sonuç bölümünde değerlendirilmektedir.

2) AB Yeşil Mutabakat

110

Araştırmada Yeşil Mutabakatın, Türkiye ile Avrupa Birliği arasındaki ilişkileri yeniden canlandırma olasılığı ve bu canlandırmanın nasıl olacağı sorusu incelenmektedir. Varsayım olarak bir canlanmanın olabileceği ancak bu ekonomik ve çevre boyutundaki canlanmanın yalnızca bu konularla sınırlı kalabileceği esas alınmıştır. Buna dayanarak olarak da geçmişte Gümrük Birliği alanında da uzun süreli ilişkilerin yürütülmüş olmasına rağmen, sonunda siyasi bir karar olan üyelik sürecine katkılarının sınırlı olması örneği analiz edilmektedir. Nihayetinde, Kopenhag Siyasi Kriterlerinin tam anlamıyla yerine getirilmesi ya da getirilmemesinden öte, tam üyelik yolunu açmak ya da açmamak AB üye devletlerinin siyasi iradesine bağlıdır.² Yeşil Mutabakatın öncelikle ne olduğu iyice ele alınmalıdır.

Yeşil Mutabakatın ne olduğuna bakacak olursak, bunu kısaca Avrupa Birliği'nin (AB'nin) İklim değişikliği ile mücadele edebilmek adına inşa ettiği yeni dönüşümsel ekonomik değişim planı olarak tanımlayabiliriz.

2 Avrupa Birliği üye ülke sayısı arttıkça, bazı devletlerin üyeliğe nihai kabul konusunda kararı ulusal referanduma taşıma olasılıkları da bulunmaktadır. Bu olasılığın dışında, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üyelik sürecinde Avrupa Birliği, özellikle de Soğuk Savaşın sona ermesiyle, Türkiye'ye yönelik bir koşullu genişleme stratejisi uygulamıştır. Bilgi için bkz. Sanem Baykal-Tuğrul Arat, "AB'yle İlişkiler", Baskın Oran (Ed.), Türk Dış Politikası III. Cilt, İletişim Yayınları, 2013, içinde, s. 379-382.

AB Yeşil Mutabakat Kapsamında Yeşil Ekonomiye Dönüşüm Süreci, Türkiye-AB İlişkilerine Olası Etkilerinin Değerlendirilmesi

27 AB üyesi devlet, 2050 yılına kadar AB'yi ve hatta Avrupa kıtasının tamamını iklim açısından nötr (sıfır emisyon) hale getirme hedefini gerçekleştirerek, bunu başarabilen ilk kıta olabilmeyi hedeflemektedir. Bu hedef doğrultusunda, emisyonları 2030 yılına kadar 1990 seviyelerine kıyasla en az %55 azaltma sözü verilmiştir. Yeşil Mutabakat bu hedefe ulaşabilmenin yol haritası olarak kullanılacak ekonomik dönüşüm modelidir.³ En büyük ihracat pazarının AB pazarı olmasının yanı sıra, aynı zamanda Gümrük Birliği Anlaşmasından ve devam etmekte olan AB üyeliğine aday ülke statüsünden dolayı Türkiye, gelecek yeni AB düzenlemeleri, yönetmelik ve müktesebatlarına uyum sağlamaya gayret etmektedir. Başta AB uyum sürecinden dolayı, döngüsel ekonominin (Circular Economy) oluşturulması yani bir yeşil ekonomik kalkınma (green economic Development) hedefi doğrultusunda Türkiye gerekli uyum adımlarını atmıştır. Türkiye, son 20 yılda önemli ölçüde yeşil ekonomi ve yenilenebilir enerji portföyünü geliştirme bakımından önemli teşvikler⁴ sağlamış olması bakımından bu dönüşüme ayak uydurma iradesini benimseyecek kapasitededir. Dolayısıyla, 2022-2024 Orta Vadeli Program'da (OVP)'de Yeşil Ekonomi ile alakalı hedeflerin yer alması şaşırtıcı değildir.

2021'de yayımlanan Orta Vadeli Program'da (OVP)⁵ ve Ticaret Bakanlığı'nın Yeşil Dönüşüm ile alakalı stratejik belgesinde atıfta bulunulan AB'nin Yeşil mutabakatının ne olduğuna bakılınca, bu alanda ilk çalışmaları ve stratejik dönüşüm planlarını hazırlayan resmi kurumlardan birinin Ticaret Bakanlığı olması dikkat çekicidir. Bu veriden hareketle yeşil dönüşüm için irade ve istek olduğunun anlaşılmasının yanısıra, bu iradenin ekonomik olarak en büyük ihracat pazarı ve en büyük yabancı yatırımcı olan AB ile ekonomik ilişkilerin muhafaza edilmesi dürtüsüyle de hareket edildiği kanısı oluşmaktadır. OVP'de yer alan bölümler incelendiğinde tanımların hem genel anlamda, hem de bazı spesifik alanlarda değişiklik için çerçeve çizdiği gözlemlenmektedir.

3 “Delivering the European Green Deal” European Commission, Erişim Tarihi: 09.10.2021 https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/delivering-european-green-deal_en

4 Türkiye'nin başta Yenilenebilir Enerji Kanunu (YEK) kapsamında satın alma garantili teşvikleri ile sonradan 1 megawatt (MW) enerjinin altındaki üreticilerin lisanssız üretimlerine izin vermesi gibi pek çok yenilenebilir enerjiyi teşvik edici ve yatırımları destekleyen politikaları söz konusu olmuştur. Bakınız; Ali Oğuz Diriöz. “Addressing climate change through the water–energy–food nexus: Lessons learned from Turkey.” in *Climate Change Law and Policy in the Middle East and North Africa Region*, ed. Damilola S. Olawuyi (Routledge, 2021) 136-152.

5 Ayşe Böcüoğlu Bodur, Enes Duran, “Yeşil Dönüşüm OVP'ye Girdi.” Anadolu Ajansı, Erişim Tarihi: 09.10.2021 <https://www.aa.com.tr/tr/cevre/yesil-donusum-ovpye-girdi/2356412>

OVP’de Yeşil Dönüşüme yönelik Politika ve Tedbirleri 7 maddede sıralamak mümkündür:⁶

- 1. Sanayi, ticaret, ulaştırma, çevre ve enerji alanlarında yeşil dönüşüm ve dögüsel ekonomiye geçişin desteklenmesi...*
- 2. Yeşil dönüşümü hızlandırmak amacıyla Ar-Ge çalışmaları desteklenmesi...*
- 3. Yeşil OSB (Organize Sanayi Bölgesi) ile yeşil endüstri bölgesi sertifikasyon sisteminin tamamlanması...*
- 4. Finansal sektörün düzenleyici çerçevesi sanayinin yeşil dönüşümünü kolaylaştıracak şekilde geliştirilecektir.*
- 5. Çevreye duyarlı yatırımların finansmanı amacıyla uluslararası standartlarla uyumlu rehber hazırlanarak yeşil tahvil ve sukuk ihraçları teşvik edilecektir.*
- 6. ...Enerji ve üretim kaynaklarını verimli bir şekilde kullanan, çevre dostu üretime yönelik yatırımlar desteklenecektir.*
- 7. Sıfır atık uygulamaları hanehalkını da kapsayacak şekilde yaygınlaştırılacak ...*

Özellikle birinci madde genel ama kapsayıcı bir irade ortaya koymaktadır. İlgili maddenin devamındaki ayrıntılı bölümlerde, dış finansman imkanlarının ve kredi teşvik mekanizmalarının dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Burada hedeflenen, yenilenebilir enerji yatırımları, enerji verimliliği ve geri dönüşüm teknolojileri gibi sera gazı emisyonlarını sınırlandırmayı hedefleyen yatırımlara hem ulusal hem de uluslararası düzeyde destek alabilme imkanının oluşturulmasıdır. 1. maddenin son bölümünde de uyumlu politikalarla rekabet gücünü artırma hedefi açıkça belirtilmiştir. Dolayısıyla, birincil öncelikler arasında, çevre koruma ve iklim değişikliği ile mücadele kadar rekabet gücünün elde edilip muhafaza edilmesi yönünde bir irade olduğu da anlaşılmaktadır. 1. Maddedeki ilgili finansal yatırımlara ilaveten 5. Maddedeki uluslararası standartlara uygun bir rehber hazırlanmasından

6 OVP’deki 7 maddenin önemli bir bölümü araştırma için sadeleştirilmiştir. Daha ayrıntılı bilgi için Resmi Gazete 5 Eylül 2021 Mükerrer Sayısında yer alan Karar Sayı 4474, Orta Vadeli Program (2022-2024)’ün Bölüm III Makroekonomik Hedefler ve Politikalar Bölümünün 2. Alt Bölümü “2. Yeşil Dönüşüm” kısmında bu maddeler verilmiştir. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/09/20210905M1-1.pdf> Erişim Tarihi. 09.09.2021.

AB Yeşil Mutabakat Kapsamında Yeşil Ekonomiye Dönüşüm Süreci, Türkiye-AB İlişkilerine Olası Etkilerinin Değerlendirilmesi

sonra yeşil tahvil ve sukuk ihraçlarının teşvik edilmesinin öngörülmesinden de, bu AB Yeşil Mutabakatına uyumun etkilerinin sadece ticaretle sınırlı olmayacağı anlaşılmaktadır. Ekonomik ilişkiler için, ticaret kadar yatırımların da önem arz ettiği anlaşılmaktadır. Türkiye’de yapılan çeşitli yatırımların, finansal destek alabilmek bakımından, yeşil dönüşümle uyumlu olarak uluslararası ve Avrupa merkezli kuruluşlardan finansal destek alabilme özelliklerine sahip olmalarına da önem verildiği anlaşılmaktadır.

AB üyesi olmayan Türkiye için, AB’nin Yeşil Mutabakatı neden önemlidir sorusunun bir yanıtı Gümrük Birliği, diğeri de devam edan aday ülke statüsüdür. Ayrıca, ticaretten elektrik piyasasına, karbon salımı piyasasının oluşturulmasından lojistik, sanayi ve üretime kadar bir çok farklı konuyu yakından ilgilendirip, AB ile olan ticareti ve gelecek yatırımlarını etkilemesidir. OVP’de açıkça belirtilmeyen ama Yeşil Mutabakat gereği uygulamaya geçirilmesi gereken bir diğer unsur da Emisyon Ticaret Sistemidir.

Örneğin, Şahin vd.⁷ AB Yeşil dönüşümün Türkiye Elektrik Piyasası üzerindeki etkileri değerlendirirken, Türkiye’nin Yeşil Mutabakata katılmaması durumunda ticari problemler ve engellerle karşılaşacağını belirtmişlerdir. Elektrik piyasası bakımından bir zorluğun, Türkiye Yeşil Mutabakat’a katıldığı takdirde karbon maliyetini fiyatlarına yansıtarak rekabetçiliğini kaybetme riski olabileceği hususuna dikkat çekilmektedir. Türkiye’nin Emisyon Ticaret Sistemi’ne (Emmission trading system, ETS) dahil olmamasının,⁸ maliyetleri düşürme bakımından bazı avantajları olsa da, AB üyesi olmayan ülkelerin de AB ile ticaretlerinde bu sisteme uyumlu olmaları şartı aranacaktır. Dolayısıyla, bir yandan maliyet artma durumu söz konusuysen, diğer yandan ise Türkiye’nin AB’ye yönelik ihracatlarında Gümrük Birliği avantajını kaybedebileceği bir durum dahi söz konusu olabilir. Türkiye’nin AB Yeşil Mutabakat’ına ve ETS’ye dahil olması durumunda, elektrik ticaretinin yanı sıra; rafine petrol ürünleri, eczacılık

7 Göktuğ Şahin, Muhammed Ali Taksim, ve Burak Yitgin. “Effects of The European Green Deal on Turkey’s Electricity Market.” İşletme Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi 4.1 (2021): 40-58.

8 Avrupa Yeşil Mutabakatı kapsamında yapılacak uyumlardan dolayı, Türkiye’yi AB ile olan ticaretini etkilemesi beklenen en önemli politika değişimlerinden birinin “Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması (SKDM)” olması öngörülmektedir. Ticaret ve lojistik gibi alanlarda etkili olabilecek bu sistemden dolayı bir karbon emisyon sisteminin de bulunmasının faydaları olacaktır. Konu ile ilgili daha fazla bilgi için bkz. Zeynep Çetinkaya, İş dünyasına göre Yeşil Mutabakat’a uyum, sanayi ve ihracatta rekabet gücünü artıracak, Anadolu Ajansı, 15.09.2021. <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/is-dunyasinaya-gore-yesil-mutabakata-uyum-sanayi-ve-ihracatta-rekabet-gucunu-artiracak/2365148> Erişim Tarihi: 10.10.2021.

ürünleri, kimya ürünleri, basit metal, elektrik-optik ürünler gibi çeşitli sektörlerin büyük ölçüde etkilenecekleri öngörülmektedir.

Dolayısıyla, Gümrük Birliği'ne benzer bir şekilde, AB Yeşil Mutabakatının, AB'ye yapılan mal ve hizmet ihracatını etkileyecek yeni kural ve prosedürler ortaya çıkaracağı anlaşılmaktadır. En önemlisi, çok sayıda kurum ve işletmenin kendi karbon ayak izlerini hesaplayıp beyan etmeleri gerekecektir. Oysa karbon salınımını hesaplayan Carbon Disclosure Project (CDP) Türkiye 2020 raporuna kentler bazında bakıldığında, sadece 11 belediyenin buna katıldığı belirtilmektedir.⁹ Halbuki, emisyon raporlanması sadece kentlerde ve üretilen ürünler bazında (mesela tekstil ürünlerinin üretiminde değil) sınırlı kalmayıp, mal ve hizmet sürecinde kullanılan enerji kaynağı, geri dönüşüm işlemleri, kimyasallar ve benzeri işlemlerin ölçülmesinin yanısıra, ulaşım ve lojistik sektörünün araç temizliğinden, kullanılan yakıt ve emisyon oranına kadar hesaplanıp raporlanma süreci oluşacaktır. Dolayısıyla da AB ülkeleriyle ekonomik ilişkilerde yeni çevreci, gümrük dışı engeller de oluşacaktır. Bu uyum gayretleri de raporlama ve standartları sağlama sürecinde yeni maliyetlerin ve prosedürlerin oluşması anlamına gelmektedir.

Benzer bir AB standartlarına uyum süreci, 1990'larda AB Gümrük Birliği ile olan süreçte de yaşanmıştır. 1990'lar boyu müzakere edildikten sonra 1995'de yürürlüğe giren AB-Türkiye Gümrük Birliği'nin gerçekleştirildiği dönemde AB'nin o dönem üye sayısı 12'den yeni 15'e yükselmişti, dolayısıyla, bugünkü kadar kapsamlı bir ekonomik alanı kapsamıyordu. O dönemdeki süreç ile önemli benzerlikler arasında, bu dönüşüme ve AB standartlarına uyum sağlayabilen üretici, ihracatçı ve hizmet sağlayıcıların avantaj elde edebilmeleri boyutu yer almaktadır. Her ne kadar Gümrük Birliği günümüzde acilen güncellenmeye ihtiyaç duyulan bir anlaşma olsa da,¹⁰

9 Uluslararası Karbon Salınım Hesaplama Projesi (Carbon Disclosure Project)'in Türkiye ayağı Sabancı Üniversitesi'nce yürütülmektedir. CDP Turkey Climate Change and Water Report 2020 , Erişim Tarihi: 09.10.2021 https://cdpturkey.sabanciuniv.edu/sites/cdpturkey.sabanciuniv.edu/files/cdp_turkey_2020_climate_change_and_water_report.pdf

10 Gerek AB'ye üye devlet sayısının 1995'de 15 iken ve çoğunlukla Kuzey ve Batı Avrupa devletlerinden oluşmaktayken günümüzde Brexit sonrası dahi bu sayının 27 olması ve çok sayıda Doğu Avrupa devletlerinin bulunması bu anlaşmanın güncellenmesi gerekmesinin nedenlerinden biridir. Ayrıca, Türkiye'nin henüz AB üyesi olmaması ve bundan dolayı Gümrük Birliğinin karar vericisi değil, uygulayıcısı olması ve bilhassa AB ile ABD arası olası bir Transatlantik Ticaret anlaşmasının dışında tutulurken, ya da başka serbest ticaret anlaşmaları (STA) yapılırken karar verme aşamasına dahil edilmemesi bir problem teşkil etmektedir. Ve

o dönemde Türk sanayisinin ve işletmelerinin uluslararası rekabetçiliği bakımından önemli bir sınav olmuştur. Bilhassa AB dışı ve Gümrük Birliği dışındaki 3. ülkelere nazaran bu yeni Yeşil Dönüşüm standartlarını karşılayabilen Türk firma ve kuruluşları önemli avantajlar elde edeceklerdir. Türkiye, bu dönüşümü yapabilmesi durumunda, AB pazarına giriş noktası olma özelliğini devam ettirecektir. Ancak bu dönüşüm, Şahin vd.¹¹'de belirttikleri gibi avantajlarının yanında ek maliyetlere de sebep olacaktır. Nihayetinde, bu dönüşüm ve AB kurallarına uyum sürecinde çeşitli paydaşlar, AB kurumları ile olan temaslarını arttırıp, Türkiye ve AB arasındaki çeşitli ilişkilerin de belli ölçüde yeniden canlanmasını sağlayacaklardır. Özellikle de üyelik süreci boyunca yapılması gereken AB ile Türkiye'nin yasa ve kuralları arasındaki uyum sürecindeki Çevre ve Enerji fasılları bakımından önemli aşamalar kaydedilmiş olacaktır.

3) Yeşil Mutabakat'a uyum sürecinde aşılması gereken önemli yönetsel eksiklikler.

Yeşil Mutabakat dolayısıyla fırsatlar kadar, geçiş sürecinde (özellikle de yeşil dönüşüm ile ilgili gereken uyumları yapamayan firmalar bakımından) AB ile ticarete karşılaşılabilecek engeller söz konusu olabilir. Dönüşüm sürecindeki bazı kanunların ve yönetmeliklerin uyum sürecindeki zorlukların ve bilhassa dönüşüm sürecinin koordineli olarak yürütülebilmesi bakımından yönetsel noksanlıkların da bir an önce giderilmesi gerekmektedir. Zaten derin ve karmaşık bir yapıya sahip olan AB Bürokrasisi¹² ile müktesebatına uyum sürecini yürütecek kurumun bakanlık seviyesinden başkanlık düzeyine düşürülmesine ilaveten, çevre ile ilgili konular da çeşitli bakanlıklar arasında bölünmüş bir portföye sahiplerdir.

1995 anlaşmasına İngiltere de dahil iken BREXIT sonrası İngiltere'nin AB ile ayrı, Türkiye ile ayrı anlaşmalar yapması durumu da unutulmamalıdır. Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ)'nün de 1995 de kurulmuş olması ve o tarihten bu yana genişlemesi de Dünya ekonomisinin ve ticaretinin önemli değişiklikler yaşamasına sebep olmuştur. Dolayısıyla, değişen koşullar karşısında anlaşmanın önemli olarak güncellenmesi gerekmektedir.

11 Göktuğ Şahin, Muhammed Ali Taksim, ve Burak Yitgin. "Effects of The European Green Deal on Turkey's Electricity Market." İşletme Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi 4.1 (2021): 40-58.

12 AB'deki bürokrasi "Eurocracy" diye de adlandırılmaktadır ve üye devletlerin ulusal kanun ve yönetmelikleri, Brüksel'de oluşturulan kural ve müktesebatlar ile uyumlu olmalıdır.

Türkiye’de Enerji Piyasalarını düzenleyen bir kurum vardır¹³ ve Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle bir Türkiye Çevre Ajansı (TÜÇA) kurulmasına yönelik yönetmelik resmi gazetede yayınlanmış,¹⁴ ve teşkilat yapısı ile sorumlulukları hakkında genel bilgiler verilmiştir. Ancak bu kurumun henüz çevre yönetimi bakımından nasıl bir etkin yetkiye sahip olacağı (denetleme veya düzenleme yetkisinin nasıl işleyeceği, atık depozitosu dışında hangi sertifikasyon veya denetim süreçlerini yürüteceği) henüz netlik kazanmamıştır. Mevcut teşkilat yapısı, amaç ve misyonuyla, Türkiye Çevre Ajansı’nın (TÜÇA’nın) bir üst kuruldan ziyade, Çevre ve Şehircilik Bakanlığına bağlı bir kuruluş olarak işleyeceği gözlemlenmektedir. İlk etapta birincil görevi bir kamu-özel işbirliği (KÖİ) sistemi kurarak atıkların azaltılması için depozito yönetim sistemi kurmak olacaktır. Bu sistemde atık yağların yönetim sistemi, ya sistemin parçası olarak ya da ayrı bir sistem olarak TÜÇA’nın sorumlulukları arasında yer almaktadır. Ayrıca, elektrikli scooter’lardan “işgaliye bedeli” almakla da yetkili olacaktır.

Bu kurumun (TÜÇA’nın) bir koordinasyon görevi üstlenip üstlenemeyeceğini de zaman gösterecektir, çünkü Türkiye’nin çevre yönetimi bakımından en büyük yönetsel sorunlarının başında yıllardır çevre konularının farklı bakanlıkların portföyünde bölünmüş olduğu ve çoğu zaman bağlı olunan bakanlığın da ikincil konusu olduğu gözlemlenmektedir. Dolayısıyla genel yönetim bakımından Türkiye’deki Kamu Kurumlarının Çevre Portföy eksikliğinden söz edilebilir.¹⁵ Bu bağlamda Yeşil Dönüşümün Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Dışişleri Bakanlığı’na bağlı AB Başkanlığının konuları arasında koordine edilmesi gerekmektedir. Ayrıca, özellikle de yeşil tahvil ve sukuk gibi konularda Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK), Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) ile Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) gibi üst kurular da sürece dahil

13 Enerji Piyasası Denetleme ve Düzenleme Kurumu (EPDK) www.epdg.gov.tr , piyasa fiyatları ve çeşitli enerji piyasasının kurallarına müdahale eden denetleyici ve düzenleyici bir üst kuruldur. Finansal piyasalarda Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) www.bddk.org.tr ile Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) www.spk.gov.tr , düzenleyici ve denetleyici üst kurul olarak bulunmaktadır. Buna mukabil, Su sektörünü denetleyen veya düzenleyen bir üst kurul bulunmamaktadır; Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ) Tarım ve Orman Bakanlığına bağlı bir Genel Müdürlüktür.

14 T.C. Resmi Gazete 15 Nisan 2021 Perşembe Sayı 31455, Yönetmelik : Çevre Ve Şehircilik Bakanlığınan: Türkiye Çevre Ajansının Teşkilatı ve Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/04/20210415-3.htm>

15 Ali Oğuz Dirioz. “Addressing climate change through the water–energy–food nexus: Lessons learned from Turkey.” in Climate Change Law and Policy in the Middle East and North Africa Region, ed. Damilola S. Olawuyi (Routledge, 2021) 136-152.

AB Yeşil Mutabakat Kapsamında Yeşil Ekonomiye Dönüşüm Süreci, Türkiye-AB İlişkilerine Olası Etkilerinin Değerlendirilmesi

olacaklarından, çevre portföyünü bütüncül olarak yönetebilmek adına yeni Enerji Ajansı'nın bu kurum ve kurullar ile de koordineli çalışması gerekecektir. Atık yönetimi ve depozito sistemlerinin yönetim ve denetiminin yanısıra, çevre denetimlerinden dolayı ayrıca valilikler, emniyet (polis), jandarma, sahil güvenlik gibi resmi kurumlar ile kolluk kuvvetleri ile yerel yönetimler ile de belirli koordineli süreçler gelişmelidir. Ayrıca, elektrikli scooter'lardan belirli bir "işgaliye bedeli" almakla da yetkili¹⁶ olacak olan TÜÇA'nın Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı'yla da bu süreci eşgüdümlü olarak beraber yürütmesi gerekecektir. Bütün bu kuruluşlarla olan ilişki, görev ve yetki dağılımı netleşmelidir.

Yeşil ekonominin OVP'de yer alması bir irade göstergesidir, ve bu yönde hiç olmazsa bir çalışma niyeti olduğunun somut kanıtıdır. Ancak, OVP'de yer alan yeşil dönüşümün nasıl ve ne şekilde uygulanacağı önemlidir. Türkiye'de, bu konuda etkin bir dönüşüm sağlanabilmesi adına, kamu kadar özel sektör, STK ve diğer bu süreçteki paydaş kuruluşların destekleri de önemlidir. Dolayısıyla, yeni kurumun yetki ve sorumlulukları ile diğer kurum ve kurullar ile olan ilişkisinin de yasal mevzuat ve yönetmeliklerle düzenlenmesi gerekmektedir. Bütün bu uyum süreci yapılırken de AB uyum süreci ve AB müktesebatına uyum da göz önünde tutulup, ilgili yeni kuruma AB standartlarına uyumlu görev ve sorumluluk verilmelidir.

4) Yeşil Mutabakat AB ile ilişkilerde yeni dinamizm yaratabilir mi?

Son yıllarda, Türkiye ile AB arasındaki ilişkiler, 2000'lerin başındaki üyelik sürecinin ilk başladığı yıllardaki dinamizmden çok uzaktadır. Bunun bir sebebi, üyelik müzakere sürecinin ucunun belirsiz olmasından dolayı ve özellikle de Merkel ile Sarkozy yönetimleri altında AB'nin iki lokomotif ülkesi olan Almanya ile Fransa'nın Türkiye'nin üyeliği bağlamında, üyelik sürecini belirsizleştirmeleridir.¹⁷ Ayrıca, bir yandan AB'nin iki en önemli üye ülkesinin devlet ve hükümet başkanlarının iradesiyle Türkiye'nin üyelik sürecinin yavaşlatılması, diğer yandan da Türkiye'de artan Batı ve Avrupa kuşkuculuğu nedeniyle hem toplumda hem de akademik ortamda tepkiler güçlenmiştir. Diğer yandan, AB içerisindeki Türkiye algısı da üyelik sürecine olumsuz etki etmeye

16 "Türkiye Çevre Ajansı yeni bir rant kapısı mı?", DW, 1 Ocak 2021, Erişim Tarihi: 09.10.2021 <https://www.dw.com/tr/türkiye-çevre-ajansı-yeni-bir-rant-kapısı-mı/a-56111605>

17 Çoğu zaman doğrudan karşı çıkmamakla birlikte, Güney Kıbrıs Rum Kesimi üzerinden bu belirsizlikler ve vetolar öne sürülmüştür.

başlamıştır. İlaveten, Avrupa içerisinde yer alan AB kurumlarına güvensizlik ve AB şüpheciliği de Türkiye'deki AB üyeliğine yönelik olumlu tutumun büyük ölçüde olumsuz dönüşmesine de sebep olmuştur.¹⁸ Bilhassa İngiltere'nin AB'den çıkışı yani BREXIT süreci de Avrupa kuşkuculuğunun somut bir sonucu olarak tarihe yazılmıştır ve Türkiye gibi birçok aday ülkeler içindeki AB kuşkuculuğu ve üyelik karşıtlığını körüklemiştir. Bunun sonucu olarak da, hali hazırda duraklamış olan ilişkiler iyice ivme kaybetmeye devam etmiştir. Bu sebepten, gergin geçen ve bilhassa Gümrük Birliğinin yenilenmesi gereğini de içeren Türkiye'nin AB üyelik sürecine hiç olmazsa Yeşil Mutabakat uyumu ile bir dinamizm getirilmesi olasılığı kuvvetlidir. Yeşil Mutabakat ile uyumlu bir yeşil dönüşüm sürecini benimseyen Türkiye için bu süreçte, hiç olmazsa AB'yle yoğun temasların yaşanacağı yeni bir konu başlığı oluşmuş olacaktır. Dolaylı olarak da, üyelik ile sonuçlanıp sonuçlanmaması bir kenara, ilişkilerde ve temaslarda yeni bir karşılıklı dinamizm yaratılmış olur.

Karşılıklı bağımlılık (interdependence) ve karşılıklı kazan-kazan (win-win) bakış açısı, hem AB'nin kuruluşunda bir barış projesi olarak yer almasında, hem de genel hususları ile neo-liberal kuramların temelinde yer almaktadır.¹⁹ Neoliberal kuram da Samper ve diğerlerine²⁰ göre, halihazırda AB içerisindeki iklim değişikliği üzerindeki politik tartışmalar arasında baskın olan kuramsal çerçevedir. Dolayısıyla, neo-liberal bir teorik çerçeveden bakmak gerekirse; neo-liberal anlatıda incelendiği gibi devletlerin ticari ilişkilerinin barışa katkı sağlamasına benzer olarak, Yeşil Mutabakat ve bu kapsamdaki Emisyon Ticaret Sistemi (ETS) de benzer bir işlevde çalışarak çevreye verilen zararın frenlenmesinde katkı sağlayabilir ve bu bakımdan Yeşil Mutabakat, Schuman planı²¹ ile benzeştirilebilir. Her ne kadar ETS sistemi serbest

18 Rana İzci Connelly, "Avrupa Şüpheciliği ve Türkiye: Nasıl Bir Avrupa?" *Marmara Üniversitesi Avrupa Toplumları Enstitüsü Avrupa Araştırmaları Dergisi* 23 no. 2 (2015): 59-78.

19 Robert O. Keohane, "International institutions: Can interdependence work?." *Foreign policy* (1998): 82-194.

20 Juan Antonio Samper, Amanda Schockling, and Mine Islar. "Climate politics in green deals: Exposing the political frontiers of the European Green Deal." *Politics and Governance* 9.2 (2021): 8-16.

21 Schuman planı, ikinci dünya savaşı sonrası Avrupa'da ve bilhassa iki dünya savaşında birbirlerine karşı savaşmış Fransa ile Almanya arasında kalıcı bir barış sağlama planıdır. Bu plana göre, ortak bir uluslararası kurum gözetiminde, dönemin stratejik kaynakları olan kömür ve çelik üretiminin zengin olduğu havzanın ortak üretim biçiminde ve ortak yatırımlar çekebilecek şekilde düzenlenebilmesiydi. Bunun ilk somut ürünü, 6 ülkeden oluşacak olan Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu (AKÇT) olacaktır. AB Başkanlığı (2021): Schuman Planı, Avrupa Birliğinin Tarihiçesi Son Güncelleme: 08 Mayıs 2020 AVRUPA BİRLİĞİ KRONOLOJİSİ (2010-Günümüz) : <https://www.ab.gov.tr/p.php?e=105> Erişim: 09.10.2021.

ticareti zorlaştıran yapısı gereği liberal değerlere zıt gibi görünse de, temel işlevsellik bakımından benzerlikler görmek yine de mümkündür. Ayrıca bir başka benzetme de yine liberal düşünceden doğup sonrasında farklı boyutlarda gelişen Demokratik Barış Teoreminin bazı yorumları üzerinden yapılabilir. Demokratik Barış Teoreminin temel dayanağı olan Kant'ın Daimi Barış Teorisi'nin 2. Bölümün 2. Maddesinde değinilen hür devletler federasyonu,²² sadece demokratik bir birlik ve kollektif güvenlikdüşüncesini değil, demokratik devletler topluluğu fikrini de ortaya atmaktadır. Bu kuramsal temel günümüzün NATO ve AB gibi iki Avrupa-Atlantik uluslararası kuruluşunun temel değer yargılarında olan kuramsal bir altyapıdır. Ayrıca, bundan varılan sonuçlardan biri de bu demokratik ve hür devlet topluluklarının birbirleriyle savaşmayacaklarıdır. Demokratik barış kuramının ana fikrinin özüdür. Tıpkı demokrasilerin savaşmaması ve diğer ülkelere örnek teşkil etmesi fikri gibi, çevreye duyarlılık konusunda da, benzer değer yargısına sahip olan uluslar, Kant'ın hür demokratik devlet topluluklarının örnek teşkil edici ilkelerine uyumlu biçimde çevreye de aynı örnek davranış sergileme arzusu ile motive olmaktadır. En azından Avrupa kıtasının çevre duyarlılığının geniş boyutta düşünülmesi bu perspektiften ele alınması mümkündür. Yeşil Mutabakat dünya genelinde çevre bilinci ve çevre problemleriyle mücadele motivasyonu için örnek teşkil edebilir ve belki de bir nevi “doğa ile barış” kavramından bahsedilebilir.

Bir başka demokratik barış yorumundan hareketle, Yeşil Mutabakat ve bu kapsamdaki ETS sistemi, demokrasinin dayatılmasının kollektif fayda sağlaması sebebiyle mübah olduğu fikriyle benzeştirilebilir. Her ne kadar bu yorum çok ciddi eleştirilere maruz kalsa da, yorumun altındaki temel fikir olan “kollektif fayda için dayatma yapma” fikrini ETS sisteminin karbon emisyonu yüksek ürünlere fazladan vergi yükümlülüğü getirmesi yani benzetmek gerekirse “yaptırım uygulaması” ile benzeştirip, diğer ülkelere çevreci politikaları dayatarak kollektif faydaya hizmet edebilir. Zira Avrupa Pazarı dünyanın en büyük ve potansiyeli en yüksek pazarlarından biri olup, herhangi bir ihracat yapan ülke için göz ardı edilmesi kolay bir unsur olmadığından, ETS'nin Yeşil Mutabakata uyum sağlamayan ülkelere karşı da kararlı bir şekilde uygulanması Avrupa Pazarında ticaret yapan ülkelerin bir noktada emisyon değerlerine dikkat etmelerini gerektirecektir. Demokratik barış

22 Immanuel Kant, (Translated Mary Campbell Smith) Perpetual Peace a Philosophical Essay, Original 1795, Project Gutenberg January 14, 2016 [EBook #50922]
<https://www.gutenberg.org/files/50922/50922-h/50922-h.htm> Erişim Tarihi: 09.10.2021, S. 128-129.

teoremindeki benzer yorumu, “doğa ile barış” kapsamındaki benzeri Yeşil Mutabakat’tan ayıran temel nokta; Yeşil Mutabakat kapsamında sağlanacak faydaların pozitif bilim vasıtasıyla objektif olarak ölçülebilir olmasıdır. Ayrıca, daha önce de vurgulandığı gibi, kolektif etkileri olan bir unsurun korunmasından dolayı sorumluluğun paylaşılması hususu da göz önünde bulundurulmalıdır. Aynı kapsamda çevre problemleriyle mücadele edilmediği takdirde gezegenimizin ve içindeki canlıların başına gelecek olumsuzlukların yine bilimsel verilerle ölçülebilir ve öngörülebilir olması, dolayısıyla “kolektif fayda” kavramını çok daha somut bir şekilde ortaya koyabilmektedir. Bilhassa hava ve su kirliliği ile sudaki yaşamı olumsuz etkileyen mikro plastiklerle yüzleşmek için tek bir bölge veya ülkenin tek başına bu mücadeleyi etkin biçimde yürütmesi yeterli değildir.²³

ETS’nin ekstra vergilendirme sistemi, serbest ticareti kısıtlayıcı etkisi sebebiyle liberalizmin temelleriyle çelişiyor gibi de yorumlanıyor olabilir. Ancak, diğer taraftan, ortak mallar (collective goods) ile ilgili kullanımların serbest olmakla beraber, olası yan etkilere karşı (externalities) bir çeşit amortisman bedeli alındığı varsayılırsa, ETS’nin bir ekstra vergi olmadığı argümanı da ortaya atılabilir. Neticede, çevre ile ilgili sorunlar, küresel ve sınır aşan meselelerdir. Dolayısıyla, alınan tedbirlerin etkili olabilmesi adına, sadece bir ülke veya bir bölgenin değil, olabildiğince çok sayıda ülke veya bölgenin ETS gibi çevreye yönelik sistem ve tedbirlerin parçası olmasıyla etkin sonuçlar elde edilebilir. Bu sebeptendir ki 2015 yılında, Birleşmiş Milletler önderliğindeki küresel sürdürülebilir kalkınma amaçları²⁴ birçok çevre ile ilgili sonuçların elde edilebilmesi amaçlarının küresel olması gerektiğini vurgulamaktadır.

Her ne kadar makalede bu AB ile yeşil dönüşüm süreci genel olarak olumlu bir süreç olarak analiz edilmiş olsa bile, sürecin zorluk ve

23 Ortak Varlıkların Trajedisi (Tragedy of the Commons)’un maalesef en belirgin örnekleri, gezegenimizdeki küresel ortak varlıklar (global commons) ve dolayısıyla doğal kaynaklardır. Küresel ölçekte bir sorun olan çevre kirliliği gibi durumlarda, hava ve su gibi ortak kaynakların kirlenmesinin ulusal sınırların çok ötesinde etki ettikleri görülmektedir. Örneğin, sudaki yaşamın mikro plastik atıklardan kirlenmesi bütün ülkeleri etkilemektedir. Mikro plastik ve benzer ortak varlıkların okyanusları kirlenmesi konusu için bakınız Joanna Vince and Britta D. Hardesty. “Governance solutions to the tragedy of the commons that marine plastics have become.” *Frontiers in Marine Science* 5 (2018): 214.

24 Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları, 2015’den bu yana 17 amaçtan oluşmaktadır. Bu amaçlar doğrultusunda yoksulluğun sona erdirilmesi, eşitsizlik ve adaletsizlik ile mücadele ve iklim değişikliğini düzeltmek için bütün ülkelere çağrıda bulunmuşlardır. Küresel Amaçlar hakkında daha detaylı bilgi için <https://www.kureselamaclar.org/> Erişim Tarihi: 09.09.2021.

AB Yeşil Mutabakat Kapsamında Yeşil Ekonomiye Dönüşüm Süreci, Türkiye-AB İlişkilerine Olası Etkilerinin Değerlendirilmesi

sancıları da göz ardı edilmemelidir. Birçok sorun çözülsün bile, öncelikle Gümrük Birliği'nin henüz yenilenmemiş²⁵ olmasıyla ilgili sıkıntılar büyük ölçüde devam edecektir. Bir yandan Gümrük Birliği ile ilgili sorunlar çözülmese bile yeşil dönüşüm, uyum sağlayabilen ve dönüşümü gerçekleştirebilen Türk firmalarını daha rekabetçi kıлып, Avrupa pazarına olan avantajlı erişimlerini korumalarını sağlar. Ancak diğer yandan da, yenilenmemiş Gümrük Birliğine ilaveten Yeşil Mutabakat ile ilgili yeni engellerin ortaya çıkmasıyla, bu süreci sanki ticarete tarife dışı yeni engellerin konulması şeklinde yorumlamak da mümkündür. Her ne kadar, dönüşümün yapılması çevre ve gelecek nesiller adına fayda sağlıyor ve Türk firmalarını 3. Pazarlara karşın daha rekabetçi kılıyor olsa dahi, bu sürecin Gümrük Birliği'nin yenilenmemesi durumunda zorlukları artacaktır. Dolayısıyla, bu süreçte, Türkiye ile AB arasında Gümrük Birliği'yle ve bilhassa diğer ülke ve bölgelerle imzalanan serbest ticaret anlaşmalarıyla (STA) ilişkili avantajların²⁶ ve çıkarların karşılıklı korunması hususlarında karşılıklı hassasiyet gösterilmesi gerekmektedir.

Yeşil dönüşümün AB Yeşil Mutabakatı ile uyumlu olması genel anlamda olumlu olarak kabul edilmekle beraber, Gümrük Birliği sürecinde de görüleceği gibi, sonucun siyasi bir karar olan üyelik sürecine olumlu etki etme olasılığı azdır. Siyasi olarak Gümrük Birliği'ne alındığı 1995 yılından bu yana Türkiye'nin aday ülke statüsüne geçmesi dahi sorunsalları olan bir süreçti. Buna karşın 2004'de Orta Avrupa ülkeleri ve Kıbrıs Rum Kesimini üye olarak dahil eden, 2007'de Romanya ile Bulgaristan'ı ve en son 2013'de Hırvatistan'ı üye²⁷ alan 2000'li yıllardaki AB Genişleme süreçlerinde, Türkiye halen aday ülke statüsündedir. Gümrük Birliği'ne rağmen bu yolda önemli bir ilerleyiş kaydedilememesinde olduğu gibi, bu AB Yeşil Mutabakat kurallarına uyum süreci de üyeliğe yol açmayabilir. Bu uyum süreci, gelecekteki olası bir siyasi karar sonucu yeniden oluşabilecek üyelik sürecinin canlanması için belirli olasılıkları açık tutabilir. İlaveten, Avrupa pazarına olan erişimin muhafaza edilmesiyle de ticari, ekonomik ve çevre bakımından geleceğe yatırımlar yapılmış olacaktır. Dolayısıyla, sırf bunlardan dolayı Yeşil Mutabakat'a uyumlu bir yeşil dönüşüm

25 Sinan Ülgen. Trade As Turkey's EU Anchor. Carnegie Endowment for International Peace, 2017.

26 Ayrıcalıklı ticari anlaşmaların serbest ticaret ve mevcut diğer ikili anlaşmalar üzerinde olası olumsuz etkileri ile ilgili Bkz. Jagdish Bhagwati. Termites in the trading system: How preferential agreements undermine free trade. Oxford University Press, 2008.

27 Avrupa Parlamentosu
https://www.europarl.europa.eu/external/html/euenlargement/default_en.htm Erişim Tarihi 10.10.2021

sürecini yapmaya değer. Hem yeşil mutabakat hem de ülkemiz için dönüşümün yararlı olabilmesi adına getirilen bazı öneriler, bir sonraki bölümde sunulmaktadır.

5) Türkiye’deki Yeşil Dönüşümün, AB Yeşil Mutabakat bakımından ve Genel AB ile olan ilişkilerde yeni dinamizm yaratabilmesi için öneriler.

Her ne kadar, AB Yeşil Mutabakatı’nın, Gümrük Birliği yenilenmeden bir çeşit ticarete tarife dışı engel²⁸ olma olasılığı bulunsa dahi, bu dönüşümü Türkiye hem AB pazarını muhafaza etmek hem de gelecek nesiller adına çevreyi korumak için gerçekleştirmek durumundadır. Türkiye’deki Yeşil Dönüşümün, AB Yeşil Mutabakatı bakımından ve genel olarak AB ile olan ilişkilerde yeni dinamizm yaratabilmesi için öneriler bu makalede sunulmuştur. Belirtilen öneriler madde olarak belirlenmiştir;²⁹

5.1 İlk öneri, yeni TÜÇA’nın sadece atık depozito ve elektrikli scooter ile ilgili hükümlerin ötesinde, sanayide ve konutta onay süreçlerini yönetebilecek, EPDK, SPK, BDDK gibi yetkilere sahip, bilhassa su yönetimi ve su kaynaklarının korunmasını, kirletilmemesini ve verimli kullanımını denetleyecek yetkilere sahip olmasıdır. Çevre ile ilgili hususlarda Su gibi kaynakları yönetirken, ciddi yaptırımlar yetkisini elinde tutmalı, ihlal eden firmalara ve kuruluşlara karşı caydırıcı olmalıdır.

5.2 İkinci öneri, TÜÇA’nın, bilhassa yeşil dönüşümü, organize sanayi bölgelerinde (OSB’lerde) dönüşüm sürecini yönetmesi, bu bağlamda OVP’de sözü geçen uluslararası akreditasyonlara uyumluluk standartlarının belirlenmesine ve bilhassa Avrupa Yeşil Mutabakat ile ilgili dönüşüm sürecinin yürütülmesine önderlik etmesidir. Bu önderliği yaparken de hem Hazine kaynaklarından doğrudan, hem vergi indirimiyle, hem de AB ve diğer uluslararası kalkınma fonları kanalıyla dönüşüme ayak uyduran firma ve kuruluşlara ödül ve teşvikler sağlayabilmesidir.

28 İngilizce literatüre “non-tariff barrier to trade” olarak yaygınca kullanılmaktadır.

29 Bu maddeler ilk akla gelen baskın konular olup, kesinlikle kısıtlayıcı bir liste olma iddiası taşımamaktadırlar.

- 5.3 Üçüncü öneri, TÜÇA'nın bağımsız ve şeffaf bir üst kurul olarak işlemesi. Kurum, çevre ile ilgili süreçleri yönetirken mutlaka bağımsız ve şeffaf olmalıdır ki hem ulusal hem de uluslararası anlamda güven duyulan bir yapıya sahip olsun. Bu şeffaflık ve güvenilirlik, bilhassa uluslararası finansmanı yönlendirebilmek bakımından, inandırıcılık ve saygınlık bakımından mühimdir.
- 5.4 Dördüncü öneri olarak da, son yıllarda tartışılan Çevre Etki Değerlendirmesi (ÇED) raporlarının onay sürecinin, bundan böyle, bağımsız ve şeffaf bir üst kurul hüviyetine kavuştuktan sonra TÜAÇ tarafından yürütülmesidir. ÇED onay süreci gibi yaptırım gücü kuvvetli bir mekanizmanın bu kurumda olması, kurulun yetki ve saygınlığını arttıracaktır.
- 5.5 Beşinci öneri olarak; Kurum, sadece sanayide değil, finansal piyasalarda da bazı diğer çevre ile ilgili yapıları denetleyebilmelidir. Bilhassa yenilenebilir enerji kaynaklarının dahi çevre üzerindeki etkilerinin maliyetlerinin daha uzun dönemli hesaplanabilmesi bakımından bu denetim yetkisi önem arz etmektedir. Enerji piyasası ve özellikle de finansal açıdan yeşil fon ve tahvillerin olabileceği EPIAŞ üzerinde bir denetimlerde SPK ve BDDK ile eşgüdüm halinde TÜAÇ da dahil olmalıdır. Bu sayede, enerji yatırımlarının ve bilhassa Yenilenebilir Enerji yatırımların sadece üretim hesaplarıyla değil, geniş bölgenin flora, faunası ve genel olarak çevre etkisi bakımından puanlanması gibi bir sistem sonucu fon ve hisselerin değerlendirilmesi önem arz etmektedir.
- 5.6 Altıncı öneri olarak, Türkiye'nin Emisyon Ticaret Sistemi'ne (Emission trading system, ETS) dahil olmamasından dolayı, karbon ticareti ile ilgili finansal bir sistemin kurulması, firmalarda ve sanayide ve bilhassa küçük ve orta ölçekli işletmelerde (KOBİ) emisyon hesaplanmasına (carbon footprint ve carbon disclosure), bir de su verimliliği ile ilgili puanlama yapılmada TÜAÇ, önderlik edebilir. Yani 3 sertifikasyon ve puanlama:

5.6.1 Karbon Salımı ve Ticareti

5.6.2 Emisyon Hesaplama (Carbon Disclosure)

5.6.3 Su Endeksinin sadece Baraj doluluk oranından öteye su tüketim verimliliğini de hesaplamalı (Bilhassa tarımda önemli)

Mevcut 6 öneri, hali hazırda ağırlıklı olarak bir atık yönetim ve elektrikli scooter'ler ile sınırlı olan TÜAÇ'ın veya benzer bir kurumun OVP kapsamındaki yeşil dönüşümün AB Yeşil Mutabakat ile uyumu yürütecek bir kurum olabilmesi için gerekenleri sıralamaktadır. Sonuç olarak, bu dönüşümün kapsayıcı ve uluslararası yatırımları çekebilmesi bakımından, uluslararası çevre ve şeffaflık standartlarına uyumlu olması elzemdir. Diğer türlü, değişimi özümsemeden ufak ve çevre bakımından aslında eksik hesaplarla, sadece ticari korumacılık bakış açısıyla gerçek uzun dönemli maliyetler hesaplanamaz.

6) Sonuç:

Yeşil Mutabakat'a uyum sürecinin zorlukları vardır. Ancak bunu geçmişte Gümrük Birliği standartlarına uyum sürecinde olduğu gibi şimdi de hem Türk firmalarını daha rekabetçi kılp, hem de Avrupa Pazarını korumalarını sağlayacağı bir süreç olarak görmek, firmaları uluslararası anlamda rekabetçi ve avantajlı kılacaktır. Ayrıca burada en büyük yatırım geleceğe ve çevreye olacaktır. Ancak siyasi olarak Gümrük Birliği ve buna karşın 2004 ile 2007 Genişleme sürecinde olduğu gibi bu durum üyeliğe yol açmayabilir. Yeşil Mutabakata uyum sağlamak, ticari, ekonomik ve çevre bakımından geleceğe yatırım olacaktır ve sırf gelecek nesillere sağlayacağı fayda için dahi bu dönüşümü yapmaya değer. Türkiye'nin çevre ile ilgili yönetişiminin yeterince güçlü olmaması, yıllardır göz göre göre tekerrür eden doğal afetlerden, çevre felaketlerinden ve insan yapımı çevre kirlilikleri ile nehirlere dökülen kimyasallar gibi rezaletlerden anlaşılmaktadır. Ciddi caydırıcı yaptırımların eksiklikleri dahi bu bağlamda bir yönetişim noksanıdır.

Bütün bunlar yetmiyormuş gibi, çok fazla karşılık görememiş dahi olsa, Paris İklim anlaşmasının imzalanmamasına yönelik karşı kampanyalar da yürütülmeye çalışılmıştır. Paris İklim anlaşmasına ve AB Yeşil Mutabakatına karşı sunulan argümanlar arasında rölatif kazanç odaklı ve meseleye geçmiş odaklı yaklaşımlarla argümanlar üretilmektedir. Örneğin, Paris İklim Anlaşmasını Türkiye, Kyoto Protokolü gibi çok geç imzalamıştır. Trump ayrıldıktan sonra Biden döneminde ABD'nin geri dönmesi ve 2021 sonunda TBMM'nin de anlaşmayı tasdik

AB Yeşil Mutabakat Kapsamında Yeşil Ekonomiye Dönüşüm Süreci, Türkiye-AB İlişkilerine Olası Etkilerinin Değerlendirilmesi

etmesiyle birlikte, anlaşmayı imzalayan ancak tasdik etmeyen az sayıda ülke kalmıştır (Eritre, Yemen, Libya, Irak ve İran gibi çoğunlukla Ortadoğu ve Afrika ülkeleri). Önümüzdeki süreçte Glasgow'da düzenlenecek COOP 26 iklim konferansı kararlarına Türkiye'nin ne zaman dâhil olacağı ve imzaladıktan sonra meclis onayından ne zaman geçeceği de ayrı bir merak konusudur.

Türkiye'nin iklim değişikliği ile mücadelede ve yenilenebilir enerji yatırımlarına yönelik "hiçbir şey yapmadığı" şeklindeki eleştiriler ağır ve büyük ölçüde haksız bir eleştiridir (Başta Hidroelektrik Santralleri – HES , Rüzgar Enerji Santrali – RES, Güneş Enerji Santrali – GES, ve diğer yenilenebilir enerji kaynaklarına son 20 yılla önemli teşvikler vererek hızla yeni yatırımların gerçekleşmesini sağlayarak yenilenebilir enerjinin önünü açmıştır). Buna mukabil, Türkiye'deki yapılan enerji yatırımlarının ve hatta yenilenebilir enerji yatırımlarının dahi ne yazık ki, ÇED raporu gibi süreçlerin yeterince şeffaf yapılamamasından ve genel çevre etkisinden ziyade üretim odaklı yatırımların belirlenmesinden dolayı önemli eksikleri olduğu gerçeği de göz ardı edilemez.

Uluslararası taahhütler ve yenilenebilir yatırımlarda ise, Türkiye'nin bazı konularda, AB üyeliği veya iklim politikalarına yönelik konularda, yatırımlar söz konusu olduğunda daha çabuk hareket edebileceği, ancak kısıtlayıcı tedbirler ya da uzun dönemli taahhütler söz konusu olduğunda daha ağırdan alabileceği gözlemlenmektedir. Kyoto Protokolü veya Paris İklim anlaşmasındaki gecikmeler gibi diğer uluslararası hukuk ile alakalı AB standartlarında da acele edilmediği gözlemlenmektedir. Her ne kadar AB üyesi ülkeler için bir önkoşul olsa dahi, Türkiye, Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin dayanağı olan Roma Statüsü'nü de henüz imzalamamıştır.³⁰ Ancak, eğer nihai hedef AB'ye tam üyelik ise (ki Türkiye'de resmi makamlar, AB'ye tepkilere rağmen tam üyelik hedefinden vazgeçtiklerini hiçbir zaman telaffuz etmemiştir), AB müktesebatı, kural ve usullerine uyum sürecine devam etmeye çalışmaktadır. 1999 Helsinki Zirvesindeki üyeliğe aday ülke statüsünden bu yana Türkiye, 31 AB'ye katılım usul ve koşullarına riayet etmekte, bunların uygulanması yönünde gayret sarfetmektedir. Dolayısıyla, tam üyelik hedefinin sonuçlanması aşamasında eninde sonunda bu standartlara bir uyum sağlama durumu söz konusu olacaktır.

30 Çiğdem Akın. "Avrupa Birliğine Üyelik Yolunda Türkiye'nin Uluslararası Ceza Mahkemesini Kuran Roma Statüsüne Taraf Olmasının Yeri". *Uluslararası Suçlar ve Tarih Dergisi / International Crimes* 21, (2020): 53-79.

31 Sanem Baykal. "AB hukukunun temel ilkeleri çerçevesinde AB'ye katılım ve Türkiye'nin müzakere çerçeve belgesinde yer alan esaslar." *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi* 12.1 (2013): 1-30.

Kaldı ki, özellikle çevre ile ilgili standartlara uyum süreci sebebiyle ‘maliyet artıyor’ argümanlarının temelden eksik olduğunu belirtmek gerekir. Çevreye verilen zararları, orman yangınları, deniz kirliliği ve müsilaj sorunu, seller, kuraklık ve diğer su kaynaklarıyla ilgili yaşanan zorluklar ile benzer çevre sorunların bu maliyet hesaplamalarına uzun dönemde mutlaka dâhil edilmesi gerekmektedir. Gelecekte tarım, hava ve su kalitesi ve diğer doğal yaşam ve çevre problemlerinin çözülmesiyle alakalı olan maliyetler göz önünde tutulursa, asıl dönüşümü yapmamanın maliyetinin gelecek nesiller için çok daha ağır olacağı aşikârdır. Günümüzde kimi firmalarca maliyet ve yük olarak görülen bu dönüşümün ihmal edilmesi, belki çok da uzak olmayan bir gelecekteki bilinçli nesillerce geriye dönülüp bakıldığında çevreye ve uluslararası ortak varlıklara yönelik uluslararası suç olarak o zamanki tarihe geçecektir. Son olarak, çok geç olmadan, firmaların bu yeşil dönüşümü gerçekleştirme iradesini ortaya koymaları, ve geçmişte ağır doğal tahribat yapanların da kefaret bedellerini ödeyebilmek adına yeni çevreci yatırımları gerçekleştirmeleri gerekmektedir.

EK 1- Anadolu Ajansı; 2022-2024 OVP’de “Yeşil Dönüşüm” başlığına ilişki detaylar:³²

126

İklim değişikliğinin etkisini tüm dünyada daha şiddetli bir şekilde göstermesi, sürdürülebilirlik kavramı çerçevesinde yeşil ekonomiye geçiş sürecinin önemini artırmıştır. Avrupa Birliği (AB) tarafından 2019 yıl sonunda açıklanan Avrupa Yeşil Mutabakatı gibi yaklaşımlarla gelişmiş ülkelerin öncülüğünde küresel düzeyde ekonomi politikalarında iklim değişikliğinin ağırlığı artmaktadır. Bu durum, başta ana ihracat pazarımız olan AB olmak üzere ülkelerin uygulayacağı yeni politikalara göre sanayide ve ekonomi genelinde yeşil dönüşümün gerekliliğini beraberinde getirmektedir. Program döneminde küresel değer zincirleriyle bütünleşme ve daha fazla uluslararası yatırım çekme süreci, bu yeni anlayış çerçevesinde Yeşil Mutabakat Eylem Planında yer alan hedef ve eylemler de dikkate alınarak şekillenecektir.

³² Ayşe Böcüoğlu Bodur, Enes Duran, ‘Yeşil dönüşüm’ OVP’ye girdi Yeni Orta Vadeli Program’da (OVP) “yeşil dönüşüm” yer verilerek, yeşil ekonomiye geçiş sürecine ilişkin politika ve tedbirler belirlendi. Anadolu Ajansı 05.09.2021 : <https://www.aa.com.tr/tr/cevre/yesil-donusum-ovpye-girdi/2356412> Erişim Tarihi: 09.10.2021.

EK 2-

Politika ve Tedbirler³³

1. Sanayi, ticaret, ulaştırma, çevre ve enerji alanlarında yeşil dönüşüm ve dögüsel ekonomiye geçişi destekleyici yeni yaklaşımlar, dış finansman imkanları da dikkate alınarak destek ve kredi teşvik mekanizmaları çerçevesinde hayata geçirilecek; başta geri dönüşüm teknolojileri olmak üzere verimlilik artıran ve sera gazı emisyon artışını sınırlamayı hedefleyen yatırımlar desteklenerek uluslararası ticaret alanında iklim değişikliği politikalarıyla uyumlu şekilde ihracatın rekabet gücü artırılacaktır.
2. Yeşil dönüşümü hızlandırmak amacıyla Ar-Ge çalışmaları desteklenerek yeşil üretim için gerekli teknolojiler geliştirilecek ve yaygınlaştırılacaktır.
3. Yeşil OSB ile yeşil endüstri bölgesi sertifikasyon sistemi tamamlanarak, çevreye duyarlı, sürdürülebilir sanayi ve dögüsel ekonomi alanları oluşturulmasına hız verilecektir.
4. Finansal sektörün düzenleyici çerçevesi sanayinin yeşil dönüşümünü kolaylaştıracak şekilde geliştirilecektir.
5. Çevreye duyarlı yatırımların finansmanı amacıyla uluslararası standartlarla uyumlu rehber hazırlanarak yeşil tahvil ve sukuk ihraçları teşvik edilecektir.
6. Küresel iklim değişikliğinin olumsuz etkilerini en aza indirmek amacıyla enerji ve üretim kaynaklarını verimli bir şekilde kullanan, çevre dostu üretime yönelik yatırımlar desteklenecektir.
7. Sıfır atık uygulamaları hanehalkını da kapsayacak şekilde yaygınlaştırılacak ve üretimin kritik alanlarındaki ihtiyacın dışında kalan atık ithalatının azaltılmasına yönelik tedbirler alınacaktır.

33 T.C. Resmî Gazete 5 Eylül 2021 Pazar, Sayı : 31589 (Mükerrer), Karar Sayı 4474, Orta Vadeli Program (2022-2024)'ün Bölüm III Makroekonomik Hedefler ve Politikalar Bölümünün 2. Alt Bölümü "2. Yeşil Dönüşüm" kısmında bu maddeler verilmiştir.
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/09/20210905M1-1.pdf> Erişim Tarihi 09.10.2021

Bibliyografya:

AB Başkanlığı (2021): Schuman Planı, Avrupa Birliğinin Tarihçesi Son Güncelleme: 08 Mayıs 2020 AVRUPA BİRLİĞİ KRONOLOJİSİ (2010-Günümüz): <https://www.ab.gov.tr/p.php?e=105> Erişim: 09.10.2021.

Akın, Çiğdem. “Avrupa Birliğine Üyelik Yolunda Türkiyenin Uluslararası Ceza

Mahkemesini Kuran Roma Statüsüne Taraf Olmasının Yeri”. Uluslararası Suçlar ve Tarih Dergisi / International Crimes 21, (2020): 53-79.

Avrupa Parlamentosu

https://www.europarl.europa.eu/external/html/euenlargement/default_en.htm Erişim Tarihi 10.10.2021

Baykal, Sanem. “AB hukukunun temel ilkeleri çerçevesinde AB’ye katılım ve Türkiye’nin müzakere çerçeve belgesinde yer alan esaslar.” Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi 12.1 (2013): 1-30.

Baykal, Sanem ve Tuğrul Arat, “AB’yle İlişkiler”, Baskın Oran (Ed.), Türk Dış Politikası III. Cilt, İletişim Yayınları, 2013, içinde, s. 379-382.

Bhagwati, Jagdish. *Termites in the trading system: How preferential agreements undermine free trade.* Oxford University Press, 2008.

Böcüoğlu Bodur, Ayşe ve Enes Duran, “Yeşil Dönüşüm OVP’ye Girdi.” Anadolu Ajansı, Erişim Tarihi: 09.10.2021 <https://www.aa.com.tr/tr/cevre/yesil-donusum-ovpye-girdi/2356412>

CDP Turkey Climate Change and Water Report 2020 , Erişim Tarihi: 09.10.2021

https://cdpturkey.sabanciuniv.edu/sites/cdpturkey.sabanciuniv.edu/files/cdp_turkey_2020_climate_change_and_water_report.pdf

Diriöz, Ali Oğuz, “Addressing climate change through the water–energy–food nexus: Lessons learned from Turkey.” in *Climate Change Law and Policy in the Middle East and North Africa Region*, editör Damilola S. Olawuyi (Routledge, 2021) 136-152.

European Commission “Delivering the European Green Deal” Erişim Tarihi: 09.10.2021 https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/delivering-european-green-deal_en

İzci Connelly, Rana. “Avrupa Şüphesizliği ve Türkiye: Nasıl Bir Avrupa?” *Marmara Üniversitesi Avrupa Topluluğu Enstitüsü Avrupa Araştırmaları Dergisi* 23 no. 2 (2015): 59-78.

Kalyoncuoğlu, Yasemin. Türkiye, Paris İklim Anlaşması’ni onaylayarak iklim değişikliği ile mücadelesine devam edecek, Anadolu Ajansı, 24.09.2021. <https://www.aa.com.tr/tr/cevre/turkiye-paris-iklim-anlasmagini-onaylayarak-iklim-degisikligi-ile-mucadelesine-devam-edecek/2373731> Erişim Tarihi: 10.10.2021.

Kant, Immanuel (Translated Mary Campbell Smith) *Perpetual Peace a Philosophical Essay*, Original 1795, Project Gutenberg January 14, 2016 [EBook #50922] <https://www.gutenberg.org/files/50922/50922-h/50922-h.htm> Erişim Tarihi: 09.10.2021

Keohane, Robert O. “International institutions: Can interdependence work?.” *Foreign policy* (1998): 82-194.

Küresel Amaçlar (Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları): <https://www.kureselamaclar.org/> Erişim Tarihi: 09.09.2021.

Samper, Juan Antonio, Amanda Schockling, and Mine Islar. “Climate politics in green deals: Exposing the political frontiers of the European Green Deal.” *Politics and Governance* 9.2 (2021): 8-16.

Şahin, Göktuğ, Muhammed Ali TAKSİM, ve Burak YİTĞİN. “Effects of The European Green Deal on Turkey’s Electricity Market.” *İşletme Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi* 4.1 (2021): 40-58.

“Türkiye Çevre Ajansı yeni bir rant kapısı mı?”, DW, 1 Ocak 2021, Erişim Tarihi: 09.10.2021 <https://www.dw.com/tr/turkiye-çevre-ajansı-yeni-bir-rant-kapısı-mı/a-56111605>

T.C. Resmi Gazete 15 Nisan 2021 Perşembe Sayı 31455, Yönetmelik : Çevre Ve Şehircilik Bakanlığında: Türkiye Çevre Ajansının Teşkilatı ve Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/04/20210415-3.htm>

T.C. Resmi Gazete 5 Eylül 2021 Pazar, Sayı : 31589 (Mükerrer), Karar Sayı 4474, Orta Vadeli Program (2022-2024)'ün Bölüm III Makroekonomik Hedefler ve Politikalar Bölümünün 2. Alt Bölümü "2. Yeşil Dönüşüm" kısmında bu maddeler verilmiştir.
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/09/20210905M1-1.pdf>

Ülgen, Sinan. Trade As Turkey's EU Anchor. Carnegie Endowment for International Peace, 2017.

Vince, Joanna, and Britta D. Hardesty. "Governance solutions to the tragedy of the commons that marine plastics have become." *Frontiers in Marine Science* 5 (2018): 214.

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

Yayın Geliş Tarihi / Received: 08.09.2021

Yayına Kabul Tarihi / Accepted: 04.11.2021

Bu makale için önerilen kaynak gösterimi / To cite this article (Chicago, 17-A sürüm / Chicago, 17th A):

Sevdik, Senad. "Rape Camp Vilina Vlas Hotel: Why is the International Community Still Unmoved?." *Uluslararası Suçlar ve Tarih Dergisi / International Crimes* 22, (2021): 131-159.

RAPE CAMP VILINA VLAS HOTEL: WHY IS THE INTERNATIONAL COMMUNITY STILL UNMOVED?

Senad SEVDİK

Independent Researcher

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1945-2042>

Abstract: *This research paper investigates the Vilina Vlas hotel in Visegrad city of Bosnia and Herzegovina which was used as a former rape camp for torturing, raping, beating, and killing innocent civilians, mostly Bosnian Muslim women. The main problematic and ethical issue of this paper regarding Vilina Vlas hotel is that it functions as a tourist place and tourists still accommodate and sleep in the same beds which women were attacked. The hotel receives high support from the Visegrad mayor, Republika Srpska entity's Tourism Ministry, and from Serb ethnic-nationalist politicians. These politicians and the local community of Visegrad constantly deny these crimes or erase any traces that can be used as evidence against them. Therefore, this research paper takes a new approach for trying to solve this denialism at the state level such as using OHR's (Office of the High Representative) possible interventions (Bonn Powers) through building a monument near the hotel and definitely terminating all tourism activities of the hotel. This paper also highly values the suggestions of Vilina Vlas survivors during the creation of a memorial for victims. Thus, it asks the main research question of "What do survivors of Vilina Vlas demand from the current High Representative of BiH (Bosnia and Herzegovina) to commemorate the rape victims of Vilina Vlas Hotel in Visegrad?" It proposes the combination of two theoretical frameworks which are conflict reconciliation and Alexander Wendt's constructivism for stressing to construct "collective identity and shared ideas" against rape, beatings, and killings of innocent civilians. The paper's main argument is that the former rape camp of Vilina Vlas hotel*

must be closed and a monument must be built to remember all victims. The Serbian government has no choice rather than cooperate positively with the BiH government for closing Vilina Vlas hotel since they have a high historical responsibility for committing these crimes.

Keywords: *Bosnia and Herzegovina, Visegrad, Vilina Vlas Hotel, Women Rights, International Community, Monument*

TECAVÜZ KAMPI VILINA VLAS OTELİ: ULUSLARARASI TOPLUM NEDEN HALA HAREKETSİZ?

Öz: *Bu araştırma makalesi, çoğunlukla Bosnalı Müslüman kadınlar olmak üzere masum sivillere işkence etmek, tecavüz etmek, fiziksel saldırı ve öldürmek için eski bir tecavüz kampı olarak kullanılan Bosna Hersek'in Visegrad kentindeki Vilina Vlas otelini incelemektedir. Bu makalenin Vilina Vlas oteli ile ilgili temel sorunu ve etik konusu, bir turistik yer olarak işlev görmesi ve turistlerin hala kadınların saldırıya uğradığı aynı yataklarda konaklaması ve uyumasıdır. Otel, Visegrad belediye başkanı, Sırp Cumhuriyeti tarafının Turizm Bakanlığı ve Sırp etnik-milliyetçi politikacılardan yüksek destek almaktadır. Bu politikacılar ve Visegrad yerel halkı, bu suçları sürekli olarak inkar etmekte veya aleyhine delil olarak kullanılacak her türlü izi silmektedir. Bu nedenle, bu araştırma makalesi, bu inkarcılığı devlet düzeyinde çözmeye çalışmak için, otelin yakınında bir anıt inşa ederek YTD'nin (Yüksek Temsilcilik Ofisi) olası müdahalelerini (Bonn Yetkileri) kullanmak ve tüm turizm faaliyetlerini kesinlikle sona erdirmek gibi yeni bir yaklaşım benimsemektedir. Bu makale aynı zamanda kurbanlar için bir anıtın oluşturulması bağlamında Vilina Vlas'tan kurtulanların önerilerine de büyük değer vermektedir. Böylece ana araştırma sorusu olan "Vilina Vlas'tan kurtulanlar, mevcut Bosna-Hersek Yüksek Temsilcisi'nden, Visegrad'daki Vilina Vlas Otel'in tecavüz mağdurlarını anmak için ne talep etmektedir?" sorusunu sormaktadır. Masum sivillerin tecavüze uğramasına, dövülmesine ve öldürülmesine karşı "kolektif kimlik ve ortak fikirler" inşa etmeyi vurgulayan çatışma uzlaşması ve Alexander Wendt'in inşaacılığı olan iki teorik çerçevenin birleşimini önermektedir. Bu araştırma makalesi'nin ana argümanı, eski tecavüz kampı olan Vilina Vlas otelinin kapatılması ve tüm kurbanları anmak için bir anıt inşa edilmesi gerektiğidir. Bu suçları işlemek ve sebep olmak konusunda yüksek bir tarihsel sorumluluğa sahip olduğundan dolayı Sırp Hükümetinin Vilina Vlas otelini kapatma konusunda Bosna-Hersek hükümetiyle pozitif işbirliği yapmaktan başka seçeneği bulunmamaktadır.*

Anahtar Kelimeler: *Bosna-Hersek, Visegrad, Vilina Vlas Otel, Kadın Hakları, Uluslararası Toplum, Anıt*

Introduction

This research paper focuses on Vilina Vlas hotel in Visegrad which was used as a rape camp by Serbian paramilitaries and Bosnian Serbs during the Bosnian war in 1992. Approximately 200 women mostly Bosnian Muslims (Bosniaks) and also Bosnian Croats were raped, tortured, and beaten by radical Serbian paramilitaries in this hotel during the summer of 1992.¹ Although there are many research papers, artworks, movies and interviews with victims have been done², this hotel still works as nothing has happened in the past and many foreign tourists still visit and stay there without knowing its historical background.

Thus, this research paper aims to stop this denial of genocidal rape argued by authorities of Republika Srpska, Vilina Vlas hotel representatives, and local people of Visegrad. To achieve this aim, this proposal will discuss the possibilities of actions for commemorating women victims of Vilina Vlas through building a memorial monument near the entrance of the hotel. Thus, this research paper aims to push all limits of state actions especially with interventions of High Representatives to build a monument for remembering 200 innocent women war victims.

Therefore, this research paper investigates the main research question: What do survivors of Vilina Vlas demand from the current High Representative of BiH to commemorate the rape victims of Vilina Vlas Hotel in Visegrad? This paper also asks one sub-question which will help to build a monument in the hotel. This sub-question is that; In case of denial by local forces and politicians in BiH, how does the international community plan to intervene against local politicians?

Overall, this research paper investigates theories of conflict reconciliation and Alexander Wendt's constructivism in the framework of states' responsibilities for facilitating reconciliation and solving denialism problems among Bosnian people.

Historical Background of Vilina Vlas Hotel

Vilina Vlas is a former rape camp that was used by criminal Serbian paramilitaries to torture, rape and beat mostly Bosniak women and also

1 Wikipedia, "Vilina Vlas," Wikipedia, August 6, 2021, https://en.wikipedia.org/wiki/Vilina_Vlas

2 Wikipedia, "Vilina Vlas," Wikipedia, August 6, 2021, https://en.wikipedia.org/wiki/Vilina_Vlas

Bosnian Croat women during the Visegrad massacres in the Bosnian war of the 1990s. However, instead of closing this rape camp completely, Republika Srpska authorities allowed opening this hotel as a tourist facility since local people deny these atrocities that Serb paramilitaries raped and tortured women. Hence, as long as local people in Visegrad deny and support these rape crimes, they are also part of these crimes since they are either silent or denying and standing against humanism.

This hotel was built in 1982 and established by the Uzice corps as a rape camp at the end of April 1992 for the ethnic cleansing of non-Serbs. Bosniak women and girls even “under 14 years old”, were taken to the hotel by police officers and paramilitary groups such as White Eagles, Arkan’s, and Vojislav Šešelj’s men. One of the notorious examples is the life-sentenced criminal Milan Lukic. Lukic have taken 16 Bosniak men from a bus in Sjeverin/Serbia and was brought to them and tortured in Vilina Vlas then murdered in Drina river. According to reports of the United Nations Commission of Experts to the Security Council (the Bassiouni Commission), only young and beautiful women were brought to the camp to bear Chetnik’s children.³ Many of the women were executed or became insane and killed themselves. However, the bodies of victims have not been found. The handful of the women survivors (10 approximately) established the Association of Women Victims of War. However, Milan Lukic was not charged with rape crimes despite there being many documents and proof. The president of the Association of Women Victims of War, Bakira Hasečić has criticized many times for not including “rape” in the charges of the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia.

Overall, even today, the hotels’ architecture, furniture, beds, and rooms have not been changed since 1992. It still operates and the representatives and workers there “do not know anything”.⁴ Hence, this is completely not acceptable and therefore either Bosnian state and tourism ministries have serious humanistic responsibility to close this hotel or at least commemorate rape victims through building monument. If the Bosnian state is not capable of providing this memorial then this paper argues that both OHR and the International Community must

3 United Nations Security Council, “Annex IX : Rape and Sexual Assault,” web.archive.org, April 27, 2009, <https://web.archive.org/web/20090427201052/http://www.ess.uwe.ac.uk/comexpert/ANX/IX.htm#II.A.53>

4 Rachel Irwin and Edina Becirevic, “Visegrad in Denial over Grisly Past,” iwpr.net, 2009, <https://iwpr.net/global-voices/visegrad-denial-over-grisly-past>

**Rape Camp Vilina Vlas Hotel:
Why is the International Community Still Unmoved?**

solve this issue through using its Bonn powers for providing a better future and securing women victims' rights.

Literature Review

There are many research papers, movies, art, and theatrical plays written for Vilina Vlas hotel in Visegrad and also James Ron mentions violence across boundaries between Serbia and BiH. Especially in Sandžak's Priboj and Pljevlja cities, there were ethnic harassment, attacks on Muslim property, kidnappings, and murders by Serbian paramilitaries. There were kidnappings of Muslim people from Serbian and Montenegrin Sandzak and taking them to Visegrad such as Vilina Vlas hotel and after torturing them, these people were killed and thrown into Drina river. Hence, Belgrade and Priboj municipality is also responsible for the closure of Vilina Vlas since "Serbian Muslim citizens" were killed and tortured there and even the Milosevic government helped Bosnian Serbs by leaving Yugoslav army weapons and supplies to Visegrad Serb paramilitaries. Especially White Eagles paramilitary group used Priboj town for resting and recreation in 1992. According to a reporter, Muslims were terrorized by Serb paramilitaries. He stressed that: "In August, an elderly man in ... Visegrad, 18 miles northwest of here, gave a detailed account of having watched members of the White Eagles take Muslim residents to a bridge, kill them and throw their bodies in the Drina river."⁵

In 1992, 16 Bosniak citizens of Serbia from the village of Sjeverin were abducted from a bus and brought to Vilina Vlas hotel in Visegrad, and then they were executed in Drina river.⁶ This kidnapping was done by Milan Lukic's men. Therefore, the Serbian government and Priboj mayors are also responsible for these crimes since the victims were Serbian citizens. Serbia must collaborate with BiH for the closure of Vilina Vlas hotel since Serbia's officials' argument that the "out of jurisdiction area" approach is not valid. This is because Serbian citizens also were killed in Vilina Vlas hotel.⁷

5 Ron, James. "Boundaries and violence: Repertoires of state action along the Bosnia/Yugoslavia divide." *Theory and Society* 29, no. 5 (2000): 609-649.

6 Rachel Irwin and Edina Becirevic, "Visegrad in Denial over Grisly Past," iwpr.net, 2009, <https://iwpr.net/global-voices/visegrad-denial-over-grisly-past>

7 Ron, James. "Boundaries and violence: Repertoires of state action along the Bosnia/Yugoslavia divide."...

Another article stresses that some women committed suicide by jumping from the balconies because of hopelessness. The current swimming pool of the hotel was also used to torture and store the bodies of humans. The same bed frames can even be found in hotel rooms today. Tourists are also unaware of the hotel's rape camp history due to it does not mention its history in the Trip Advisor reviews.⁸ Generally, young women were detained there and there were efforts to impregnate the women so that they would have Chetnik babies.⁹ According to witness statements from the International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia (ICTY), one victim stressed that she was held prisoner in Vilina Vlas hotel and raped by Oliver Krsmanovic, Zeljko Lelek, and Milan Lukic who imprisoned and brought her there. The theatrical play "Seven Kilometers North East" was written by the Australian Kym Vercoe who was also the main protagonist and narrator in the movie. Vercoe left 200 flowers in a bed of a room for every victim in the hotel.¹⁰

Bosnian director, Jasmila Žbanić's film "For Those Who Can Tell No Tales" is also another crucial contribution for Vilina Vlas's victims. Both of the theatrical work and film represent Avery Gordon's haunted sites of social life that are not observable but make their presence felt. During the filming of the movie, both Kym Vercoe and Jasmila Žbanić felt sick in the Vilina Vlas hotel because of the Visegrad's heavy atmosphere.¹¹ Moreover, United Nations, included rape in the category of crimes against humanity for the first time in 1993. However, there are several problems in investigating rape crimes such as cases having to meet stringent guidelines, granting security for the victims, the problem of satisfaction with the sentences, and a large number of cases. According to Beverly Allen, "genocidal rape" is compatible with the Bosnian war since Serb forces take several women of varying ages, rape them in public view, and prohibit safe abortion for producing Chetnik Serb babies. According to Samuel Totten and Paul Bartrop, genocidal rape is used as a way to degrade, demoralize and humiliate both the female victims and their families which aim to create "bastards" who don't

8 Mitchell-Bajic, Emily. "Navigating Research On Conflict-Related Sexual Violence In The Post-Yugoslav Space."

9 Williamson, Holly. Towards an Understanding of Combatants' Motivations: The Implications of the Links Between Gender Bias and Political Violence. Arizona State University, 2019.

10 Rajiva, Mythili, and Agatha Schwartz. "Haunting and the Aesthetics of Trauma in A Woman in Berlin and For Those Who Can Tell No Tales: Redefining Cultural Memory." Slavonica 23, no. 2 (2018): 75-90.

11 Jurich, Joscelyn. "Haunting Lessons." Етноантрополошки проблеми 11, no. 2 (2016): 435-454.

Rape Camp Vilina Vlas Hotel: Why is the International Community Still Unmoved?

know their fathers and are often unwanted by their mothers. For example, Hasiba was just one of the victims in Vilina Vlas who was raped, bearing Serb children, and was forced to convert to Christianity.¹²

Google engines, TripAdvisor, and tourist brochures all need to either include the wartime history of rape in Vilina Vlas or completely do not mention the Vilina Vlas hotel in all of them.¹³ Hague prosecution failed to judge Lukic cousins for their rape crimes. According to one victim who talked to Balkan Investigative Reporting Network (BIRN), argued that; “all the rooms in the hotel were locked. They would throw pieces of bread in our rooms and we had to catch them with our teeth because our hands were tied. They would untie us only when they wanted to rape us.”¹⁴ Hence, rape was not included in the final indictment of Lukic.¹⁵ Former chief prosecutor Carla Del Ponte left out the rape charges for Lukic cousins since the tribunal was under the pressure from the United Nations Security Council to complete all first-instance cases by the end of 2009.¹⁶ Bakira Hasečić is one of the survivors from Vilina Vlas hotel, asked ICTY’s Chief Prosecutor, Carla Del Ponte for why Lukic cousins were not charged with rape. The answer was that: “We had no witnesses who would come forward with such evidence”.¹⁷ However, many pieces of evidence are reported by Amnesty International and a local NGO, Association of Women Victims of War.

Another article argues that rape in BiH is under control, it is a rape unto death, rape as a massacre, a rape to destroy a people and therefore it is a rape of “genocide”. According to radical Serbs’ idea that as long as the father (rapist) was Serb, the child would be considered as Serb.¹⁸ As Stiglmayer argues, rape crimes in BiH were unique since the entire world and international media were able to watch these crimes during the

12 Como, Jennifer R. *Historical Taxonomy of Mass Rape in Wartime*. Western Illinois University, 2019.

13 Fregonese, Sara. “Holidays in the danger zone. Entanglements of war and tourism.” (2018): 91-93.

14 Edina Bećirević, “Hotel Vilina Vlas, Višegrad — Then and Now, Commemorating Rape Victims,” www.spiritofbosnia.org, 2012, <http://www.spiritofbosnia.org/v7n2/hotel-vilina-vlas-visegrad-then-and-now-commemorating-rape-victims/>

15 Rachel Irwin, “Visegrad in Denial over Grisly Past,” [iwpr.net](https://iwpr.net/global-voices/visegrad-denial-over-grisly-past), 2009, <https://iwpr.net/global-voices/visegrad-denial-over-grisly-past>

16 Simon Jennings, “Lukic Trial Ruling Provokes Outcry,” [iwpr.net](https://iwpr.net/global-voices/lukic-trial-ruling-provokes-outcry), 2008, <https://iwpr.net/global-voices/lukic-trial-ruling-provokes-outcry>

17 Simic, Olivera, and Zala Volcic. “In the land of wartime rape: Bosnia, cinema, and reparation.” Griffith University Law School Research Paper 16-01 (2016).

18 Gilboa, Dahlia. “Mass rape: War on women.” (2001): 1-7.

atrocities were happening.¹⁹ Another article stresses that since Milan Lukic was sentenced to imprisonment for the remainder of his life then he has the opportunity to be early released.²⁰ Therefore, during the Bosnian war, only in Visegrad 3000 people of Bosnian Muslims including women and children were killed for only achieving Greater Serbia.²¹ Humiliation was another aim of the rape camps. For example, Kadira was forced to urinate on the Koran, or forty-five-year-old Ziba was forced to watch the rape of her fourteen-year-old daughter.²² The most tragic story of a Bosniak woman, Jasmina Ahmetspahić ended her own life by jumping from the third-floor balcony of Vilina Vlas.²³ Another article argues that there are also other criminals such as Risto Peresic and Dusko Andric. While the former was a Chief of Police and the latter was the wartime director of the Vilina Vlas hotel.²⁴ According to Saliha Djuderija's book 'Monography about Rape and Sexual Violence During the War in Bosnia and Herzegovina' Serbian community in BiH still does not condemn the rape crimes and therefore this denialism prevents us to deal with the collective trauma of these persons.²⁵

As Mersiha, a rape victim from Visegrad stresses that: "I want to tell the Westerns the real truth. I want them to stop these crimes. There are plenty of girls in a worse position than me."²⁶ It should not be forgotten that the Uzice corps of JNA (Yugoslavian army) from Titovo Uzice, Serbia entered Visegrad in April 1992 and left their weapons to local

19 Stiglmayer, Alexandra. "Mass Rape: The War Against Women in Bosnia-Herzegovina. Edited by." (1998).

20 Mujuzi, Jamil Ddamulira. "Is There a Need for the ICTY to Clarify the Difference (s) between Life Imprisonment and Imprisonment for the Remainder of the Offender's Life-The Galic and Lukic Decisions." *Int'l Crim. L. Rev.* 10 (2010): 855.

21 Gutaj, Perparim. "Patterns of Ethnic Cleansing in the Balkans." PhD diss., The University of Utah, 2019.

22 Paaso, Amber Cheri. *Recognizing gender-based violence in armed conflict: Incorporating the voices of women in international humanitarian law.* Florida Atlantic University, 2004.

23 Quillinan, Sarah. "Remembering wartime rape in post-conflict Bosnia and Herzegovina." PhD diss., 2018.

24 United Nations High Commissioner for Refugees, "Refworld | War Criminals in Bosnia's Republika Srpska: Who Are the People in Your Neighbourhood?," Refworld, 2000, <https://www.refworld.org/docid/3ae6af53.html>

25 Denis Dzidic, "'20,000 Women Sexually Assaulted' during Bosnian War," *Balkan Insight*, September 29, 2015, <https://balkaninsight.com/2015/09/29/bosnian-rape-victims-still-waiting-for-justice-09-28-2015/>

26 Hamed&Himzo Oprasic, "In Memoriam: Jasmina Ahmetspahić," *Visegrad Genocide Memories*, February 28, 2010, <https://genocideinvisegrad.wordpress.com/2010/02/28/967/>

Rape Camp Vilina Vlas Hotel: Why is the International Community Still Unmoved?

paramilitaries of White Eagles, Arkan's and Seselj's men who later killed many people. It is also stressed that certain soldiers at Vilina Vlas were taking revenge for dead Serbs at Zepa.²⁷ According to a UN report in 1994, Vilina Vlas hotel was the rape camp where less than 14 years old girls were taken there.²⁸ The searching for victims in lake Perucac continued and according to Amor Masovic, the head of the Bosnian commission for missing persons, argued that 396 cases have been discovered during two and half months of research.²⁹

According to the director of the Rehabilitation Center Vilina Vlas, Dusana Bukvic: "The promotional campaign 'We are waiting for you in Visegrad' is a great opportunity to attract more tourists to our region and we supported the idea and gave our facilities as a prize."³⁰ While many survivors are searching for the bones of their loved ones and raped women have psychological traumas, Serb authorities and Vilina Vlas director rehabilitate people in their hotel. As Nizija Hecimovic whose brother and son were killed and thrown into Drina river. She argues that "I will never find peace until their bodies are found".³¹ Another article argues that young citizens opened an online petition which is signed by more than 25.000 supporters for removing Vilina Vlas as a tourist site in Google. The author of the change.org appeal, Amela Trokic asked that: "If somebody decided to turn Auschwitz-Birkenau concentration camps into a wellness retreat perfect for a 'relaxing weekend getaway,' would you let them promote this on Google?"³² Survivors from the Vilina Vlas hotel insist on for its closure and become a memorial to the victims of wartime. However, Republika Srpska's official tourism organization calls the Vilina Vlas an "unavoidable destination in terms of health

27 Web.archive, "Annex VIII : Prison Camps (Part 8/10)," web.archive.org, February 3, 2007, <https://web.archive.org/web/20070203101023/http://www.ess.uwe.ac.uk/comexpert/ANX/VIII-08.htm#III.A.85>

28 Nerma Jelacic, "Visegrad Rape Victims Say Their Cries Go Unheard," Balkan Insight, December 10, 2007, <https://balkaninsight.com/2007/12/10/visegrad-rape-victims-say-their-cries-go-unheard/>

29 NDTV, "100 Skeletons of War Victims Found in Lake," NDTV.com, 2010, <https://www.ndtv.com/world-news/100-skeletons-of-war-victims-found-in-lake-437450>

30 Ehlimana Memisevic, "Serb Authorities Want Tourists to Stay in a Hotel That Was Once a Rape Camp," Trtworld, 2020, <https://www.trtworld.com/opinion/serb-authorities-want-tourists-to-stay-in-a-hotel-that-was-once-a-rape-camp-38050>

31 Nedom Dervisbegovic, "Hope for Bosnia Town Whose Bridge Will Shine Again," Reuters, May 26, 2007, <https://www.reuters.com/article/idUKL261004720070526?edition-redirect=uk>

32 Dzenana Halimovic, "Mortified Bosnians Seek to 'Ungoogle' an Ethnic-Cleansing Hotel of Horrors," RadioFreeEurope/RadioLiberty, 2020, <https://www.rferl.org/a/mortified-bosnians-seek-to-ungoogle-an-ethnic-cleansing-hotel-of-horrors/30847067.html>

(tourism).” Survivors call it a house of horrors. Turizam Republika Srpska (RS) advertises the Vilina Vlas as home to waters for the prevention and treatment of rheumatic, respiratory, and other ailments.³³

Generally, Serbians consider the Drina river to be the “backbone of the Serbian national body”. For Bosniaks, Drina is a sacred river a symbol of suffering and death since their fate in Drina river has been repeated throughout history. Moreover, in both Sjeverin and Štrpci cases, Serbian citizens were taken to Visegrad and tortured in Vilina Vlas hotel and then thrown into Drina river.³⁴ Finally, another article focuses on an exhibition of Motel Vilina Vlas by Italian artist Dennis Del Favero at the Mori Gallery in Sydney. The exhibition focuses on the story of a young man who was forced to participate in the pack rape of his girlfriend of different ethnic origins.³⁵ Another article argues that Hotel Vilina Vlas as a center for relaxation ceased to mean a “place of conscience” for visitors due the hotel’s role is not mentioned or visually represented. Hence, this article argues that at least a monument for women victims must be built in the hotel for reconciliation and education.³⁶

Overall, the literature review points out that many articles focus on movies, artworks, and theatrical plays for understanding women victims. However, these works do not sufficiently contribute to providing a solution to denialism in Visegrad or taking state-level actions against Vilina Vlas hotel. Hence, this paper contributes to this research gap by trying to find solutions to this problem through “state-level intervention”. In my own opinion, these sensitive issues of sexual crimes must be solved through interventions of the international community such as OHR with taking into account the suggestions of women survivors. In this sense, this paper proposes to build a monument or closure of the Vilina Vlas hotel as soon as through using Bonn Powers of OHR.

33 Dzenana Halimovic, “Mortified Bosnians Seek to ‘Ungoogle’ an Ethnic-Cleansing Hotel of Horrors,” RadioFreeEurope/RadioLiberty, 2020, <https://www.rferl.org/a/mortified-bosnians-seek-to-ungoogle-an-ethnic-cleansing-hotel-of-horrors/30847067.html>

34 Karčić, Hikmet. “Uncovering the Truth: The Lake Perućac Exhumations in Eastern Bosnia.” *Journal of Muslim Minority Affairs* 37, no. 1 (2017): 114-128.

35 Genocchio, Benjamin. “The subject of rape: Dennis Del Favero at the Motel Vilina Vlas.” *Third Text* 9, no. 33 (1995): 98-100.

36 Jeftić, Alma. “The Role of Memorials in the Post-Conflict Society: Active Memory and (Im) Possibility of Reconciliation.” In *Book Of Proceedings*, p. 152. 2013.

Theoretical Framework

This paper proposes two types of theoretical approaches which are conflict reconciliation and Alexander Wendt's Constructivist Approach. The latter stresses that the state needs to play role in these conflicts to solve denialism problems. For example, the former High Representative (HR) of Valentin Inzko's new ban on genocidal denialism in BiH illustrates and proves Wendt's constructivist approach. This research paper also strongly supports both frameworks since it aims to provide a reconciliation between Bosnian Serbs and Bosnian Muslims through building a monument near Vilina Vlas hotel to commemorate the women victims. Another framework stresses that state representatives (here in this paper, High Representative of Christian Schmidt) should play a role to solve denialism of genocide and rape crimes of women through imposing laws with Bonn powers. Therefore, the Vilina Vlas hotel which was used as a rape camp for humiliating, raping, and destroying small girls and women's lives, must be closed immediately and turned into a museum or a building monument to represent the victims.

Conflict reconciliation is defined as mutual acceptance, coexistence, and social reconstruction between different groups in a society.³⁷ However, this does not mean that former enemies should love or forgive each other. It is a kind of learning process and accepting moral values of being a "human" which should create condemnation of rape crimes against women. Hence, gradually people's psychological orientation (especially Bosnian Serbs) has changed towards the other. Reconciliation captures crucial concepts of peace, truth, justice, humanism, contact, and mercy. Therefore, both sides of people do not take into account the past as their defining future and they acknowledge each other for a constructive relationship with a shared future and collective responsibility.³⁸ Especially Bosnian youth defines reconciliation with concepts of an interdependent and fair society, accepting and dealing with the past, and constructing positive relationships.³⁹

37 Fischer, Martina. "Transitional justice and reconciliation: Theory and practice." (2011).

38 Staub, Ervin. "Reconciliation after genocide, mass killing, or intractable conflict: Understanding the roots of violence, psychological recovery, and steps toward a general theory." *Political psychology* 27, no. 6 (2006): 867-894.

39 Magill, Clare, and Brandon Hamber. "'If They Don't Start Listening to Us, the Future Is Going to Look the Same as the Past': Young People and Reconciliation in Northern Ireland and Bosnia and Herzegovina." *Youth & Society* 43, no. 2 (2011): 509-527.

The international community also decided to alter its directions towards grassroots organizations and civil society rather than nationalist parties or professionalized activists from urban elites of NGOs which monopolize aid opportunities.⁴⁰ There are also many missing persons from the crimes in Vilina Vlas, in the Drina river, or generally in Visegrad. Hence, missing persons can prevent to have reconciliation by sustaining their trauma and by fostering a lack of trust.⁴¹ Truth commissions and individualization of accountability can facilitate reconciliation as well. For example, the truth commission for the Srebrenica massacre provided an official apology from Republika Srpska (RS) entity in BiH in 2004.⁴² However political reconciliation can range from the thin one which is political cohabitation after the war and thick reconciliation which means that citizens trust their governmental institutions and the rule of law.⁴³

Another theoretical framework of this article proposes Alexander Wendt's constructivism. Constructivism prioritizes more importance on social construction instead of material construction. However, the collapse of the Soviet Union and the end of the Cold War caused reconsideration of the dominant mainstream of realism and liberalism theories. Wendt published his book "Anarchy is What States Make of It: The Social Construction of Power Politics" in 1992. The book emphasizes that the limitation of the concept of anarchy from the neorealist and neoliberal theories in explaining liberalism and realism (IR) theories. Wendt also went further to develop constructivism theory in the book *Social Theory of International Politics*. In the latter, Wendt provided moderate thin constructivism which recognizes the main points of materialism and individualism and scientific methods of social inquiry.⁴⁴

40 Micinski, Nicholas R. "NGO frequent flyers: Youth organisations and the undermining of reconciliation in Bosnia and Herzegovina." *Journal of Peacebuilding & Development* 11, no. 1 (2016): 99-104.

41 Clark, Janine Natalya. "Missing persons, reconciliation and the view from below: a case study of Bosnia Herzegovina." *Southeast European and Black Sea Studies* 10, no. 4 (2010): 425-442.

42 Kostić, Roland. "Transitional justice and reconciliation in Bosnia-Herzegovina: Whose memories, whose justice?." *Sociologija* 54, no. 4 (2012): 649-666.

43 Strupinskienė, Lina. "What is reconciliation and are we there yet?" Different types and levels of reconciliation: A case study of Bosnia and Herzegovina." *Journal of Human Rights* 16, no. 4 (2017): 452-472.

44 Guzzini, Stefano, and Anna Leander. "A social theory for international relations: An appraisal of Alexander Wendt's theoretical and disciplinary synthesis." *Journal of International Relations and Development* 4, no. 4 (2001): 316-338.

**Rape Camp Vilina Vlas Hotel:
Why is the International Community Still Unmoved?**

Wendt prioritizes the importance of shared ideas (knowledge) in international relationships in his theory. According to Wendt, socially shared knowledge is the knowledge that is both common and connections between individuals.⁴⁵ First of all, Wendt stressed that the structures of human association are determined primarily by shared ideas rather than material forces. Although Wendt disagrees with the idea that the structures of human association are constructed by material phenomena which are defined by theories of neoliberalism and neorealism, he does not deny them since material elements exist and can not be ignored. However, his main argument is that shared ideas are the most important elements in IR. According to Wendt's constructivism, national interests are constructed by shared ideas rather than material factors as mainstream theories argue. Hence, Wendt stresses that everything has a material base. For example; bodies for people and territories for states however actors are distinguished with shared ideas and with their different identities, as consciousness and memory are one of them.

Wendt proposes four different types of identities which are person, type, role, and collective. Type identity refers to a social category and characteristics of appearance, attitudes, values, skills, and historical similarities. According to Wendt's constructivism, the actions of actors are also influenced by shared ideas. To conceptualize the relationship between idea, identity, interest, and action, Wendt proposes the equation of "Desire + Belief = Action", where identity refers to belief and interest refers to desire. Hence, both identity and interest together determine the actions of actors. Therefore, Wendt's constructivism stresses that identity and interest are composed of shared ideas and material forces as well. Identity is a prerequisite for interest since an actor can not know what he desires until he discovers his real personality.

Wendt's constructivism significantly challenges the neorealist idea of materialistic structural anarchy of the IR system which proposes that war is inevitable and peace is temporarily based on Hobbesian anarchy. Therefore, Wendt argues that the international system is a structure of shared ideas and different shared ideas generate different interests and actions. Thus, identity is not fixed instead it is constantly produced through the interactions of the international community and actors. After a state's identity is determined then it defines its national interests which

⁴⁵ Wendt, Alexander. "Anarchy is what states make of it: the social construction of power politics." *International organization* 46, no. 2 (1992): 391-425.

can alter according to the changes of identity. Wendt also proposes three different international systems of anarchy cultures; Hobbesian, Lockean, and Kantian.⁴⁶ Therefore, Wendt aims to build a bridge between the realist-liberal and rationalist-reflectivist debates by developing a constructivist argument that stresses that international institutions can modify state identities and interests. Therefore, he argues that self-help and power politics do not pursue either logically or causally from anarchy and today there is a self-help world due to the process of different relationships of states rather than system structure. The structure has no existence or impact apart from the process. Therefore, *anarchy is what states make of it.*⁴⁷

According to Wendt, interaction at the systemic level alters state identities and interests. As critical IR theories stress that collective identity among states could emerge at the systemic level. This process would produce cooperation and transform systemic anarchy into an “international state”. Constructivists are focused on the construction of identities and interests so that it takes more sociological perspective instead of economical to systemic theory. Hence, states are not structurally given but constructed by historically contingent interactions. Thus, constructivism stresses that the key structures in the states’ system are intersubjective rather than material. State identities and interests are constructed by social structures rather than given exogenously to the system by human nature or domestic politics. Therefore, “collective identity” refers to identification with the welfare and well-being of another so that the other is observed as an extension of the self rather than independent. Thus, there will be an empathetic rather than instrumental between self and other.⁴⁸ It is a basis for feelings of solidarity, community, and loyalty and thus for collective definitions of interest. This situation does not mean that actors are irrational but rather they have a higher level of social aggregation which discourages free-riding by increasing willingness to bear costs without incentives.⁴⁹ Therefore, collective identity is neither essential nor equivalent to such

46 Mengshu, Zhan. “A Brief Overview of Alexander Wendt’s Constructivism.” (2020).

47 Wendt, Alexander. “Anarchy is what states make of it: the social construction of power politics.” *International organization* 46, no. 2 (1992): 391-425.

48 Keohane, Robert. “After Hegemony Princeton.” NJ: Princeton University (1984). & Russett, Bruce M., and John D. Sullivan. “Collective goods and international organization.” *International Organization* 25, no. 4 (1971): 845-865.

49 Wendt, Alexander. “Collective identity formation and the international state.” *American political science review* 88, no. 2 (1994): 384-396.

**Rape Camp Vilina Vlas Hotel:
Why is the International Community Still Unmoved?**

a multilateral institution but increases the willingness to act on “generalized principles of conduct” and diffuse reciprocity.⁵⁰

Overall, this theoretical framework argues that conflict reconciliation and Alexander Wendt’s constructivism through “collective identity” of citizens and state actors will achieve necessary empathy, understanding, and remembering women victims of Vilina Vlas hotel with the help of the international community’s interventionism. As Wendt argues that state actors with their citizens can construct their shared identities and interests through social structures instead of accepting anarchical structures without questioning them. Hence, this shared identity construction is also possible between Serbia and Bosnia and Herzegovina states in the Vilina Vlas case. This can be achieved through increasing and constantly keeping state actors’ interaction, communication, solidarity, empathy, and unification against any sexual crimes towards any women in their countries. Therefore, this paper argues that state actors of Serbia and BiH have a high responsibility to construct a shared identity and ideas which will facilitate building a monument near Vilina Vlas hotel for reconciliation. This is because not only Bosnian citizens were tortured and raped in the hotel but also Bosniaks from Serbian Sandzak parts (Sjeverin case) were brought there, tortured, and killed as well.

145

Research Gap

This article will be a completely new research paper on the rape victims of women in Visegrad city since it will try to find a solution for closing the hotel or building a monument near the hotel through state-level intervention. Therefore, it will solve the denialism problem in Visegrad by possibly using the Bonn powers of OHR for closing Vilina Vlas hotel or at least building a monument for women victims. Additionally, there is generally less analysis about why mass rapes occurred during the Bosnian war. Therefore, according to Jennifer Como, wartime rape is not the only result of war but also is a common practice and weapon such as in Vilina Vlas hotel in Visegrad.⁵¹

50 Ruggie, John Gerard. “Multilateralism: the anatomy of an institution.” *International organization* 46, no. 3 (1992): 561-598.

51 Como, Jennifer R. *Historical Taxonomy of Mass Rape in Wartime*. Western Illinois University, 2019.

Thus, it needs more research for conceptualizing why the Serbs did these rapes on Muslim women. According to Dahlia Gilboa, the methodological rape of women and girls is still largely unknown. Therefore, this research paper tries to investigate why and how did these mass rapes occur? Also, it will try to solve the denialism problem in Visegrad by closing the hotel since it is unacceptable to remain open with its historical background.

Judicial Procedures and Results of the Perpetrators

According to the International Tribunal of the Former Yugoslavia, there were many charges against the perpetrators of Milan Lukic and Sredoje Lukic which were nine counts of violations of law under Article 3 of the Statute of the Tribunal (“Statute”) and recognized by Article 3 common to the four Geneva Conventions of 12 August 1949 (“Common Article 3”): murder (counts 3, 7, 10, 15 and 19) and cruel treatment (counts 5, 12, 17 and 21). The prosecution further charges Milan Lukic with 12 counts of crimes against humanity under Article 5 of the statute: persecutions (count 1), extermination (counts 8 and 13), murder (counts 2, 6, 9, 14, and 18), and inhumane acts (counts 4, 11, 16 and 20).⁵²

Milan Lukic visited several times the Uzamnica camp in two years for only beating the prisoners with extreme brutality. The trial chamber argues that the Pionirska street fire and the Bikavac fires illustrate the worst acts of inhumanity that one person can inflict upon others. In total, the Trial Chamber has stressed that Milan Lukic was responsible for the deaths of at least 132 people. Milan Lukic committed these crimes against vulnerable people such as children, newborn babies, women, and elderly people. There were six victims of children between the ages of two and four years old and a two-day-old infant.⁵³

The prosecution charges Sredoje Lukic with five counts of violations of the laws according to Article 3 of the Statute: murder (counts 10 and 15) and cruel treatment (counts 12, 17, and 21). The Prosecution further charges Sredoje Lukic with eight counts of crimes against humanity

52 ICTY, “Lukić Milan & Lukić Sredoje (IT-98-32/1) | International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia,” www.icty.org, 2009, https://www.icty.org/en/case/milan_lukic_sredoje_lukic

53 Mr Dermot et al., “United Nations Counsel for the Accused” (, 2009), https://www.icty.org/x/cases/milan_lukic_sredoje_lukic/tjug/en/090720_j.pdf

**Rape Camp Vilina Vlas Hotel:
Why is the International Community Still Unmoved?**

according to Article 5 of the Statute: persecutions (count 1), extermination (counts 8 and 13), murder (counts 9 and 14), and inhumane acts (counts 11, 16 and 20). The Prosecution argues that Milan Lukic returned to Visegrad in 1992 and organized a group of local paramilitaries which was referred to as the “White Eagles” and the “Avengers”. It is stressed that this group had connections with Visegrad police and to Serb military units.

In the “Drina river incident”, Milan Lukic together with Mitar Vasiljevic, brought seven Muslim men along the bank of the Drina river and opened fire on them. While five of them were killed, two of them survived on 7 June 1992. In the “Varda factory incident” Milan Lukic with other uncharged individuals, took seven Muslim men from the Varda factory in Visegrad, where they shot and killed the seven men. For the “Pionirska street incident” Milan Lukic, Sredoje Lukic together with other uncharged individuals, robbed approximately 70 Muslim persons and forcibly brought them to a house on Pionirska street in Visegrad. These persons were locked in a room of the house, set fire to the room, and shot whoever escaped and resulting in the deaths of 70 people. This same scenario of burning people alive happened in another house in the Bikavac settlement resulted in 70 more people dying. Milan Lukic and other criminals went to the Potok neighborhood in Visegrad shot and killed a Muslim woman, Hajra Koric. In the Uzamnica camp incident, Milan Lukic, Sredoje Lukic, and other criminals beat Muslim men who were detained in the detention camp at the Uzamnica military barracks in Visegrad.⁵⁴

However, both Milan Lukic and Sredoje Lukic raised alibis in association with some charges brought against them. Both of them stressed that they were not at the relevant places either in Pionirska Street or Bikavac at the time when the crimes have occurred. However, Milan Lukic and Sredoje Lukic were not charged with rape crimes since the Trial Chamber makes it clear that it has not made any determination of guilt concerning these non-indicted crimes. Another criminal is Momir Savic who was accused by Bakira Hasecic of the rape and war crime victims’ organization “Association of Women Victims of War”. Savic was charged with crimes against humanity under Article 172 (1) (h) of the criminal code of BiH; a) Murder, b) Deportation or forcible transfer

54 Stringer, Mr Douglas, Ms Barbara Goy, and Ms Laurel Baig. “International Tribunal for the Prosecution of Persons Responsible for Serious Violations of International Humanitarian Law Committed in the Territory of the former Yugoslavia since 1991.” Prosecutor (2016).

of population, c) Torture, d) Coercing another by force or by the threat of immediate attack to sexual intercourse (rape).⁵⁵

Moreover, some facts need to be considered. The most critical facts were that local Serb paramilitaries have taken all the weapons which were left by Yugoslavian Public Army (JNA). These were used against innocent Bosniak people who were killed and raped by local Serbs. It was clear that when the conflict started, Visegrad was inhabited by almost twice as many Muslims as Serbs. However, in 1997, the Serb population increased to 95 percent and the Muslim population dropped to below one percent. There were many various paramilitary units in Visegrad such as “Vojislav Šešelj’s Men”, “Arkan’s Men”, “Garavi Sokak”, and “Beli Orlovi” or “White Eagles”. The White Eagles was a paramilitary group from Serbia that entered Visegrad with the JNA on 13 April 1992. Other members of White Eagles were Mitar Vasiljevic, Slobodan Trifković, Veselin Vucelja, and Oliver Krsmanovic. Hence, the Uzice corps or JNA gave these weapons to local Serbs in Visegrad with the help of the Serbian state. Therefore, the Serbian government must be responsible for the crimes of murder and rape against innocent Bosniaks. These were supported by the given testimonies of victims.⁵⁶

In May 1993, the UN Security Council established the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia (ICTY). The Tribunal has jurisdiction over grave breaches of the Geneva Convention, violations of the law, the crime of genocide, and crimes against humanity. The UN Commission of Experts suggested the prosecution of sexual violence under each of these legal provisions. According to Article 2 in the Geneva conventions, rape is considered to be a form of torture. Hence, the grave breaches of the 1949 Geneva Conventions are reproduced in Article 2 of the ICTY Statute. They cover any of the following acts against persons protected under the Conventions: (a) willful killing; (b) torture and inhumane treatment, (c) willfully causing great suffering or serious injury to body or health. However, rape is not included in the list of grave breaches under the 1949 conventions and thus is not included under Article 2 of the ICTY. It should also be noted that the forms of sexual violence committed against women in the former Yugoslavia, should be viewed as “inhumane treatment” and “great

55 Wikipedia Contributors, “Momir Savić,” Wikipedia (Wikimedia Foundation, October 12, 2020), https://en.wikipedia.org/wiki/Momir_Savi%C4%87

56 Stringer, Mr Douglas, Ms Barbara Goy, and Ms Laurel Baig. “International Tribunal for the Prosecution of Persons Responsible for Serious Violations of International Humanitarian Law Committed in the Territory of the former Yugoslavia since 1991.” Prosecutor (2016).

**Rape Camp Vilina Vlas Hotel:
Why is the International Community Still Unmoved?**

suffering or serious injury to body and health”. Torture is another tool to extract information from victims. For example, the story of Hasiba can illustrate that there was a use of rape for extracting information.

Article 3 of the ICTY Statute allows the Tribunal the authority to prosecute individuals for violations of the laws, including the employment of weapons. Hence, it should be stressed that rape was a weapon that caused great psychological and physical suffering on victims. According to Article 4 of the ICTY Statute: rape as an act of genocide means the intention to destroy, in whole, in part, a national, ethnical, racial, or religious group: (a) killing members of this group; (b) causing serious bodily injury or mental harm to members of the group; (c) imposing measures intended to prevent births within the group. According to the 1948 Convention, genocide is an international crime that carries individual criminal responsibility for all perpetrators along the chain of command, including civilians. Hence, sexual violence during the war was aimed to destroy the Muslim population through the forced impregnation of Muslim women and defilement of them. According to survivors, the latter also illustrate shame and humiliation for Bosnian Muslims since Islamic customs often blame a woman for her rape. Hence, survivors can be rejected by their community and family. Therefore, this sexual assault can destroy a group’s social structure which is a genocidal act. Also, forced pregnancy and forced maternity of Muslim women was another act of genocide. According to Islamic practice, the children who were born as a result of rape by non-Muslim may not be considered Muslims. This annihilation of the group is again an act of genocide. Hence, these crimes must be considered genocidal rape and thus punishable under Article 3 of the ICTY.⁵⁷

Finally, article 5 stresses that the Tribunal has the authority to prosecute crimes against humanity, whether international or internal, for the following crimes committed against any civilian population: murder, extermination, enslavement, deportation, imprisonment, torture, rape, or religious grounds. This is the only article of the ICTY Statute that specifically lists rape as a crime. However, the requirement is that rape must be part of a racial, religious or political attack. Thus, rape is a crime against an ethnic or religious group and it is not a crime against only women. However, these requirements do not reflect all the victims. For women like Azra, Ifeta, and Kadira, sexual violence was considered to

57 Paaso, Amber Cheri. *Recognizing gender-based violence in armed conflict: Incorporating the voices of women in international humanitarian law*. Florida Atlantic University, 2004.

destroy the Muslim population. Hence, the law again fails to illustrate the varied experiences of war-rape survivors. In our history, International Humanitarian Law failed to prosecute the perpetrators of rape, sexual torture, forced prostitution, and all forms of gendered violence which occurred during wartime. However, under the ICTY, for the first time rape has been prosecuted on a broad scale. The acceptance of rape as a crime against humanity, as an act of torture, and as an instrument of genocide is also crucial.⁵⁸

Overall, the International Humanitarian Law (IHL) has failed to recognize the women victims who were the common denominator of destroying a group. Gender-based violence can be investigated in Rome Statute which was adopted by the UN on July 17, 1998. Article 7 specifically lists rape as a forbidden act. It is also expanded to include crimes of sexual slavery, enforced prostitution, forced pregnancy, enforced sterilization, or any other form of sexual violence. Hence, rape attacks should not be viewed in only ethnic, racial, religious, and political terms. Additionally, the international community needs to produce international legislation that recognizes women's specific needs and concerns during wars. For example; a treaty on the protection of women can be proposed in this regard. According to Dixon, criminal prosecution of perpetrators of gender-based violence is not sufficient under IHL because victims cannot speak about their crimes comfortably because of rejection and depression problems.⁵⁹ Hence, civil issues must be solved in rape crimes. This can be done through increasing women victims' voices with establishing international victims compensation tribunal (IVCT) through voluntary donations or funding through the UN's monetary budget. Hence, IVCT will allow understanding sexual violence from the eyes of victims instead of through the eyes of male politicians and lawyers. IHL has failed to do this. Overall, women's voices must be incorporated within international law for a more visible representation of their experiences.⁶⁰

In February 2005, the ICTY filed a request to refer the case of Milan and Sredoje Lukic to the Bosnian authorities for trial and it is decided to transfer the case to Bosnia and Herzegovina. This was because the

58 Paaso, Amber Cheri. Recognizing gender-based violence in armed conflict: Incorporating the voices of women in international humanitarian law. Florida Atlantic University, 2004.

59 Dixon, Rosalind. "Rape as a crime in international humanitarian law: where to from here?." *European journal of international law* 13, no. 3 (2002): 697-719.

60 Dixon, Rosalind. "Rape as a crime in international humanitarian law: where to from here?." *European journal of international law* 13, no. 3 (2002): 697-719.

Rape Camp Vilina Vlas Hotel: Why is the International Community Still Unmoved?

crimes were committed in BiH's territory and the victims were Bosnian nationals.⁶¹

Demands of Vilina Vlas Survivors and Possible actions from High Representative

A handful of survivors from Vilina Vlas hotel desire to have a memorial for the victims. However, the hotel is still on Trip Advisor and there is nothing about its historical wartime crimes. Hence, unsuspected foreign tourists can book and stay at a hotel that was used for murdering, raping, torturing, and killing innocent Bosnian Muslim women. Additionally, the bed frames that tourists sleep on today are still the same ones today on which significant amounts of women were attacked. As the president of the Association of Women of Victims of War, Bakira Hasečić argued that: "People who go there don't know they are staying in beds where women were raped, and swimming in a pool in which people were executed."⁶² Hasečić further stressed the importance of remembering Vilina Vlas as a memorial center for wartime victims so that "We believe that the place may be whatever it is, but it is important for future generations that it is marked a place of sacrifice of Bosniaks, a place of rape and sexual torture and murder."⁶³ Hasečić expresses her Association's main goal is that "We have one goal, this is to gather women who were raped in Bosnia and Herzegovina no matter what their nationality or religion is."⁶⁴ Her association also works in the field often for taking photos of war criminals so that they can prove and tell prosecutors that it is not true that criminals are not available. According to BBC News, another victim is Ramza Muhic who was attacked and raped at the Vilina Vlas hotel by Milan Lukic. Her demand for Vilina Vlas is that "It should be leveled as if it never existed. Not even a tree should grow on that spot."⁶⁵ Hasečić's eldest daughter was raped also by

61 Milan Lukić and Sredoje Lukić, "Milan Lukić And Sredoje Lukić Will Be Tried Jointly At The ICTY" (, 2008), https://www.icty.org/x/file/Outreach/view_from_hague/jit_lukic_en.pdf

62 Emma-Graham Harrison, "Back on the Tourist Trail: The Hotel Where Women Were Raped and Tortured," the Guardian, January 28, 2018, <https://www.theguardian.com/world/2018/jan/28/bosnia-hotel-rape-murder-war-crimes>

63 Carlo Angerer, "War Crimes Took Place in This Hotel. You Can Book a Room.," euronews, June 3, 2018, <https://www.euronews.com/2018/06/03/hotel-hospital-where-war-crimes-occurred-remain-open-bosnia-herzegovina-n878086>

64 TRTWORLD, "One-Woman Army," www.youtube.com, 2018, <https://www.youtube.com/watch?v=e2vR8hN7y30>

65 BBC News, "Grim History of Bosnia's 'Rape Hotel' - BBC News," YouTube Video, YouTube, April 8, 2016, <https://www.youtube.com/watch?v=dPgK8wfbxTY>

a local police officer, Veljko in her home. Hasečić explains that moment as “What Veljko did to my family I can never forgive or forget. My daughters were in the house and I had to see the eldest one being raped in front of my eyes by this Chetnik (Serb Nationalist) who then slashed her head open.”⁶⁶ Hence, her association message to victims is to break the silence and speak out publicly and loudly for their suffering and future generations.

Visegrad town and the directors of Vilina Vlas hotel are now run by people who either prefer to forget these crimes against the Muslim population or even worse they constantly deny these crimes and erase any trace that can be used for evidence. This denialism is most apparent in the speech of Visegrad mayor, Mladen Djurevic who stresses that “I don’t know what happened there, I am not interested in going back to the past. Why would I read about that if I’m not interested in going back to that?”⁶⁷ These kinds of administrators and their supporters have tried to demolish the ruins of Pionirska Street House where 70 Muslims were burned alive. This administrations’ mentality blocks for a memorial and they instead allocated funds for repairing the road to the hotel and adding a “luxury” floor. Some victims of the hotel call for the hotel to be pulled down as well. According to the prosecutor of Milan Lukic at the Hague, Dermot Groome stressed that “There was ample evidence about a large number of rapes, murder and other serious crimes being committed at the Vilina Vlas hotel.”⁶⁸ He added that he confronted some of the most traumatized people from Vilina Vlas in his work as a prosecutor.

In terms of High Representative, the international community especially Germany and US must support OHR for removing such as the politicians of Mladen Djurevic due to his denialism of genocidal rape against Bosnian Muslims. This can be done by using Bonn powers of High Representative. Unfortunately, this denialism is highly common in the Republika Srpska entity of BiH and this prevents them to move forward in a common shared of identity. The new genocide denial ban illustrates this necessity however genocidal rape against women in Visegrad can be easily denied by local politicians and the local community. Therefore, the international community must also provide special laws to protect BiH

66 Remembering Srebrenica, “Breaking the Silence - the Women of Bosnia,” www.youtube.com, 2017, <https://www.youtube.com/watch?v=doUqTUk11qk>

67 Emma-Graham Harrison, “Back on the Tourist Trail: The Hotel Where Women Were Raped and Tortured,” ...

68 Emma-Graham Harrison, “Back on the Tourist Trail: The Hotel Where Women Were Raped and Tortured,” ...

**Rape Camp Vilina Vlas Hotel:
Why is the International Community Still Unmoved?**

women against genocidal rape, humiliation, and denialism of local people.

Conclusion

Overall, Vilina Vlas hotel must be closed and definitely there should be a monument for commemorating women victims near the hotel. Although some of the most notorious perpetrators have been charged with many crimes, there could be more perpetrators who have not been charged and live freely in Visegrad city. Therefore, most Bosnian wartime rape victims have still been waiting for justice since some of the crimes cases have not been completed. The literature review also illustrates a need for action against Vilina Vlas hotel. Although there are cinema, artworks, and theatrical plays about Vilina Vlas, there has been no appropriate action from the state level. Thus, this research paper takes a new approach against Vilina Vlas by looking for ways to close it and building a monument as well at state-level. This necessary action must be done through state-level intervention of Bonn powers of High Representative of BiH. This state intervention is also supported by the combination of two theoretical frameworks which are conflict reconciliation and Alexander Wendt's constructivism approach which suggests "collective identity". Hence, the main research question of this article is that "What do survivors of Vilina Vlas demand from the current High Representative of BiH to commemorate the rape victims of Vilina Vlas Hotel in Visegrad?"

All in all, the former rape camp of Vilina Vlas hotel must be closed to remember the women victims and alleviate the suffering of survivors as well. The Serbian government has no choice but rather cooperate positively with the BiH government for closing Vilina Vlas hotel and building monument since Serbian officials such as Priboj mayors' "out of jurisdiction area" approach have never been valid and completely unacceptable. This is because where were these Serbian officials and their "out of jurisdiction area" approach when Uzice troops of Serbian/Yugoslavian National Army (JNA) entered illegally to Visegrad city of sovereign BiH country and later left their weapons "intentionally" to local Serb paramilitaries of Visegrad? Who were the Serbian officials and soldiers who were said to have defended themselves when the Muslims had not a single weapon in their hands? Hence, Serbian officials and their government must and will pay the prices for illegally intervening in a sovereign country of BiH and destroying many innocent civilians' lives.

BIBLIOGRAPHY

Angerer, Carlo. "War Crimes Took Place in This Hotel. You Can Book a Room." euronews, June 3, 2018.

<https://www.euronews.com/2018/06/03/hotel-hospital-where-war-crimes-occurred-remain-open-bosnia-herzegovina-n878086>

BBC News. "Grim History of Bosnia's 'Rape Hotel' - BBC News." YouTube Video. *YouTube*, April 8, 2016.

<https://www.youtube.com/watch?v=dPgK8wfbxTY>

Bećirević, Edina. "Hotel Vilina Vlas, Višegrad — Then and Now, Commemorating Rape Victims." www.spiritofbosnia.org, 2012.

<http://www.spiritofbosnia.org/v7n2/hotel-vilina-vlas-visegrad-then-and-now-commemorating-rape-victims/>

Clark, Janine Natalya. "Missing persons, reconciliation and the view from below: a case study of Bosnia-Herzegovina." *Southeast European and Black Sea Studies* 10, no. 4 (2010): 425-442.

Como, Jennifer R. *Historical Taxonomy of Mass Rape in Wartime*. Western Illinois University, 2019.

Dermot, Mr, Groome Mr, Ossogo Frédéric, Sartorio Laurie, Mr, Cole Stevan, Mazzocco, et al. "UNITED NATIONS Counsel for the Accused," 2009.

https://www.icty.org/x/cases/milan_lukic_sredoje_lukic/tjug/en/090720_j.pdf

Dervisbegovic, Nedim. "Hope for Bosnia Town Whose Bridge Will Shine Again." *Reuters*, May 26, 2007.

<https://www.reuters.com/article/idUKL261004720070526?edition-redirect=uk>

Dixon, Rosalind. "Rape as a crime in international humanitarian law: where to from here?." *European journal of international law* 13, no. 3 (2002): 697-719.

Dzidic, Denis. "'20,000 Women Sexually Assaulted' during Bosnian War." *Balkan Insight*, September 29, 2015.

<https://balkaninsight.com/2015/09/29/bosnian-rape-victims-still-waiting-for-justice-09-28-2015/>

**Rape Camp Vilina Vlas Hotel:
Why is the International Community Still Unmoved?**

- Fregonese, Sara. "Holidays in the danger zone. Entanglements of war and tourism." (2018): 91-93.
- Fischer, Martina. "Transitional justice and reconciliation: Theory and practice." (2011).
- Genocchio, Benjamin. "The subject of rape: Dennis Del Favero at the Motel Vilina Vlas." *Third Text* 9, no. 33 (1995): 98-100.
- Gilboa, Dahlia. "Mass rape: War on women." (2001): 1-7.
- Gutaj, Perparim. "Patterns of Ethnic Cleansing in the Balkans." PhD diss., The University of Utah, 2019.
- Guzzini, Stefano, and Anna Leander. "A social theory for international relations: An appraisal of Alexander Wendt's theoretical and disciplinary synthesis." *Journal of International Relations and Development* 4, no. 4 (2001): 316-338.
- Halimovic, Dzenana. "Mortified Bosnians Seek to 'Ungoogle' an Ethnic-Cleansing Hotel of Horrors." *RadioFreeEurope/RadioLiberty*, 2020. <https://www.rferl.org/a/mortified-bosnians-seek-to-ungoogle-an-ethnic-cleansing-hotel-of-horrors/30847067.html>
- Harrison, Emma-Graham. "Back on the Tourist Trail: The Hotel Where Women Were Raped and Tortured." *the Guardian*, January 28, 2018. <https://www.theguardian.com/world/2018/jan/28/bosnia-hotel-rape-murder-war-crimes>
- ICTY. "Lukić Milan & Lukić Sredoje (IT-98-32/1) | International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia." www.icty.org, 2009. https://www.icty.org/en/case/milan_lukic_sredoje_lukic
- Irwin, Rachel, and Edina Becirevic. "Visegrad in Denial over Grisly Past." *iwpr.net*, 2009. <https://iwpr.net/global-voices/visegrad-denial-over-grisly-past>
- Jurich, Joscelyn. "Haunting Lessons." *Етноантрополошки проблеми* 11, no. 2 (2016): 435-454.
- Jeftić, Alma. "The Role of Memorials in the Post-Conflict Society: Active Memory and (Im) Possibility of Reconciliation." In *Book Of Proceedings*, p. 152. 2013.

Jelacic, Nerma. "Visegrad Rape Victims Say Their Cries Go Unheard." Balkan Insight, December 10, 2007.

<https://balkaninsight.com/2007/12/10/visegrad-rape-victims-say-their-cries-go-unheard/>

Jennings, Simon. "Lukic Trial Ruling Provokes Outcry." iwpr.net, 2008.

<https://iwpr.net/global-voices/lukic-trial-ruling-provokes-outcry>

Karčić, Hikmet. "Uncovering the Truth: The Lake Perućac Exhumations in Eastern Bosnia." Journal of Muslim Minority Affairs 37, no. 1 (2017): 114-128.

Keohane, Robert. "After Hegemony Princeton." NJ: Princeton University (1984). & Russett, Bruce M., and John D. Sullivan. "Collective goods and international organization." International Organization 25, no. 4 (1971): 845-865.

Kostić, Roland. "Transitional justice and reconciliation in Bosnia-Herzegovina: Whose memories, whose justice?." Sociologija 54, no. 4 (2012): 649-666.

Lukić, Milan, and Sredoje Lukić. "MILAN LUKIĆ and SREDOJE LUKIĆ WILL BE TRIED JOINTLY at the ICTY," 2008.

https://www.icty.org/x/file/Outreach/view_from_hague/jit_lukic_en.pdf

Magill, Clare, and Brandon Hamber. "“If They Don’t Start Listening to Us, the Future Is Going to Look the Same as the Past”: Young People and Reconciliation in Northern Ireland and Bosnia and Herzegovina." Youth & Society 43, no. 2 (2011): 509-527.

Memisevic, Ehlimana. "Serb Authorities Want Tourists to Stay in a Hotel That Was Once a Rape Camp." Trtworld, 2020.

<https://www.trtworld.com/opinion/serb-authorities-want-tourists-to-stay-in-a-hotel-that-was-once-a-rape-camp-38050>

Mengshu, Zhan. "A Brief Overview of Alexander Wendt’s Constructivism." (2020).

Micinski, Nicholas R. "NGO frequent flyers: Youth organisations and the undermining of reconciliation in Bosnia and Herzegovina." Journal of Peacebuilding & Development 11, no. 1 (2016): 99-104.

**Rape Camp Vilina Vlas Hotel:
Why is the International Community Still Unmoved?**

- Mitchell-Bajic, Emily. "Navigating Research On Conflict-Related Sexual Violence In The Post-Yugoslav Space."
- Mujuzi, Jamil Ddamulira. "Is There a Need for the ICTY to Clarify the Difference (s) between Life Imprisonment and Imprisonment for the Remainder of the Offender's Life-The Galic and Lukic Decisions." *Int'l Crim. L. Rev.* 10 (2010): 855.
- NDTV. "100 Skeletons of War Victims Found in Lake." NDTV.com, 2010. <https://www.ndtv.com/world-news/100-skeletons-of-war-victims-found-in-lake-437450>
- Oprasic, Hamed&Himzo. "In Memoriam: Jasmina Ahmetpahic." *Visegrad Genocide Memories*, February 28, 2010. <https://genocideinvisegrad.wordpress.com/2010/02/28/967/>
- Paaso, Amber Cheri. *Recognizing gender-based violence in armed conflict: Incorporating the voices of women in international humanitarian law*. Florida Atlantic University, 2004.
- Quillinan, Sarah. "Remembering wartime rape in post-conflict Bosnia and Herzegovina." PhD diss., 2018.
- Rajiva, Mythili, and Agatha Schwartz. "Haunting and the Aesthetics of Trauma in A Woman in Berlin and For Those Who Can Tell No Tales: Redefining Cultural Memory." *Slavonica* 23, no. 2 (2018): 75-90.
- Refugees, United Nations High Commissioner for. "Refworld | War Criminals in Bosnia's Republika Srpska: Who Are the People in Your Neighbourhood?" Refworld, 2000. <https://www.refworld.org/docid/3ae6a6f53.html>
- Remembering Srebrenica. "Breaking the Silence - the Women of Bosnia." *www.youtube.com*, 2017. <https://www.youtube.com/watch?v=doUqTUkIIqk>
- Ron, James. "Boundaries and violence: Repertoires of state action along the Bosnia/Yugoslavia divide." *Theory and Society* 29, no. 5 (2000): 609-649.
- Ruggie, John Gerard. "Multilateralism: the anatomy of an institution." *International organization* 46, no. 3 (1992): 561-598.

Simic, Olivera, and Zala Volcic. "In the land of wartime rape: Bosnia, cinema, and reparation." Griffith University Law School Research Paper 16-01 (2016).

Staub, Ervin. "Reconciliation after genocide, mass killing, or intractable conflict: Understanding the roots of violence, psychological recovery, and steps toward a general theory." *Political psychology* 27, no. 6 (2006): 867-894.

Stiglmyer, Alexandra. "Mass Rape: The War Against Women in Bosnia-Herzegovina. Edited by." (1998).

Stringer, Mr Douglas, Ms Barbara Goy, and Ms Laurel Baig. "International Tribunal for the Prosecution of Persons Responsible for Serious Violations of International Humanitarian Law Committed in the Territory of the former Yugoslavia since 1991." Prosecutor (2016).

Strupinskienė, Lina. "'What is reconciliation and are we there yet?'" Different types and levels of reconciliation: A case study of Bosnia and Herzegovina." *Journal of Human Rights* 16, no. 4 (2017): 452-472.

TRTWORLD. "One-Woman Army." [www.youtube.com](http://www.youtube.com/watch?v=e2vR8hN7y30), 2018.
<https://www.youtube.com/watch?v=e2vR8hN7y30>

United Nations Security Council. "Annex IX : Rape and Sexual Assault." web.archive.org, April 27, 2009.
<https://web.archive.org/web/20090427201052/http://www.ess.uwe.ac.uk/comexpert/ANX/IX.htm#II.A.53>

Web.archive. "Annex VIII : Prison Camps (Part 8/10)." web.archive.org, February 3, 2007.
<https://web.archive.org/web/20070203101023/http://www.ess.uwe.ac.uk/comexpert/ANX/VIII-08.htm#III.A.85>

Wendt, Alexander. "Anarchy is what states make of it: the social construction of power politics." *International organization* 46, no. 2 (1992): 391-425.

Wendt, Alexander. "Collective identity formation and the international state." *American political science review* 88, no. 2 (1994): 384-396.

**Rape Camp Vilina Vlas Hotel:
Why is the International Community Still Unmoved?**

Wikipedia. "Vilina Vlas." Wikipedia, August 6, 2021.

https://en.wikipedia.org/wiki/Vilina_Vlas

Wikipedia Contributors. "Momir Savić." Wikipedia. Wikimedia Foundation, October 12, 2020.

https://en.wikipedia.org/wiki/Momir_Savi%C4%87.

Williamson, Holly. Towards an Understanding of Combatants' Motivations: The Implications of the Links Between Gender Bias and Political Violence. Arizona State University, 2019.

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

Yayın Geliş Tarihi / Received: 19.10.2021

Yayına Kabul Tarihi / Accepted: 13.11.2021

Bu makale için önerilen kaynak gösterimi / To cite this article (Chicago, 17-A sürüm / Chicago, 17th A):

Ivanov, Zoran. "The Crisis of Liberal International Order and the Status of the Small States: The Case of Republic of Macedonia and Republic of North Macedonia". *Uluslararası Suçlar ve Tarih Dergisi / International Crimes* 22, (2021): 161-192.

THE CRISIS OF LIBERAL INTERNATIONAL ORDER AND THE STATUS OF THE SMALL STATES: THE CASE OF REPUBLIC OF MACEDONIA AND REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA

Zoran IVANOV

Ph.D. Assistant Professor,

TOBB University of Economics and Technology, Ankara, Turkey;

e-mail: zivanov@etu.edu.tr

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8486-648X>

Abstract: *This article focuses on examining the causality between the international system and the resilience of small states and explains the experience of the Republic of Macedonia, which has been trying to join international organizations since 1991, as a case study. In this context, it proceeds from the basic assumption that the weaknesses of the state and their perception by the international system play a critical role in small state resilience.*

The article analyzes the critical weaknesses of the liberal international order's approach to neglecting small states, then examines the critical vulnerabilities and advantages of small states that lead to the emergence of weak or failed states in the international system. In addition to explaining a unique example of a country changing its name to enter an international alliance, the article clarifies the direct relationship between the status of small states in the international system and the predatory nature of the liberal international order that creates a precarious future for small states.

Keywords: *Liberal International Order, Macedonia, International System, Small States, EU, NATO*

LİBERAL ULUSLARARASI DÜZEN KRİZİ VE KÜÇÜK DEVLETLERİN STATÜSÜ: MAKEDONYA CUMHURİYETİ VE KUZEY MAKEDONYA CUMHURİYETİ ÖRNEĞİ

Öz: *Makale, uluslararası sistem ile küçük devletlerin dayanıklılığı arasındaki nedenselliği incelemeye odaklanmakta ve 1991'den bu yana uluslararası kuruluşlara katılmaya çabalayan Makedonya Cumhuriyeti'nin deneyimini örnek vaka olarak açıklamaktadır. Bu bağlamda, devletin zayıflıklarının ve uluslararası sistem tarafından algılanmasının küçük devlet esnekliğinde kritik rol oynadığı temel varsayımından hareket etmektedir.*

Makale, liberal uluslararası düzenin küçük devletleri ihmal etmeyi öngören yaklaşımının kritik zayıflıklarını ele alarak analiz etmekte, ardından, küçük devletlerin uluslararası sistemdeki zayıf veya başarısız devletlerin ortaya çıkmasına yol açan kritik kırılma noktalarını ve avantajlarını incelemektedir. Makale, uluslararası bir ittifaka girmek için adını değiştiren bir ülkenin benzersiz bir örneğini izah etmenin yanı sıra, bu örneğin karmaşıklığından hareketle, küçük devletlerin uluslararası sistem içindeki statüsü ile küçük devletler için güvencesiz bir gelecek yaratan liberal uluslararası düzenin yırtıcı doğası arasındaki doğrudan ilişkiye açıklık getirmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Liberal Uluslararası Düzen, Makedonya, Uluslararası Sistem, Küçük Devletler, AB, NATO*

Introduction

We are living in liberal democracy World order or what is left of it. It gained its peak after the (first) Cold War. What was supposed to bring democracy and peace made the world difficult and less democratic to live in. Aggressively exporting democracy and capitalism through globalization as a tool made the world live in constant conflicts, wars, political instability, and economic degradation. The mismanagement of its consequences^{1, 2} by the unaccountable leaders and politicians produces populism, inequalities, forced migration, and the list goes on. Beck Ulrich argues that the line between national and international spheres is being dissolved in what remains a somewhat hazy power space of global domestic politics.³ These turbulences are affecting the state's behavior. Great powers became predatorial and middle states are trying to balance between safeguarding the national interests and great powers' interests. The small states seem that they run out of options. They are obliged to comply with great powers politics risking their national interests, state sovereignty, security, society integrity, and economic development. The small states are collateral damage while the international system is transforming itself.

The status of the small states is of emerging importance in the current global system because while great powers are learning to share power and reorganize their sphere of influence, the small states are at immediate risk of turning to weak or failing states. Many scholars believed that an inclusive international system would bring benefits to

-
- 1 John Ikenberry. "Liberal Internationalism - Robert Wright & John Ikenberry [The Wright Show]", 2 Sep 2020, Accessed 05 Jan 2021
https://www.youtube.com/watch?v=5X_muSLGBKY,
 - 2 Francis Fukuyama. "American Political Decay or Renewal: The meaning of the 2016 election", Foreign Affairs, Jul/Aug 2016, Accessed 05 Jan 2021
https://www.foreignaffairs.com/articles/united-states/2016-06-13/american-political-decay-or-renewal?utm_medium=PANTHEON_STRIPPED&utm_source=PANTHEON_STRIPPED&utm_content=PANTHEON_STRIPPED&utm_campaign=PANTHEON_STRIPPED&utm_term=PANTHEON_STRIPPED
 - 3 Beck Ulrich. "Power in the Global Age: A New Global Political Economy." 2005. Malden Mass: Polity Press.

small states;^{4, 5, 6, 7, 8} it turned to be more extractive since many small states do not have considerable military, political, economic, and natural resources capabilities to be considered as “an equal voice on the table.” Today the media is overwhelmed with news, analysis, and opinions about mutual relationships, interests, actions, and influence of the Europe, US, China, and Russia. In the EU, the smaller states are utterly ignored. There are almost no critics, analyses, opinions about why the EU is not opening the Accession Talks after the Republic of Macedonia has changed its name to the Republic of North Macedonia for the same purpose. Small states such as the Republic of Macedonia have a negligible role in solving global challenges from the great power politics. Hence, the EU allowed this small state’s political instability to continue, corruption to strengthen its roots, economic degradation to grow, and the state’s institutions to further ruin. If this trend of treating small states continues, the number of failing states will rapidly grow and represent a direct threat to the EU. In this account, the studies of small states will be more relevant because they can provide actionable contingencies options for a possible solution for both sides, great powers, and small states, to mitigate the conditions of becoming failing states.

This article aims to analyze what happened to small states when the international system mismanaged to spread liberal democracy at the expense of small states. In this context, the article does two things. First, it will identify the critical weaknesses of the international system that implies neglecting smaller states. It will use the Republic of Macedonian experience as a candidate in the process of joining international organizations. Second, it will analyze the small state’s critical vulnerabilities and advantages within the international system, leading to weak or failing states. Using the Republic of Macedonia case study that recently changed its name to the Republic of North Macedonia will

-
- 4 Jeanne A. K Hey. “Small States in World Politics”, 2003. London: Lynne Rienner.
 - 5 Peter Katzenstein. “Small States in World Market” 1985. Cornell University Press, New York, US
 - 6 Miriam F.Elman. “The Foreign Policies of Small States: Challenging Neorealism in Its Own”, *British Journal of Political Science*, 1995. Vol. 25, No. 2 (Apr., 1995), pp. 171-217, Accessed on 10 Dec 2020 <https://www.jstor.org/stable/pdf/194084.pdf?refreqid=excelsior%3Acfda73178f90fb6bfd2051ece2c12cf0>,
 - 7 Browning S. Christopher. “Small, Smart and Salient? Rethinking Identity in the Small States Literature.” 2006. *Cambridge Review of International Affairs*, 19:4, p:669-684, Accessed 10 Dec 2020. DOI: [10.1080/09557570601003536](https://doi.org/10.1080/09557570601003536)
 - 8 Anthony Payne. “Small states in the global politics of development.” 2004. *The Round Table*, 93:376, p:623-635, Accessed 10 Dec 2020. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/0035853042000289209>

**The Crisis of Liberal International Order and the Status of the Small States:
The Case of Republic of Macedonia and Republic of North Macedonia**

identify causality between the international system and small states' opportunities and limitations in safeguarding national interests.

The case of the Republic of Macedonia changing its name to the Republic of North Macedonia to join international organizations is a unique and vital example in examining small states' status within the international system and the international system's perception of the small states. Examining such a complex subject must include both academic perspective and practical experience. In this case, the practical experience should be considered from the professionals who were part of the state decision-making process and leaders of state institutions. They can bring valuable insights from their opportunities, limitations, faults, and misconceptions during leading state institutions.

The article has two parts. The first part will identify the critical weakness of the current international system that makes it more extractive to small states. It will use examples from Macedonian experience in the past 30 years. The second part will analyze causalities between Macedonian state institutions and the international community to understand perceptions, interpretations, decisions, and limitations that set the Republic of Macedonia to change its name to R. North Macedonia and place on the road of failed states.

Small states and Liberal World Order – LIO

The current shambles that Liberal International Order is producing, the status of the small states is diminutive. In traditional theories of international relations, the relationship between the states is considered unequal distribution of power among the states within the current international order. Hence, the article will analyze the characteristics of the international order in correlation to small states. To define small states will assume conventional wisdom that the state's power comes from its strength, primarily from the size of country and population, political, economic, and military capabilities. Thus, the small states are defined as a state that lacks relative strength to project into the international system; hence, they are constantly preoccupied with their survival.⁹ Since building the international system, small states have been neglected due to the lack of power in the regional and larger context. According to Spykman size of the state provide an effective political

9 Michael Handle. "Weak States in International System", 1990. Routledge, NY

and economic integration and defines comparative strength to influence the geopolitical environment.¹⁰ The ability to influence is an indication of the power of the states. The conventional wisdom reads: The international system is a “society without a central authority to preserve law and order.” “It is in a state of anarchy, in other words.”¹¹

Consequently, the states constantly struggle for self-preservation within the international system. In this context, the idea of perception of the state matters, especially in the regional context.¹² Even though the concept of a small state has been a relative term, “smallness” is crucial for their survival in the present context of tectonic changes in the geopolitical environment. The significance of smallness depends on the notion of power and the nature of the international system.¹³ Thus, the size of states has significant consequences for their roles in international politics.¹⁴ Recent events indicate that changing the name from the Republic of Macedonia to the Republic of North Macedonia is a matter of perception and power politics of the US and EU in the Balkans. Analyzing such a unique case begins with identifying critical elements that led LIO in crisis and ramifications to small states.

The global system has experienced rapid changes in the last century. Including the information revolution in the past 30 years created a hazy power space that needs a new and creative way of thinking to be understood.¹⁵ Today we are living in the Liberal International Order or what is left of it. The idea that of bringing peace, democracy, and economic development made the environment precarious. Instead, it has created endless conflicts and wars, inequality, democracy in decline, a deteriorating social system, and political polarization. According to Mearsheimer, there are three crucial distinctions among orders that

10 Nickolas J. Spykman. “Geography and Foreign Policy, I”, *The American Political Science Review*, Feb., 1938. Vol. 32, No. 1

11 Ibid

12 Bilijana Vankovska. “Lilliputian Foreign Policy of a Small State: The Case of the Republic of Macedonia” 2017. Accessed 10 Sep 2021: <https://www.researchgate.net/publication/343103574>

13 Laurent Goetschel. “Small States inside and outside of the European Union”. 1998. Springer p:15

14 Viktor Gigueux. “Explaining the diversity of small states’ foreign policies through role theory” 2016. *Third World Thematics: A TWQ Journal*, 1:1, p:27-45 Accessed 10 Sep 2021 <https://www.tandfonline.com/action/showCitFormats?doi=10.1080%2F23802014.2016.1184585>

15 Ulrich Beck. “Power in the Global Age: A New Global Political Economy.” 2005. Malden Mass: Polity Press.

**The Crisis of Liberal International Order and the Status of the Small States:
The Case of Republic of Macedonia and Republic of North Macedonia**

populate the IS. The first difference is between international and bounded order and depends on the great powers' inclusions. The second difference concerns the kinds of international orders powers can organize: realist, agnostic, or ideological (liberal).

Further, Mearsheimer argues that only a unipolar system can produce Liberal International Order if the central political ideology is liberal democracy.¹⁶ History proves that power and domination are the crucial factors for great powers to rise and fall. In the aftermath of the Cold War, the US has played a power game, thus setting a new world order and creating a new international order, liberal as is the political ideology of the leading state. Soon after, the Western order created an open and inclusive international economy; vigorously spread liberal democracy worldwide. Consequently, they gain "considerable maneuvering space to build customized versions of capitalism around distinct approaches to corporate governance, labor markets, tax regimes, business-government relations, and welfare state arrangements."¹⁷ Rosenau wrote: "the global system is so disaggregated that it lacks overall patterns and, instead, is marked by various structures of systemic cooperation and sub-systemic conflict in different regions, countries, and issue areas."¹⁸ In this milieu, it is all about the interests and benefits of the major powers. The benefits of the small states from the international system have become a pipedream. To illustrate, the EU is keeping in purgatory the smaller countries from the Balkans. Great powers have been using central Caucasus countries for their geopolitical competition over the region's resources and control of its maneuvering space. Ambiguity is rising how much Liberal International Orders is liberal. The real problem with LIO is its implementation and management, not the goal and purpose.^{19, 20, 21}

16 John J. Mearsheimer. "Bound to Fail: The Rise and Fall of the Liberal International Order". 2019. *International Security*. No:43(4): p:7–50. Accessed 10 Sep 2020 https://www.researchgate.net/publication/332745630_Bound_to_Fail_The_Rise_and_Fall_of_the_Liberal_International_Order

17 Dani Rodrik. "The Globalization Paradox" 2011. WW Northon and Company, NY.

18 James Rosenau. "Study of the World Politics: Globalization and Governance". 2006. Routledge, NY

19 John Ikenberry. "Liberal Leviathan: the origins, crisis, and transformation of the American world order" 2011. Princeton University Press, New Jersey, US

20 John Ikenberry. "Liberal Internationalism - Robert Wright & John Ikenberry [The Wright Show], 2 Sep 2020, Accessed 04 Jan 2021 https://www.youtube.com/watch?v=5X_muSLGBKY

21 Fukuyama, Francis. "American Political Decay or Renewal: The meaning of the 2016 election", *Foreign Affairs*, Jul/Aug 2016, Accessed on: 05 Jan 2021 https://www.foreignaffairs.com/articles/united-states/2016-06-13/american-political-decay-or-renewal?utm_medium=PANTHEON_STRIPPED&utm_source=PANTHEON_STRIPPED&utm_content=PANTHEON_STRIPPED&utm_campaign=PANTHEON_STRIPPED&utm_term=PANTHEON_STRIPPED

Liberal International Order in crisis

Two critical elements of the system led LIO into crisis and turned small states into collateral damage. First, is rule-based system is replaced with “ruled by law.” Second economic hyper-globalization is benefiting just major powers because they keep an imperialistic mindset. In such a milieu, major power dominate the system by using small states either as clients or collateral damage to gain a strategic advantage in geopolitical competition. Small states always need to comply with already set rules in the system.

In most cases, their sovereignty in decision-making is limited, or there is none. Global economic policies are predatorial if small states lack strong institutions. If they fully open the door, they will be overrun, and if they keep it closed, they will economically be degraded.

First, the major strength of LIO is (was) the open and rule-based international order turns to be a weakness. According to Ikenberry, there are two layers of international orders. The first layer is the Westphalian system of sovereign states that continue today. The second layer, as he wrote: “Over the last two hundred years, Western democratic states have made repeated efforts to build international order around open and rule-based relations among states—that is, they have engaged in liberal order building.”²² These building blocks of two different systems on top of each other and considering the current geopolitical conditions led to the conclusion that LIO is producing more challenges and complexity than peace and democracy. In such complexity, there are two weaknesses. First, the collision starts with enforcing the subjective reality of liberal ideology from the Western powers into the realm of the Westphalian system of sovereign states arrayed in global power equilibrium. The second is enforcing ruled based system through hegemonic order. Ikenberry wrote: “The shifts in the Westphalian underpinnings of the liberal order—the rise of unipolarity, the erosion of sovereignty, and the transformation of security interdependence.”²³ The collision of these two distinctive ideologic systems neglect the national element into the international order, and since the foundation of the system is built on nation-states, any modification attempt will produce nationalism. The Westphalian system is based on cooperation and collaboration among the nation-states on every level. The United Nations successfully prevented further global wars among nation-states.

22 Ibid

23 Ibid

**The Crisis of Liberal International Order and the Status of the Small States:
The Case of Republic of Macedonia and Republic of North Macedonia**

On the contrary, liberal ideology promotes individual rights over the state's values. Today, mixing these two ideological concepts and disregarding the national elements and cooperation produce revolt against mainstream politics and liberal values.²⁴ The second weakness, the open and ruled-based, added more complexity and dominated the global arena because "the United States engaged in the most ambitious and far-reaching liberal order building the world had yet seen. The result was a particular type of liberal international order—a liberal hegemonic order."²⁵ Since the contemporary liberal hegemonic order built the current LIO, only we can assume that if the LIO was built on the mutually accepted rule, it could function as it was created.

Second, the economic hyper globalization eroded economic and political sovereignty. In 1984, Keohane wrote: "It would take an ideological leap of faith to believe that free markets lead necessarily to optimal results." Further, the Bertton Wood institutions, as the hallmark of LIO, repeatedly tried to establish ruled based system free from the US, Britain, China, and the Soviet Union's influence.²⁶ All these can be considered as disregarded indicators of the weakness of the implementation of economic globalization. Additionally, multilateralism as a bridge towards a rule-based system failed because these institutions never became genuinely autonomous from the US and other major powers which set the rules, enforce the rules, and give legitimacy to other states. To a certain extent, multilateralism gave smaller states a voice and some economic freedom and protection²⁷; yet these opportunities are available to small states only if they are not in collision with major power interests. Nye argued that stated agenda-framing had been used "to keep less powerful countries off the table or, if they are invited, the rules of the game have already been set by those who arrived first."²⁸ Accumulating power led to the political polarization of states, social division, and unequal sharing of wealth.

Consequently, it made politicians stuck in their intersubjective reality of closed like-minded groups and much less representative of the people

24 Rodger Eatwell and Matthew Goodwin. "National Populism: Revolt against the liberal democracy". 2018. Penguin Random House.

25 John Ikenberry. "Liberal Leviathan: the origins, crisis, and transformation of the American world order." 2011. Princeton University Press, New Jersey, US

26 Dani Rodrik. "The Globalization Paradox" 2011. WW Northon and Company, NY. p:170-185

27 Ibid

28 Joseph Ney. "Future of Power" 2011. Public Affairs, New York, p.12

who elect them.²⁹ Globalization, as well as deep regional integration (such as the EU), can on certain occasions be more devastating for small states, such as causing brain drain or foreign companies approaching in an extractive manner to exploit the natural resources, although this is more so the case in Africa and less in the Balkans. Hence, it concludes that major powers keep an imperialistic mindset rather than enforcing the liberal economic principles as they were written and meant to be implemented. It seems that Rodrik's term "hyper globalization" is the new form of the Industrial Revolution from the 19th century. The major powers accumulated their economic power because they had states institutions that could adapt to the new economic challenges, absorb the benefits of the global market, and establish international institutions and regulations to secure future economic gains. In the contemporary globalization milieu, small states are clients of international institutions.

With the predatory nature of global market rules, the small states cannot establish strong state institutions that can compete with the hyper globalized market while the domestic producers and markets are still in their infancy and not ready to face competition.³⁰ Hence, the Balkans' small countries would also be as challenging as entering the regional initiatives such as the EU. On the other hand, small states cannot afford to be "left-out" from such regional and global integrations either, as it would deprive them of numerous other privileges to access larger markets as well.

The current international system based on liberal ideology neglects the national element while promoting individual rights, international institutions, and multinational corporations. The objective reality is that we live in a system of sovereign nation-states. Hence, the national element cannot be excluded or replaced. Careful integration will foster missing multilateralism elements that will lead to cooperation and minimize the current mismanagement of LIO. This disconnection is evident in the EU's relationship with smaller Southern European states.

29 Rodger Eatwell and Matthew Goodwin. "National Populism: Revolt against the liberal democracy". 2018. Penguin Random House

30 Dani Rodrik. "The Globalization Paradox" 2011. WW Northon and Company, NY. p:170-185

Is Liberal International Order extractive small states: The case of Republic of Macedonia - MKD

The analytical framework for this research will use qualitative historical analysis to identify critical events in the past that contributed to making MKD a weak or failing state. We will use Bailyn's (1982) suggestion of manifest and latent events for this preliminary research. The Manifest events denote the actual occurrence of events in the past restraining from interpretation. The latent events refer to events implied from manifest events. According to him, implementation of manifests and latent events as origins, causes, and interpretation are causes of most historiographical disputes since manifests events assume the role of "the facts" can be subject to different interpretations and understanding of concurrent latent events.³¹ To mitigate this weakness further will use comparative historical analysis to identify causes of effects of manifests events rather than interpretation. The small states, as an actor in the LIO, actions are interconnected and mutually dependent. It is critical to understand what effects affect LIO's actions to MKD in positioning itself in the international system.

Further, we assume that interaction between LIO and MKD has the average amplitude of life within time-space and intensity of interaction. In this article, we will follow the pattern of defining events and describing the implication. In part of "the event," we will try to identify the past critical events that spike up the intensity of everyday life. In the part of "the implication," we will try to describe the cause of effects, thus creating a severe impact on MKD's foreign and domestic policies and decision-making process.

Has the Republic of Macedonia become a failing state?

If using the objective parameters of defining the size of the states, the Republic of Macedonia is fitting in the category of small states. According to the traditional definition in international relations, power relations define the behavior of the states. The main principle with the current LIO is based on the relative strength of the states to project its power. Baring this in mind, Handle defines small states as weak states since they cannot project power or strength; hence, they are persistently

31 Bernard Bailyn. "The Challenge of Modern Historiography." 1982. *The American Historical Review*, 87(1), 1–24. <https://doi.org/10.2307/1863306>

preoccupied with their survival.³² According to him, the Republic of Macedonia is already a weak country because it has small and landlocked territory, and since its independence in 1991, it has been preoccupied with the survival of its state's status and proving its identity. The following analysis will examine critical events that may lead to a failing state in the contemporary context of the crisis of the LIO.

The Republic of Macedonia gained its independence during the '90-ties, the most turbulent era in geopolitics. It is considered a period in which Western states outperformed the Soviet Union and the US-led the unipolarity. Since all the ideological and powerful rivals were removed, the US built the American hegemonic liberal Order.³³ There were few critical events that the international system was preoccupied. The significant events are the reunification of Germany in 1990, The fall of the Soviet Union in 1991, and the Balkans' bloody dissolution of Yugoslavia. Western allies were at the zenith of their power. The liberal democracy won the communism. Hence, they were preoccupied with dominating the geopolitical arena. Domination has led to blindly following the liberal principles minimizing the responsibilities of democratic values because liberalism was perceived as political and economic freedom rather than respecting the responsibility of democratic values. Democracy is not absolute freedom; democracy is responsibility.

In such a milieu, the management of these events was only through the perception of maintaining the domination of the global arena. In addition, all emerging small/weak states were able to gain their independence based on the right of self-identification. Nevertheless, protecting its national interests was allowed if there were not interfering with major powers' interests. The case of the Republic of Macedonia is a perfect example of the predatorial nature of the international system.

The Event: Denied Independence in 1991

The way the Republic of Macedonia gained its UN membership shaped the inability to create strong state institutions and foreign policy. Further degraded participating and benefiting from international institutions. Also, it was and still represents a source of internal political instability.

32 Michael Handle. "Weak States in International System", 1990. Routledge, NY

33 John Ikenberry. "Liberal Leviathan: the origins, crisis, and transformation of the American world order" 2011. Princeton University Press, New Jersey, US

**The Crisis of Liberal International Order and the Status of the Small States:
The Case of Republic of Macedonia and Republic of North Macedonia**

After the dissolution of former Yugoslavia, the Republic of Macedonia proclaimed its independence in 1991. Immediately Greece blocked its registration in the UN under its Constitutional name. Greece claims that the Republic of Macedonia represents a direct threat to Greek territorial integrity and cultural heritage. The Republic of Macedonia is a small country from the Balkans seeking its place in the international order. The facts are that the Republic of Macedonia was a former communist country, weak and newly emerging small states from precarious Balkan, without any direct communication with any major powers lacking relative strength to face unprincipled pressure from Greece. Greece has used its already internationally established position, the member of the UN in 1945, NATO in 1952, and EU in 1981 to fulfill century-long policy towards Macedonia. Under unprecedented pressure from Greece and the European Community and the UN Security Council 817 from 7 April the 1993, Republic of Macedonia became a UN member under the temporary name: "The Former Yugoslav Republic of Macedonia." This example has proven Ney's theory of agenda framing in power projection. He wrote: "the agenda-framing has been used to keep less powerful countries off the table or, if they are invited, the rules of the game have already been set by those who arrived first."³⁴ Greece used the advantage of being a UN member since 1945 and already established closed relationships with the US and UK during the Cold War due to its geostrategic position in the Balkans. Additionally, the international community's preoccupation with solving the Balkan war and solving a new issue will drain energy from geopolitical dominance.

The Implications

It was born the so-called "name issue," representing precedent case in international relations. Macedonian state could not develop consistent, stable, and firm domestic and foreign policy; hence became a weak state in terms of international relations and domestic politics."³⁵

Besides the national consensus that Macedonia will develop as NATO and EU member, it was hard to develop any sustainable domestic politics

34 Ney, Joseph. "The Future of Power", 2011. Public Affairs, New York,

35 Vankovska Biljana. "David vs. Goliath: The Macedonian position in the so-called "Name Dispute" with Greece" 2010. Challenges of Europeanization. No:58. Issue:3. p:438-467 Accessed 05 Dec 2020
https://www.academia.edu/41284683/David_vs_Goliath_The_Macedonian_position_s_in_the_so_called_Name_Dispute_with_Greece

because the “name issue” imposed identity politics instead of building a democratic society. The transition from former communists to democratic society becomes a never-ending process due to the lack of incentives from the international community and internal failure to build civil society. Using Daren Acemoglu and James Robinson’s research, they have created extractive institutions to maintain political conditions to grip power, which lasts to the present day. In 2021 the US State Department Investment Climate Report will confirm consistent corruption.³⁶ The biggest hindrance in building state institutions process was the lack of strong civil society. Gjorge Ivanov, in 2001 has argued that Macedonia lacks social structure independent of the state’s structure, which are prerequisites for creating stable and democratic state institutions.³⁷ Consequently, political parties played the primary role in creating states institutions by appointing their political subjects as institutional directors. Hence, they never built a political culture based on democratic values of inclusiveness. Both international integration deadlock and extractive political culture imposed a new inter-subjective reality: political parties are the state’s center of gravity. These conditions doomed to failure of economic development and planted conditions for continuous political instability. Rodrik wrote: “Specialize in commodities and raw materials, and you will get stuck in the periphery of the world economy.” “You will remain hostage to fluctuations in world prices and suffer under the rule of a small group of domestic elites.”³⁸ Today, Macedonia is facing an incessant fall of public debt. The country’s public debt was close to 64.4% of GDP at the end of June 2020.³⁹

The years after will prove that the “name issue” will encourage 19th and early 20th-century Balkan irredentist ideologies to come to light. Following Greece’s example, in 2021, Bulgaria started to block EU integration claiming that the Macedonian language and nation have Bulgarian roots.

36 US Department of State, (2021) 2021 Investment Climate Statements: North Macedonia, Available at: <https://www.state.gov/reports/2021-investment-climate-statements/north-macedonia/>

37 Gjorge Ivanov, “Consolidation of Democracy and the Civil Society” 1999. Civil Society in the Countries on Transition, edited Nadia Skenderovic Cuk and Milan Podunavac, Open University and Agency of Local Democracy, Subotica

38 Dani Rodrik. “The Globalization Paradox” 2011. WW Northon and Company, NY.

39 Dragana Petrushevska. “North Macedonia government debt at 52% at end-July”, SeeNews, 31 August 2021, Available at: <https://seenews.com/news/n-macedonias-govt-debt-at-52-of-gdp-at-end-july-752578>

**The Crisis of Liberal International Order and the Status of the Small States:
The Case of Republic of Macedonia and Republic of North Macedonia**

In the following years, the “name issue” contributed to changing how the international community perceived the country during the precarious conflict management spilled over from Kosovo in 2001.

The Event: (Un)famous Ohrid Framework Agreement

The NATO and EU played a critical role in agenda-framing in projecting security policy in the Balkan region in 2001 while managing the insurgency in the Republic of Macedonia - MKD. The insurgency in the Republic of Macedonia was a spillover effect from War in Kosovo. Driven by the success of the Kosovo campaign, former KLA (insurgents from Kosovo) members instigate insurgent movements in the region where Albanians are the majority. For the moment, the idea of “Great Albania” was back to life again. The insurgents claim they fight for Albanian’s inherent human rights in Macedonia to become a nation claiming, not a minority because they were more than 40% of the populace. After the independence in 1991, Macedonia, like any other European country, recognized minorities’ rights in the Constitution. Even today, Greece and Bulgaria still do not recognize minority rights. The EU and NATO did condemn insurgent violence and yet constrain Macedonian security forces in using force to deal with the violence, protect civilians, and secure critical infrastructure. Dualism came from protecting their “baby” former KLA members that helped the US and NATO during the war in Kosovo.

On the other hand, they must support MKD in their legal actions as a sovereign state. In such a milieu, neither side could win. To prevent further escalations of the conflict and improve its image from Bosnia that the international community can manage regional conflicts, they press both sides to sit at the table and reach an agreement.

The conflict ends with The Ohrid Framework Agreement signed by the leaders of the four major political parties, two major Macedonian and two major Albanian political. The process itself raised many questions: Why did political parties sign an agreement when none of them had ever claimed to have a conflict with each other or took any responsibility for the violence.⁴⁰ Vankovska’s research raised five significant

40 Vankovska, Biljana. “The Role of the Ohrid Framework Agreement and the Peace Process in Macedonia” Longo editore, Ravenna, in Stefano Bianchini et al (eds.), *Regional Cooperation, Peace Enforcement, and the Role of the Treaties in the Balkans*, Jan 1, 2007 Accessed 05 Sep 2020 https://www.academia.edu/1267906/The_role_of_the_Ohrid_framework_agreement_and_the_peace_process_in_Macedonia

shortcomings. First, it was far from being inclusive. Not all affected parties were given representation and a voice. Second, it was highly secretive and suspiciously non-transparent (even on the day of its signing, the time and place were kept secret from the public until the last second). Third, it was not a negotiation process launched by the parties to the conflict but imposed mainly by the so-called ‘third parties’ (EU and US). Fourth, the “facilitators” were not perceived as neutral and non-biased due to their long and substantial involvement in the region’s significant developments (particularly in Kosovo). Finally - the domestic leaders suffered a catastrophic lack of legitimacy among their constituencies. Nevertheless, the Ohrid Framework Agreement cessation of direct violence yet degraded the democratic process and further divided the society.

The Implications

The Ohrid Framework Agreement implied changes in the Constitution from nation-states, which was highly praised by the international community after 1991. The changes implied liberal democratic principles to promote individual human rights and civil society. After 20 years, the thesis of many experts and professors are confirmed that the Agreement served to stop further violence, not to build the inclusive democratic civil. Sadly, the international community just praised ending the armed struggle. Two significant flaws steered Macedonia from building a democratic society.

First, the Agreement excuse culture of violence as political mean and further strengthen ethnic division. “The Agreement contains specific provisions for the protection of Albanian minority community rights. These provisions, such as quotas for participation and integration of ethnic Albanians into all state institutions such as the army and police forces and various state agencies, would seem to work against division and separation of the ethnic communities.”⁴¹ Hence, replacing the professionals with a quota system created resentment and further shifted political culture away from democracy. Every state institution must have a minimum of 25% Albanian ethnic minority. The Albanian political

41 Biljana Vankovska. “The Role of the Ohrid Framework Agreement and the Peace Process in Macedonia” Longo editore, Ravenna, in Stefano Bianchini et al (eds.), Regional Cooperation, Peace Enforcement, and the Role of the Treaties in the Balkans, Jan 1, 2007 Available at: https://www.academia.edu/1267906/The_role_of_the_Ohrid_framework_agreement_and_the_peace_process_in_Macedonia

**The Crisis of Liberal International Order and the Status of the Small States:
The Case of Republic of Macedonia and Republic of North Macedonia**

party Democratic Union for Integration, led by insurgency leader Ali Ahmeti, started to employ many insurgents and political trustees quickly. The Macedonian political parties did not interrupt any Albanian activity since the fear of the revival of violence never disappeared. Violence was the primary means to maintain power-sharing within the state.

Second, the Agreement buried the last chance to build a democratic society and cemented an ethnically divided society. The international community treated the country in a broader conflict that ruined the government and society. Hence, they imposed full measure of post-conflict state-building, ensuring that the Agreement would work. They sent special advisory teams and NOGs to work with governmental institutions on post-conflict state-building, which were embedded as special advisors to the existing Ministers and state institutions. The Project of Ethnic Relations logistically administered the state-building initiatives – PER supported by the US Agency for International Development.⁴²

In many cases, they have assumed an authoritative position over Governmental bodies and institutions rather than facilitating conditions for domestic institutions to produce their solutions. Instead, they were already imposing solutions from other regions named a preferable option. The state institutions became dysfunctional by doing so because their job was to find a way to implement foreign inflicted solutions rather than create their own.

Third, staying in power was transcendent in the new complex political context rather than building a dynamic democratic process and civil society. In 2010 Vankovska wrote: “state-building medicine and power-sharing model introduced after the 2001 conflict championed “democracy without demos.”⁴³ Two basic democratic principles were neglected. First, failed dialog between political parties, both Macedonians and Albanians. Second, instead of implementing the rule of law, political elites mastered “rule by law.” Politicians have started to tailor laws and regulations to fit their agenda and achieve impunity for corruption, control the economy, and avoid checks and balances. Today

42 Biljana Vankovska. “David vs. Goliath: The Macedonian position in the so-called “Name Dispute” with Greece” 2010. Challenges of Europeanization. No:58. Issue:3. p:438-467 Accessed 05 Dec 2020
https://www.academia.edu/41284683/David_vs_Goliath_The_Macedonian_position_s_in_the_so_called_Name_Dispute_with_Greece

43 *ibid*

this trend has become endemic in the Republic of Macedonia.⁴⁴ The main goal was to postpone democratization because with implementing democratic principles, current political elites will no longer be relevant political actors.

On the road of managing and fulfilling the domestic and foreign policies, there were more vicious obstacles that added more complexity to the political context in the country. The failing process of NATO membership in 2008 has proven a critical event that will lead to losing sovereignty in the national decision-making process.

The Event: 2008 NATO integration failed

In 2008 at the NATO enlargement Summit in the Bucharest Republic of Macedonia was not allowed to become a NATO member. It was the largest NATO Summit ever, including the Russian President's presence. This event was considered a critical geopolitical event where the relationships between the US and Russia deteriorated. At the Summit, the US stated that NATO should welcome all European democracies and Ukraine and Georgia to the Membership Action Plan. This action was rejected from the old, primarily from Germany, France, and Italy.

178

Consequently, Russia understood the potential threat and became very proactive in the following years in Ukraine, Belorussia, and Georgia to prevent NATO enlargement. Furthermore, this event has severely damaged the credibility of the NATO enlargement process. Likewise, they publicly embarrassed the US administration when President George W. Bush announced that three countries, Albania, Croatia, and Macedonia, would join NATO the day before the Summit. Only Albania and Croatia were admitted. In such precarious relationships between the EU and US and EU and Russia (major powers), Greece used the window of opportunity to block the Republic of Macedonia NATO membership. In the Bucharest Summit Declaration from 03 April 2008, the Head of States and Government of the member countries of NATO in paragraph 1 stated: "We reiterate our faith in the purposes and principles of the United Nations Charter."⁴⁵ Obviously, at the NATO Summit, member

44 Slagjana Taseva. "Grand corruption and tailor made laws in the Republic of North Macedonia", Transparency International Macedonia, 2020, Available at: https://transparency.mk/wp-content/uploads/2021/04/grand_corruption_and_tailor_made_laws_in_republic_of_north_macedonia.pdf

45 NATO "Bucharest Summit Declaration", Press Release Apr, 2008, Accessed 05 Aug 2021 https://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_8443.htm

**The Crisis of Liberal International Order and the Status of the Small States:
The Case of Republic of Macedonia and Republic of North Macedonia**

countries supported major power interests to support Greece. Noticeably NATO disregards the UN Charter of the right of self-determination.

Additionally, according to Interim Accord No.32193 from 13 September 1995, Greece has obliged not to obstruct the Republic of Macedonia, to join any international organization under its temporary name “The Former Yugoslav Republic of Macedonia - FYROM,”⁴⁶ confirmed by UN Resolution 817 from 1993;⁴⁷ still NATO did not deliberate. Further, this decision was confirmed by the International Court of Justice - ICJ verdict No:2011/37 from 05 December 2011.⁴⁸ Nevertheless, this great win for a small state meant nothing to NATO, the EU, nor the US. If the LIO was built on ruled-based principles, Greece, the EU, and the US would have respected ICJ’s verdict and grand membership. Noticeably, Ney’s agenda-framing is easier to use when dealing with small states such as the Republic of Macedonia because it will not distract them from the geopolitical competition dealing with emerging Russian influence. Hence, the US and EU preferred to keep the status quo. By doing so, Macedonian political instability and economic degradation continued. The consequence to the Republic of Macedonia did not trouble the EU, the US, or NATO because their interests were not directly compromised.

The major powers were blindly following geopolitical interests disregarding giving incentives to strengthen democratic values. Hence, Macedonia started many retrograde processes.

The Implications

Undoubtedly, this event was the biggest disappointment for both citizens and politicians. The fragile and divided political environment in Macedonia faced the brutality of the realpolitik of the EU and US. The political dogma that wellbeing will flourish after NATO membership fails. Likewise, the recognition of the Constitution becomes a pipedream, yet changing the country’s name becomes a reality. All politicians avoided this brutal reality, and they kept the status quo because it complements NATO AND EU fatigue.

46 Interim Accord (1995) No: 32193, Accessed 05 Aug 2021
https://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/MK_950913_Interim%20Accord%20between%20the%20Hellenic%20Republic%20and%20the%20FYROM.pdf

47 UN Security Council (1993), Resolution 817, Accessed 05 Aug 2021:
<http://unscr.com/files/1993/00817.pdf>

48 International Court of Justice (2011), Press release No:2011/37 from 5 December 2011, Available at: <https://www.icj-cij.org/public/files/case-related/142/16841.pdf>

Consequently, government incumbent political party Internal Macedonian Revolutionary Organization – Democratic Prosperity and National Unity – VMRO-DPMNE led by Prime Minister Nikola Gruevski with his Albanian coalition partner Ali Ahmeti form Democratic Union for Integrity – DUI turn politics inwards. The idea of internal growth came to the right moment. With solid states institutions and a developed economy, the country could face and manage unprecedented obstacles and dualism in implementing international laws from the EU and NATO. Nevertheless, this was not the case. Two elements marked this period that further deteriorated the status of the Republic of Macedonia.

First, politicians created the perception that Greece is the only obstacle to NATO and EU membership. Thus, in public, the significant blame took Greece, not the international community, NATO, or EU. Hence, nationalism was on the rise, and identity politics secured its roots. The Macedonian politicians keep NATO and EU membership high in their agenda and participation in NATO and EU missions. Mainly this was by inertia since the central dogma of politicians was to prove to NATO and EU that is a worthy partner. So, the Macedonian Army took part in ISAF in Afghanistan from 2002 – 2021. From 2003 until 2014, was part of Enduring Freedom in Iraq. The Macedonian contingent performed direct combat actions. In 2006/2007, at the President briefing, the suggestion to replace direct actions with more staff officers and training instructors was refused. The answer was to keep the same mission until Americans proposed it differently. The years after will prove that this policy is incorrect. The combat mission did not bring NATO and EU membership. It turns that membership is a strictly political decision.

Second, Prime Minister Nikola Gruevski understood NATO and EU fatigue and shifted policy to economic development. Besides his economic successes, his policy deviated because the biggest opposition party, the Social Democratic Alliance of Macedonia – SDSM, could not match the VMRO initiative of reorganizations of the country. The biggest weakness of the SDSM political party was stuck within their inter-subjective reality presented by the former leader of Branko Crvenkovski and his trustee Radmila Shekerinska. The SDSM was not a constructive opposition. Hence, VMRO policy deviated to strengthen corruption, and daily politics became part of civilian life. The ten years of Gruevski – Ahmeti governance lost the last hope of building merit-based independent state institutions.

**The Crisis of Liberal International Order and the Status of the Small States:
The Case of Republic of Macedonia and Republic of North Macedonia**

When Gruevski and Ahmeti started to make arrangements with China and Russia, has threatened the US and EU interest's primary in energy and infrastructure. Soon after, their governance was labeled as a regime nationalistic, authoritarian regime. In 2017 the so-called "Gruevski regime" in reality "Gruevski-Ahmeti regime" was overthrown through protests, known as the Colorful Revolution. Replacing incumbent Social Democrat Zoran Zaev was qualified as more cooperative. As for Ali Ahmeti, he remained untouchable and played the role of kingmaker.⁴⁹

The following years will prove that Gruevski did not leave any legacy and all his structure fell like the tower of cards, thus setting the condition for relegating Macedonia into geostrategic obscurity.

The Event: Precarious Prespa Agreement in 2018

The readers scrutinizing the Prespa Agreement tentatively and generally may produce two separate reactions - oppose or support. Those who oppose the Agreement are viewed as against safeguarding national interest of the Republic of Macedonia and its right of self-determination. Those in the other camp, however, the supporters of the Agreement, view the opposers as standing against liberal democracy, being anti-NATO and anti-EU, and promoting populism and authoritarianism. Additionally, the opposers support NATO and EU membership, but not at the cost of changing the country's name. Regardless of the perceptions and points of view, there are facts, conditions, and influences. In changing the country's name, the facts were replaced with assumptions, the conditions were tailored by agenda-framing, and influences were used to change decisions. Since VMRO-DPNE political party was firmly sitting in the government, the SDSM political party instigated a political crisis in early 2014, ultimately culminating in changing the country's official name. Here are several critical facts that led to the name change.

First, in the geopolitical competition, Russia threatened the US and EU energy interests in the Balkans. Mitigating the Russian offensive to strengthen the energy influence in the Balkans through Turk Stream 2⁵⁰

49 Biljana Vankovska. "Macedonia in NATO: What has changed?" Turkish Policy Quarterly, Summer 2020, Available at: <http://turkishpolicy.com/article/1019/macedonia-in-nato-what-has-changed>

50 Gazprom. "South Stream construction to create conditions for developing gasification and gas-fired power generation in Macedonia" News, Sep 2013, Available at: <https://www.gazprom.com/press/news/2013/september/article170592/>

became the US strategic priority. The US needed to prevent the same situation in the Balkans that happened to Central Europe with Nord Stream 1.⁵¹ The first step was for the Republic of Macedonia to become a NATO member. The goal was to ensure states' political decisions aligned with the EU and US interests. According to the NATO Bucharest Summit Declaration from 2018, the membership will be granted automatically after the "name issue" is solved.⁵²

Second, in the regional context, the Albanian Prime Minister Edi Rama has hosted a meeting in Tirana with all Albanian political parties from Macedonia, known as "Tiranska Platforma."⁵³ They confirm the mutual support and unity of interests in Macedonia. This event was perceived as interfering in internal affairs and promoting Albanian separatism in Macedonia.

Third, after losing the early elections in 2014, the SDSM did not accept the election results, left the Parliament, and instigated a political crisis. During this crisis, they used illegal wiretapping materials in public to delegitimize VMRO governance and build the perception of an authoritarian regime named "Gruevski regime" or "the regime."

Fourth, in 2015 the US and EU were deeply involved in mediating the end political crisis.^{54, 55} The result was Przino Agreement between major political parties to have early elections in 2016, the opposition SDSM to return to Parliament, and to establish Special Prosecution Office led by Katica Janeva. Later, she was caught in racketeering businesspeople in favor of and related to high government officials.

Fifth, in the process of signing the Prespa Agreement, there are two significant illegalities. First, in Jun 2018, Greece and Macedonia signed the mutual agreement that the country will change the name to the

51 Nikos Tsafos. "Turkish Stream Opportynities", CSIS, Nov 2018, Available at: <https://www.csis.org/analysis/turkstream-opportunity>

52 NATO "Bucharest Summit Declaration", Press Relace Apr, 2008, Available at: https://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_8443.htm

53 Katerina Blazevska. "Платформата" ја премина Македонската граница" Deutsche Welle, Apr 2017, Available at: <https://www.dw.com/mk/платформата-ја-премина-македонската-граница/a-38481427>

54 Fokus. "Заев и Груевски на средба со Хан" Fokus.mk, July 2015, Available at: <https://fokus.mk/zaev-i-gruevski-na-sredba-so-han/>

55 Netpress. "Груевски и Заев на средба со Хан и европатениците" Netpress.com.mk, July 2015, Available at: <https://netpress.com.mk/gruevski-i-zaev-na-sredba-so-han-i-evropratenicite/>

**The Crisis of Liberal International Order and the Status of the Small States:
The Case of Republic of Macedonia and Republic of North Macedonia**

Republic of North Macedonia for overall use and change the Constitution. The SDSM excluded the opposition, other smaller political parties, and the President of the States from negotiating process with Greece. The illegality came from replacing the signatory party the President of the State with Minister of Foreign Affairs Nikola Dimitrov. According to the Constitution of the Republic of Macedonia, Article 119 paragraph 1 and 2, and Decree for the promulgation of the law on the conclusion, ratification, and execution of international agreements, Article paragraph 1 and 2, only the President of the States is responsible for signing the international agreements.⁵⁶ Second, the Referendum was unsuccessful because the turnouts were less than thirty percent.⁵⁷ Nevertheless, the SDSM purposely misinterpreted the results and took unilateral decisions disregarding people's will and against Article 120 from the Constitution of the Republic of Macedonia.

Sixth, the Referendum becomes a battleground for domestic and foreign influence. The foreign influence was firm and systematic through the financial support of \$8 million US congressional funds and UK Foreign Office funding in Macedonia through Stratagem International as the SDSM "Yes Campaign" task force. Both efforts were under the curtain to fight Russian disinformation that was found significant as a \$21000 investment paid by Greek businessmen sympathetic to Russia.⁵⁸ However, the people of Macedonia decided to keep their name.

The overall process of changing the country's name created many precedents in international relations and international law. Likewise, the Republic of Macedonia lost the final stand to correct political culture and build a democratic society.

The Implication

Numerous implications curtail state survivability. Hence, the article will examine two critical implications international and domestic. The other

56 Parliament of Republic of Macedonia. "Constitutions", 1992. Sobranie of Republic of Macedonia, Available at: <https://www.sobranie.mk/content/Odluki%20USTAV/UstavSRSM.pdf>

57 State Election Committee "Report of the Referendum in 2018", 2018. SEC, Available at: https://drive.google.com/file/d/11AGxUaJI5epNrQJm_57UHyRjR56-Aqj/view

58 Purkiss, Jessica. "Russian Warlords and British PR Firms: Macedonian's Information War", The Bureau of Investigative Journalism, Sep 2018, Available at: <https://www.thebureauinvestigates.com/stories/2018-09-28/russian-warriors-and-british-pr-firms-macedonias-information-war>

implications are implied. They will not be examined because they represent separate topics for analysis.

Internationally, the small states are collateral damage to the crisis of the current LIO. There is nothing democratic in changing the country's name by disregarding international law and the fundamental inherent right of self-determination for beginning alliance members. The alliances are temporary and prone to changes. It demonstrates Ikenberry's theory that LIO built on hegemony on top of the Westphalian system of sovereign states will produce more ideological conflicts in which small state cannot protect their inherent sovereignty. The Prespa Agreement also resurrected 19th and early 20th-century Balkan nationalism during the nation-state building period. The stronger Balkan states such as Bulgaria and Greece saw a window of opportunity to fulfill some unfinished goals further. Unfortunately, the current political structure of the LIO allows them much freedom to fulfill their goals. After Greece, today, Bulgaria is following the same steps of blocking the Republic of Macedonia further EU integration by not recognizing Macedonian language and nation. According to Bulgarian President Rumen Radev, Bulgaria should follow Greece's regional policy towards the Republic of Macedonia.⁵⁹

Domestically, starting from the biggest disappointment in 2008, political culture picked subservience to autocratic rules and oligarchies. Gruevski's ten years of governance opened many economic opportunities. "Benefiting from strong fiscal stimulus, credit growth, and foreign investment, FYR Macedonia is experiencing one of the highest economic growth rates in the region."⁶⁰ Nevertheless, his governance resulted in degrading the political culture and civil society. He strengthens the role of political "authority" as a ruler with unchecked power over the citizens. Hence, his governance style impeded the democratic consolidation of the state institution and promoted autocratic rules and oligarchies. In 1999 and 2001, prof. Gjorge Ivanov wrote: "democratic consolidation could not be done because the state was not governed by law according to the structure of the democratic government; instead, the incumbent political party ran it."⁶¹

59 Sonja Ugrinavska., "Rumen Radev with Ultimatum to Skopje", 2021, Sloboden Pecat, Accessed 25 Oct 2021. <https://www.slobodenpecat.mk/rumen-radev-so-ultimatum-do-skopje-prvo-prava-za-bugarite-pa-pregovori-so-cu/>

60 IMF "Former Republic of Macedonia – Country report", 2015. IMF Country Report No. 15/242, Available at: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2015/cr15242.pdf>

61 Ivanov, Gjorge. "Consolidation of Democracy and the Civil Society" 1999. Civil Society in the Countries on Transition, edited Nadia Skenderovic Cuk and Milan Podunavac, Open University and Agency of Local Democracy, Subotica

**The Crisis of Liberal International Order and the Status of the Small States:
The Case of Republic of Macedonia and Republic of North Macedonia**

The successor incumbent Zoran Zaev is a product of the same political camp. After four years of Zaev's governance, his actions proved that he perfectly understood the previously set political culture by Gruevski and continued in the same manner. His governance replaced the rule of law with "ruled by law." He purposely overwhelmed the nominal system of checks and balances to fit the political agenda. Otherwise, it was impossible to change the country's name, strengthen the grip on power, and deal with opposition. A merit-based system and the abiding rule of law as part of the fundamental liberal democratic principles of governance was replaced with supporting political party decisions. They view anyone who challenges their decision as standing against their interpretation of liberal democracy, anti-NATO, and anti-EU, moreover as supporters of "the regime." The precedent of tailoring the laws to fit the political agenda has become practice. Many analysts and political scientists are raising the issue that the incumbent is abusing the process of using the EU flag for the laws that needed to be passed in a shortened procedure and are considered part of the reform process to NATO and EU membership.⁶² Usually, to avoid democratic debate and bypass the opposition, they put an EU flag to be considered urgent and use a short procedure to pass the law. Likewise, the reckless neighboring policy creates more obstacles for further development and is trapped in a cycle of identity politics. The hasty signing of the Treaty for friendship, good-neighborliness, and cooperation between the Republic of Bulgaria has resulted in rising Bulgarian nationalism and further blocking Macedonia in EU membership.

Unfortunately, this became a vicious cycle. Regardless of the incumbent, the focus is on how to hold the grip on power. Only the generational change in a politician who will lead the parties, there is a chance to break the vicious cycle. Today there are young politicians on the political scene. Nevertheless, they are not able to come to power yet.

Conclusion

The Republic of Macedonia started to build independence during the zenith of LIO. These two processes collide because both ideologies have a different base. After centuries, the Republic of Macedonia finally had

⁶² Jasminka Pavlovska. "Playing and abusing European flag in legal procedures", NovaMakedonija.com.mk, Accessed 05 Aug 2021
<https://www.novamakedonija.com.mk/makedonija/politika/poigruvanje-i-zloupotreba-na-evropsko/>

a chance to build its nation-states according to Westphalian principles, as every other state did in the past few centuries, including major powers. According to Ikenberry, the collision started with building the liberal international order on top of the Westphalian system of balancing powers. Further, the LIO was not built on mutually accepted rules. It was built on American hegemony. In such a milieu of rising and declining powers, the Republic of Macedonia has become a client of Western powers. The current status of the Republic of Macedonia has proven Vankovska's slogan: "The smaller the state, the less independent in reality."⁶³ Considering the latest events and conditions, changing the country's name was not enough, even otherwise promised. Constantly new obstacles are rising from the EU administration or its member states. According to Handle's definition that small states are already weak. Today considering the aforementioned critical events, Macedonia is becoming a failing state. Therefore, bearing this in mind, future research should focus more on the correlation between the international system and small states.

We researched the correlation between small states and the international system using the Republic of Macedonia or the newly re-named Republic of North Macedonia to serve as an example to understand the consequences of continuous neglecting and inappropriate treatment of the small states by the international system. Instead of an object, the Republic of Macedonia became a subject in the international system. The real question is, are we willing to accept the lessons learned?

The article established starting point to further research the roots of the crisis of the liberal international system. Nevertheless, since the common understanding is that LIO is in crisis, what is next? What have we learned so far? Are we willing to accept mistakes, or will we defend them by further imposing an inter-subjective reality that everything so far is correct? How can we continue further? In this context, small states do not have many options and in the case of Republic of Macedonia dual standards of international law and human right were enforcing. Since its independence, the Republic of Macedonia was forced to sign three separate agreements: the Ohrid Framework Agreement, Prespa Agreement, and Treaty for friendship, good-neighborliness, and cooperation between the Republic of Bulgaria and the Republic

63 Bilijana Vankovska. "Lilliputian Foreign Policy of a Small State: The Case of the Republic of Macedonia" 2017. Accessed 10 Sep 2021: <https://www.researchgate.net/publication/343103574>

**The Crisis of Liberal International Order and the Status of the Small States:
The Case of Republic of Macedonia and Republic of North Macedonia**

Macedonia to join NATO and EU. All three processes of signing the agreements were led, monitored, and enforced by the international community. All of them are limiting the right of self-determination as a significant obstacle to NATO and EU membership. It seems that the Republic of Macedonia is always looking forward to international integration; however, each time was dragged down and back to some historical grievances that are not relevant to liberal democratic principles. Likewise, these agreements result from a failure of Macedonian politicians to establish and implement a solid foreign policy that will protect the fundamental right of self-determination as a nation. Likewise, blindly serving external power's interests hoping to get NATO and EU membership, they lost the national sovereignty, ending with changing the country's name and potentially losing the nationality.

Analyzing this complexity has a significant limitation, such as perception. Since we live in the interregnum period where liberal international order is in crisis, perception is critical. The reader scrutinizing the analysis will judge by its perception of which political ideology camp it belongs to. Unfortunately, this trend will continue until new international order is established.

Bibliography

Acemoglu, Daren and Robinson, James. "Why Nations Fails" 2012. Crown Publishing Group, NY, US

Bailyn, Bernard. The Challenge of Modern Historiography. 1982. The American Historical Review, 87(1), 1–24.
<https://doi.org/10.2307/1863306>

Blazevska, Katerina. (2017) "Платформата" ја премина Македонската граница" Deutsche Welle, Apr 2017, Available at:
<https://www.dw.com/mk/платформата-ја-премина-македонската-граница/a-38481427>

Christopher S. Browning. "Small, Smart and Salient? Rethinking Identity in the Small States Literature." 2006. Cambridge Review of International Affairs, 19:4, p:669-684, Accessed 10 Dec 2020. DOI: [10.1080/09557570601003536](https://doi.org/10.1080/09557570601003536)

Eatwell, Roger and Goodwin, Matthew. "National Populism: Revolt against the liberal democracy", 1st edn, 2018. Penguin Random House.

Elman, F. Miriam. "The Foreign Policies of Small States: Challenging Neorealism in Its Own", British Journal of Political Science, 1995. Vol. 25, No. 2 (Apr., 1995), pp. 171-217, Accessed on 10 Dec 2020
<https://www.jstor.org/stable/pdf/194084.pdf?refreqid=excelsior%3Acfda73178f90fb6bfd2051ece2c12cf0>,

Fokus. "Заев и Груевски на средба со Хан" Fokus.mk, July 2015, Available at: <https://fokus.mk/zaev-i-gruevski-na-sredba-so-han/>

Fukuyama, Francis. (2016) "American Political Decay or Renewal: The meaning of the 2016 election", Foreign Affairs, Jul/Aug 2016, Available at: https://www.foreignaffairs.com/articles/united-states/2016-06-13/american-political-decay-or-renewal?utm_medium=PANTHEON_STRIPPED&utm_source=PANTHEON_STRIPPED&utm_content=PANTHEON_STRIPPED&utm_campaign=PANTHEON_STRIPPED&utm_term=PANTHEON_STRIPPED, (Accessed on: 05 Jan 2021)

Gazprom. "South Stream construction to create conditions for developing gasification and gas-fired power generation

**The Crisis of Liberal International Order and the Status of the Small States:
The Case of Republic of Macedonia and Republic of North Macedonia**

in Macedonia” News, Sep 2013, Available at:
<https://www.gazprom.com/press/news/2013/september/article170592/>

Goetschel, Laurent. “Small States inside and outside of the European Union”. 1998. Springer p:15

Hajdari, Una. “Tongue-tied: Bulgaria’s language gripe blocks North Macedonia’s EU path”, Politico, Dec, 2020, Available at:
<https://www.politico.eu/article/bulgaria-north-macedonia-eu-accession-talks-language-dispute/>

Handle, Michael. “Weak States in International System”, 1990. Routledge, NY

Hey, Jeanne A. K. (ed.) (2003), Small States in World Politics, London: Lynne Rienner.

IMF (2015) “Fromer Republic of Macedonia – Country report”, IMF Country Report No. 15/242, Available at:
<https://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2015/cr15242.pdf>

International Court of Justice (2011), Press release No:2011/37 from 5 December 2011, Available at:
<https://www.icj-cij.org/public/files/case-related/142/16841.pdf>

Ivanov, Gjorge. “Consolidation of Democracy and the Civil Society” 1999. Civil Society in the Countries on Transition, edited Nadia Skenderovic Cuk and Milan Podunavac, Open University and Agency of Local Democracy, Subotica

Interim Accord (1995) No: 32193, Available at:
https://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/MK_950913_Interim%20Accord%20between%20the%20Hellenic%20Republic%20and%20the%20FYROM.pdf

Ikenberry, John. (2009) “Liberal Internationalism 3.0: America and the Dilemmas of Liberal World Order” Perspectives on Politics, Vol. 7, No. 1, Mar. 2009, pp. 71-87 Available at:
<https://www.jstor.org/stable/pdf/40407217.pdf?refreqid=excelsior%3A3cac8dc4a27cfc06bd4a9b20a66093cd> (Accessed on 25 Dec 2020)

Ikenberry, John. (2011) ““Liberal Leviathan: the origins, crisis, and transformation of the American world order” Princeton University Press, New Jersey, US

Ikenberry, John (2020) “Liberal Internationalism - Robert Wright & John Ikenberry [The Wright Show], 2 Sep 2020, Available at: https://www.youtube.com/watch?v=5X_muSLGBKY, (Accessed on: 04 Jan 2021)

Mearsheimer J. John. ‘Bound to Fail: The Rise and Fall of the Liberal International Order’. *International Security*. 2019; 43 (4): 7–50.

North Atlantic Council, (2008), “Bucharest Summit Declaration”, Available at: https://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_8443.htm

NATO (2008) “Bucharest Summit Declaration”, Press Release Apr, 2008, Available at: https://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_8443.htm

Ney, Joseph. “The Future of Power”, 2011. Public Affairs, New York,

Netpress. “Груевски и Заев на средба со Хан и европатениците” Netpress.com.mk, July 2015, Available at: <https://netpress.com.mk/gruevski-i-zaev-na-sredba-so-han-i-evropratencite/>

Parliament of Republic of Macedonia. “Constitutions”, 1992. *Sobranie of Republic of Macedonia*, Available at: <https://www.sobranie.mk/content/Odluki%20USTAV/UstavSRSM.pdf>

Pravdiko. “Decree for promulgation of the law on conclusion, ratification, and execution of international agreements” 1998. Available at: <https://www.pravdiko.mk/wp-content/uploads/2013/11/Zakon-za-skluchuvan-e-ratifikatsija-i-izvrshuvan-e-na-megunarodni-dogovori-22-01-1998.pdf>

Petrushevskaa, Dragana. “North Macedonia government debt at 52% at end-July”, SeeNews, 31 August 2021, Available at: <https://seenews.com/news/n-macedonias-govt-debt-at-52-of-gdp-at-end-july-752578>

Purkiss, Jessica. “Russian Warlords and British PR Firms: Macedonian’s Information War”, *The Bureau of Investigative Journalism*, Sep 2018, Available at: <https://www.thebureauinvestigates.com/stories/2018->

**The Crisis of Liberal International Order and the Status of the Small States:
The Case of Republic of Macedonia and Republic of North Macedonia**

09-28/russian-warriors-and-british-pr-firms-macedonias-information-war

Press24 “Заев: Зошто да давам оставка? За Мицкоски да дојде и премиер да биде? 2021. Web News, Available at: <https://press24.mk/zaev-zoshto-da-davam-ostavka-za-mickoski-da-dojde-i-premier-da-bide>

Payne, Anthony. “Small states in the global politics of development.” 2004. *The Round Table*, 93:376, p:623-635, Accessed 10 Dec 2020. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/0035853042000289209>

Pavlovska Jasminka. “Playing and abusing European flag in legal procedures”, NovaMakedonija.com.mk, Accessed 05 Aug 2021 <https://www.novamakedonija.com.mk/makedonija/politika/поигрува-ње-и-злоупотреба-на-европско/>

Kaplan D. Robert, “The Revenge of Geography”, 2012. Random House, Inc., New York.

Katzenstein, Peter “Small States in World Market” 1985. Cornell University Press, New York, US

Rodrik, Dani. “The Globalization Paradox” 2011. WW Northon and Company, NY.

Rosenau James. “Study of the World Politics: Globalization and Governance”. 2006. Routledge, NY

Spykman J. Nickolas. “Geography and Foreign Policy, I “, *The American Political Science Review*, Feb., 1938, Vol. 32, No. 1 (Feb., 1938),

State Election Committee “Report of the Referendum in 2018”, 2018. SEC, Available at: https://drive.google.com/file/d/11AGxUaJI5epNrQJm_57UHyRjR56-Aqj/view

Seraphinoff, Michail. () “The Ohrid peace agreement, how is it working ten years later? 2011. The Henry M. Jackson School of International Studies, Available at: https://jsis.washington.edu/ellisoncenter/wp-content/uploads/sites/13/2016/09/Seraphinoff_REECASNW.pdf

Tsafos, Nikos. "Turkish Stream Opportunities", CSIS, Nov 2018, Available at: <https://www.csis.org/analysis/turkstream-opportunity>

Taseva, Slagjana "Grand corruption and tailor made laws in the Republic of North Macedonia", Transparency International Macedonia, 2020, Available at: https://transparency.mk/wp-content/uploads/2021/04/grand_corruption_and_tailor_made_laws_in_republic_of_north_macedonia.pdf

Vankovska, Bilijana. "Lilliputian Foreign Policy of a Small State: The Case of the Republic of Macedonia" 2017. Available at: <https://www.researchgate.net/publication/343103574>

Vankovska, Biljana. "The Role of the Ohrid Framework Agreement and the Peace Process in Macedonia" Longo editore, Ravenna, in Stefano Bianchini et al (eds.), Regional Cooperation, Peace Enforcement, and the Role of the Treaties in the Balkans, Jan 1, 2007 Available at: https://www.academia.edu/1267906/The_role_of_the_Ohrid_framework_agreement_and_the_peace_process_in_Macedonia

Vankovska, Biljana. "Macedonia in NATO: What has changed?" Turkish Policy Quarterly, Summer 2020, Available at: <http://turkishpolicy.com/article/1019/macedonia-in-nato-what-has-changed>

Vankovska Biljana. "David vs. Goliath: The Macedonian position in the so-called "Name Dispute" with Greece" 2010. Challenges of Europeanization. No:58. Issue:3. p:438-467 Accessed 05 Dec 2020 https://www.academia.edu/41284683/David_vs_Goliath_The_Macedonian_position_s_in_the_so_called_Name_Dispute_with_Greece

Ulrich Beck. "Power in the Global Age: A New Global Political Economy." Malden Mass: Polity Press. 2005

Ugrinovska, Sonja. "Rumen Radev with Ultimatum to Skopje", 2021, Sloboden Pечат, Accessed 25 Oct 2021. <https://www.slobodenpecat.mk/rumen-radev-so-ultimatum-do-skopje-prvo-prava-za-bugarite-pa-pregovori-so-eu/>

UN Security Council (1993), Resolution 817, Available at: <http://unscr.com/files/1993/00817.pdf>

US Department of State, (2021) 2021 Investment Climate Statements: North Macedonia, Available at: <https://www.state.gov/reports/2021-investment-climate-statements/north-macedonia/>

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

Yayın Geliş Tarihi / Received: 01.10.2021

Yayına Kabul Tarihi / Accepted: 08.11.2021

Bu makale için önerilen kaynak gösterimi / To cite this article (Chicago, 17-A sürüm / Chicago, 17th A):

Çoban, Mehmet İlbey. "The Challenges to French Colonial Rule in Tunisia: Realpolitik in the Mediterranean." *Uluslararası Suçlar ve Tarih / International Crimes and History* 22, (2021): 193-216.

THE CHALLENGES TO FRENCH COLONIAL RULE IN TUNISIA: REALPOLITIK IN THE MEDITERRANEAN*

Mehmet İlbey ÇOBAN

Research Assistant

Middle East Technical University International Relations Department

ilbey@metu.edu.tr

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-2990-6626>

Abstract: *This research posits the dynamics behind impediments over the French colonial rule over Tunisia in the context of International Relations discipline. In doing so, anarchy notion will be beneficial for explaining the dynamics in the area; main assumptions of this research regard actors that pursues their self-interests in order to maintain their security, and gain power under the anarchic structure. This structure "acts as a constraining and disposing force" in the relations among states. On the other hand, under these circumstances, competition or rivalry among states is inevitable. The process of the collapsing Pax Ottomana replaced hierarchy with anarchy in the Middle East and North Africa (MENA) region in the course of time, which resulted in the arising "Eastern Question" and power competition among European powers in the area. Under French rule, the Tunisian case constituted power rivalry between France, Italy, and British Empire. While their main interests differed in the area, those interests also were conflicting in the time-space bound. The French Empire sought to establish Francophone Empire in Maghreb; on the other hand, Britain's core interests originated from maintaining the strategic holds and preserving her global status via Mediterranean access. For Italy, which had already prominent settler colonies in Tunisia, it was essential to participate in the colonial race. Indeed, policies in Tunisia were geographically enabling to increase power roles in the Mediterranean, where Britain and*

* Bu çalışma sadece bir Doktora ders ödevi iken kıymetli katkıları ve eleştirileri ile bu çalışmanın daha uygun bir zemine yerleşmesini sağlayan Prof. Dr. Meliha Altunışık'a şükranlarımı sunarım. ORCID: 0000-0003-2990-6626 Publons: AAZ-7631-2021

especially Italy prevented France from gaining dominant power in the area by benefiting from their subjects there. Especially prominent existence of the Italian settlers and acknowledgment of their national identity by France in 1896 brought forth more challenges to French rule in which was soon troubled by Tunisian nationalism as well.

Keywords: *Tunisia, Realpolitik, French Colonial Rule, Decline of Pax Ottomana, Mediterranean*

TUNUS'TAKİ FRANSIZ SÖMÜRGEÇİ YÖNETİMİN KARŞILAŞTIĞI ZORLUKLAR: AKDENİZ'DEKİ REELPOLİTİK

Öz: *Bu araştırma, Tunus üzerindeki Fransız sömürge yönetimin karşılaştığı engellerin ardındaki dinamikleri Uluslararası İlişkiler disiplini bağlamında ortaya koymaktadır. Bu süreçte, bölgedeki dinamikleri açıklamak için anarşi kavramı, yararlı olacaktır; bu araştırmanın temel varsayımları, aktörlerin, anarşik yapı altında güvenliklerini sürdürebilmek ve güç kazanmak için kendi çıkarlarını gözeten oyuncular olduklarıdır. Bahis konusu yapı, devletler arasındaki ilişkilerde “kısıtlayıcı ve kontrol altında tutan bir güç işlevi görmektedir”. Diğer yandan, böylesi koşullar altında, devletler arasında rekabet veya çekişme kaçınılmazdır. Osmanlı Barışının yıkılma süreciyle beraber, zaman içinde Orta Doğu ve Kuzey Afrika (ODKA) bölgesinde hiyerarşinin yerini anarşi almış, “Doğu Sorunu”nun ortaya çıkması ve Avrupalı kuvvetlerin bölge içinde güç rekabetine girmeleri ile sonuçlanmıştır. Fransız yönetimi altındaki Tunus örneği, Fransa, İtalya ile İngiliz İmparatorluğu arasında bir güç rekabeti yaratmıştır. Bölgedeki temel çıkarları farklılık gösterirken, söz konusu çıkarlar zaman-mekân olarak da çakışmıştır. Fransız İmparatorluğu Mağrip’te bir Frankofon İmparatorluğu kurmaya çalışmış; diğer yandan, İngiltere’nin temel çıkarları, Akdeniz’e erişim yoluyla stratejik kalelerini korumak ve küresel statüsünü sürdürmek şeklinde ortaya çıkmıştır. Tunus’ta zaten önemli yerleşim kolonileri olan İtalya için sömürge yarışına katılmak gerekliydi. Nitekim Tunus’a ilişkin politikalar, coğrafi olarak Britanya ve özellikle İtalya’nın buradaki tebaalarından yararlanarak, Akdeniz’de güç olma rollerini artırmaya olanak sağlamış, Fransa’nın bölgede egemen güç konumu elde etmesini engellemiştir. Özellikle bölgedeki İtalyan yerleşimcilerin göze çarpan varlığı ve 1896 yılında Fransa tarafından ulusal kimliklerinin kabulü, çok geçmeden Tunus milliyetçiliği tarafından da rahatsız edilen Fransız yönetimi için daha fazla meydan okumalara yol açmıştır.*

Anahtar kelimeler: *Tunus, Reel politik, Fransız Sömürge Yönetimi, Osmanlı Barışının Çöküşü, Akdeniz*

Introduction

Today, French traces can be seen clearly in Tunisia. For example, Tunisian Arabic appears as a dialect blended with French to some degree. In fact, *dégage* (get out), one of the slogans against former president Zeynel Abidin Bin Ali in 2011 during the Arab Spring, was also in French. Such and many French traces in Tunisia are the outcome of a process that started with the occupation of Tunisia by France in 1881. On April 24, 1881, when the French army occupied Tunisia, using the attacks carried out by the Khmir tribe on the Tunisian-Algerian border as an excuse. After the occupation, in May 1881, the Bardo Treaty was signed with Tunis Bey. According to this agreement, Tunis Bey had full control over the Muslim and Jewish population in the country, but France assumed the protection of the European population. As a matter of fact, after the Crimean War (1856), France had already gained the right to protect the Christian population over the Ottoman Empire. Also, in accordance with the La Marsa Convention (1883), Tunisia was independent in domestic affairs, but it was bound to France in foreign affairs and had been under the auspices of France. However, with the La Marsa Convention, France also had the right to reform Tunisia “administratively, judicially, and financially if it deemed necessary” which provided a basis for weakening the autonomy of the Bey.¹ The domestic autonomy of the country finally recognized by France in 1955, one year before the independence.² If it is remembered that Algeria was one of the main factors in the policies on North Africa followed by France in the nineteenth and twentieth centuries, the occupation of Tunisia can be understood more easily. As a matter of fact, Tunisia is located right next to Algeria and draws attention with its proximity to the European continent and could also serve as a buffer zone in North Africa. Considering the relations among Italy, Britain, and France on North Africa in the anarchic structure, Tunisia’s status had not been only determined by one power. France had been facing challenges to realize its interests in the context of its colonial rule in Tunisia; to this extent, rivalry and demographic challenges played a role during the French colonization process in Tunisia.

What were the challenges for Paris during the colonization of Tunisia? In order to answer this question, the research is comprising of three sections:

1 Leila El Houssi, “The History and Evolution of Independence Movements in Tunisia”. *Oriente Moderno* 97, No.1 (2017): 67-88.

2 Ibid.

1. The theoretical framework attaches importance to power competition under the region's anarchic structure.
2. The general power competition in the Mediterranean (pre-WWI) between France, Italy, and Britain will be observed in the context of Realpolitik in the anarchy in which arose by the weakening of the Ottoman Empire.
3. The status of Tunisia under that rivalry will be examined while the colonization attempts and the challenges of that process also will be argued.

Anarchy Regarding Ottoman Decline?

In the structure of “the absence of an ultimate political authority”; states are inclined to cooperate or compete to attain their goals.³ Nevertheless, “the underlying tragedy of world politics” signifies that the activities of the states in order to gain power, secure themselves or pursue their self-interests incline to harm other states' interests in the anarchic structure; furthermore, in this structure, alliances formed to ensure the participants' unity and interests are also fragile.⁴ The system entails in self-help principle that the states are distinguished by their power capabilities, and self-regards (egoism) themselves in the meantime power competition has been dominant element between those units in the anarchy; however only if the survival of the units acquired, they maintain their goals of struggling for power and their profits.⁵ In this sense, the self-help principle, which is the governing principle of anarchy (that primarily orients states to be concerned with the relative power alterations), prioritizes power considerations for not being a relatively weak power on the international stage; indeed, these considerations also results in the occurrence of balancing behavior.⁶

3 Kenneth N. Waltz, *Man, the State and War: A Theoretical Analysis*. 96-206. New York: Columbia University Press, 2001.

4 Fred H. Lawson, “International Relations Theory and the Middle East” in *International Relations of the Middle East*, edited by Louise Fawcett, 19-36. Oxford: Oxford University Press, 2005.

5 Kenneth N. Waltz, “Reflections on Theory of International Politics: A Response to My Critics” in *Neorealism and Its Critics*, edited by Robert O. Keohane, 322-346. New York: Columbia University Press, 1986.

6 Daniel H. Nexon, “Review: The Balance of Power in the Balance”. *World Politics* 61, No. 2 (Apr., 2009):330-359.

Anarchy does not refer to chaos or disorder, but the ordering principle of international politics; order is given assumption in this sense but not in a hierarchical form established on “centralized authority or ultimate arbiter” as in domestic politics.⁷ Anarchy indicates the decentralization in the interactions among multiple separable units and the absence of central authority.⁸ According to Hoffman, the order in the world system carries very different characteristics from the domestic order, in which social collectivities exist, due to the absence of high-powered common norms and dominant power above all actors, which defines the anarchy in IR.⁹ In this “jungle”, states are inclined to bandwagon or balance against the rival states in order to maintain their security and interests. The balancing behavior of the states is linked to their power capabilities, the relative distribution of power, geographic proximity, and perceived intentions.¹⁰

These assumptions above indicated in this research are mainly shared by the Realist approach¹¹ in the IR. However, Realism (and its *neo* variant) is not able to find the proper ground entirely in the 19th century due to its ontological base regarding the order between modern states behaving as unitary actors rather than (roughly) composite collectivities.¹² Nonetheless, the second half of the 19th century demonstrates itself as a transitional period between empires and modern nation-states that were

7 John J. Mearsheimer, “Structural Realism” in *International Relations Theories: Discipline and Diversity*, edited by Tim Dunne, Milja Kurki, and Steve Smith, 77-93. 3rd Edition. Oxford: Oxford University Press, 2013.

8 Nuri Yurdusev, *International Relations and the Philosophy of History: A Civilizational Approach*. 102-111. New York: Palgrave Macmillan, 2003.

9 Stanley Hoffmann, *Janus and Minerva: Essays in the Theory and Practice of International Politics*. 85-86. Colorado: Westview Press, 1987.

10 Although Walt argues the balance of power in terms of “threat”, the term “threat” is more related to *Machtpolitik*, on the other hand, this research considers *Realpolitik* in the case of balancing behavior regarding interests. It can be assumed that the sentence above is also valid for maintaining interests: Stephen M. Walt, *The Origins of Alliances*. 1-16. New York: Cornell University Press, 1987.

11 According to realism, the pursuit of self-interest rather than any moral obligation has been instrumental in achieving any goal for the states: Jack Donnelly, *Realism and International Relations*. 23-26. Cambridge: Cambridge University Press, 2004.; Inter-state interactions and actions occur at the unit level; however, “the structure of a system acts as a constraining and disposing force” that also determines the outcome of actions and interactions, and the behavior of rational units to maintain their self-interests: Kenneth N. Waltz, *Theory of International Politics*. 66-93. Philippines: Addison-Wesley, 1979.; Structural realism assumes that the power rivalry is derived from the wealth and security concerns in the self-help system in which policies and activities of the states are limited or enabled by anarchy: Kenneth N. Waltz, “Structural Realism after the Cold War.” *International Security* 25, no. 1 (Summer 2000): 5–41. doi:10.1162/016228800560372.

12 Christopher Pierson, *The Modern State*, 2nd Edition. London: Routledge, 1996. pp. 127-154.

institutionalized and formed in the process of time historically.¹³ Since the late 18th century the system had been changing due to the centralizing political authority and power inside of the distinct borders unique to each particular state based on “nations” instead of dynasties exercising the political control mechanisms outside of their territories, and emerging characteristics of a plurality of egoistic uniform states rather than composite *Respublica Christiana* in Europe.¹⁴

This research relates the concept of anarchy to regions rather than to the world system; the anarchy in the territories that were dissolving from the Pax Ottomana constitutes the ontological ground. Nevertheless, nationalism waves, the decline in the coercive instruments as well as hard power in comparison with European powers, and lacking consent over the local rulers in the course of time entailed the dissolving Ottoman Empire while arising the Eastern Question. Those determinants had been debilitating the Ottoman reign and dominance, resulting in losing the region’s hierarchical structure. In fact, the dissolution of the hierarchical structure was replaced by anarchy which would be a proper playground for the European powers.

The emergence of the French Revolution (1789) and the Industrial Revolution (19th Century) in England led European powers to surpass the Ottoman Empire’s power and capabilities in the Middle East and North Africa (MENA) region as well as to gain influence in this region.¹⁵ As soon as Eastern Question, which demonstrates the unequal engagement, arose, the MENA region has challenged the Great Power politics for 200 years; Western influence penetrated Middle Eastern society, political structures, and diplomacy.¹⁶ The beginning of the

13 On the other hand, the 19th century also indicates a period of the expansion and rise of European empires, however, in the 20th century, the global spread of the nation-state became a new phenomenon: Andreas Wimmer, and Brian Min, “From Empire to Nation-State: Explaining Wars in the Modern World”, *American Sociological Review* 71, No. 6 (Dec., 2006): 867-897.

14 Wolfgang Reinhard, “Empires, Modern States, and Colonialism(s): A Preface” in *Shifting Forms of Continental Colonialism: Unfinished Struggles and Tensions*, edited by Dittmar Schorkowitz, John R. Chávez, and Ingo W. Schröder, 1-22. Singapore: Palgrave Macmillan, 2019.; Carl Schmitt, “Somut ve Çağa Bağlı bir Kavram Olarak Devlet” in *Devlet Kuramı*, edited by Cemal Bali Akal, 245-256. 4th Edition. Ankara: Dost Kitabevi, 2013.; F. H. Hinsley, *Power and the Pursuit of Peace: Theory and Practice in the History of Relations Between States*, Cambridge: Cambridge University Press, 1963. pp. 153-185.; Stephanie Marrone, “Whither the Nation State?”. *Origins* 1, No. 4 (November 1993): 17-22.

15 Roger Owen, *State, Power and Politics in the Making of the Modern Middle East*. 5-7. 3rd Edition. New York: Routledge, 2004.

16 L. Carl Brown, *International Politics and the Middle East*, 3-8. Princeton: Princeton University Press, 1984.

Eastern Question went back to the 1774 Küçük Kaynarca (that signifies Russian reach to the Black Sea), and 1798 French invasion in Egypt (which feared Britain for her access to India and strategic routes); nevertheless, the prominent weakness of the Ottoman Empire brought for provincial challenges to İstanbul and led European powers to plan partition of the lands and their competition in that area resulted in contending claims; however, there had less risk of the occurrence of the use of force between European powers in the MENA region by comparison within Europe.¹⁷ While *Pax Ottomana* was collapsing, the MENA region's hierarchical structure under Ottoman suzerainty was replaced by anarchy in the area where the power vacuum occurred to be filled by European powers. That structural change paved the way for rivalry among Italy, Britain, and France in the Mediterranean. The catalyzer of the "Eastern Question" was to be events in the 1877- 1878 Russo-Turkish War, Treaty of San Stefano, and then the 1878 Congress of Berlin. After the harsh Ottoman defeat, Russia imposed a very oppressive treaty on Istanbul, which would enable Russia to be a dominant power in the European balance of power system; that prevented by the Congress of Berlin.¹⁸ On the other hand, 1878 was a significant watershed on European powers' behavior related to the Ottoman Empire, the inevitability of the collapse in *Pax Ottomana* was a prominent perception among great powers that resulted in adjusting their policies; for instance, supporters of Ottoman unity, Britain (in the same year settled in Cyprus) and Austria-Hungary (attempted to be more dominant in Bosnian affairs and annexed it in 1908) also changed their position to get a slice of the cake and fill the power vacuum created by collapsing of the Ottoman Empire.¹⁹ Nevertheless, preservation of the Ottoman integrity agreed upon by Britain, France, and Austria after the Paris Peace Treaty in 1856 against the probability of Russian access to the Mediterranean via the Straits (which was "the nightmare of British diplomacy since the 1780s" considering the preservation of her imperial gains) was relinquished by 1878.²⁰

17 Ibid. pp.22-41.

18 Fahir Armaoğlu, *19. Yüzyıl Siyasi Tarihi*. 732-746. İstanbul: Alkım, 1997.

19 Ibid. pp.749-752.

20 John Darwin, *The Empire Project: The Rise and Fall of the British World-System, 1830-1970*, New York: Cambridge University Press, 2009.; Halil İnalçık, *Devlet-i 'Aliyye, Osmanlı İmparatorluğu Üzerine Araştırmalar-IV, Ayanlar Tanzimat, Meşrutiyet*, 10th Edition. 272-293. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2021.; The Eastern Question and the Paris Treaty of 1856. Pamphlets. Williams and Norgate, 1871. <https://jstor.org/stable/10.2307/60235878>.

Realpolitik in Mediterranean

In order to consider in detail, the power politics in Europe should be stressed in the *zeitgeist* of the period, which could be accounted as the Concert of Europe. The term refers to a period in the 19th century that had great implications for both world history and international relations. The *geist* of the Concert was based on “national self-restraint,” respect for European internal dynamics, and concerted action in the case of any activism or crisis that enabled the conference system in relations between European powers.²¹ “Concert diplomacy assigned itself the delicate task of restraining revisionist or aggressive states as well as of regulating European difficulties by peaceful means-replacing the confrontation and inherent brinkmanship of balance-of-power politics.”²² Nevertheless, the Concert had urged European powers to solve their territorial disputes through dialogue and a conference system concerning avoiding severe clashes in the continent (which was mainly ceased by the Crimean War in 1853-56, and Franco-Prussian War in 1870-71), and abstaining from redrawing new borders in Europe regarding the maintenance of the current balance of power.²³ The Concert was founded after the Napoleonic Wars by the Vienna Congress (1814-1815); on the other hand, the Italian and especially the German unification altered the dynamics of the balance in the continent; however, after those unification movements, the *geist* of the Concert was willing to preserve the new balance of power and adapt to the new emergent status quo; because tensions in Europe had directed to colonies, not in the continent until 1914 that enabled great powers to pursue their interests elsewhere.²⁴ Besides, the conferences organized in context with the Concert were often attended to the issues concerning the Eastern Question.²⁵ On the other hand, the second half of the 19th century still indicated itself as the era of imperial advances in the vast areas; still, the vastness of which enabled imperial powers to ease their disputes to settle through conference systems until all of the *terra incognita*'s spaces was fulfilled and discovered by imperial powers.²⁶

21 Richard B. Elrod, “The Concert of Europe: A Fresh Look at an International System”. *World Politics* 28, No. 2 (Jan., 1976): 159-174.

22 Ibid.

23 Owain Wright, “Concert of Europe” in *The Encyclopedia of Diplomacy*, edited by Gordon Martel, John Wiley & Sons, 2018. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/9781118885154.dipl0058> (accessed: September 02, 2021).

24 Oral Sander, *Siyasi Tarih: İlkçağlardan 1918'e*, 242-247. 22nd Edition. Ankara: İmge, 2011.; F. H. Hinsley, Ibid.

25 Carsten Holbraad, “The concert of Europe”. *Australian Outlook* 25, No.1 (1971): 29-44.

26 Rene Albrecht-Carrie, *The Concert of Europe*, 309-311. London: Palgrave Macmillan, 1968.

Following the principles of the Concert, European powers averted from the use of force between each other in the continent as possible; nevertheless, that does not mean to abstain from the use of force over the other regions and autonomous lands under the suzerainty of the Ottoman Empire. Initial policy responses determined by the maintenance of the Concert, which was founded on shared values of prevention of the use of force in the European Continent in the context of the balance of power; hence the invasion of Tunisia did not lead to *Mactpolitik* in the continent among the parties possessing conflicting interests.²⁷ In the case of Tunisia, *Machtpolitik* (Power Politics) had not applied between France, Italy, and Britain, although other power measures rather than coercive force were highly utilized in order to gain influence in the country. That was also an output of the application of *Realpolitik* regarding the issues in Tunisia. Termed by Ludwig von Rochau (1853) and gained popularity by Otto von Bismarck in the 19th century; *Realpolitik* indicates the policy deriving from the calculations based on “the existing distribution of power within a state (*Herrschaft*); the socioeconomic structures of society; and the cultural and ideological setting of the time” while abstaining from unnecessary *Machtpolitik* among the states.²⁸ Kissinger defines *Realpolitik* as:

“Foreign policy based on calculations of power and the national interest... For the practice of *Realpolitik* avoids armament races and war only if the major players of an international system are free to adjust their relations in accordance with changing circumstances or are restrained by a system of values, or both.”²⁹

The term remarks on the “practical politicians” to constitute “realistic” political behaviors based on cost-benefit calculations as well as in proportion to their ability rather than “idealistic” and moral concerns or miscalculated adventuristic preference in order to form policy for the state’s actual needs.³⁰

27 Mary Dewhurst Lewis, *Divided Rule: Sovereignty and Empire in French Tunisia, 1881–1938*, 3-22. California: University of California Press, 2014.

28 John Bew, *Realpolitik: A History*. New York: Oxford University Press, 2016.

29 Henry Kissinger, *Diplomacy*. 137. New York: Simon & Schuster, 1994.

30 Charles S. Gochman, and Russell J. Leng, “*Realpolitik* and the Road to War: An Analysis of Attributes and Behavior”. *International Studies Quarterly* 27, No.1 (Mar., 1983): 97-120.; Henry C. Emery, “What is *Realpolitik*?”. *International Journal of Ethics* 25, No. 4 (Jul., 1915): 448-468.; Michael C. Williams, “Reason and *Realpolitik*: Kant’s “Critique of International Politics””, *Canadian Journal of Political Science / Revue canadienne de science politique* 25, No. 1 (Mar., 1992): 99-119.

Calculated political behavior based on the interests in the expansion through the Mediterranean in context of occurring dynamics was not a new phenomenon for the European powers. In addition to the regulations for the protection of European trade routes by naval force against barbary pirate activities in Mediterranean and the developments in the increasing European commerce mobility in which had been connecting Europe to the Maghreb, leading to the acquisition of further economic and legal concessions and privileges from the local elites in the Maghreb since 18th century; the scramble for North Africa mostly coincided with the decline of Ottoman power against Europeans and local rulers in the region in 19th century.³¹ As a matter of fact, the Lepanto (İnebahtı) War in 1570 already symbolized the ongoing decline of Ottoman naval power -which also resulted in unstringing İstanbul's reign over the Maghreb- in comparison with its rising European counterparts in the Mediterranean.³² In addition to this phenomenon, by the 19th century, the French and British forces not only surpassed the Ottoman naval power in the area, but they also managed to subdue barbary pirates who had held the commerce routes in the sea.³³

Initial French expedition for imperial rule attempt occurred in Egypt (1798-1801) by Napoleon; this expedition sparked the scramble for the Mediterranean followed by North Africa between Britain and France; after this expedition mentioned above, London colonized Malta (1802) and established direct or indirect rule over the most of the Eastern Mediterranean; while France concentrated mostly on North Africa.³⁴ Then other European powers engaged in North Africa, for Spain, Morocco attached importance to her domain, while for Italy it was firstly Tunisia and then Tripolitania and Cyrenaica; even these two states developed similar conceptions as "mare nostrum".³⁵

As soon as Italian unification (*Risorgimento*), which ended in 1870-1871, ensured Italy's survival by maintaining its territorial control,

31 Ian Coller, "Barbary and Revolution: France and North Africa, 1789– 1798" in *French Mediterranean Transnational and Imperial Histories*, edited by Patricia M. E. Lorcin and Todd Shepard, 52-75. Lincoln: University of Nebraska Press, 2016.

32 Trandafir G. Djuvara, *Türk İmparatorluğunun Paylaşılması Hakkında Yüz Proje (1281-1913)*. 419-421. Translated from French into Turkish by Pulat Tacar, 4th Edition. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2020.

33 Joseph S. Roucek, "The Geopolitics of the Mediterranean, II", *The American Journal of Economics and Sociology* 13, No. 1 (Oct., 1953): 71-86.

34 Manuel Borutta & Sakis Gekas, "A Colonial Sea: the Mediterranean, 1798–1956". *European Review of History: Revue européenne d'histoire* 19, No.1 (2012): 1-13, DOI: 10.1080/13507486.2012.643609.

35 Ibid.

sovereignty, and internal order in its land, Italy was able to determine its self-interests. Since Risorgimento, Italian interests were composed of the desire for diplomatic supremacy in the Mediterranean while avoiding any conflict with a great power alone, and sustaining its political unity as well as sovereignty against any interferences from the Vatican or any other powers during the 19th century.³⁶ Nevertheless, Italian interests formed around these priorities; firstly, its land possessed a lack of products of the soil and primary materials that led policymakers to settle in different lands to colonize, and secondly; Italy is in the middle of the Mediterranean and its borders surrounded by this sea by approximately 80% which attached importance to preserve its interests especially in that geography.³⁷ And thirdly, Italy could not afford to face British influence in the Mediterranean; on the other hand, in order to challenge another great power (France), it was needed to side with the British Empire.³⁸ As a matter of fact, Britain was also eager to balance France with Italy in the Mediterranean, as it can be analyzed from the rapprochement to Italy. For instance; in 1887, an agreement was reached between those states, acknowledging the recognition of British interests in Egypt where was occupied in 1882 after the French occupation of Tunisia, while allowing Italians to conduct their policies in North Africa especially in Tripolitania and Cyrenaica; furthermore, it was agreed upon mutual support in the Mediterranean in a conflict with the Third power.³⁹ 1887 was also the year that the Mediterranean Agreements (between Austria-Hungary, Italy, and Britain) signed, asserting the preservation of the status quo in the area against the French policies and influence in North Africa.⁴⁰ Due to its weakness economically and militarily as well as lacking industrialization and resources compared with the other European powers, Italian state officials (until Benito Mussolini) preferred to avoid any kind of war against more industrialized European powers while attaching importance to the balance of power in the continent. On the one hand, the French colonial expansion in the Maghreb was contradicting Italian interests, Italy also needed France in

36 Federico Chabod, *Italian Foreign Policy: The Statecraft of the Founders*, Translated from Italian into English by William McCuaig, New Jersey: Princeton University Press, 1996.

37 R. Salim Burçak, "İtalya'nın Dış Politikası (1882 - 1915)". *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi* 1 (1943): 703-742.

38 It should also be remembered that; although Italy was part of the Central Powers in the initial phase of WWI, Rome averted from declaring war on England while preserving its neutrality until the Pact of London (Patto di Londra, 1915) in which Italy sided with the Entente Powers: Ibid.

39 W. N. Medlicott, "The Mediterranean Agreements of 1887". *The Slavonic Review* 5, No. 13 (Jun., 1926): 66-88.

40 Ibid.

order to balance other European power in case of war against Austro-Hungary and Germany; so the policy towards Tunisia diverted to acquiring financial, economic, and cultural (especially Italian schools in Tunis had huge importance for its interests) concessions from Paris.

Because of the deep resentment of the invasion of Tunisia by France, Italy had already joined the Triple Alliance with Austria-Hungary and Germany in order to balance France in Central Europe in 1882.⁴¹ As a matter of fact, while Italy was uncomfortable with the French domination over Tunisia due to its geopolitical proximity and dense Italian population, Britain also viewed a strong French dominance over the Mediterranean negatively. On the other hand, after the opening of the Suez Canal in 1869, the Mediterranean region was of particular importance for Britain, which solidified its position in the mentioned region by gaining control over Malta and Cyprus (1878) regarding its short-cut passage to South Asia and India.⁴² As a matter of fact, securing the transitional route via the Mediterranean was the sine qua non for the sustainment of the global power status of the British Empire.⁴³ Principally British and French interests determined by their global ambitions differed in the area; Britain's main aim was to "access to coastal ports along the Persian Gulf, Indian Ocean, and Red Sea littorals, to protect the communication routes to its imperial possessions in India and beyond", on the other hand, France sought for Francophone Empire especially in the Maghreb.⁴⁴ Indeed, the defeats from the Franco-Prussian wars (especially after Sedan in 1870) led Paris to concentrate more on North Africa rather than Europe in order to explore and exploit the geography.⁴⁵ In order to preserve the routes for access to the world oceans and to secure the passage to India, the Mediterranean had a prominent role for British policymakers, as could be seen from the settling in the strategic areas such as Gibraltar where was designated as a British colony in the same year of French occupation in Algeria, 1830. While these empires' main interests necessitated differentiated policies,

41 Henry Kissinger, *Ibid.* p. 159.

42 Joseph S. Roucek, "The Geopolitics of the Mediterranean, I", *The American Journal of Economics and Sociology* 12, No. 4 (Jul., 1953): 347-354.

43 Kirsten Greer, "Geopolitics and the Avian Imperial Archive: The Zoogeography of Region-Making in the Nineteenth-Century British Mediterranean". *Annals of the Association of American Geographers* 103, No. 6 (2013): 1317-1331.

44 Rosemary Hollis, "Europe in the Middle East" in *International Relations of the Middle East*, edited by Louise Fawcett, 344-362. Oxford: Oxford University Press, 2005.

45 Donald Vernon McKay, "Colonialism in the French Geographical Movement 1871-1881". *Geographical Review* 33, No. 2 (Apr., 1943): 214-232.

the application of their activities had been conflicting with each other in the time and space bound. In this imperial rivalry, Italy also reoriented its activism according to the British position in world politics to balance France; however, the 1896 defeat (which also resulted in the fall of the government in Italy) in Abyssinia resulted in rapprochement with France due to the lack of support from Britain to Italy in Ethiopia during the war.⁴⁶

Status of Tunisia

It was argued that; French public opinion and decision-makers' hesitancy on the full possession of Tunisia as well as a possible disturbance in Algeria, which had been a long rival to Tunis⁴⁷ (before the annexation by the Metropole of France), prevented the annexation of Tunisia and designated it under the Ministry of Foreign Affairs instead of Ministry of Internal Affairs⁴⁸ by Paris.⁴⁹ These assumptions oversimplify the dynamics behind the French rule in Tunisia by neglecting the international dimension interconnected with demographic challenges to Paris. Nevertheless, the core determinants of the events were not per se domestic but also international from the point of the rivalry among France, (especially) Italy and Britain in the Mediterranean. France attempted to engage more in Tunisian internal dynamics and diminish

46 R. Salim Burçak, *Ibid.*

47 In the Ottoman rule, autonomous units divided by "marches," which signifies their authority such as taxation and territorial control under their not clearly cut territorial control but influence area; however, when Europeans came to the fore in the region, clear-cut border lines became problematic in the division between the units. Despite both Algeria (since 1830 and officially became administrative part of France in 1848) and Tunisia was under French control, the two countries had problematic relations as can be demonstrated from the works of the 1892 Border Commission by France, which the territoriality and the wells in these areas between those units signified troubled relations: Hélène Blais, "An intra-imperial conflict: the mapping of the border between Algeria and Tunisia, 1881-1914". *Journal of Historical Geography* 37 (2011): 178-190.; Indeed, these two countries, even under Ottoman suzerainty had not agreed upon the control of their territoriality as one can see from the 1756 Algerian invasion: Julia Clancy-Smith, "A view from the water's edge: Greater Tunisia, France and the Mediterranean before colonialism". *French History* 29, No. 1 (2015): 24-30.

48 The best example that was under the authority of this Ministry is Algeria during the colonial rule. Apart from its geostrategic importance related to Africa and Mediterranean, "Algeria was not an internal colony run by the *pièdes noirs*, but a French colony ruled ultimately by France despite substantial local control by the settlers." Thus the very importance of preserving the status of Algeria can be examined from many areas in accordance with the French interests: David Prochaska, *Making Algeria French: Colonialism in Bône, 1870-1920*. 8. New York: Cambridge University Press, 1990.

49 Donald Vernon Mckay, "The French in Tunisia". *Geographical Review* 3 (Jul., 1945): 368-390.

the Bey's autonomy; however, the international structure was a limiting factor for Paris.

“By Husayn Bey's reign (1824–1835), the country sat at the convergence of three empires: French, British, and Ottoman. Slightly later, a fourth wannabe empire, the Italian, came into play. For half a century, Tunisia shared a fluctuating border with a European colonial state and was perilously close to Great Britain's Mediterranean outpost, Malta.”⁵⁰

However, in the second half of the 19th-century Ottomans' weakness became more apparent in its rule over North Africa's territories. The already virtually independent Beys,⁵¹ with regards to preventing Ottoman direct rule and maintaining their “independency”, engaged more with European powers by the time passed, and Europeans had become more prominent in the region over time.⁵²

Tunisia's leading phosphate production in the world, its economic assets, mineral resources, as well as its geography in the Mediterranean, which is bridging North Africa to Center Africa while situated in proximity to Sicily and Marseilles, constituted an essential element for imperial rivalry during the colonial epoch.⁵³ Moreover, in order to protect Algeria along with its border, Tunisia situated in a strategic position in which any insurgency would have a direct effect on Algeria considering the construction of the railway from Tunis to the border which had an accelerating effect on social mobility.⁵⁴ The revolts against the Bey in 1864 and state bankruptcy in 1869 demonstrated a negative effect on Algeria; nevertheless, those events also paved the way for more intensive penetration in Tunisia by European powers, especially by France.⁵⁵

Due to its strategic importance in the Mediterranean and conflicting interests, Tunisia was the issue among these powers; it was important to preserve the balance of powers by preventing the acquisition of a

50 Julia A. Clancy-Smith, *Mediterraneans: North Africa and Europe in an Age of Migration C. 1800-1900*, E-book. California: University of California Press, 2011.

51 Beys were juridically part of Ottoman suzerainty, however, they possessed their own bureaucracy, military, and political structures: L. Carl Brown, *International Politics and the Middle East*, Ibid. p. 63.

52 Ibid. pp.69-70.

53 Donald Vernon McKay, Ibid.

54 Dwight L. Ling, “The French Invasion of Tunisia, 1881”. *The Historian* 22, No. 4 (August, 1960): 396-412.

55 Ibid.; L. Carl Brown, *International Politics and the Middle East*, Ibid. p.74-76.

dominant role over the country. Indeed possession of both sides of the Sicily Strait would enable Italy to establish a dominant power capacity in the middle of the Mediterranean; even, during the Congress of Berlin in 1878, while Eastern Question was on the agenda, London favored French rule in Tunisia rather than Italian dominance despite rapprochement with Italy.⁵⁶

“Reworking the map of Africa was not France’s original intent; the government planned to consolidate French Algeria’s eastern frontier and counter the new Kingdom of Italy’s possible plans. Emperor Napoleon III of France had not wanted the Italian peninsula to join together under a single monarch, changing the Mediterranean balance of power forever.”⁵⁷

On the other hand;

“It was conceived by the first treaties (Le Bardo in 1881 and La Marsa in 1883) between Tunisia and France as a “soft” colonial regime that should only protect the local administration...The protectorate turned into a harder colonial regime to some extent, similar to the Algerian regime, with an increase in the number of French officials in Tunisia and the rise of the “Résidence générale,” the central administration, which depended on the French Foreign Office.”⁵⁸

As stated in the introduction section, France already provided a ground for future plans for colonization via La Marsa (1883) while Paris did not neglect Tunis’ strategic importance in the Mediterranean and Maghreb. France repeated its Algerian experiences in Tunisia and accelerated its attempts to gain more influence and colonize Tunisia by enacting naturalization laws for other European subjects as well as Muslims and Jews (whom subjects were under the rule of the Bey), compulsory primary schools (which are French medium), and settling more French at the beginning of the 20th century.⁵⁹ So, what were the reasons behind

56 Mark I. Choate, “The Tunisia Paradox: Italy’s Strategic Aims, French Imperial Rule, and Migration in the Mediterranean Basin”. *California Italian Studies* 1 (2010): 1-20. <http://escholarship.org/uc/item/8k97g1nc>

57 Ibid.

58 M’hamed Oualdi, “Provincializing and Forgetting Ottoman Administrative Legacies: Sons and Grandsons of Beys’ Mamluks Facing French Administrators of Tunisia (1890s–1930s)”. *Comparative Studies of South Asia, Africa and the Middle East* 34, No. 2 (2014): 418-431.

59 Thomas Willing Balch, “French Colonization in North Africa”. *The American Political Science Review* 3, No. 4 (Nov., 1909): 539-551.

unsuccessful attempts to reach full colonial rule in Tunisia could be found in international and demographic dynamics, which were related to power competition in the area.

Lewis argues that there was a divided sovereignty in Tunisia not only between France and Tunis Governor, but also between France and other European powers, especially between Italy and Britain.⁶⁰ While France recognized the autonomy of Bey, the local courts had to recognize Tunisian institutions such as the tax system and the Bey's army (but this did not prevent France from using the Bey's army to suppress the rebellions in Algeria).⁶¹ In addition, the competition of Western powers over Tunisia prevented France from establishing full control over Tunisia; for example, France's obligation to accept that all treaties previously signed between Bey and other countries with the Treaty of Bardo are valid (1882), and its statement to European states that it would not annex Tunisia can be seen as the influence of other European powers on the country.⁶²

Demographically Italian population far outweighed the other European subjects in Tunisia, which brought about demographic power to Italy while maintaining informal and formal ties with this community in many areas, such as culturally and economically; moreover, Italians regarded Tunisia as "a permanent Italian colony, despite French rule".⁶³ Nonetheless, since the *Risorgimento*, poor conditions for the millions of Italians forced them to immigrate to the Americas, and the areas belonging to French colonial rule, particularly the most proximate Tunisia which would be outweighing the French demographically in the country.⁶⁴ Societal dynamics played a role in that Italian dominant presence; conditions such as overpopulation, poverty, and political hardships resulted in the migratory flow from especially Italy and Malta (subjects of whom were proto European settlers who pioneered the European "colons" in Tunisia), while France had been facing hardships to populate the French settlers in Tunisia after the Bardo Treaty; indeed these hardships erstwhile had been challenging French authorities in Algeria as well because of the fact that France, comparatively had better

60 Mary Dewhurst Lewis, *Divided Rule: Sovereignty and Empire in French Tunisia, 1881–1938*, 3. California: University of California Press, 2014.

61 Ibid. pp.68-83.

62 Ibid. pp.26-97.

63 Mark I. Choate, Ibid.

64 Ruth Ben-Ghiat, and Mia Puller. "Introduction" in *Italian Colonialism*, edited by Ruth Ben-Ghiat, and Mia Puller, 1-12. New York: Palgrave Macmillan, 2005.

conditions and was not overpopulated as Italy.⁶⁵ The beginning of the Italian colonization in Libya, 1912 challenged French authorities as well, nevertheless, many Tripolitians immigrated to Tunisia before Italian naturalization in which their nationality would belong to Italy, and neo-Italianism occurred among the Jews in Tunisia; to this point, the augmenting influence of Italy discomfited Paris on the treatment of Italian identity in Tunisia.⁶⁶

Due to the naturalization laws in Algeria, many Europeans, including Italians, assimilated into a French identity; albeit in Tunisia, Italians (that formed approximately half of the European population and were growing in numbers while the French population's growth rate was hard to catch up that speed) resisted the naturalization by vigorously protecting their national identity.⁶⁷ Moreover, in 1896, Paris recognized Italian identity and institutions in its protectorate while Italy acknowledged the French rule in Tunis, which was a result of the mentioned 1896 Franco-Italian rapprochement; in other words, that event brought forth renegotiated Italian rights in pre-1881 and allowed to strengthen Italian identity in Tunisia.⁶⁸ British Maltese subjects in Tunisia were problematic in the Franco-British relations on the treatment of these subjects as well; however, in the course of time the solution was reached, and it was agreed that the Tunisia-born European subjects would become French subjects in the 1920s.⁶⁹ As can be analyzed here, even the issue of densely populated non-French European subjects was challenging Paris, a more problematic case than the Frenchization process in Algeria.

As soon as the status of Maltese subjects was agreed upon with Britain, France enacted naturalization laws. The naturalization law (1923), following the Algerian model, also included Muslim subjects, which enable questioning the protectorate status in Tunisia more; especially Tunisian nationalist Destour Party criticized that was the clear violation of Le Bardo which constituted protectorate and co-sovereign regime in the country.⁷⁰ Also, the long discontent between *colon* and *indigène*,

65 Julia A. Clancy-Smith, *Mediterraneans: North Africa and Europe in an Age of Migration C. 1800-1900*, Ibid.

66 Mary Dewhurst Lewis, Ibid. pp. 103-111.

67 Mark I. Choate, "Identity Politics and Political Perception in the European Settlement of Tunisia: The French Colony versus the Italian Colony". *French Colonial History* 8, (2007): 97-109.

68 Ibid.

69 Mary Dewhurst Lewis, Ibid. pp. 98-164.

70 Ibid.

together with the changing space of the indigène, resulted in another challenge for Paris.⁷¹ In the 1930s, Neo-Destour progressed the nationalist arguments and rejected the co-sovereignty by claiming the existence of two sovereign states:

“Adopting the notion of “cosovereignty” as its own but giving it a different interpretation, Neo-Destour insisted that the Treaty of Bardo itself had recognized the coexistence of two sovereignties: that of the bey, over domestic affairs, and that of France, which would represent the bey in his relations with the rest of the world. According to this argument, any role France had played in the domestic governance of Tunisia had been a perversion of international law.”⁷²

Moreover, the changing character of international politics in the post-WWII era brought about realizing the Tunisian nationalists’ ideals in the country. The dramatic loss of power of the European colonial states and the establishment of a permanent and effective institutionalization in international relations, especially through the UN system made great contributions to the nationalization and independence of the colonial peoples.⁷³ On the other hand, the Cold War restructured world political relations; in this context, while the US tried to remain with the idea of ending European colonialism but keeping the nationalist movements away from the sympathy of communism, it was necessary for the colonialism to come to an end for the USSR.⁷⁴ The positions of the two polars catalyzed the decolonization movements as well; in this structure, Tunisian independence gained ground leading by Habib Bourguiba and Neo-Destour, in 1956.

Conclusion

The decline of the Ottoman power constituted a power vacuum in the MENA region in which the power rivalry occurred among the European powers. However, this rivalry realized in the means of non-coercive power instruments while preventing the use of force in Europe as much as possible. The continent’s main objective in the 19th-century was to

71 L. Carl Brown, “The many faces of colonial rule in French North Africa”. *Revue de l’Occident musulman et de la Méditerranée*, No. 13-14 (1973): 171-191.

72 Mary Dewhurst Lewis, *Ibid.* p.165.

73 Oktar Türel, *Küresel Tarihçe, 1945-79*, 122. İstanbul: Yordam, 2017.

74 *Ibid.*

**The Challenges to French Colonial Rule in Tunisia:
Realpolitik in the Mediterranean**

protect the current balance among the powers while avoiding any states to gain a dominant role and unsettle the current balance. Nonetheless, this did not impede Europeans from colonizing the rest of the world and gaining more power in world politics. In this context, French rule in Tunisia posits a compelling case to explain the dynamics for balancing behavior; it was not the per se powers were balanced but also the conflicting interests. The dominant Italian presence in the middle of the Mediterranean would have harmed France and Britain's interests. On the other hand, stronger French domination over the Maghreb would have threatened the British access to world oceans via the Mediterranean; that was one of the reasons why London invaded Egypt (1882) after the French invasion in Tunisia, 1881. Although France may not have intended to annex Tunisia, Paris attempted to consolidate its colonial rule in order to transcend its authority from the protectorate regime. However, in doing so Paris had some challenges from the international perspective. Due to its proximity and the strong presence of the Italian settler colons, Tunisia was one of Italy's prominent influence areas. Tunisia is a case in terms of the balance of conflicting interests in the area, which was also the result of the balance of power politics in the 19th century. The balance of power politics in the regional anarchic structure limited French activism in Tunisia and the Frenchization of other European subjects. This balancing behavior mostly came from Italy, and the balancing of conflicting interests demonstrated itself in terms of demographic power. As soon as the agreements were achieved on the treatment of the European subjects (Maltese and Italians), France attempted to enact naturalization laws, including Muslims and Jews which were under the rule of Bey. Moreover, France had already paved the way for any future dominance over Bey's autonomy by La Marsa Convention in 1883. The challenges to French colonial rule in Tunisia, in the context of European Realpolitik, derived from the balancing of the conflicting interests which inhibited France to be the only actor in determining the degree of colonization in the country.

Bibliography

- Albrecht-Carrie, Rene. *The Concert of Europe*. London: Palgrave Macmillan, 1968.
- Armaoğlu, Fahir. *19. Yüzyıl Siyasi Tarihi*. Istanbul: Alkım, 1997.
- Balch, Thomas Willing. "French Colonization in North Africa". *The American Political Science Review* 3, No. 4 (Nov., 1909): 539-551.
- Ben-Ghiat, Ruth, and Mia Puller. "Introduction" in *Italian Colonialism*, edited by Ruth Ben-Ghiat, and Mia Puller, 1-12. New York: Palgrave Macmillan, 2005.
- Bew, John. *Realpolitik: A History*. New York: Oxford University Press, 2016.
- Blais, Hélène. "An intra-imperial conflict: the mapping of the border between Algeria and Tunisia, 1881-1914". *Journal of Historical Geography* 37 (2011): 178-190.
- Borutta, Manuel & Gekas, Sakis. "A Colonial Sea: the Mediterranean, 1798–1956". *European Review of History: Revue européenne d'histoire* 19, No.1 (2012): 1-13, DOI: 10.1080/13507486.2012.643609.
- Brown, L. Carl. *International Politics and the Middle East*, Princeton: Princeton University Press, 1984.
- Brown, L. Carl. "The many faces of colonial rule in French North Africa". *Revue de l'Occident musulman et de la Méditerranée*, No. 13-14 (1973): 171-191.
- Bur acak, R. Salim. "İtalya'nın Dış Politikası (1882 - 1915)". *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi* 1 (1943): 703-742.
- Chabod, Federico. *Italian Foreign Policy: The Statecraft of the Founders*, Translated from Italian into English by William McCuaig. New Jersey: Princeton University Press, 1996.
- Choate, Mark I. "Identity Politics and Political Perception in the European Settlement of Tunisia: The French Colony versus the Italian Colony". *French Colonial History* 8, (2007): 97-109.

- Choate, Mark I. "The Tunisia Paradox: Italy's Strategic Aims, French Imperial Rule, and Migration in the Mediterranean Basin". *California Italian Studies* 1 (2010): 1-20.
<http://escholarship.org/uc/item/8k97g1nc>
- Clancy-Smith, Julia. "A view from the water's edge: Greater Tunisia, France and the Mediterranean before colonialism". *French History* 29, No. 1 (2015): 24-30.
- Clancy-Smith, Julia A. *Mediterraneans: North Africa and Europe in an Age of Migration C. 1800-1900*, E-book. California: University of California Press, 2011.
- Coller, Ian. "Barbary and Revolution: France and North Africa, 1789–1798" in *French Mediterraneans Transnational and Imperial Histories*, edited by Patricia M. E. Lorcin and Todd Shepard, 52-75. Lincoln: University of Nebraska Press, 2016.
- Darwin, John. *The Empire Project: The Rise and Fall of the British World-System, 1830–1970*, New York: Cambridge University Press, 2009.
- Djuvara, Trandafir G., *Türk İmparatorluğunun Paylaşılması Hakkında Yüz Proje (1281-1913)*. 419-421. Translated from French into Turkish by Pulat Tacar, 4th Edition. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2020.
- Donnelly, Jack. *Realism and International Relations*. Cambridge: Cambridge University Press, 2004.
- El Houssi, Leila. "The History and Evolution of Independence Movements in Tunisia". *Oriente Moderno* 97, No.1 (2017): 67-88.
- Elrod, Richard B., "The Concert of Europe: A Fresh Look at an International System". *World Politics* 28, No. 2 (Jan., 1976): 159-174.
- Emery, Henry C. "What is Realpolitik?". *International Journal of Ethics* 25, No. 4 (Jul., 1915): 448-468.
- Gochman, Charles S., and Russell J. Leng, "Realpolitik and the Road to War: An Analysis of Attributes and Behavior". *International Studies Quarterly* 27, No.1 (Mar., 1983): 97-120.

Greer, Kirsten, "Geopolitics and the Avian Imperial Archive: The Zoogeography of Region-Making in the Nineteenth-Century British Mediterranean". *Annals of the Association of American Geographers* 103, No. 6 (2013): 1317-1331.

Hinsley, F. H., *Power and the Pursuit of Peace: Theory and Practice in the History of Relations Between States*, Cambridge: Cambridge University Press, 1963.

Hoffmann, Stanley. *Janus and Minerva: Essays in the Theory and Practice of International Politics*. Colorado: Westview Press, 1987.

Holbraad, Carsten. "The concert of Europe". *Australian Outlook* 25, No.1 (1971): 29-44.

Hollis, Rosemary. "Europe in the Middle East" in *International Relations of the Middle East*, edited by Louise Fawcett, 344-362. Oxford: Oxford University Press, 2005.

İnalçık, Halil. *Devlet-i 'Aliyye, Osmanlı İmparatorluğu Üzerine Araştırmalar-IV, Ayanlar Tanzimat, Meşrutiyet*, 10th Edition. 272-293. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2021.

Kissinger, Henry. *Diplomacy*. New York: Simon & Schuster, 1994.

Lawson, Fred H. "International Relations Theory and the Middle East" in *International Relations of the Middle East*, edited by Louise Fawcett, 19-36. Oxford: Oxford University Press, 2005.

Lewis, Mary Dewhurst. *Divided Rule: Sovereignty and Empire in French Tunisia, 1881– 1938*, California: University of California Press, 2014.

Ling, Dwight L. "The French Invasion of Tunisia, 1881". *The Historian* 22, No. 4 (August, 1960): 396-412.

Lowe, C. J. and F. Marzari. *Italian Foreign Policy 1870-1940*. Vols. VIII, in *Foreign Policies of the Great Powers*, London: Routledge.

Marrone, Stephanie. "Whither the Nation State?". *Origins* 1, No. 4 (November 1993): 17-22.

McKay, Donald Vernon. "Colonialism in the French Geographical Movement 1871-1881". *Geographical Review* 33, No. 2 (Apr., 1943): 214-232

- Mckay, Donald Vernon. "The French in Tunisia". *Geographical Review* 3 (Jul., 1945): 368-390.
- Mearsheimer, John J. "Structural Realism" in *International Relations Theories: Discipline and Diversity*, edited by Tim Dunne, Milja Kurki, and Steve Smith, 77-93. 3rd Edition. Oxford: Oxford University Press, 2013.
- Medlicott, W. N. "The Mediterranean Agreements of 1887". *The Slavonic Review* 5, No. 13 (Jun., 1926): 66-88.
- Nexon, Daniel H. "Review: The Balance of Power in the Balance". *World Politics* 61, No. 2 (Apr., 2009):330-359.
- Oualdi, M'hamed. "Provincializing and Forgetting Ottoman Administrative Legacies: Sons and Grandsons of Beys' Mamluks Facing French Administrators of Tunisia (1890s–1930s)". *Comparative Studies of South Asia, Africa and the Middle East* 34, No. 2 (2014): 418-431.
- Owen, Roger. *State, Power and Politics in the Making of the Modern Middle East*. 3rd Edition. New York: Routledge, 2004.
- Pierson, Christopher. *The Modern State*, 2nd Edition. London: Routledge, 1996.
- Prochaska, David. *Making Algeria French: Colonialism in Bône, 1870 -1920*. New York: Cambridge University Press, 1990.
- Reinhard, Wolfgang. "Empires, Modern States, and Colonialism(s): A Preface" in *Shifting Forms of Continental Colonialism: Unfinished Struggles and Tensions*, edited by Dittmar Schorkowitz, John R. Chávez, and Ingo W. Schröder, 1-22. Singapore: Palgrave Macmillan, 2019.
- Roucek, Joseph S., "The Geopolitics of the Mediterranean, I", *The American Journal of Economics and Sociology* 12, No. 4 (Jul., 1953): 347-354.
- Roucek, Joseph S., "The Geopolitics of the Mediterranean, II", *The American Journal of Economics and Sociology* 13, No. 1 (Oct., 1953): 71-86.
- Sander, Oral. *Siyasi Tarih: İlkçağlardan 1918'e*, 242-247. 22nd Edition. Ankara: İmge, 2011.

Schmitt, Carl. "Somut ve Çağa Bağlı bir Kavram Olarak Devlet" in Devlet Kuramı, edited by Cemal Bali Akal, 245-256. 4th Edition. Ankara: Dost Kitabevi, 2013.

The Eastern Question and the Paris Treaty of 1856. Pamphlets. Williams and Norgate, 1871. <https://jstor.org/stable/10.2307/60235878>.

Türel, Oktar. *Küresel Tarihçe, 1945-79*. İstanbul: Yordam, 2017.

Walt, Stephen M. *The Origins of Alliances*. New York: Cornell University Press, 1987.

Waltz, Kenneth N. *Man, the State and War: A Theoretical Analysis*. New York: Columbia University Press, 2001.

Waltz, Kenneth N. "Reflections on Theory of International Politics: A Response to My Critics" in *Neorealism and Its Critics*, edited by Robert O. Keohane, 322-346. New York: Columbia University Press, 1986.

Waltz, Kenneth N. "Structural Realism after the Cold War." *International Security* 25, no. 1 (Summer 2000): 5-41. doi:10.1162/016228800560372.

Waltz, Kenneth N. *Theory of International Politics*. Philippines: Addison-Wesley, 1979.

Williams, Michael C., "Reason and Realpolitik: Kant's "Critique of International Politics"", *Canadian Journal of Political Science / Revue canadienne de science politique* 25, No. 1 (Mar., 1992): 99-119.

Wimmer, Andreas, and Brian Min. "From Empire to Nation-State: Explaining Wars in the Modern World", *American Sociological Review* 71, No. 6 (Dec., 2006): 867-897.

Wright, Owain. "Concert of Europe" in *The Encyclopedia of Diplomacy*, edited by Gordon Martel, JohnWiley & Sons, 2018. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/9781118885154.dipl0058>.

Yurdusev, Nuri. *International Relations and the Philosophy of History: A Civilizational Approach*. New York: Palgrave Macmillan, 2003.

RAPOR / REPORT

Yayın Geliş Tarihi / Received: 30.09.2021

Yayına Kabul Tarihi / Accepted: 01.11.2021

Bu makale için önerilen kaynak gösterimi / To cite this article (Chicago, 17-A sürüm / Chicago, 17th A):

Abbaslı, Narmin. “Bir Mekanizma Olarak Milliyetçilik: Sincan Pamuk Yasağı Olayının Analizi”. *Uluslararası Suçlar ve Tarih / International Crimes and History* 22, (2021): 217-244.

NATIONALISM AS A MECHANISM: ANALYSIS OF XINJIANG COTTON BAN INCIDENT

Narmin ABBASLI

M.A. Candidate

Department of International Politics

Fudan University

20210170118@fudan.edu.cn

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-6708-2683>

217

Abstract: *On March 22, 2021 the US, UK, Canada and the European Union imposed a coordinated series of sanctions on current and former Chinese officials, increasing pressure on China for alleged abuses in Xinjiang. China replied with its own sanctions on European officials. Indeed, very recently after this event, on June 10, 2021, China passed a new law to “counter foreign actions”. It has rejected the allegations of abuse, stating that the camps are “re-education” facilities utilised to combat terrorism. According to Xinhua Net netizens expressed support for local brands after H&M and Nike came under fire in China for refusing to use Xinjiang cotton. In addition to this, 11 topics connected to Xinjiang cotton were on the trending list in China’s Twitter-like social media platform Sina Weibo, each issue attracting tens of millions of views and discussions. The study tried to relate this phenomenon to the concept of nationalism by taking literature from nationalism and media/media censorship theories, which mainly serve as a source of legitimacy and instrumental strategy for the state. The study aims to analyse the highest government’s management of nationalism and public opinion, during the time it faces international pressure.*

Keywords: *Xinjiang Cotton Ban, Nationalism, Nationalistic Sentiment, Anti-foreign Protests, Media Censorship, Boycotts, the Chinese Government*

BİR MEKANİZMA OLARAK MİLLİYETÇİLİK: SINCAN PAMUK YASAĞI OLAYININ ANALİZİ

Öz: 22 Mart 2021 tarihinde Çin üzerindeki baskı; ABD, İngiltere, Kanada ve Avrupa Birliği tarafından, Sincan Uygur Özerk Bölgesi'ndeki iddia edilen suistimaller nedeniyle, mevcut ve eski Çinli yetkililere koordineli bir dizi yaptırım uygulanarak artırıldı. Çin, Avrupalı yetkililere kendi yaptırımlarıyla yanıt verdi. Nitekim bu olaydan çok kısa bir süre sonra, 10 Haziran 2021'de Çin, "yabancı eylemlere karşı" yeni bir yasa çıkardı. Kampların terörle mücadele için kullanılan "yeniden eğitim" tesisleri olduğunu belirterek taciz iddialarını reddetti. Xinhua Net'e göre, internet kullanıcıları H&M ve Nike'in Sincan pamuğu kullanmayı reddetmesinin ardından yerel markalara desteklerini dile getirdiler. Bunun yanı sıra, Sincan pamuğuyla bağlantılı 11 konu, Çin'in Twitter benzeri sosyal medya platformu Sina Weibo'da trendler listesinde yer aldı ve her konu on milyonlarca görüş ve tartışmayı çekti. Bu çalışma, devlet için bir meşruiyet kaynağı ve araçsal strateji işlevi gören milliyetçilik ve medya/medya sansür teorilerini baz alarak bu olayı milliyetçilik kavramıyla ilişkilendirmeye çalışmış, en yüksek hükümetin uluslararası baskıyla karşı karşıya kaldığı süreçteki milliyetçilik yaklaşımını ve kamuoyu yönetimini analiz etmeyi amaçlamıştır.

Anahtar Kelimeler: *Sincan Pamuk Yasağı, Milliyetçilik, Milliyetçi Duyarlılık, Yabancı Karştı Protestolar, Medya Sansürü, Boykotlar, Çin Hükümeti*

INTRODUCTION

Back in 2018 some of the famous Western new agencies have drawn attention to the Chinese action towards Uyghurs in the Xinjiang Autonomous Region. According to the articles since 2017 Chinese government officially declared the “Sinicization of All Religions and Beliefs” which in turn worsened the situation towards Uyghur Muslims. In one of the articles published by Euronews, the stories of some Uyghur people and families were covered who stated that they have been detained by the Chinese government to the internment camps in the Xinjiang region.¹ Apart from giving up their languages, religion, the detainees are also subject to forced labour in manufacturing and food industries under the “Xinjiang Aid”. For instance, the article titled “U.S sportswear traced to factory in China’s Muslim internment camps” has pointed out the recent track by Associated Press which shows the ongoing shipments from Xinjiang factory located inside an internment camp to Badger Sportswear, a leading supplier in Statesville, North Carolina. Although such imports are counted as illegal in the U.S., according to the article it is quite challenging to stop such products from getting into the supply chain.²

Of course, one also needs to listen to the Chinese side of the story. While Western media accusing China of the human rights abuses in the above-mentioned region, China puts on the table definition of three evil - terrorism, separatism and religious extremism and draws attention to the different understanding of human rights and sovereignty in the West and East. In many times Foreign Ministry Wang Yi and other people in charge pointed out that “China pursues a people-centred vision, regards the rights to subsistence and development as the primary, basic human rights, and works hard to promote the comprehensive and coordinated development of economic, social, cultural rights as well as civil political rights.” China’s stress on “economic” rights as taking priority over “political rights” is why Beijing consistently brings up economic

- 1 “Toplama kamplarına kapatılan Kazakların aileleri yardım bekliyor –Görüş”, *Euronews*, 20 Aralık 2018 https://tr.euronews.com/2018/12/20/toplama-kamplarına-kapatılan-kazakların-aileleri-yardım-bekliyor-gorus?fbclid=IwAR2R0RBcVjhB8EbZ0h_5A6tladBtkVNIiYc72gsVNqC84hwA8TRVcKJIUtQ (Accessed October 7, 2021)
- 2 “U.S. sportswear traced to factory in China’s Muslim internment camps”, *Star Advertiser*, December 17, 2018 https://www.staradvertiser.com/2018/12/17/breaking-news/u-s-sportswear-traced-to-factory-in-chinas-muslim-internment-camps/?fbclid=IwAR2p2VoErVO4Pyh488OqdWyJmxMPuCFvsb9_xauatoAFaohzNA7hyDLMbFs (Accessed October 7, 2021)

development statistics to justify its human rights record.³ Chinese officials stated that the camps, which they call training centres, offer free vocational training to Uyghurs, Kazakhs and mostly Muslims, as part of a plan to bring minorities into a “modern civilized” world and eradicate poverty in Xinjiang. They claim that in order to receive vocational training people in the centres have signed agreements.⁴

In addition to Western news articles, in March 2020, the Australian Institute for Strategic Policy (ASPI) published a report claiming that 83 foreign and Chinese companies directly or indirectly benefited from the use of Uyghur workers outside the Xinjiang region through “labour transfer programs”. ASPI estimated that Uyghurs were relocated from Xinjiang and assigned to factories in many supply chains, including electronics, automobiles and textiles under a central government policy.⁵

On March 22, 2021 the US, UK, Canada and the European Union imposed a coordinated series of sanctions on current and former Chinese officials, increasing pressure on China for alleged abuses in Xinjiang. The action came weeks after the US government, and the Canadian and Dutch parliaments stated that China’s treatment of the Uighurs amounted to “genocide”, and Washington declared an import ban on all cotton and tomato products in the region.⁶ The EU did not impose new sanctions on China over human rights abuses since the Tiananmen Square protest of 1989. The new sanctions include “travel bans” and “property freezing”, “targeting senior officials in Xinjiang” who indicted of severing human rights violations against Uyghur Muslims.⁷

Those targeted have been listed as 1) Chen Mingguo, the director of the Xinjiang Public Security Bureau, the local police force 2) Wang

3 “Can China Change the Definition of Human Rights?” *The Diplomat*, February 23, 2021 <https://thediplomat.com/2021/02/can-china-change-the-definition-of-human-rights/> (Accessed October 7, 2021)

4 “U.S. sportswear traced to factory in China’s Muslim internment camps”, *Star Advertiser*, December 17, 2018 https://www.staradvertiser.com/2018/12/17/breaking-news/u-s-sportswear-traced-to-factory-in-chinas-muslim-internment-camps/?fbclid=IwAR2p2VoErVO4Pyh488QqdWyJmxMPuCFvsb9_xauatoAFaohzNA7hyDLMbFs (Accessed October 7, 2021)

5 Vicky Xiuzhong Xu et al. “Uyghurs for sale”, *Australian Strategic Policy Institute*, 1 March, 2020 <https://www.aspi.org.au/report/uyghurs-sale> (Accessed September 23, 2021)

6 “China attacks Western nations, firms over Xinjiang cotton boycott”, *Aljazeera*, March 29, 2021 <https://www.aljazeera.com/news/2021/3/29/china-slams-western-nations-firms-over-xinjiang-cotton-boycott> (Accessed June 10, 2021)

7 “Uighurs: Western countries sanction China over rights abuses”, *BBC*, March 22, 2021 <https://www.bbc.com/news/world-europe-56487162> (Accessed June 10, 2021)

Mingshan, a member of Xinjiang's Communist Party standing committee, who, according to the EU, "holds a key political position in charge of overseeing" Uighur detention 3) Wang Junzheng, party secretary of the Xinjiang Production and Construction Corps (XPCC), a state-owned economic and paramilitary organization 4) The former deputy Communist Party head in Xinjiang, Zhu Hailun, who is accused of having held a "key political position" in supervising the running of the camps 5) The Xinjiang Production and Construction Corps Public Security Bureau, which holds the responsibility of implementing XPCC policies on security matters, including the management of detention centers.⁸

Some major brands like Nike and H&M which are members of the Better Cotton Initiative (BCI) have shown concern over allegations that people from the mostly Muslim Uighur minority group are being used as forced labour. Last year H&M said that it is strongly concerned about statements from civil society organizations and media that cover accusations of "forced labour" and discrimination of ethno religious minorities in Xinjiang, and it rigidly forbids any type of forced labour in the supply chain, notwithstanding the country or region. Although the statement has been on the official website for a long time, it has garnered new attention as the EU has imposed sanctions on Xinjiang issues recently.⁹

China replied with its own sanctions on European officials. Indeed, very recently after this event, on June 10, 2021, China passed a new law to "counter foreign actions".¹⁰ It has rejected the allegations of abuse, stating that the camps are "re-education" facilities utilised to combat terrorism. Later China announced that the sanctions - originally stated by the EU - were "based on nothing but lies and disinformation". It declared that it would sanction 10 people and four entities in Europe "that severely harm China's sovereignty and interests and maliciously spread lies and disinformation" in response. Those affected by China's sanctions are banned from entering the country or doing business with it.¹¹

8 "Xinjiang cotton: Western clothes brands vanish as backlash grows", *BBC*, March 26, 2021 <https://www.bbc.com/news/world-asia-china-56533560> (Accessed June 10, 2021)

9 Ibid.

10 Shannon, Tiezzi. "China Passes New Law on Countering Foreign Sanctions", *The Diplomat*, June 11, 2021 <https://thediplomat.com/2021/06/china-passes-new-law-on-countering-foreign-sanctions/> (Accessed June 15, 2021)

11 "Chinese people – not govt – urge boycott of West brands over Xinjiang cotton", *Global Times*, March 26, 2021 <https://www.globaltimes.cn/page/202103/1219547.shtml> (Accessed June 10, 2021)

The Chinese Communist Party's Youth League launched a campaign on H&M and drew attention to a statement that the world's second-largest clothing retailer said it will stop licensing Xinjiang cotton due to difficulties in tracking how the material is produced. Party newspaper Global Times also criticized statements from Burberry, Adidas, Nike, New Balance and Zara about Xinjiang. Dozens of Chinese celebrities then cut their ties with brands.¹² According to Xinhua Net netizens expressed support for local brands after H&M and Nike came under fire in China for refusing to use Xinjiang cotton. As of press time, 11 topics connected to Xinjiang cotton have been on the trending list in China's Twitter-like social media platform Sina Weibo, each issue attracting tens of millions of views and discussions. There are 850 million views, under the hash tag "I support Xinjiang cotton" on Weibo.¹³

In the next section, we will try to relate this phenomenon to the concept of nationalism by taking literature from nationalism and media/media censorship theories, which mainly serve as a source of legitimacy and instrumental strategy for the state. By doing so, we will introduce our research questions and our three hypotheses. Here we need to clarify that whether accusations on Xinjiang camps and forced labour are true or not, are not the topic of this study. The study aims to analyse the highest government's management of nationalism and public opinion, during the time it faces international pressure. Case study adopted as a research methodology for this study. In the case of the Xinjiang cotton ban incident, the CCP Youth League, which is run by the CCP, launched a boycott campaign against foreign sanctions. As we viewed literature there were cases in the past, where the CCP government organized or allowed protests to happen for gaining benefits. At the same time as literature on censorship suggest the higher government firmly censor the "call for collective action" comments as it can go out of hand. In the Xinjiang issue, we can see the government while fuelled the nationalistic sentiment, it also did not allow the boycotts to turn into real protests. Data drawn from 200 Weibo comments and examined with content analysis method relying on manual hand-coding. The conclusion and limitations of the study discussed in the last section.

12 "Chinese public voices support for Xinjiang cotton, turns to domestic brands over H&M, Nike", *Global Times*, May 25, 2021
<https://www.globaltimes.cn/page/202103/1219414.shtml> (Accessed June 10, 2021)

13 Ibid., Also see "Across China: Chinese consumers voice support for Xinjiang cotton to refute smears", *Xinhua Net*, March 20, 2021
http://www.xinhuanet.com/english/2021-03/30/c_139847040.htm (Accessed June 10, 2021)

CONCEPTS

In this section, we will define the concepts as follows:

Nationalism

What is nationalism?

Nationalism is an idea and movement which holds that the nation should be harmonious with the state.¹⁴ Virtually, nationalism can be viewed as positive or negative depending on context and personal outlook. Critics of nationalism have debated that the idea is likely oppressive, as it fuses individual identity into a national whole and gives elites or political leaders possible opportunities to manipulate or dominate the masses.¹⁵ In this paper we follow Haas's definition of nationalism – “An ideology that makes assertions about the nation's claim to historical uniqueness, to the territory that the nation-state ought to occupy, and to the kinds of relations that should prevail between one's nation and others.”¹⁶

Anti-foreign protests

As our research questions touch upon to protest in the Xinjiang cotton ban campaign, we need to first define the concept itself and then look at some literature on protests in China. We will use Jessica Weiss definition of “anti-foreign protests”. In contrast to official rallies which is organised under the government or party and joined by a select group of “pre-screened participants” and state-organized demonstration¹⁷ anti-foreign grassroots protests may have official permission yet are organized and participated by individual acting in either “a private capacity” or “as a part of the unofficial, independent organization”. It can include demonstrations, petitions, marches and strikes. The government can 1.Repress the protests by both engaging pre-emptive efforts to suppress grassroots mobilization; 2. It can also tolerate the protests by silently acquiescing it; 3. Lastly, it can also facilitate protests.¹⁸

14 Michael, Hechter. *Containing Nationalism* (Oxford University Press, 2000),52

15 Andrew, Heywood. *Political Theory: An Introduction*, (London: Macmillan Press, 1999), 97–98.

16 Ernst B. Haas, “What Is Nationalism and Why Should We Study It?” *International Organization*, 40, no. 3 (1986): 707–44. Doi:10.1017/S0020818300027326..

17 (see demonstrations during Mao Era)

18 Jessica C. Weiss, *Powerful Patriots: Nationalist Protest in China's Foreign Relations*, (Oxford Scholarship Online, 2014), 226.

LITERATURE REVIEW

In this section, we will review the literature under the following order: A) Nationalism; B) Linking protests to Internet usage and Media Censorship.

Nationalism

Importance of Nationalism in Authoritarian Regime

With the fading ideology of communism, the Chinese government has adopted the term coined by Samuel Huntington “performance” legitimacy in order to validate their position and avoid the demand for political reform. In addition to economic growth, other factors such as nationalism, media censorship play a key role in Chinese authoritarian resilience.¹⁹ Leading sinologists like Michel Oksenberg²⁰ and Allen Whiting²¹, then other scholars including Peter Gries²², Suisheng Zhao²³ tend to agree that “new Chinese nationalistic narratives drew upon collective memories of China’s historical greatness during the dynastic period” and during the “century of humiliation” (百年国耻) China’s suffering from being under foreign aggression and its following rise is under the control of CCP leadership.²⁴ Yet there is division among earlier observers in terms of first, the degree of such stories has their resonance at the popular level, the extent to which Chinese people have internalized them and second, the spreading of them to inculcate loyalty and ensure state legitimacy. In simple words, division on whether nationalistic narratives are **belief-driven** or they are used as a **strategic instrument** by the state.²⁵ Some scholars say that the Chinese current vulnerable

19 Jessica C. Weiss, *Powerful Patriots: Nationalist Protest in China’s Foreign Relations*, (Oxford Scholarship Online, 2014),226-227

20 Michel, Oksenberg. “China’s confident nationalism”, *Foreign Affairs*, 65, no.1 (1986): 511.

21 Allen S. Whiting, “Assertive nationalism in Chinese foreign policy”, *Asian Survey*, 23, no.8, (1983):917-922.

22 Peter, Gries. *China’s New Nationalism: Pride, Politics, and Diplomacy*. (University of California Press, 2004), 210-215. <http://www.jstor.org/stable/10.1525/j.ctt1pq06f> (Accessed June 10, 2021)

23 Suisheng, Zhao. *A Nation-state by Construction: Dynamics of Modern Chinese Nationalism*, (Redwood City, CA : Stanford University Press, 2004), 355

24 Christopher, Cairns and Allen, Carlson. “Real-world Islands in a Social Media Sea: Nationalism and Censorship on Weibo during the 2012 Diaoyu/Senkaku Crisis”, *The China Quarterly*, 225 (2016):23-27..

25 Ibid.

leadership is hypersensitive to nationalist sentiment as they cannot risk themselves in the eyes of Chinese people being “soft against foreign aggression”, thus it requires them forcefully respond to any kind of “foreign slight”. Scholar Akio Takahara²⁶ points to the fragility of the Chinese government in regards to persuading its public while there is a growing sense of nationalism. Thus, in order to preserve their legitimacy leaders to large extent are dependent on nationalism.

Yet, other experts used different explanation and comment to feedback on the Chinese government’s usage of nationalism *as a strategic instrument*. Chinese Foreign Ministry spokespeople have many times claimed that foreign actions or requirements “hurt the feeling of the Chinese people” by pointing to the impossibility of compromise domestically because of public opinion.²⁷ However, some experts claim that the CCP has considerable autonomy in turning on and off this sentiment and in setting their foreign policy and constraints imposed by nationalism is often exaggerated. Alastair Iain Johnson²⁸ says public opinion in China is subject to the government’s “psychological engineering” and in the system where there is no electoral cost to ignore public opinion why would Chinese leaders care about people’s view. Having said that one also need to mention that Chinese leaders are well aware of threat can be posed by nationalist mobilisation as back in history in 1912 Qing dynasty and the Kuomintang government in 1949 “fell to popular movements” which blamed the government not being able to defend the nation from foreign “wolfs”. We can see there is an obvious risk of nationalism getting out of hand and turn against the regime, then one can ask, why would the government even allow nationalism sentiment to grow? – Gains can be *domestically and internationally*. *Domestically*, usage of this sentiment could be linked to the fact that government leaders can distract the public from domestic grievances as it serves as a “relatively safe outlet for pent up anger”. As in the theory of diversionary foreign policy where war can be used to

26 “Genron Studio: Senkaku Issue and Future of Japan-China Relations”, *Japan Foreign Policy Forum*, April 2014, <http://www.japanpolicyforum.jp/en/archive/no12/000369.html#kiji> (Accessed June 10, 2021)

27 Sun, Yun. “Chinese Public Opinion: Shaping China’s Foreign Policy, or Shaped by It?” *Brooking*, December 13, 2011 <https://www.brookings.edu/opinions/chinese-public-opinion-shaping-chinas-foreign-policy-or-shaped-by-it/> (Accessed June 10, 2021)

28 Alastair Iain Johnson and Daniela Stockmann, “6. Chinese Attitudes toward the United States and Americans” In *Anti-Americanisms in World Politics* edited by Peter J. Katzenstein and Robert O. Keohane, (Ithaca, NY: Cornell University Press, 2011), 157-195. <https://doi.org/10.7591/9780801461651-008>

distract people from domestic problems, nationalism can be used for the same purposes. *Internationally* as said earlier, to gain bargaining power with other states and stand firm in international disputes. Thus, as pointed out by Wang Jisi to the Chinese philosopher Mencius quote “A state without an enemy... is absolutely doomed” the CCP uses nationalist propaganda to exaggerate external threats, congregating public around one flag and outlining its “success” in defending nation interest.²⁹ Here we should mention that it is still difficult to say to what extent the CCP are dependent on public opinion or public view in contrast is being controlled by the CCP itself.

Linking protests to Internet usage and Media Censorship.

In the era of the internet, media add an important layer to state legitimacy especially in authoritarian regimes as it can be a tool for the party and censored for particular purposes. According to Susan Shirk, in the decade since China was first connected to the Internet in 1995, its use has exploded. Only 10 per cent of Chinese adults had even heard of the Internet in 1997.³⁰ The estimated number of Chinese internet users in 2020 was 904 million. This means that 70.4 per cent of the population uses the internet.³¹ The Communist Party’s propaganda bureaucracy attempts to regulate news content in the market-oriented media and widely succeeds in the print and television domains. Only a few journalists have dared to resist. Nevertheless, Internet communication is quite too fast, too decentralized, and too internationalized for the censors to block breaking news before it enters the online public. The Chinese people have access to more information than ever before about what is happening inside and outside the country.³² Besides, with the explosion of Weibo, QQ and some other social media platforms now-viral form of mobilization become easy as calls for protests are less centred on “long-standing activists based in Beijing, Shanghai and other first-tier cities”.³³

29 Jessica C. Weiss, *Powerful Patriots: Nationalist Protest in China’s Foreign Relations*, (Oxford Scholarship Online, 2014), 226-228.

30 Susan, Shirk. *China: Fragile Superpower* (New York: Oxford University Press, 2007), 81-83.

31 “Penetration rate of internet users in China 2008-2020”, *Statista*, February, 2021
<https://www.statista.com/statistics/236963/penetration-rate-of-internet-users-in-china/>
(Accessed May 6, 2021)

32 Shirk, *China: Fragile Superpower*, 81-83.

33 Christopher, Cairns and Allen, Carlson. “Real-world Islands in a Social Media Sea: Nationalism and Censorship on Weibo during the 2012 Diaoyu/Senkaku Crisis”, *The China Quarterly*, 225 (2016): 22.

According to the literature about Chinese protests and internet censorship in general the CCP firmly censors the internet if citizens criticise officials or policies or if they use the internet to organize collective actions. According to King, Pan and Roberts if the call for collective action contains real-world collective action (protests, demonstrations) online censorship will take place at high rates. In another article by those authors, the CCP in fact does not censor the internet if it only reflects individual grievance, censorship happens again if there is a call for collective action.³⁴ According to another article by Cairns and Carlson, in some cases, as it happened in Diaoyu/Senkaku Crisis the CCP can close its eyes to some comments during some period of time if it serves to the CCP tactics at that time, even if comments contain state's criticism.³⁵ From this, we also can say that protests against the central government (if any) are highly blocked. Again protests against local governments are also blocked (as could as possible) by the central government but on some occasions, the government can use angry citizens' grievance against local governments for measuring their accountability as shown in the Xinfang system (petitions).³⁶

Besides, boycotts which we assume is an important step to the real protests are a widely famous and accepted method for people with anti-foreign, nationalistic sentiment as well as for the government.³⁷ It can either be concluded with protests or can stay as it is. For instance, in 2017 the Lotte Mart stores had been shut down in China and state media called for a boycott of South Korean goods and services. It was linked to South Korea's acceptance to install the U.S. THAAD in response to a missile threat from North Korea. In contrast, China said, it has radar that capable of penetrating its territory.³⁸ After that dozens of Chinese

34 See Gary King, Jennifer Pan, and Margaret E. Roberts, "How Censorship in China Allows Government Criticism but Silences Collective Expression", *American Political Science Review*, no. 107, 2 (2013): 1-18 and Gary King, Jennifer Pan, and Margaret E. Roberts, "Reverse-engineering censorship in China: Randomized experimentation and participant observation", *Science*, no. 345, 6199, (2014): 1-10.

35 Christopher, Cairns and Allen, Carlson. "Real-world Islands in a Social Media Sea: Nationalism and Censorship on Weibo during the 2012 Diaoyu/Senkaku Crisis", *The China Quarterly*, 225 (2016): 27

36 Carl F. Minzner, "Xinfang: An Alternative to Formal Chinese Legal Institutions", *Stanford Journal of International Law*, 42, no.1 (2006): 103-108

37 "Boycott", *Merriam-Webster*, <https://www.merriam-webster.com/dictionary/boycott> (Accessed June 10, 2021)

38 Joyce Lee and Adam Jourdan. "South Korea's Lotte reports store closures in China amid political stand-off", *Reuters*, March 5, 2017 <https://www.reuters.com/article/us-southkorea-china-lotte-idUSKBN16D03U> (Accessed May 6, 2021)

people by holding Mao Zedong photo staged a protest to boycott Lotte in Jilin province on March 5, 2017. The slogans of the protesters were “No to THAAD! Boycott Korean goods!”, “Patriotism starts with me! Long live the Communist Party!”³⁹

In regards to real-life anti-foreign protests, as we talked about earlier the highest government can utilise nationalism as a strategic tool for domestic (legitimacy) and international purposes (firm stance) yet nationalist protests are not that easy to allow. It can again both have *risks and benefits* that is why it is described as a “double-edged sword”. In terms of *risks*, first, although it can deliberately be fuelled by the government itself, as we defined anti-foreign protesters are not pre-screened individuals, they freely participate in the protests no matter who started and for what purposes started the protests - either government or public themselves. Thus, the public cannot simply (easily) be the puppets of the government. To some degree, they can of course affect the government. First, if the state wants to repress the protests in order to show that it compromises foreign action, in that case, there will an “audience cost”. State action can be seen by its citizens as betrayal, can create resentments and leave government vulnerable to charges of selling out the nation⁴⁰. Secondly, it can go out of hand and cause harm to foreign citizens, diplomatic properties even turn against the government itself as it is being weak in its foreign policy performance or can cause broader opposition to the regime. Therefore even a small congregation can pose a risk for the highest government.

In terms of *benefits*, by letting protests take part, the government can actually gain legitimacy from its citizens as it addresses popular public demand, also can have bargaining power as it can show foreign counterparts how it is domestically difficult to accept foreign action (decision) and how it is difficult to manage/curb the protests. And even in the case where the protest is repressed by the government, it can signal its commitment to a more cooperative and flexible diplomatic stance by playing the role of “good cop”. Besides, many external actors ranging from governments, multinational enterprises to international investors, in fact, would rather favour the status quo to instability, thus the eruption

39 “Chinese protest against South Korea’s Lotte”, *The Strait Times*, March 17, 2017 <https://www.straitstimes.com/asia/east-asia/chinese-protest-against-south-koreas-lotte> (Accessed May 6, 2021)

40 Jessica C. Weiss, “Authoritarian signalling, mass audiences, and nationalist protest in China.” *International Organization*, 67, (2013):24.

of nationalist protests give foreigners incentives to avoid adopting the tougher policies and to make a concession to authoritarian leadership. Cases such as the 1999 bombing of the Chinese embassy in Belgrade when anti-American protests allowed and it gave the CCP leaders determination to stand against U.S. “bullying” as well as the 2001 EP-3 collision where protests stifled to signal Bush administration that the Chinese government intend to maintain friendly relationship can be shown as an example.⁴¹

Considering above literature and the incident of the Xinjiang cotton ban our research questions and hypotheses will be as followed:

Research Questions:

1. Whether/How did the Chinese state use/allow national sentiment to take place in the Xinjiang campaign to help Beijing to stand firm in international disputes?
2. Whether the comments were monopolized by nationalistic sentiment or there were other comments too? In other words by looking at Weibo posts whether we can see comments against the Chinese government itself - Either in terms of being naïve towards western firms or accusing the Chinese government to use free labour? Or were there comments call to the real-life protests?

H1. The Chinese government carried out an instrumental strategy by using nationalistic sentiment as a tool to resist Western pressure;

H2. Most of Weibo comments have nationalistic motives which show the public’s support towards the government;

H3. Although the Chinese government created/encouraged nationalistic feelings deliberately, it did not let the “call to action” lead to organized real-life protests.

41 Jessica C. Weiss, *Powerful Patriots: Nationalist Protest in China’s Foreign Relations*, (Oxford Scholarship Online, 2014), 226.

Theoretical significance:

First of all, most of the time nationalistic (except Lotte case), anti-foreign campaign/protests start arbitrarily against a particular foreign action (or described as it is government-free organized movement), in contrast, in the Xinjiang cotton ban incident we can see the open call for action by Chinese Communist Party's Youth League which is run by the Chinese Communist Party (CCP) itself.⁴² Thus, it will be interesting to analyse the incident where the government both has encouraged but at the same time acted cautiously in involving its citizens to stand against international pressure. Besides, as being a recent incident, this will definitely add some knowledge to the existing literature by examining how the state acts when it faces foreign sanctions and whether the involvement of nationalism sentiment is/was effective, citizens' reaction and incident reflection on social media and real-life. Lastly, our analysis is necessary especially due to the fact that very few scholars actually involve social-media analysis in their research when talking about the Chinese regime as most of them mainly look at websites and blogs. We think social media allows us access to the unprompted feelings and opinions of users, in people's own words that other researchers can miss. Xinjiang ban issue was for some days on the top trends of Weibo, therefore it is definitely significant to analyse and it will for sure widely open the spectrum of this kind of analysis.

METHOD AND DATA

Methodology – Qualitative

We will use case study method in this research. A case study of the Xinjiang ban has been chosen first, because it is a recent incident and data, compare to other old anti-foreign protest cases could be derived easily. The issue gained popularity among the public and social media reactions to the sanctions were at a high rate. Besides as mentioned in the theoretical significance part, we see government supported /called for the action by itself and analysis of this case is perfectly suited to our aim of the study. In the first step, we will gather the data for analysis, and then we will examine the collected data. The stages of the data collection and analysis have been explained in the following section.

⁴² "Communist Youth League of China", *Wikipedia*, https://en.wikipedia.org/wiki/Communist_Youth_League_of_China (Accessed June 10, 2021)

Data – Primary and secondary

In the first step, random sampled 100 comments written under H&M statement posts⁴³ about the issue and 100 comments under the Chinese Communist Party's Youth League call for campaign posts⁴⁴ (24th March) on Weibo have been taken as data for analysis in this study. It gives us 200 comments in total. The data files did not include multimedia such as images or videos. We relied only on the comments' text. Time – comments have taken randomly from 22 March (the day of sanctions imposed by several western countries – including the UK, US, Canada and European Union members) to 29 March time period which we assume as the “hot week” of the issue.

After that, we compared data related to call for protests-demonstration (if any) to real street protests/demonstration in other words whether protests/demonstration happened in real life. For this, Chinese (Xinhua News Agency, Global Times)⁴⁵ and Western news (BBC)⁴⁶ articles have been analysed. Besides in order to look at how the government described the public's view, we also compared our gained data regarding the public's support for government with the Chinese official newspaper's description of public opinion during the ban campaign. The CCP official news agencies' articles have been analyzed (Xinhua News Agency, Global Times) for this purpose (English versions of these news articles have been chosen deliberately to see how the Chinese government projects the issue to the international world).

Data analysis method – In this article, we used qualitative content analysis. It is described as a research method for the subjective

43 “Comments”, *Weibo*, https://weibo.com/2049875433/K7HX70cl7?filter=hot&root_comment_id=0&type=comment (Accessed June 10, 2021)

44 “Comments”, *Weibo*, https://weibo.com/3937348351/K7E7iAC8x?type=comment#_rnd1623318020021 (Accessed June 10, 2021)

45 See “Chinese people – not govt – urge boycott of West brands over Xinjiang cotton”, *Global Times*, March 26, 2021 <https://www.globaltimes.cn/page/202103/1219547.shtml> (Accessed June 10, 2021) and

“Xinhua Commentary: Stop tainting Xinjiang's pure cotton with dirt politics”, *Xinhua Net*, March 26, 2021 http://www.xinhuanet.com/english/2021-03/26/c_139838036.htm (Accessed June 10, 2021)

46 “Uighurs: Western countries sanction China over rights abuses”, *BBC*, March 22, 2021 <https://www.bbc.com/news/world-europe-56487162> (Accessed June 10, 2021) and

“Xinjiang cotton: Western clothes brands vanish as backlash grows”, *BBC*, March 26, 2021 <https://www.bbc.com/news/world-asia-china-56533560> (Accessed June 10, 2021)

interpretation of the text data content with the process of coding and a systematic classification of identifying themes or patterns.

To find out the motive/nationalistic sentiment in the comments we looked mainly for the following keywords:

Keywords : “Local products (土特产)” ; “national products(国货)” ; “Our local products(我们的土特产)” ; “Chinese money(中国钱)” ; “our Money (我们的钱)” ; “make money in China(在中国赚钱)” ; U.S(美国); Europe(欧洲); “Xinjiang cotton(新疆棉花)” ; “forced labour (强迫劳动)” ; “human rights (人权)” ; “Better Cotton Initiative (BCI) report (BCI 报告)” ; “boycott (抵制)” ; “protest (抗议)” ; “demonstration(示威)” or the general meaning of the text related to these keywords

We divided comments into three categories:

1. Comments related shows support for the government. This category has also been divided into two categories:
 - (A). “General” comments - just shows their opposition to west sanctions (firm)
 - (B). “Call for action” comments. Again call for action comments have divided into
 - (A). Boycotting foreign goods;
 - (B). Protests-demonstration related.
2. Comments against the Chinese government in a sense that the government acting spineless towards foreign firms - posts blaming the Chinese government for being naive.
3. Comments against Xinjiang cotton usage - against government actions in Xinjiang, mentions forced labour action of government (even slight opposite comments will go into this category).

We assumed the chances of the existence of these oppositional comments are very low. Yet it helped us to count whether 1. Were there also comments against Chinese state action or mention/criticize Chinese state action in Xinjiang province. 2. By doing so we concluded that if those comments exist then they are not censored.

The content analysis method was used for the analysis. Coding has been done manually. Finally, as posts were written in Chinese, in addition to Weibo automatic translation, we asked native Chinese to help us in manual coding and extracting the data.

FINDINGS AND DISCUSSION

Findings from the comments:

According to the data collected from both the CCP Youth League post and H&M post, most of the comments consist of “general” support to China and boycotting the foreign products (H&M, Nike, Uniqlo, Adidas, Gap so on.) that part of BCI. Comments like “又当又立滚出中国(to do bad things and to want to get good reputation, get out of China)” “滚(get out/get lost)”, “请退出中国 (Please leave China)”, “坚决抵制 (resolutely resisting/boycotting)”, “吃中国饭还造谣中国 (eating Chinese food and making false rumours about China)” were at a high rate. Besides, there were comments that complain about the quality of the foreign products and want foreign firms to leave China for this reason, not because of political purposes (new sanctions). Yet, we haven’t come across any comment that calls for real protests or demonstrations in our sample. Thus, here we see that collected data is largely consistent with the theory in a way that the CCP being cautious to allow protests erupt because it could get out of control and create risks for the current regime (both diplomatically or domestically). Indeed, only calling its people to boycott but at the same time censoring protests may have been the CCP’s own intention as it did not need a large scale of protests in this very issue (Xinjiang cotton ban). Yet, there is a limitation in the argument of censorship because we do not know whether the comments that call for the real protests were censored or they in fact were not written by people themselves in the first place. Besides, we also do not know whether the Chinese people wanted to write “protest” comments but they have self-censored themselves to not to do, or they did not have any interest to stage a real protest.⁴⁷

Secondly, call for action campaign has been started by the CCP Youth League (new sanctions have been put on 22 March, the post has been written on 24 March) and it openly encouraged the public to adopt patriotic/nationalistic sentiment by saying “一边造谣抵制新疆棉花，

47 To see both the Tables of the findings refer to Appendix A.

一边又想在中国赚钱? 痴心妄想 (spreading rumours to boycott Xinjiang cotton, while also wanting to make money in China? Wishful thinking)”⁴⁸ However, we did not see comments under the post that question the Chinese government in a sense that why Western companies can make money in China instead of local brands, why does the government allow or act “naïve”, “weak” towards the West and so on. Here we should mention that there were many comments that showed support to local brands and encourage them to seize the opportunity to grow but those comments were not written for criticizing the highest government. In addition to this, there were comments such as “it is our Chinese people fault to let this happen”, “we are forgetful” and so on. Moreover, comments like “our boycott would not be enough”, “the government should check offline stores fire system” (referencing to closing Lotte stores) have also been seen in the sample. Besides, in our sample, we didn’t see words like “美国(U.S.A)”, “欧洲(Europe)”, they were all referred to as “这些外国品牌(these foreign brands)”, but comments that boycotting the brand specifically Uniqlo and have anti-Japanese sentiment were notable. Uniqlo also part of BCI and boycotting it understandable, yet, we assume anti-Japanese comments, to some degree describe the level of nationalism among Chinese people. In short, again as we can see even a low level of criticism that characterize the Chinese government as naïve or spineless has not been made or allowed.

Thirdly, there were no comments against the Chinese government usage of forced labour or violating human rights. In contrast, comments like “do not cross our bottom line or we will boycott you”, “respect our sovereignty”, “do not interfere our domestic issue”, “respect our country”, “we have a different understanding of being respectful”, “let’s unite against human rights teacher” and calling the H&M “arrogant”, “ignorant” types of comments were at a high rate. Other comments also were explaining there is no forced labour in Xinjiang, the labour there is mechanised, “My family are there, they live a happy life”, asking the company “have you ever been to Xinjiang?”

Findings from the articles:

According to Global Times,⁴⁹ there were irrational cases of individuals that destroy those brands products (cut H&M clothes or burn Nike

48 To see both the CCP Youth League and H&M posts refer to Appendix B.

49 “Chinese people – not govt – urge boycott of West brands over Xinjiang cotton”, *Global Times*, March 26, 2021 <https://www.globaltimes.cn/page/202103/1219547.shtml>(Accessed June 10, 2021)

shoes) or verbally abuse the staffers, however, those radical remarks and behaviours, which account for only a small amount of all public responses have been disapproved by Chinese netizens. Many invited them to the “rational patriotism”.

Lastly, in two articles by state newspapers Xinhua Net and Global Times apart from explaining how Xinjiang cotton fields use machinery instead of manual labour to pick cotton in harvesting seasons, how boycotting Xinjiang products “robs” people’s rights to a job with decent payment and a better life and how those accusations are fake, lie and politicised, both articles heavily mention the “angry” Chinese citizens boycotting some foreign brands on social media. None of the articles touches upon the CCP’s Youth League call for the campaign post. Besides, an article by the Global Times titled “Chinese people-not gov-urge boycott off West brands over Xinjiang cotton” talks about how the CCP tries its best to have a balanced strategy in both being careful with nationalistic sentiment and not allowing foreigners to “hurt national sovereignty and country’s core interests” which equals to hurt the affections of the Chinese people.

As the theory suggests, in this incident we can see the higher government in order to stand against Western pressure has utilized public opinion. Although the sanctions against usage of Xinjiang cotton have not been cancelled, yet boycotts by Chinese people signals other foreign companies to be careful with “choosing their sides” as it can cause them to lose customers.

CONCLUSION AND LIMITATIONS

To conclude, the Chinese government action in the Xinjiang cotton ban incident is highly consistent with the theory examined by Jessica Weiss and other scholars mentioned in the literature review. Nationalism can be belief-driven or created for strategic purposes, in other words, the driving agent of it can either be state or public. Although it is difficult to find out for sure which agent outweighs the other, yet what is already proven is that a state can benefit or risk itself by allowing (or fueling) nationalism to grow. The theory claims that the CCP leadership can benefit from nationalism and nationalistic protests domestically and also can gain bargaining power or resist foreign pressure in a challenging situation which will increase the regime resilience. In our analysis, by drawing data from news articles and 200 comments written under two posts, first, we came to the conclusion that in the Xinjiang cotton ban

issue the government was the driving power in increasing nationalism among the Chinese people as the CCP Youth League which is run by the CCP called for the campaign after the sanctions. Besides in the analysis of the news agencies articles we saw usage of public opinion “card” to signal other foreign companies to be careful with China. Thus, we answered our first question and proved our first hypothesis. Secondly, in terms of allowing comments other than supporting the government to spread on Weibo, in our sample we did not see any comments: 1. Criticising the Chinese government as it acts “spineless” or “naïve”; 2. Criticising the Chinese government in any of its action in Xinjiang. In this way, we concluded that although the Chinese government was the driving force of the social media boycotts, yet it acted cautiously to not allow nationalism to get out of hand and cause large scale protests. In this way, we contributed to the theory that not always state-driven nationalism sentiment is allowed to turn into real protests. In the case of Lotte stores the government, through media called for the action and protests were also erupted in Jilin province. However, in the Xinjiang case, the CCP Youth League called for action via Weibo and protests did not take place.

236

If we take time and ask why these two cases started almost the same but showed different results, we probably can speculate that in the Lotte Mart case, first, the “threat” to the Chinese national principles in general and to the Chinese government, in particular, was rather materially “close”. What does that mean? – if we remember that South Korea’s installation of the U.S.’s THAAD system in response to the missile threat from North Korea was the main reason for the Chinese boycotts (subsequently real-life protests) and if we consider that South Korea is China’s regional neighbour, the threat to the Chinese regional position was rather direct and close. Of course South Korea is an independent country and can choose its foreign policy action by itself, and China cannot intervene this. Yet, what China in fact can do is to show its strong opposition to the THAAD deployment decision. For doing this, therefore, the government called for the action and allowed the protests to emerge. However, since western countries are geographically far away from China, the sanctions have not caused the Chinese authority to let the online boycotts get out of hand.

Here we can remember Stephen Walt’s balance of threat theory⁵⁰ which states that the ‘alliance behaviour of states is determined by the threat

50 Stephen M. Walt. *The Origins of Alliance*, (Cornell University Press, 1987)
<http://www.jstor.org/stable/10.7591/j.ctt32b5fc>.

that they perceive from other states”. Walt distinguishes four measures states use to assess the threat posed by another state: its aggregate power or strength (population, size, latent power, and economic capabilities), its offensive capabilities, its geographic proximity, and its hostile or offensive intentions. Among the above-mentioned criteria, we can see geographic proximity. To be particular, together with other categories if the country is closed to another country it is likely that one country will perceive another as a threat.

Secondly, we know that in the Xinjiang case although the sanctions were put on China, however, China answered with its own sanctions and law. And although China lost some profits, yet the main “loser” side of the issue was the west as many BCI firms after the incident lost quite a deal of consumers, so profits. Besides, Chinese local brands gained advantages from the ban, which again, benefited the Chinese economy. Thus, we can assume that compare to the “close material threat” of the Lotte Mart case, the Xinjiang case posed only a “verbal threat” to the Chinese national principles and the government authority. Therefore, the Chinese government did not see the need to risk itself with real-life protests as it already gained the desired result from the Chinese people’s online boycotts.

Finally, with collected data and its analysis, we also answered our second and third questions.

Limitations –Lastly, we want to touch on some possible concerns and limitations of our study. Because of the time limit, the data drawn from the sample can lead to a generalisability problem as we do not have a large number of comments in our sample. To lower the risk, especially to find the comments related to call for protests/ oppositional comments about government in terms of labelling the government naive or spineless, we also additionally searched for those keywords mentioned earlier (for example “抗议(protest)”；“示威(demonstration)”）in the Weibo search engine. As far as we concerned, we did not come across such comments. Yet we acknowledge the limitation and suggest further research to increase the reliability of the findings.

Another thing is the argument of censorship. As we explained earlier we do not know whether the comments that call for the real protests were censored or they in fact were not written by people themselves in the first place. Besides, we also do not know whether the Chinese people wanted to write “protest” comments but they have self-censored

themselves to not to do, or they did not have any interest to stage a real protest. So further research, possibly interview with the Chinese people is needed.

Recommendations for further research – In our opinion, a few cases in which we can ask similar research questions but see different results can be considered as a point of comparison to identify the larger implications of this research. To do so, researchers can use/refer to some abovementioned cases – “Lotte Mart”; “Diaoyu/Senkaku Crisis”.

APPENDIX

A)

Table 1: “The Chinese Communist Party’s Youth League call for campaign post” comments

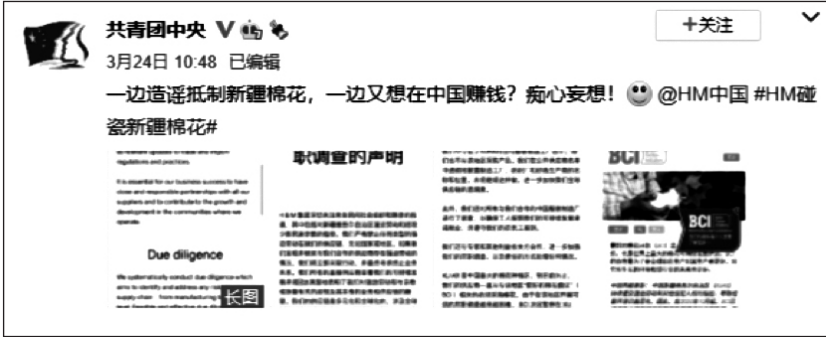
1. Support for the government	
(A) “General”	57
(B) “Call for action”	
(B1)Boycotting foreign goods	40
(B2)Protests /Demonstration related	
2. The “naivety” of the government	3
3. Against forced labour action	

Table 2: “H&M post” comments

1. Support for the government	
(A) “General”	82
(B) “Call for action”	
(B1)Boycotting foreign goods	7
(B2)Protests /Demonstration related	-
2. The “naivety” of the government	1
3. Against forced labour action	-

B)

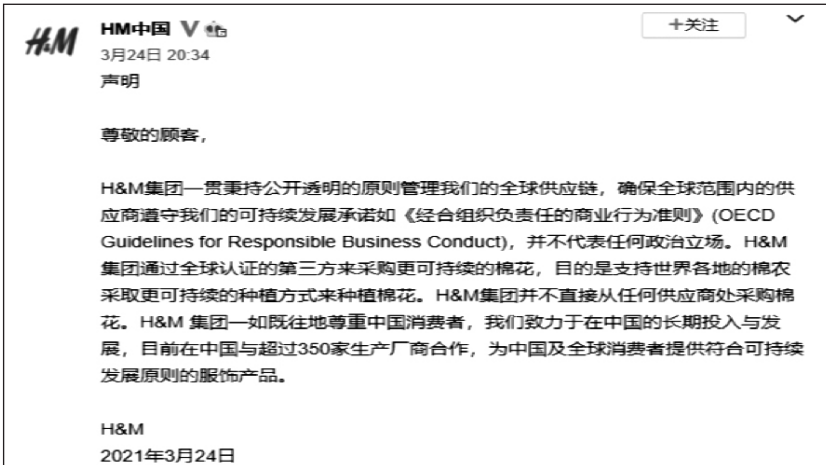
Picture 1:

Source:

https://weibo.com/3937348351/K7E7iAC8x?type=comment#_rnd1623318020021

Picture 2:

Source:

https://weibo.com/2049875433/K7HX70cl7?filter=hot&root_comment_id=0&type=comment

BIBLIOGRAPHY

- “Across China: Chinese consumers voice support for Xinjiang cotton to refute smears”, *Xinhua Net*, March 30, 2021
http://www.xinhuanet.com/english/2021-03/30/c_139847040.htm
(Accessed June 10, 2021)
- “Boycott”, *Merriam-Webster*, <https://www.merriam-webster.com/dictionary/boycott> (Accessed June 10, 2021)
- “Communist Youth League of China”, *Wikipedia*,
https://en.wikipedia.org/wiki/Communist_Youth_League_of_China
(Accessed June 10, 2021)
- “Comments”, *Weibo*,
https://weibo.com/2049875433/K7HX70cl7?filter=hot&root_comment_id=0&type=comment (Accessed June 10, 2021)
- “Comments”, *Weibo*,
https://weibo.com/3937348351/K7E7iAC8x?type=comment#_rnd1623318020021(Accessed June 10, 2021)
- “China attacks Western nations, firms over Xinjiang cotton boycott”, *Aljazeera*, March 29, 2021
<https://www.aljazeera.com/news/2021/3/29/china-slams-western-nations-firms-over-xinjiang-cotton-boycott> (Accessed June 10, 2021)
- “Can China Change the Definition of Human Rights?” *The Diplomat*, February 23, 2021 <https://thediplomat.com/2021/02/can-china-change-the-definition-of-human-rights/> (Accessed October 7, 2021)
- Cairns, Christopher and Carlson, Allen. “Real-world Islands in a Social Media Sea: Nationalism and Censorship on Weibo during the 2012 Diaoyu/Senkaku Crisis”, *The China Quarterly* 225 (2016): 23 - 49.
- “Chinese people – not govt – urge boycott of West brands over Xinjiang cotton”, *Global Times*, March 26, 2021
<https://www.globaltimes.cn/page/202103/1219547.shtml>(Accessed June 10, 2021)
- “Chinese public voices support for Xinjiang cotton, turns to domestic brands over H&M, Nike”, *Global Times*, May 25, 2021
<https://www.globaltimes.cn/page/202103/1219414.shtml>(Accessed June 10, 2021)

- “Chinese protest against South Korea’s Lotte”, *The Strait Times*, March 17, 2017 <https://www.straitstimes.com/asia/east-asia/chinese-protest-against-south-koreas-lotte> (Accessed May 6, 2021)
- Gries, Peter Hays. *China’s New Nationalism: Pride, Politics, and Diplomacy*. (University of California Press, 2004), 1-224. <http://www.jstor.org/stable/10.1525/j.ctt1pq06f> (Accessed June 10, 2021)
- “Genron Studio: Senkaku Issue and Future of Japan-China Relations”, *Japan Foreign Policy Forum*, April 2014, <http://www.japanpolicyforum.jp/en/archive/no12/000369.html#kiji> (Accessed June 10, 2021)
- Heywood, Andrew. *Political Theory: An Introduction*, (London: Macmillan Press, 1999), 1-440.
- Haas, Ernst B. “What Is Nationalism and Why Should We Study It?” *International Organization*, 40, no. 3 (1986): 44-707. Doi:10.1017/S0020818300027326.
- 242 Hechter, Michael. *Containing Nationalism*. (Oxford University Press, 2000), 272.
- Johnston, Alastair Iain and Stockmann, Daniela. “6. Chinese Attitudes toward the United States and Americans” In *Anti-Americanisms in World Politics* edited by Peter J. Katzenstein and Robert O. Keohane, (Ithaca, NY: Cornell University Press, 2011), 157-195. <https://doi.org/10.7591/9780801461651-008>
- King Gary, Pan Jennifer and Roberts Margaret E. “How Censorship in China Allows Government Criticism but Silences Collective Expression”, *American Political Science Review*, no. 107, 2 (2013): 1-18.
- King Gary, Pan Jennifer and Roberts Margaret E. “Reverse-engineering censorship in China: Randomized experimentation and participant observation.” *Science*, no. 345, 6199, (2014): 1-10.
- Lee, Joyce and Jourdan, Adam. “South Korea’s Lotte reports store closures in China amid political stand-off”, *Reuters*, March 5, 2017 <https://www.reuters.com/article/us-southkorea-china-lotte-idUSKBN16D03U> (Accessed May 6, 2021)

- Minzner, Carl F. “Xinjiang: An Alternative to Formal Chinese Legal Institutions”, *Stanford Journal of International Law*, 42, no.1 (2006): 103-108.
- Oksenberg, Michel. “China’s confident nationalism”, *Foreign Affairs*, 65, no.1 (1986): 501–523.
- “Penetration rate of internet users in China 2008-2020”, *Statista*, February, 2021
<https://www.statista.com/statistics/236963/penetration-rate-of-internet-users-in-china/> (Accessed May 6, 2021)
- Reilly, James. “A Wave to Worry About? Public opinion, foreign policy and China’s anti-Japan protests”, *Journal of Contemporary China*, 23, no.86 (2014): 197–215
- Shirk, Susan. *China: Fragile Superpower* (New York: Oxford University Press, 2007), 1-338.
- Tiezzi, Shannon. “China Passes New Law on Countering Foreign Sanctions”, *The Diplomat*, June 11, 2021
<https://thediplomat.com/2021/06/china-passes-new-law-on-countering-foreign-sanctions/> (Accessed June 15, 2021)
- “Toplama kamplarına kapatılan Kazakların aileleri yardım bekliyor –Görüş”, *Euronews*, 20 Aralık, 2018
https://tr.euronews.com/2018/12/20/toplama-kamplarina-kapatilan-kazaklarin-aileleri-yardim-bekliyor-gorus?fbclid=IwAR2R0RBcVjhB8Ebz0h_5A6tladBtkVNIiYc72gsVNqC84hwA8TRVcKJIUtQ
(Accessed October 7, 2021)
- “Uighurs: Western countries sanction China over rights abuses”, *BBC*, March 22, 2021 <https://www.bbc.com/news/world-europe-56487162>
(Accessed June 10, 2021)
- “U.S. sportswear traced to factory in China’s Muslim internment camps”, *Star Advertiser*, December 17, 2018
https://www.staradvertiser.com/2018/12/17/breaking-news/u-s-sportswear-traced-to-factory-in-chinas-muslim-internment-camps/?fbclid=IwAR2p2VoErVO4Pyh488QqdWyJmxMPuCFvsb9_xauatoAFaohzNA7hyDLMbFs (Accessed October 7, 2021)

- “Xinhua Commentary: Stop tainting Xinjiang’s pure cotton with dirt politics”, *Xinhua Net*, March 26, 2021
http://www.xinhuanet.com/english/2021-03/26/c_139838036.htm(Accessed June 10, 2021)
- “Xinjiang cotton: Western clothes brands vanish as backlash grows”, *BBC*, March 26, 2021 <https://www.bbc.com/news/world-asia-china-56533560> (Accessed June 10, 2021)
- Xiuzhong Xu, Vicky et al. “Uyghurs for sale”, *Australian Strategic Policy Institute*, March1, 2020
<https://www.aspi.org.au/report/uyghurs-sale> (Accessed September 23, 2021)
- Weibo. “Comments”,
https://weibo.com/3937348351/K7E7iAC8x?type=comment#_rnd1623318020021 (Accessed June 10, 2021)
- Walt, Stephen M. *The Origins of Alliance*, (Cornell University Press, 1987), 1- 336. <http://www.jstor.org/stable/10.7591/j.ctt32b5fc>
- 244 Whiting, Allen S. “Assertive nationalism in Chinese foreign policy”, *Asian Survey*, 23, no.8, (1983):913–933.
- Weiss, Jessica C. *Powerful Patriots: Nationalist Protest in China’s Foreign Relations*, (Oxford Scholarship Online, 2014), 1-361.
- Weiss, Jessica C. “Authoritarian signalling, mass audiences, and nationalist protest in China”, *International Organization*, 67 (2013):1–35.
- Yun, Sun. “Chinese Public Opinion: Shaping China’s Foreign Policy, or Shaped by It?” December 13, 2011
<https://www.brookings.edu/opinions/chinese-public-opinion-shaping-chinas-foreign-policy-or-shaped-by-it/> (Accessed June 10, 2021)
- Zhao, Suisheng. *A Nation-state by Construction: Dynamics of Modern Chinese Nationalism*, (Redwood City, CA : Stanford University Press, 2004), 1-380.

KİTAP İNCELEMESİ / BOOK REVIEW

Yayın Geliş Tarihi / Received: 06.12.2020

Yayına Kabul Tarihi / Accepted: 21.03.2021

Bu makale için önerilen kaynak gösterimi / To cite this article (Chicago, 17-A sürüm / Chicago, 17th A):

Özyurt, Ceylin. "A Review on Rustam Atadjanov's "Humanness as a Protected Legal Interest of Crimes Against Humanity Conceptual and Normative Aspects"". *Uluslararası Suçlar ve Tarih Dergisi / International Crimes* 22, (2021): 245-256.

Ceylin ÖZYURT

Ph.D. Candidate

Department of Sociology

Middle Eastern Technical University

<https://orcid.org/0000-0002-0901-130X>

**A REVIEW ON RUSTAM ATADJANOV'S
"HUMANNESS AS A PROTECTED LEGAL
INTEREST OF CRIMES AGAINST
HUMANITY: CONCEPTUAL AND
NORMATIVE ASPECTS"**

***(RUSTAM ATADJANOV'UN "İNSANLIĞA
KARŞI SUÇLAR BAKIMINDAN KORUNAN
BİR DEĞER OLARAK İNSAN OLMA
NİTELİĞİ: KAVRAMSAL VE NORMATİF
BİR BAKIŞ" KİTABINA DAİR BİR
DEĞERLENDİRME)***

Author: Rustam Atadjanov

Title: Humanness as a Protected Legal Interest of Crimes Against Humanity: Conceptual and Normative Aspects

Publisher: Asser Press

Year of publication: 2019

Place of Publication: Netherlands

Language: English

Number of pages: 316 pages

ISBN: 978-94-6265-298-9

“Humanity. It is hard to imagine a more compelling and global idea for appeal in the modern public discourse worldwide”
(Atadjanov, 1).

Assst. Prof. Rustam Atadjanov, LLB, LLM, Dr. jur., as a former legal adviser of the International Committee of the Red Cross (ICRC) in Central Asia, specifically in the area of International Humanitarian Law and Public International Law issues, emphasizes the ambiguity of the concept of humanity with these words at the very beginning of his monograph called “Humanness as a Protected Legal Interest of Crimes Against Humanity: Conceptual and Normative Aspects.” His emphasis on both aspects of the concept is noteworthy as it invites the reader at first glance to question such a familiar yet enigmatic notion. Despite the term’s vagueness, Atadjanov interprets the term in line with the firmly established “crimes against humanity” (CAH), according to his friend and colleague, Dr. Assoc. Prof. of International and Criminal Law Sergey Sayapin. Sayapin states that “writing a book on the concept of *humanity* takes more than just *professionalism*: one has to be *human* and *humane*” (xii), two features which he uses to refer Dr. Atadjanov not only as a successful academic but as a passionate and loving human (xii).

His overall argumentations and language appeal to an audience even without background knowledge as the rest of his book. In other words, one could recommend the monograph to anyone who would be interested in the main problem. A significance of this book within the literature is the fact that it is “the first comprehensive monograph on the subject written by a Central Asian author for an international audience” (viii). Since there is no exemplifying implementation of CAH in any domestic penal law in the region, this subject becomes crucial to analyze. Another significant point is that the book attempts to cover the lacking definition of humanity in the positive law through an adaptable analysis. The book’s purpose of drawing a doctrinal framework with *Rechtsgut* is considered to be an essential step for the author to “justify penalization of [CAH] at both domestic and international levels” (xiv). The fact that it offers “a first-ever comparative analysis of the protective scopes of CAH and other core crimes under international law” (xiv) is counted among remarkable contributions of the book. Other than these, the fact that he does not only delve into the normative aspect of the issue but his meticulous efforts for a conceptual framework is worthy of praise.

A Review on Rustam Atadjanov's "Humanness as a Protected Legal Interest of Crimes Against Humanity: Conceptual and Normative Aspects"

Though his endeavors to fill a gap in the literature are noticeable, they come with challenges in many ways. Indeed, it is quite challenging to resist the obstacle of "cultural relativism" to figure out a universal understanding of humanity within the scope of CAH and international law. Western values hardly overlap with multiple cultural domestic values and norms around the world such as "the footbinding of young girls in China; widow-burning (*sati*) in India; apostate-hunting in Iran; or the stoning to death of adulterers in Saudi Arabia" (Robertson, Epilogue)¹. Indeed, Atadjanov notes that humanity, as a multi-dimensional and interdisciplinary concept, is challenging to frame and conceptualize both within the context of domestic law and international law. Aside from its interdisciplinary challenges, the "fundamental differences and possible similarities" (3) between multiple sub-concepts and diverse definitions must be handled carefully. The term involves different cultural interpretations, which puts strains on proposing a comprehensive but detailed perspective. Regarding this challenge, the author manages to reach a more abstract and conceptual definitions yet not much culturally relativist points. Other than definitional and conceptual challenges, he points out the vitality of the concept of humanity when it comes to practical and normative use. Since CAH are perhaps the most commonly known type of core international crimes – as they are used to label every time a mass atrocity is referred to – tackling the notion of humanity becomes more challenging (3). Considering this challenge, Atadjanov's detailed attitude is observable.

The author's initial proposition in the introductory chapter is that the fundamental yet ambiguous notion of "humanity" has not been defined nor holistically neither thoroughly in the positive law. The first chapter of the book is allocated to an introduction of why and how the notion of humanity has to be elaborated. He primarily underlines the following point:

"Without a full understanding of this basic underlying concept many important questions will continue arising on the precise nature of the crimes under question, first of all, on their legal nature and the main interest they purport to protect. It is precisely this practical aspect that renders the undertaking of a corresponding legal analysis justified." (7)

1 "Epilogue." *Crimes Against Humanity: The Struggle for Global Justice*, by Geoffrey Robertson, 4th ed., The New Press, 2013.

For this cause, he aims to interrogate “what humanity is” conceptually and “why crimes against it must be criminalized” normatively (xiii). Atadjanov’s primary purpose is to analyze the term without altering its definition. “[T]he term ‘crimes against humanity’ is by now recognized and firmly established, and the matter is not about replacing it with a new term but about interpreting the concept of ‘humanity’ agreeably [...]” (xi). With this aim, Atadjanov respectively introduces the reader with the main problem analyzed in the book; clarifies conceptual definitions of and differences between central substantive notions; discloses a comprehensive historical overview of the development and evolution of the concept of humanity within international law and CAH; delves into the existing theories and contemporary approaches contextually; opens up the notion of humanity normatively within the doctrinal account of *Rechtsgutstheorie*; conducts a comparative analysis to instrumentalize the offered conceptual theory of humanness with the contextual element of CAH; and finally strives to clarify some of the unclear issues raised in the protective scope of those crimes. Starting from the beginning of the monograph, the author adopts a precise and formal attitude with convincing points profoundly raised to reach his interrogation.

Chapter 2 conceptually defines humanity, laws of humanity, the principle of humanity, and CAH. Dr. Atadjanov underlines that there are multiple and distinct meanings of humanity in different languages, which obstruct the concept to be utilized as a common international referent with legal certainty. (vii) He reveals five different meanings of humanity in English: “humanity as humankind, [...], i.e., as a collectivity”, humanity as “*the quality of being human, or humanness, or the very human condition itself [...]*” humanity as a virtue (benevolence), i.e., *humaneness*, humanity as “a combination of natural human characteristics (such as ways of thinking, feeling, acting and reasoning),” or as human nature, and humanity as “the physical nature of people as compared/opposed to other species of the animal kingdom” (19, 20). He points out that the Nuremberg Charter stands as a turning point for it involves the very first connotation of the concept. Since the charter was conducted, the meanings of “*mankind*” –the author’s wording here is hardly politically correct-, “human status,” and “humaneness” have been considered primarily in explaining CAH (20). Indeed, his main focus is humanity as a human status or “humanness” in this monograph.

The author briefly defines the laws of humanity as the representation of “unwritten and non-fixed rules of an active goodwill towards fellow

A Review on Rustam Atadjanov's "Humanness as a Protected Legal Interest of Crimes Against Humanity: Conceptual and Normative Aspects"

human beings which recognize the inherent humanity (i.e., human status) in them" (22). He refers to Fyodor Martens, a well-known law expert to reveal the term's genesis in the Martens Clause. These points are raised due to examining the related concepts. Eventually, he underlines that unlike humanity and the laws of humanity, CAH do represent a legal concept in international law. Implications for their definition springs up from the Nuremberg Charter, where the first proper codification of CAH can be found. In this chapter, his purpose of defining and comparing the relevant concepts provide a ground for upcoming discussions. For contextual concerns, the retrospective view throughout the mentioned historical legal turning points and thus, the evolution of the concepts is to be opened up more in the following chapter. The author underlines his efforts to handle the concepts contextually, i.e., in accordance with the circumstances of the given period of time (27). He states that his working hypothesis consists of the following:

“‘Humanity,’ defined as the quality of being human, or humanness, represents a fully valid legal interest protected under the context of application of the law of crimes against humanity.” (29)

In Chapter 3, it is intended to review the evolution of relevant conceptual and ideological developments. This voluminous chapter reveals the roots of humanity from the regulations by ancient civilizations to the recent jurisdictions. Though it is a voluminous one, the chapter fluently reveals the concept's historical evolution with an easy-to-read language. Coming to the organization of the chapter, Atadjanov adopts Nuremberg Charter as the cornerstone to the historical overview, as he acknowledges that the first prosecution of CAH took place at the Nuremberg trials. Thus, the chapter is divided into two; before and after the charter. With this historical overview, the reader understands that “the history of idea is not history of the word” (126); it is about temporal and spatial circumstances and the contextual aspect as much as the conceptual, theoretical roots in philosophy, ethics, and law. Although he does not consider this chapter to be a fully exhaustive review, he takes the reader on a detailed and comprehensive historical journey by including the overall contextual aspect. In every ancient idea, law doctrine, theoretical consideration, and philosophical explanation, he finds the same fundamental values or humanitarian sentiments. Despite this ambiguous common ground, he strives to prove that although humanity was defined differently in diverse jurisdictions, “neither one of those dealt with the present

academic (and practical) problem” (125), i.e., the problem of an international conceptual and normative definition of humanity. Even the most recent attempt “to converge the most essential elements of crimes against humanity in Article 7(1) of the Rome Statute of the International Criminal Court (ICC) [...] could not be regarded as complete from the point of view of the principle of legal certainty” (viii). It is evident in this chapter that the author utilizes primary legal sources such as the original text of the Rome Statute of the ICC, which contributes to the monograph more accurate highlights.

Chapter 4 proposes a new theory of crimes of humanity in light of a review of contemporary discussions. The author examines contemporary theories under two categories – the philosophical-legal perspective and the purely legal approach. Furthermore, his classification is grounded with a binary criterion – Massimo Renzo’s proposed distinction between a conceptual question and a normative one.

“[A]ny theory of crimes against humanity must provide an adequate answer to the two fundamental questions – if it aims to be successful: the first one is the conceptual question of how exactly we should understand the notion of crimes against humanity, i.e., what do we mean when we label certain crimes as ‘against humanity’? And the second one is the so-called normative question which consists in explaining what is it that justifies the international prosecution and punishment of these crimes (in Renzo’s words), but even more so, why they need to be criminalized at both international and domestic level (in my own words).” (180)

Atadjanov notes that, on the one hand, some accounts (philosophical-legal theories) prioritize conceptual, semantic or philosophical explanations, such as operating the distinction between different meanings of the concept of humanity –like humankind or humaneness– in order to address an attack as a crime “against humanity.” On the other hand, the other group of discussions (purely legal theories) prioritizes questioning of the purpose (end) of criminalization and to demonstrate explanation (justification) for their criminalization (138), such as problematizing the tangibility of the attack to justify its prosecution as a “crime” against humanity. Both have various merits and shortcomings (140) and “differ greatly” (179). However, these accounts are often mixed, connected, and not easy to distinguish since they sometimes borrow some of the concepts from each other (179).

A Review on Rustam Atadjanov's "Humanness as a Protected Legal Interest of Crimes Against Humanity: Conceptual and Normative Aspects"

All in all, he manages to deliver the distinction between the two in a transparent way.

In the light of existing theories and his conceptual examinations, the author introduces "The Theory of Humanity as 'Humanness, or Human Status'" (179). He builds a conceptual foundation by defining the elements of humanity (humanness) that are collected through contemporary discussions. These are freedom, human dignity, civilized attitude, humaneness, and reason (182). Namely, humanness status comes under attack when these five elements are assaulted, such as the denial of individual freedom or deprivation of human dignity. This step by step figuration of associating CAH with humanness is methodologically elaborate and consistent. Indeed, among comprehensiveness, non-exclusiveness, and expressiveness, he counts consistency as an advantage for his way of "looking at crimes against humanity as acts which attack our humanness (with all these elements described [...])" (187). His further elaborations make up the justification for the theorization. The correlations between individual acts/types of CAH as contained in the Rome Statute and the elements of humanity (humanness) demonstrate his detailed yet broadly applicable conceptual contribution to the existing literature.

In Chapter 5, the author delves into the other side of the coin, the normative foundation for criminalization of CAH, regarding a German social contract doctrine the *Rechtsgutstheorie*. He acknowledges the challenge of fitting this domestic criminal law doctrine into an international discussion along with his efforts to justify "why or how is [*Rechtsgutstheorie*] better than its 'counterparts' in other legal systems?" (213). Another challenge underlined is the translation of the relevant excerpts into English by the author, which are up to his "language skills" (214). Considering this, it could be noticed that his language-related exertions are effective.

The chapter starts with the origins and evolution of *Rechtsgut*, which is used interchangeably with "legal good." The author defines *Rechtsgut* referring to Karl Bindung as "anything that the legislature considers valuable and the undisturbed retention of which it, therefore, must ensure through norms" (216). Among main approaches in the treatment of the doctrine of *Rechtsgut*, the author picks out a liberal and normative account developed by Claus Roxin due to its representativeness, its normative nature, and its significant aspects serving to the functioning and application, i.e., it includes "fundamental values such as humanness

under the category of *Rechtsgut*” (221). Atadjanov successively convinces the reader about this theoretical preference. He brings forward the critical, methodological, and analytical functions of the doctrine. The fact that he discusses *Rechtsgutstheorie* with its conceptual criticism enables the reader to view the theory more broadly regarding constitutional principles.

It is noteworthy that he comes up with possible alternatives (the principle of harm and relative accountability principle) to the theory in other criminal law systems and shows how they would not fit into his analysis as adequately as the *Rechtsgutstheorie* in this monograph. To illustrate, he declares that the principle of harm requires the concretization of values, i.e., it would better suffice to account for the need to protect a specific person rather than the abstract concept of humanity. In light of examining the alternatives, the reader could eventually be assured that the *Rechtsgut* doctrine fits well to address the universalist problem related to “humanity” in CAH thanks to its value-oriented scope and focus on society’s most important interests.

Atadjanov divides the normative foundation of the theory of humanness into two sub-sections; domestic and international levels. The analytical exercise he conducts about the former level confirms that humanity, with its constituent elements, can be defined as a *Rechtsgut*. His argumentation on the legal consequences of *Rechtsgutstheorie* and the theory of humanness is as follows:

“humanity a.k.a. humanness defined as a *Rechtsgut* entitled to a protection of criminal law, satisfies both main functions of the *Rechtsgut* doctrine: the methodological function (description and interpretation of the precise legal interest protected by law) as well as the critical function (definition of the *Rechtsgut* as such and sufficient explanation of how a threat against this *Rechtsgut* affects or undermines the eventual aim of the law)” (269).

At the international level, the author touches upon the risk of bringing forth a West-oriented attitude towards the concept of humanity. Although he strives to eliminate this problem on an abstract and conceptual level with the distinction of the international community (a global group of states bound together by common values) and *mankind* (collective aggregates of all human beings) (270), it is hardly possible to follow a practical solution to prevent this risk, at least in this sub-section.

A Review on Rustam Atadjanov's "Humanness as a Protected Legal Interest of Crimes Against Humanity: Conceptual and Normative Aspects"

The sixth chapter aims to compare the protective scope of core crimes other than CAH and point out their differences with CAH in terms of protective scopes. Thereby, for the author, the instrumentality of the offered theory of humanness could be demonstrated. Other than CAH, there are three types of core crimes; genocide, war crimes, and crimes of aggression.

For the definition of genocide, Atadjanov refers to the Rome Statute of the ICC², reflecting the customary legal nature of its prohibition in international law. In the light of this definition, similarities between genocide and CAH are as follows; having common historical roots, being applied in both the times of peace and war, being recognized as crimes under international law, being parts of a larger misconduct practice context, and having the element of State in their commission at most of the time. Following the similarities, the differences between CAH and genocide are revealed. Firstly, the two have different objective elements in terms of their scope of acts. Namely, unlike the broader scope of CAH, the list of acts is exhaustive in the definition of genocide. Though the two crimes have overlapping aspects, they represent "reciprocally special categories" (285). Secondly, while the international element of CAH has an objective nature, that of genocide consists of a subjective one being more related to a mental intention. Thirdly, both have different protective interests. To open this difference up, the author examines genocide as a specific *Rechtsgut*, and he intends to examine genocide's *Rechtsgüter* (the plural form of the term) with the theory of humanness. In the light

2 In addition to Rome Statute of the ICC, "Genocide" is a very strictly described legal concept and refers to clearly defined crimes, which can only be established by a competent court as defined in the 1948 Genocide Convention.

For more consult Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (1948)

"Article 2: In the present Convention, genocide means any of the following acts committed with intent to destroy, in whole or in part, a national, ethnical, racial or religious group, as such: (a) Killing members of the group; (b) Causing serious bodily or mental harm to members of the group; (c) Deliberately inflicting on the group conditions of life calculated to bring about its physical destruction in whole or in part; (d) Imposing measures intended to prevent births within the group; (e) Forcibly transferring children of the group to another group.

Article 6: Persons charged with genocide or any of the other acts enumerated in article III shall be tried by a competent tribunal of the State in the territory of which the act was committed, or by such international penal tribunal as may have jurisdiction with respect to those Contracting Parties which shall have accepted its jurisdiction.

Article 9: Disputes between the Contracting Parties relating to the interpretation, application or fulfilment of the present Convention, including those relating to the responsibility of a State for genocide or for any of the other acts enumerated in article III, shall be submitted to the International Court of Justice at the request of any of the parties to the dispute."

of the three major dimensions of genocide – the international dimension, the group dimension, and the individual dimension – the author concludes that genocide as a narrower category with a more explicitly described and agreed upon protective scope of interests does not necessarily require the theory of humanness to work out.

In the following sub-section, the protective scope of war crimes and CAH are compared. The author focuses on the relationship between them “to arrive at a proper comprehension” of their protective scopes (295-296). He underlines that there are many differences between the two. For example, war crimes require the context of an armed conflict, while CAH do not. Likewise, while CAH require the contextual element, i.e., a context of widespread or systematic commission, yet it is not necessarily required in war crimes. He also underlines that war crimes primarily aim to protect the other party to the conflict while the law of CAH is predominantly concerned with the civilian population. The protected legal interests of war crimes are “international peace and security,” “fundamental individual rights such as human dignity,” and concretization of *mankind* via the phrase “enemy group” (297). The following sub-section compares the protected interests of CAH and crime of aggression through taking similar steps with the other core crimes’ correlative examinations. For the author, the crime of aggression has a broad protective scope, which both differs and overlaps at particular points with the law of CAH.

With the perspective of the theory of humanness, he infers that all core crimes either directly or indirectly share the two *Rechtsgüter*; the protection of international peace and security, and a range of individual rights such as “the right to life, dignity, bodily integrity, freedom, prohibition of torture” (304). Secondly, he argues that “the definition of human dignity lends a helpful argumentation in favor of recognizing [the concept of *Rechtsgut*] as a valid legal interest of the crime of genocide” (304). Regarding the war crimes, “*mankind*” and “humaneness,” which are the two other elements of humanity, contribute to war crimes’ protective scope. However, another point raised by the author regarding the theory of humanness and the mentioned core crimes is that there are limitations of the theory and that it should not be considered a way of doctrinal justification but a clarification of the international crime types. Finally, he concludes this chapter by arguing that the conceptual elements of the theory of humanness turn out to be instrumental, considering “at least some *Rechtsgüter* of crimes under international law other than CAH” (305). With this chapter, Atadjanov

A Review on Rustam Atadjanov's "Humanness as a Protected Legal Interest of Crimes Against Humanity: Conceptual and Normative Aspects"

leaves the reader with a sense of witnessing how he has conducted his research step by step throughout the book, which indicates his transparency and clear narration.

In the concluding and the final chapter of the monograph, Atadjanov meticulously summarizes the crucial remarks made throughout the chapters. He starts by reminding us of the initial aim of the book; to "describe the protective scope of one particular type of core crimes under international law," CAH. He underlines that the theory in this attempt has required both broadness and a thorough nature as much as it needed to answer both conceptual and normative questions. Thus, this has necessitated bringing forward etymological complications for conceptual instruments, historical analysis for contextual comprehension, and the existing theoretical literature for understanding how to treat the concept of humanity. Further, it has been essential to put an argument considering "humanity [...] as a fully valid *Rechtsgut* whose protection ought to be ensured by criminalizing the most serious attacks on it, namely crimes against humanity, at both domestic and international levels" (311). He tests this argumentation with a comparative analysis of the different protected interests of core crimes.

His concluding remarks highlight that "humanity" has been a standard feature, a common imperative through civilizations. However, humanity as humanness, being a shared value, has not strictly carried a legal nature. Despite this, the notion allows a common way of understanding the protective scope as much as it allows us to gather the doctrinal components to describe CAH. He also reminds us of the elements of humanness and concludes that the material part of the protective scope of CAH in the treaty law is immense. By retracing the posed normative and conceptual questions, a wholesome conclusion of the proposed theory of humanness is established. Namely, it is emphasized that "humanity" does not exist for the purposes of international law neither as a protected interest within criminal law (normatively) nor as a comprehensive legal definition, concept, or principle (conceptually) (314). Although he manages to answer both questions within the proposed theory of humanness, it would be even more interesting to merge these two answers in practical exemplifying domestic and international cases. As a universally compatible analysis attempt, the monograph leaves the reader with strong theoretical argumentations but at the same time with the expectation of a more practical analysis that would embrace the challenge of cultural

relativism as a critical aspect. If “[t]he overarching concept of humanity is what has been driving the processes of humanization” (315), in my humble opinion Asst. Prof. Atadjanov would also agree that further studies leaning particularly towards the practical challenges between the domestic and the international are desperately needed for the *human’s* good in the future.

Bibliography

Atadjanov, Rustam. *Humanness as a Protected Legal Interest of Crimes Against Humanity Conceptual and Normative Aspects*. T.M.C. Asser Press, 2019.

“Epilogue.” *Crimes Against Humanity: The Struggle for Global Justice*, by Geoffrey Robertson, 4th ed., The New Press, 2013.

ULUSLARARASI SUÇLAR ve TARİH

Uluslararası Suçlar ve Tarih / International Crimes and History (UST), yılda bir kez yayınlanan hakemli akademik bir dergidir. Dili, İngilizce ve Türkçe'dir. Yayın hayatına 2006 senesinde başlamıştır. UST'nin inceleme alanları Balkanlar, Kafkasya, Avrasya ve Orta Doğu'da toplumlar arasındaki, etnik gruplar arasındaki, dini gruplar arasındaki ve uluslar arasındaki anlaşmazlıklar, çatışmalar ve işlenen suçlardır. UST, TÜBİTAK-ULAKBİM tarafından taranmaktadır.

Makale Gönderme Kuralları

- Makaleler, e-posta yolu ile UST Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Teoman Ertuğrul Tulun'a iletilmelidir (tetulun@avim.org.tr).
- Makaleler, Türkçe veya İngilizce dillerinde olmalıdır.
- Makaleler, Microsoft Word Programında yazılmış olmalıdır.
- Makaleler, 12 punto büyüklüğünde *Times New Roman* karakterleri kullanılarak, 1.5 satır aralığıyla ve yeterli kenar boşlukları bırakılarak (1-1/2 inch) yazılmalıdır. Makalenin sayfaları, 1'den başlayarak numaralandırılmalıdır.
- Makalelerde, Chicago Referans Sistemi kullanılmalıdır. Referanslar metin içerisinde değil dipnotlarda belirtilmelidir.
- Gönderilen dosyalarda, yazar(lar)a dair aşağıdaki bilgiler bulunmalıdır:
 - Ad ve soyad(lar)ı
 - Yazar(lar) hakkında kısa biyografik bilgi
 - Halihazırdaki akademik ünvan(lar)ı
 - Halihazırda mensubu buldukları kurum(lar) veya üniversite ve bölüm(ler)
 - E-post adres(ler)i
 - Açık posta adres(ler)i, cep telefon numara(lar)sı ve faks numara(lar)sı
- UST'de yalnızca akademik **makale** ve **kitap incelemeleri** yayınlanmaktadır.

- **Makaleler**, dipnotlar ve bibliyografyayı da kapsayacak şekilde 7000-9000 kelime arasında olmalıdır. Tüm makalelerin, 150-200 kelime arasında değişen özleri ve 4-6 adet alfabetik sıraya göre yazılmış ve indeksleme için uygun anahtar kelimeleri olmalıdır (ideal şartlarda, anahtar kelimeler makalelerin başlıklarında geçmemelidir).
- Başlık ve alt başlıklar arasında açıkça anlaşılacak bir hiyerarşi olmalıdır.
- 40 kelimedenden uzun alıntılar, metin içinde sağ ve sol kenar boşlukları metinden daha geniş olacak şekilde ve 1 satır aralığıyla yazılmalıdır.
- **Kitap İncelemeleri**, UST'nin ilgi alanları dahilinde olan konularla ilgili yayınlanmış yeni eserler hakkında ve dipnotlar dahil 3000-4000 kelime uzunluğunda olmalıdır. İncelemesi yapılan eser hakkındaki aşağıdaki bilgiler belirtilmelidir.
 - Yazar(lar)ın veya editor(ler)ün ad ve soyad(lar)ı
 - Eserin başlığı
 - Yayın yılı
 - Yayın yeri
 - Yayınevi
 - Sayfa sayısı
 - Eserin dili
 - ISBN numarası
- UST Sorumlu Yazı İşleri Müdürü, gönderilen makale ve kitap incelemelerinin en kısa sürede hakemler tarafından değerlendirilmesini sağlayacaktır. E-posta yoluyla gönderilen makaleler Sorumlu Yazı İşleri Müdürü'ne ulaştığında yazar(lar) e-posta yolu ile bilgilendirilecek(ler)dir.

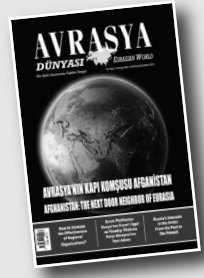
INTERNATIONAL CRIMES and HISTORY

Uluslararası Suçlar ve Tarih / International Crimes and History (ICH) is an annual peer-reviewed bilingual (Turkish and English) academic journal dedicated to the study of inter-communal, inter-ethnic, inter-religious and international conflicts and crimes. First published in 2006, the ICH has been a platform for the scholarly investigation of conflicts and crimes registered in the Balkans, the Caucasus, the Eurasia Region, and the Middle East. The ICH is indexed in the Scientific and Technological Research Council of Turkey-Turkish Academic Network and Information Center (TUBİTAK-ULAKBİM).

Notes for Contributors

- Manuscripts should be submitted via email to the Managing Editor of the ICH Teoman Ertuğrul Tulun (tetulun@avim.org.tr).
- Manuscripts should be in English or in Turkish.
- Manuscripts should be word processed using Microsoft Word.
- Manuscripts should be 12 point font, Times New Roman, and 1,5 spaced throughout allowing good (1-1/2 inch) margins. Pages should be numbered sequentially.
- International Crimes and History adheres to the Chicago reference style. References should be given in footnotes.
- All manuscript submissions should include
 - Full name(s) of the author(s)
 - Short biographical note(s) about the author(s)
 - Professional position(s) of the author(s)
 - Current department and institutional affiliation(s) of the author(s)
 - Email(s) of the author(s)
 - Full address(es)/phone(s)/fax details of the author(s)
- The Editors welcome the submission of manuscripts as **Main Articles** and **Book Reviews**.

- **Main Articles** should be 7,000–9,000 words including footnotes and bibliography. They should include an abstract between 150–200 words and 4–6 keywords (in alphabetical order, suitable for indexing. Ideally, these words should not have appeared in the title).
- There should be a clear hierarchy of headings and subheadings.
- Quotations more than 40 words should be indented from both the left and right margins and single-spaced.
- **Book Reviews** should be 3,000–4,000 words including footnotes on recently published books on related subjects. The details of the book under review should be listed with the following details:
 - Author(s) or Editor(s) first and last name(s) of the book under review.
 - Title of book
 - Year of publication
 - Place of publication
 - Publisher
 - Number of pages
 - Language of the book
 - ISBN number
- The editorial office will make every effort to deal with manuscript submissions as quickly as possible. All papers will be acknowledged on receipt by email.

SİPARİŞ FORMU

Sayın Okuyucularımız

Sürelî yayınlarımız tüm arşiviyle AVİM websitesi ve Dergipark sistemi üzerinden açık erişime sunulmaktadır.

Dergi arşivimiz ve açık erişime sunulan diğer tüm yayınlarımız için www.avim.org.tr adresini ziyaret edebilirsiniz.

Diğer taraftan, yayınlarımızı basılı olarak edinmek isteyen okuyucularımız için abonelik ve diğer kitap ücretleri aşağıdadır.

Adı : Adres :
Soyadı :
Telefon :
E-mail :

Aboneliklerimiz

☐ Ermeni Araştırmaları Dergisi - 4 Aylık	Yıllık 135 TL
☐ Review of Armenian Studies Dergisi - 6 Aylık	Yıllık 90 TL
☐ Uluslararası Suçlar ve Tarih Dergisi - Yılda Bir Sayı	Yıllık 60 TL
☐ Avrasya Dünyası / Eurasian World Dergisi - 6 Aylık	Yıllık 100 TL

Kitaplar

☐ Ermeni Sorunu Temel Bilgi ve Belgeler Kitabı (Genişletilmiş 2. Baskı)
Derleyen: Ömer Engin LÜTEM	15 TL
☐ Armenian Diaspora - Diaspora, State and the Imagination of the Republic of Armenia / Turgut Kerem TUNCEL	35 TL
☐ Balkan Savaşlarında Rumeli Türkleri
Kırımlar - Kıyımlar - Göçler (1821-1913) / Bilâl N. ŞİMŞİR	25 TL
☐ Turkish-Russian Academics / A Historical Study on the Caucasus	20 TL
☐ Ermeni Propagandasının Amerika Boyutu Üzerine / Bilâl N. ŞİMŞİR	20 TL
☐ Ermeni Sorunuyla İlgili İngiliz Belgeleri (1912-1923) /
British Documents on Armenian Question (1912-1923) / Tolga BAŞAK	30 TL
☐ Türk Ermeni Uyuşmazlığı Üzerine
Ömer Engin Lütem Konferansları 2020 / Editör: Alev Kılıç	40 TL
☐ Sovyet Sonrası Ukrayna'da Devlet, Toplum ve Siyaset /
Değişen Dinamikler, Dönüşen Kimlikler / Editörler: Ayşegül AYDINGÜN - İsmail AYDINGÜN	40 TL

* Siparişinizin gönderilebilmesi için formu dekontla birlikte gönderiniz.

İletişim Bilgileri

Adres: Süleyman Nazif Sokak No: 12 Daire: 4 06550 Çankaya / ANKARA
Tel: 0312 438 50 23 • Faks: 0312 438 50 26
E-posta: terazyayincilik@gmail.com

Hesap Numarası: Terazi Yayıncılık - Garanti Bankası A.Ş. Çankaya /Ankara Şubesi
Hesap No: 181 /6296007 IBAN No: TR960006200018100006296007

Posta Çeki Hesap No: Ankara/Çankaya/Merkez 5859221

